

Úradný vestník

Európskej únie

C 327

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

Zväzok 56

12. novembra 2013

Číslo oznamu

Obsah

Strana

I Uznesenia, odporúčania a stanoviská

STANOVISKÁ

Európsky hospodársky a sociálny výbor

491. plenárne zasadnutie v dňoch 10. a 11. júla 2013

2013/C 327/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Nevyužitý ekonomický potenciál konkurencieschopnosti EÚ – reforma verejných podnikov“ (prieskumné stanovisko)	1
2013/C 327/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Úloha občianskej spoločnosti vo vzťahoch medzi EÚ a Srbskom“ (prieskumné stanovisko)	5

III Prípravné akty

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

491. plenárne zasadnutie v dňoch 10. a 11. júla 2013

2013/C 327/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha – Dlhodobé financovanie európskeho hospodárstva“ COM(2013) 150 final/2	11
---------------	--	----

SK

Cena:
7 EUR

(Pokračovanie na nasledujúcej strane)

2013/C 327/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru o riadení colných rizík a bezpečnosti dodávateľského reťazca“ COM(2012) 793 <i>final</i>	15
2013/C 327/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Vypracovanie akčného plánu pre európsky maloobchod“ COM(2013) 36 <i>final</i>	20
2013/C 327/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha o nekalých obchodných praktikách medzi podnikmi v Európe v rámci potravinového a nepotravinového dodávateľského reťazca“ COM(2013) 37 <i>final</i>	26
2013/C 327/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Inteligentná regulácia – Plnenie potrieb malých a stredných podnikov“ COM(2013) 122 <i>final</i>	33
2013/C 327/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje program na podporu dohľadu nad kozmickým priestorom a sledovania tohto priestoru“ COM(2013) 107 <i>final</i> – 2013/0064 (COD)	38
2013/C 327/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známk (prepracované znenie)“ COM(2013) 162 <i>final</i> – 2013/0089 (COD)	42
2013/C 327/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, pokiaľ ide o zverejňovanie nefinančných informácií a informácií týkajúcich sa rozmanitosti niektorými veľkými spoločnosťami a skupinami“ COM(2013) 207 <i>final</i> – 2013/0110 (COD)	47
2013/C 327/11	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o podporovaní voľného pohybu občanov a podnikov prostredníctvom zjednodušenia prijímania určitých verejných listín v Európskej únii, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1024/2012“ COM(2013) 228 <i>final</i> – 2013/119 (COD)	52
2013/C 327/12	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Prehodnotenie vzdelávania: investície do zručností na dosiahnutie lepších sociálno-ekonomických výsledkov“ COM(2012) 669 <i>final</i>	58

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

491. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 10. A 11. JÚLA 2013

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Nevyužitý ekonomický potenciál konkurencieschopnosti EÚ – reforma verejných podnikov“ (prieskumné stanovisko)

(2013/C 327/01)

Spravodajca: **Raymond HENCKS**

Dňa 15. apríla 2013 požiadal pán Vytautas LEŠKEVIČIUS, štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí, v mene budúceho litovského predsedníctva Rady EÚ, Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie prieskumného stanoviska na tému

„Nevyužitý ekonomický potenciál konkurencieschopnosti EÚ – reforma verejných podnikov“.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 27. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 10. júla 2013) prijal 170 hlasmi za, pričom 10 členovia hlasovali proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Súvislosti

1.1 Toto prieskumné stanovisko EHSV má objasniť konkrétny možný prínos verejných podnikov ku konkurencieschopnosti EÚ. Jeho cieľom je spresniť špecifické výzvy, ktoré existujú v tejto oblasti pre európske politiky a inštitúcie.

1.2 Toto stanovisko zapadá do rámca zmlúv, ktoré dávajú členským štátom rozsiahlu diskrečnú právomoc, pokiaľ ide o definíciu, organizáciu a financovanie ich služieb všeobecného záujmu. Rovnako majú členské štáty podľa zmlúv právomoci, pokiaľ ide o voľbu a štatút (súkromné, verejné alebo verejno-súkromné partnerstvo) podnikov, ktorých poslaním sú verejné služby ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Zmluvy sa nedotýkajú úpravy vlastníckych vzťahov uplatňovanej v členských štátoch. Článok 345 ZFEÚ sa vyjadruje neutrálne, pokiaľ ide o verejnú či súkromnú povahu akcionárov podniku, a netýka sa pravidiel v členských štátoch, ktorými sa riadi systém vlastníctva majetku.

1.3 Verejný orgán môže v konkrétnych prípadoch na základe analýzy odvetvia, stanovených cieľov a úloh, podpory dlhodobého smerovania rozhodnúť o verejnom podniku ako o jednom z prostriedkov svojej činnosti.

1.4 Podľa smernice Komisie 80/723/EHS z 25. júna 1980 o transparentnosti finančných vzťahov medzi členskými štátmi a štátnymi podnikmi, „štátny podnik“ znamená: „akýkoľvek podnik, na ktorý môžu verejné orgány priamo alebo nepriamo uplatňovať dominantný vplyv na základe skutočnosti, že sú v ich vlastníctve, ich finančnej účasti v nich alebo pravidiel, ktoré ich riadia.

Dominantný vplyv zo strany verejných orgánov sa predpokladá vtedy, keď tieto orgány priamo alebo nepriamo v súvislosti s podnikom:

a) držia väčšinu upísaného základného kapitálu podniku; alebo

- b) *kontrolujú väčšinu hlasov pripadajúcich na akcie vydané podnikom; alebo*
- c) *môžu menovať viac ako polovicu členov správneho, riadiaceho alebo dozorného orgánu.“*

1.5 Všetky európske krajiny v minulosti vytvorili verejné podniky či už priamo alebo prostredníctvom prevodu súkromných podnikov do štátneho alebo obecného vlastníctva. Viedli ich k tomu rôzne dôvody:

- plniť strategické ciele súvisiace s vonkajšou alebo vnútornou bezpečnosťou alebo s bezpečnosťou dodávok niektorých dôležitých statkov alebo služieb,
- vytvoriť infraštruktúru potrebnú pre hospodársky a sociálny život,
- mobilizovať výrazné investície (najmä po prvej a druhej svetovej vojne),
- podporiť nové aktivity, ktoré nemusia mať krátkodobú návratnosť,
- napraviť nedostatky trhu (prirodzený monopol, externalizácie) alebo súkromných iniciatív,
- reagovať na situácie vyplývajúce z finančnej, hospodárskej, sociálnej a environmentálnej krízy,
- plniť poslanie verejných služieb.

1.6 Meranie efektívnosti, účinnosti a prípadne potreba reforiem verejných podnikov sa nesmie obmedziť na bežné ukazovatele návratnosti ekonomických činností, ale musí zahŕňať všetky súvisiace ciele a úlohy, ktoré im verejné orgány stanovili.

1.7 Podľa oficiálnej európskej definície je konkurencieschopnosť „schopnosť trvalo zlepšiť životnú úroveň občanov a poskytnúť im vysokú úroveň zamestnanosti a sociálnej súdržnosti“.

1.8 EÚ každý rok mierne stráca dych v oblasti produktivity. Toto spomalenie je synonymom zhoršovania konkurencieschopnosti. Medzi príznakmi odhaľujúcimi toto spomalenie sú nedostatočné inovácie, chýbajúce investície do infraštruktúry a technológií, ako aj do ľudského kapitálu.

1.9 Konkurencieschopnosť Európskej únie a jej príťažlivosť spočíva preto v investíciách do infraštruktúry, vzdelávania, odbornej prípravy, výskumu a vývoja, zdravotníctva, sociálnej starostlivosti, ochrany životného prostredia atď. – oblastí, pri ktorých verejné orgány môžu využiť verejné podniky ako prostriedok činnosti spolu s ďalšími prostriedkami.

1.10 Štát a verejné miestne a regionálne orgány však nie sú prirodzene čestné a verejné podniky môžu zlyhať z dôvodu:

- administratívnej, byrokratickej alebo „politickej“ kontroly,

— nedostatočnej zodpovednosti verejného orgánu, ktorá sa môže obmedziť len na finančné alebo majetkové ciele,

— využívania verejného podniku na iné účely ako pôvodný cieľ.

1.11 Verejný podnik môže byť súčasťou defenzívnej alebo ofenzívnej stratégie príslušného verejného orgánu.:

- defenzívna znamená, že bude tlmieť dôsledky krízy, konať ako „hasič“ v prípade krachu podniku alebo zachraňovať pracovné miesta, zoštatňovať na určitý čas, pokiaľ nájde nový subjekt, ktorý prevezme podnik, sankcionovať zjavné zneužívanie súkromného podniku atď.,
- ofenzívna znamená, že bude podporovať priemyselnú politiku alebo nové technológie, vykonávať verejnú politiku, rozvíjať nové politické ciele, podporovať nové úlohy (biodiverzitu, obnoviteľné zdroje energií, energetický prechod), vytvárať nový spôsob rozvoja (udržateľný, inkluzívny).

1.12 Toto znamená, že verejný orgán preberá zodpovednosť za stanovenie strategických usmernení, pričom ponecháva veľkú nezávislosť riadeniu podniku. Verejný orgán musí však dohliadať na vykonávanie skutočnej verejnej kontroly a skutočnej regulácie, čo si vyžaduje zavedenie riadenia verejných podnikov, ktoré sa zakladá na účasti všetkých zainteresovaných strán, ako aj zástupcov zamestnancov podnikov.

1.13 Pokiaľ ide o služby všeobecného verejného záujmu, ktoré členské štáty poskytujú prostredníctvom ich verejných podnikov, tieto podniky ponúkajú priemyselné a obchodné činnosti, ktoré často priamo konkurujú činnostiam iných podnikov.

1.14 Medzi verejnými podnikmi, ktoré sa vyvíjajú v liberalizovanom a konkurenčnom prostredí treba uviesť najmä sieťové odvetvia (elektrická energia, plyn, elektronické komunikácie, doprava, poštové služby), ktorých dostupnosť a nepretržitá dodávka s vysokou kvalitou a dobrou cenou sú nevyhnutné nielen pre občanov, ale rovnako pre veľkú časť súkromné podniky. Zohrávajú preto kľúčovú úlohu v národnom hospodárstve a celkovej konkurencieschopnosti členského štátu. Platí to tiež pre ostatné odvetvia, ako sú audiovizuálne služby, bývanie, zdravotná a sociálna starostlivosť, kde zlyhanie trhu rôznym spôsobom znemožňuje každému občanovi uplatňovať jeho základné práva.

2. Predmet žiadosti o prieskumné stanovisko

2.1 Budúce litovské predsedníctvo Rady EÚ vo svojej žiadosti o vypracovanie prieskumného stanoviska požiadalo, aby sa predovšetkým kládol dôraz na lepšiu efektívnosť verejných podnikov a ich význam pre konkurencieschopnosť krajiny. Požiadalo, aby sa vypracovala analýza súčasnej situácie a osvedčených (alebo škodlivých) postupov, ktorá však na úrovni EÚ naďalej chýba, rovnako ako štrukturálna reforma zameraná na hodnotenie efektívnosti tohto typu podnikov v kontexte koordinovania hospodárskej politiky a jej vplyvu na vnútorný trh.

2.2 Hoci európska legislatíva sa týka len niekoľkých konkrétnych oblastí činnosti verejných podnikov (štátna pomoc a služby všeobecného hospodárskeho záujmu), budúce litovské predsedníctvo Rady EÚ navrhuje v súvislosti s reformou verejných podnikov obmedziť iniciatívy na európskej úrovni na nelegislatívne opatrenia a nestanovovať ciele týkajúce sa nového legislatívneho rámca. Prípadná privatizácia verejných podnikov by mala tiež naďalej ostať vo výhradnej právomoci členských štátov.

2.3 Budúce litovské predsedníctvo Rady EÚ vyjadruje poľutovanie, že až dosiaľ sa v iniciatívach a existujúcich alebo plánovaných dokumentov Európskej komisie nevedla všeobecná diskusia o reforme verejných podnikov, ich vedení, zlepšení ich efektívnosti a prínose ku konkurencieschopnosti a k plneniu cieľov stratégie Európa 2020. Komisia a Európsky parlament sa až doteraz zameriavali len na dva aspekty: rešpektovanie pravidiel v oblasti štátnej pomoci a pravidiel súvisiace s poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

3. Návrhy EHSV

3.1 EHSV plne podporuje žiadosť budúceho litovského predsedníctva týkajúcu sa analýzy súčasnej situácie a osvedčených (alebo škodlivých) postupov, rovnako ako štrukturálnej reformy zameranej na hodnotenie efektívnosti tohto typu podnikov v kontexte koordinovania hospodárskej politiky a jej vplyvov na vnútorný trh.

3.2 Zo zmlúv vyplýva silnejší záväzok pre EÚ a členské štáty bdiť nad správnym fungovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, najmä rozvíjaním progresívnej dynamiky hodnotenia výkonnosti týchto služieb. Bez toho nebudú hodnotenia výkonnosti týchto služieb napomáhať plneniu potrieb občanov a ekonomiky na národnej a európskej úrovni.

3.3 Takéto hodnotenie by malo slúžiť na zvýšenie efektívnosti a účinnosti služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a ich prispôbenie vývoju potrieb občanov a podnikov. Malo by tiež poskytnúť verejným orgánom údaje, ktoré im umožnia vybrať si to najlepšie. Rovnako bude mať hodnotenie zásadnú úlohu pri dosahovaní vyváženého kompromisu medzi trhom a všeobecným záujmom, ako aj medzi hospodárskymi, sociálnymi a environmentálnymi cieľmi.

3.4 V stanovisku na tému „Nezávislé hodnotenie služieb všeobecného záujmu“⁽²⁾ EHSV predložil konkrétne návrhy na stanovenie spôsobu výmeny, konfrontácie, porovnávania a koordinácie na úrovni Spoločenstva. Bude teda na EÚ, aby stimulovala proces tohto nezávislého hodnotenia a rešpektovala pri

tom zásadu subsidiarity a zásady uvedené v protokole, ktorý tvorí prílohu k reformným zmluvám; tým, že v spolupráci so zástupcami dotknutých aktérov vypracuje metodiku harmonizovaného hodnotenia na európskej úrovni na základe spoločných ukazovateľov, ako aj spôsoby jej fungovania.

3.5 V rámci úvah o spôsobe, ako by mohli verejné podniky viac prispieť k hospodárskej obnove EÚ, EHSV vo viacerých stanoviskách vyjadrilo obavy v súvislosti so službami všeobecného hospodárskeho záujmu.

3.6 Od 8. októbra 2011 existuje štatút európskej spoločnosti. Tento štatút použiteľný od 8. októbra 2004 ponúka možnosť podnikom, ktoré pôsobia vo viacerých členských štátoch, vytvoriť jednu spoločnosť podľa európskeho práva, a tak uplatňovať rovnaké pravidlá: jednotný systém riadenia a uverejňovania finančných informácií. Spoločnosti, ktoré prijímú tento štatút, sa tak vyhnú povinnosti zosúladiť sa s národnou legislatívou každého členského štátu, v ktorom majú pobočku, čím sa znížia ich administratívne náklady.

3.7 V tejto súvislosti by sa malo preskúmať uplatňovanie „štatútu európskeho verejného podniku“, ktorý schválila Európska komisia v roku 2011 v súvislosti s programom Galileo⁽³⁾, ktorý je v súčasnosti európskym verejným podnikom *de facto*.

3.8 Predovšetkým by sme mohli uvažovať o európskych verejných podnikoch pre veľké transeurópske siete infraštruktúry, v oblasti energetiky alebo dopravy, definované ako spoločná politika v zmluvách, ktoré by spolupracovali s národnými alebo miestnymi podnikmi v týchto odvetviach, aby sa vykonávali nové ustanovenia a právomoci uvedené v Lisabonskej zmluve, najmä pokiaľ ide o politiku Únie v oblasti energetiky (článok 194 ZFEÚ).

3.9 V stanovisku o zelenej knihe na tému „Zelená kniha: k bezpečnej, trvalo udržateľnej a konkurencieschopnej európskej energetickej sieti“⁽⁴⁾ EHSV vyjadril želanie, aby sa vykonali štúdie o vhodnosti a uskutočniteľnosti európskych služieb verejného záujmu v oblasti energetiky v prospech občanov so spoločným prístupom v oblasti cien, zdaňovania, finančných predpisov, bezpečnosti, trvácnosti, ekonomického rozvoja a ochrany klímy.

3.10 V tej istej zelenej knihe sa Komisia vyslovuje v prospech európskeho riadiaceho orgánu pre systém prepravy plynu prostredníctvom postupného vytvorenia nezávislého podniku, ktorý by riadil jednotnú sieť na prepravu plynu v celej EÚ.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 162, 25.6.2008, s. 42.

⁽³⁾ Hodnotenie vplyvu návrhu nariadenia o ďalšom vykonávaní európskeho satelitného navigačného programu (2014 – 2020) (SEC(2011)1446).

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009, s. 51.

3.11 Tieto služby Spoločenstva bez ohľadu na ich štatút (verejné, súkromné, verejno-súkromné partnerstvá) by mohli byť prínosom v zásadných a multinárodných alebo nadnárodných oblastiach, ako sú bezpečnosť dodávok energie, zabezpečovanie vodných zdrojov, ochrana biodiverzity, zachovanie kvality ovzdušia, vnútorná a vonkajšia bezpečnosť atď., pričom tieto služby môžu byť poskytované účinnejšie na európskej, než na národnej alebo miestnej úrovni.

3.12 V tejto súvislosti sa EHSV zasadzuje za verejné partnerstvá (EÚ a členské štáty), ako aj súkromné partnerstvá, aby sa zvýšila bezpečnosť dodávok energie a dosiahlo integrované riadenie prepojených energetických sietí (plynu, elektrickej energie, ropy). Odporúča tiež rozvoj veterných elektrární na mori a prepojenie týchto veterných parkov so sieťou na súši, čo by mohlo výrazne znížiť prevádzkové a investičné náklady a pritiahnuť viac investícií do nových projektov sietí ⁽⁵⁾.

3.13 V rámci právomocí každého členského štátu, napríklad v oblasti energetického mixu, sociálne a spoločenské otázky, ktoré sa skladú v súvislosti s riadením a využívaním prírodných

zdrojov, jadrovou energiou, zmenami klímy, trvalo udržateľným riadením a bezpečnosťou, presahujú tradičné hranice štátov a môžu byť uspokojivo vyriešené vďaka európskej koncepcii všeobecného záujmu a primeraných služieb.

3.14 Možno tiež položiť otázku týkajúcu sa ekonomických činností európskych výkonných agentúr.

3.15 Je ich šesť ⁽⁶⁾, ktoré v období 2007 – 2013 vykonávajú programy s rozpočtom približne 28 miliárd EUR. Väčšina programov sa venuje oblastiam, v ktorých má EÚ právomoc podporovať členské štáty.

3.16 Na jednej strane môžeme výkonné agentúry považovať za subdodávateľov niektorých funkcií Komisie a môžeme si preto klásť otázku, do akej miery sú skutočne nezávislé, na druhej strane majú úlohy a povinnosti, ktorými priamo zasahujú do hospodárskych a sociálnych činností. Sme naozaj až tak vzdialení od širokej definície pojmov „ekonomická činnosť“ a „podnik“, ktorú stanovil Súdny dvor EÚ?

V Bruseli 10. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 65.

⁽⁶⁾ Výkonná agentúra pre transeurópsku dopravnú sieť (TEN-TEA), Výkonná agentúra Európskej rady pre výskum (ERC), Výkonná agentúra pre výskum (REA), Výkonný orgán pre konkurencieschopnosť a inovácie (EACI), Výkonná agentúra pre zdravie a spotrebiteľov (EAHC), Výkonná agentúra pre vzdelávanie, audiovizuálny sektor a kultúru (EACEA).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Úloha občianskej spoločnosti vo vzťahoch medzi EÚ a Srbskom“ (prieskumné stanovisko)

(2013/C 327/02)

Spravodajca: **Ionuț SIBIAN**Pomocný spravodajca: **Christoph LECHNER**

V liste od člena Komisie Šefčoviča z 12. decembra 2012 Európska komisia požiadala Európsky hospodársky a sociálny výbor v súlade s článkom 262 Zmluvy o ES a článkom 9 protokolu o spolupráci medzi EHSV a Európskou komisiou, aby vypracoval prieskumné stanovisko na tému

„Úloha občianskej spoločnosti vo vzťahoch medzi EÚ a Srbskom“.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 25. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 10. júla 2013) 171 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 1 sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 EHSV víta úsilie o reformu hospodárstva a inštitúcií Srbska, ktoré za posledné desaťročie vyvinuli jeho vlády. Proces pristúpenia Srbska k EÚ považuje za príležitosť na konsolidáciu a účinnú realizáciu začatých reforiem. Zdôrazňuje význam zapojenia občianskej spoločnosti do procesu zosúladovania srbskej legislatívy s *acquis* EÚ. Vyzýva vládu Srbska a inštitúcie EÚ, aby intenzívnejšie podporovali organizácie občianskej spoločnosti a väčšmi ich zapájali do činnosti v rámci plánovaných krokov vedúcich k pristúpeniu k EÚ.

1.2 Výbor víta rozhodnutie Európskej rady začať najneskôr v januári 2014 prístupové rokovania so Srbskom. EHSV blahoželá Belehradu a Prištine k podpisu *Prvej dohody o zásadách normalizácie vzťahov* (v Bruseli 19. apríla 2013) a prijatiu s ňou súvisiaceho vykonávacieho plánu v máji 2013. Teraz obe strany vyzýva, aby dohodu za pomoci EÚ implementovali. Výbor zdôrazňuje, že organizácie občianskej spoločnosti musia byť zapojené do realizačnej fázy, pretože môžu rozhodujúcim spôsobom prispieť k zmiereniu.

1.3 EHSV nabáda srbské orgány verejnej správy, aby organizovali viac verejných diskusií a konzultácií s organizáciami občianskej spoločnosti, a to ako v počiatočných štádiách koncipovania opatrení, tak aj v rámci ich realizačnej fázy. Výbor zdôrazňuje, že je dôležité, aby boli tieto organizácie zapojené do kľúčových častí procesu reforiem v oblastiach, ako je napríklad právny štát, územná spolupráca a zmierenie, sociálno-hospodársky rozvoj, životné prostredie, poľnohospodárstvo, práva menšín či boj proti diskriminácii.

1.4 EHSV odporúča, aby vláda venovala osobitnú pozornosť boju proti obchodovaniu s ľuďmi, korupcii a organizovanému zločinu. Nástočí tiež na tom, aby sa uznalo, že je potrebné

zaistiť bezpečnosť obhajcov ľudských práv a aktivistov organizácií občianskej spoločnosti zapojených do boja proti organizovanému zločinu, a aby vláda túto bezpečnosť zaručila.

1.5 Výbor poukazuje na skutočnosť, že napriek značnému dosiahnutému pokroku pri presadzovaní inkluzívnejšej spoločnosti treba vykonať ešte veľa práce, kým sa vybuduje spoločnosť, v ktorej si budú všetci rovni, bez ohľadu na rodovú príslušnosť, sexuálnu orientáciu, pôvod či vierovyznanie. Žiada vládu, aby nestrácala čas a implementovala antidiskriminačnú stratégiu, ktorá bola prijatá v júni 2013. EHSV odporúča, aby Európska komisia v úzkej spolupráci s organizáciami občianskej spoločnosti využívala svoje výročné správy o pokroku na monitorovanie uplatňovania tejto stratégie.

1.6 EHSV víta zaradenie úradu pre spoluprácu s občianskou spoločnosťou do premiérovej expertnej skupiny koordinačného orgánu pre pristúpenie k EÚ. Výbor tiež víta zapojenie organizácií občianskej spoločnosti vrátane zástupcov sociálnych partnerov do činnosti premiérovej rady pre integráciu do EÚ. To je osvedčený postup, na ktorom treba stavať a zväziť zapojenie organizácií občianskej spoločnosti vrátane zástupcov sociálnych partnerov do budúceho tímu, ktorý bude rokovať o pristúpení Srbska. V záujme nájdenia kľúčových spoločných názorov a vypracovania odporúčaní by sa však mali zabezpečiť časté a rozsiahle konzultácie s organizáciami občianskej spoločnosti. Je dôležité, aby boli odborníci z organizácií občianskej spoločnosti prizvaní do podskupín pôsobiach v rámci spomínanej expertnej skupiny koordinačného orgánu.

1.7 EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby využívala nástroj predvstupovej pomoci IPA II na poskytovanie väčšej podpory budovaniu kapacít organizácií občianskej spoločnosti (vrátane sociálnych partnerov) a zamerala sa na zvyšovanie podpory partnerstvám, a to nielen medzi organizáciami občianskej

spoločnosti, ale aj medzi organizáciami občianskej spoločnosti a orgánmi verejnej správy. Mali by sa navýšiť prostriedky v rámci nástroja na podporu občianskej spoločnosti a mali by sa tiež zamerať na viaceré projekty, ktoré realizujú sociálni partneri. Prioritnou oblasťou by malo byť aj naďalej budovanie kapacít organizácií občianskej spoločnosti, aby sa zmysluplne zapojili do procesu integrácie do EÚ, a to presadzovaním zjednodušených postupov pri výbere a realizácii projektov, čerpaním inštitucionálnych grantov a ich prerozdeľovaním. Žiaduca nie je len finančná podpora, ale aj podpora mechanizmov na zlepšenie dialógu medzi občianskou spoločnosťou a orgánmi verejnej správy.

1.8 EHSV vyzýva delegáciu EÚ v Srbsku, aby naďalej umožňovala opätovné poskytovanie grantov menším organizáciám občianskej spoločnosti prostredníctvom väčších organizácií občianskej spoločnosti. To by bolo krokom vpred z hľadiska sprístupnenia týchto prostriedkov väčšiemu počtu organizácií občianskej spoločnosti.

1.9 Musí sa naďalej zvyšovať transparentnosť v oblasti verejných výdavkov, ktorú treba považovať za kľúčový prvok stratégie rozvoja občianskej spoločnosti. Zároveň treba zlepšiť mechanizmy plánovania spolufinancovania projektov EÚ, ktoré realizujú organizácie občianskej spoločnosti, ako aj mechanizmy vyplácania prostriedkov naň, a rozšíriť spolufinancovanie.

1.10 EHSV vyzýva srbskú vládu, aby sa väčšmi usilovala o zavedenie inštitucionálneho a právneho rámca, ktorý by napomáhal rozvoj občianskej spoločnosti a jej udržateľnosť. Odporúča, aby sa zväžilo zavedenie zákona umožňujúceho občanom venovať niekoľko percent z ich dane z príjmu organizáciám občianskej spoločnosti v rámci podpory dobročinnosti jednotlivcov (podľa modelu, ktorý funguje v krajinách strednej a východnej Európy), ako aj zavedenie daňových stimulov na podporu dobročinnosti jednotlivcov a podnikov.

1.11 Výbor odporúča, aby sa zrevidoval novoprijatý zákon o verejnom obstarávaní, ktorý vytvára prekážky pre organizácie občianskej spoločnosti uchádzajúce sa o získanie verejnej zákazky. Zákon zavádza povinné finančné záruky, ktoré organizácie občianskej spoločnosti nemôžu mať. To im môže brániť v účasti vo verejných súťažiach, a to nielen v oblasti sociálnych služieb, ale aj služieb v oblasti zdravotníctva a vzdelávania.

1.12 EHSV vyzýva srbskú vládu, aby vypracovala komplexnú stratégiu na boj proti šedej ekonomike a jej obmedzovanie. To by zlepšilo finančnú situáciu krajiny, predchádzalo nekalej konkurencii a vytváralo tak lepšie hospodárske prostredie, pričom by zaručovalo lepšie dodržiavanie sociálnych práv pracovníkov. Zároveň by to prispelo k obnove dôvery v inštitúcie a k podpore koncepcie právneho štátu.

1.13 Výbor zdôrazňuje význam sociálneho dialógu a vyzýva všetky zainteresované strany, aby čo najlepšie využívali existujúce inštitúcie, najmä sociálnu a hospodársku radu. Apeluje na

vládu, aby naďalej propagovala sociálnu a hospodársku radu a systematickejšie s ňou konzultovala všetky opatrenia, na ktorých majú oprávnený záujem zamestnávateľia a pracovníci. EHSV sa domnieva, že sociálny dialóg by mal mať pravidelný a štrukturálny charakter, a nemal by byť *ad hoc*, a takisto by mal byť účinnejší a väčšmi orientovaný na výsledky.

1.14 EHSV požaduje, aby bola podpora sociálneho dialógu zaradená medzi hlavné priority inštitúcií EÚ vo vzťahu k Srbsku, a preto by sa mala odrážať vo všetkých programoch EÚ, ktoré sú pre túto krajinu k dispozícii. To by vyžadovalo väčšiu angažovanosť Sociálnej a hospodárskej rady, ktorej účasť by mala byť oficiálna. S radou by sa malo konzultovať v každom štádiu rokovania o pristúpení a mala by sa podieľať na monitorovaní uplatňovania Dohody o stabilizácii a pridružení medzi EÚ a Srbskom. Sociálna a hospodárska rada by mala mať možnosť predkladať pripomienky a stanoviská inštitúciám EÚ, keď budú posudzovať pokrok, ktorý dosiahlo Srbsko na ceste k členstvu v EÚ.

1.15 EHSV sa domnieva, že sociálny dialóg by sa mal ďalej podnecovať na regionálnej a miestnej úrovni, pričom by sa malo stavať na regionálnych štruktúrach sociálnej a hospodárskej rady. Mal by sa systematickejšie rozvíjať aj na odvetvovej úrovni, najmä v súkromnom sektore. Podpis a uplatňovanie čo najväčšieho počtu odvetvových kolektívnych dohôd by stabilizovalo pracovnoprávne vzťahy v Srbsku. Miestnym a celoštátnym orgánom by sa mali sústavne pripomínať výhody a význam sociálneho dialógu.

1.16 Výbor si všima, že bola zriadená tripartitná pracovná skupina na preskúmanie pracovného práva vrátane zákonov o štrajku, registrácii odborov a zákona o reprezentatívnosti sociálnych partnerov. Vyzýva Medzinárodnú organizáciu práce (MOP) a Európsku komisiu, aby podporili túto prebiehajúcu činnosť s cieľom plne zosúladiť srbskú legislatívu a prax s medzinárodnými a európskymi normami.

1.17 EHSV sa domnieva, že zvýšenie schopnosti sociálnych partnerov aktívne sa zapájať do sociálneho dialógu by malo byť zaradené medzi priority programov pomoci EÚ. Sociálni partneri potrebujú pomôcť, aby rozvinuli svoju schopnosť účinne sa podieľať na riešení všetkých ekonomických, sociálnych a právnych otázok vrátane rokovaní o pristúpení k EÚ. Mala by sa zlepšiť ich organizačná štruktúra, interná komunikácia a kapacita poskytovať služby svojim členom.

1.18 Výbor upozorňuje na skutočnosť, že základné práva pracovníkov sú v Srbsku stále pravidelne porušované a mechanizmy na predchádzanie týmto porušovaniam a ich postihovanie nie sú dostatočne účinné. Vyzýva srbskú vládu, aby preskúmala pôsobenie Agentúry pre pokojné urovnávanie pracovnoprávných sporov. EHSV navrhuje, aby sa zväžila možnosť zriadiť osobitné súdy pre pracovnoprávne spory.

Okrem toho žiada Európsku komisiu, aby vo svojich výročných správach venovala osobitnú kapitolu právam odborových zväzov a základným právam pracovníkov v úzkej konzultácii s národnými a európskymi odborovými zväzmi a MOP.

1.19 Srbské ženy – podnikateľky zohrávajú dôležitú úlohu na celom Balkáne a majú vytvorené účinné siete. V súčasnosti sa formuje súdržný regionálny prístup s cieľom ďalej rozvíjať podnikanie žien na miestnej úrovni. Výbor odporúča zvýšiť podporu na európskej, regionálnej a národnej úrovni, aby sa zásadne urýchlilo dosahovanie hospodárskych a sociálnych výhod. Okrem toho je potrebné uznať hospodársku a sociálnu nevyhnutnosť podpory podnikania žien v Srbsku.

1.20 Výbor odporúča, aby sa medzi EHSV a srbskými organizáciami občianskej spoločnosti zriadil zmiešaný poradný výbor (ZPV) EÚ – Srbsko. Tento spoločný orgán občianskej spoločnosti by sa mal vytvoriť po oficiálnom otvorení rokovaní o pristúpení Srbska k EÚ. ZPV umožní organizáciám občianskej spoločnosti oboch strán nadviazať intenzívnejší dialóg a poskytnúť politickým orgánom podklady k relevantným kapitolám v rámci rokovaní o pristúpení.

2. Kontext stanoviska

2.1 Počas uplynulého desaťročia Srbsko vyvinulo značné úsilie na reformu svojich inštitúcií, právneho rámca a hospodárskych predpisov, aby dosiahlo súlad s medzinárodnými a európskymi normami a presadzovalo otvorené a účinné tržové hospodárstvo.

2.2 Podpis Dohody o stabilizácii a pridružení medzi Srbskom a EÚ v roku 2008 bol jasným vyjadrením voľby srbskej vlády v prospech pristúpenia k EÚ a poskytol nový impulz reformnému procesu. V roku 2010 nadobudla účinnosť Dočasná dohoda o obchode a záležitostiach týkajúcich sa obchodu (súčasť Dohody o stabilizácii a pridružení).

2.3 Nová vláda, ktorá sa ujala svojej funkcie v roku 2012, potvrdila odhodlanie Srbska pristúpiť k EÚ. Prijala praktické kroky na pokračovanie doterajších reforiem, pričom sa zamerala najmä na boj proti korupcii, konsolidáciu právneho štátu, ochranu práv menšín a hospodársku obnovu. Takisto sa usiluje o zlepšenie regionálnej spolupráce.

2.4 V decembri 2012 Rada požiadala Európsku komisiu, aby do jari 2013 vypracovala hodnotiacu správu o pokroku, ktorý dosiahol Belehrad v dialógu s Prištinou a v rámci svojich proeurópsky orientovaných reforiem. Na základe tejto správy, ktorej výsledkom bolo pozitívne odporúčanie, Európska rada na svojom zasadnutí 28. júna 2013 rozhodla, že boli splnené podmienky na začatie prístupových rokovaní EÚ so Srbskom.

2.5 Belehrad a Priština sa 19. apríla 2013 v desiatom kole rokovaní pod vedením EÚ konečne dohodli o budúcnosti Srbsmi spravovanej severnej časti Kosova a podpísali *Prvú dohodu o zásadách normalizácie vzťahov*. V máji obe strany prijali vykonávací plán. Bol zriadený realizačný výbor, zložený zo zástupcov oboch strán, ktorému bude v činnosti pomáhať EÚ.

3. Dosiahnuté výsledky v politickej, hospodárskej a sociálnej oblasti

3.1 Srbsko je stále krajinou v procese transformácie. Niektoré podniky už boli sprivatizované, avšak veľkú časť hospodárstva tvoria verejné spoločnosti, ktoré často zúfalo potrebujú reštrukturalizáciu. Nezamestnanosť sa výrazne zvýšila (24 % ekonomicky činného obyvateľstva v roku 2012). Mladí ľudia sa snažia vysťahovať do zahraničia. Obyvateľstvo starne. Veľká časť obyvateľov stále pracuje v poľnohospodárstve a žije na vidieku, kde nedostatok investícií brzdí efektívny rozvoj. Šedá ekonomika je veľmi rozsiahla, podkopáva hospodárstvo ako celok, oslabuje štátny rozpočet a zamestnancov oberá o sociálnu ochranu. Korupcia, niekedy spojená s organizovaným zločinom, brzdí nielen hospodársky rozvoj, ale aj konsolidáciu inštitúcií. Takisto súdnictvo zúfalo potrebuje reformu, ak má zaručiť skutočné rešpektovanie práv jednotlivcov a organizácií.

3.2 EHSV poukázal na tieto rôznorodé problémy vo svojom stanovisku „Vzťahy medzi EÚ a Srbskom: úloha občianskej spoločnosti“ (z 29. mája 2008), vyzdvihol však aj úsilie orgánov verejnej správy v súvislosti s prijímaním potrebných reforiem. Zaviedlo sa množstvo nových predpisov, boli zriadené nové inštitúcie, zamerané najmä na nadviazanie dialógu so sociálnymi partnermi a ďalšími organizáciami občianskej spoločnosti a v súčasnosti sú už oficiálne uznané práva menšín. Hoci tento proces ešte nie je ukončený, hlavným problémom je zaviesť všetky tieto inštitucionálne a právne zmeny do praxe.

3.3 Srbsko ratifikovalo 77 zmlúv a dohovorov Rady Európy vrátane tých najdôležitejších, ako je Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín, dohovor na zabránenie mučenia, dohovor o ochrane detí, akčný program boja proti korupcii a Európska sociálna charta. Osem ďalších dohovorov bolo podpísaných, stále sa však čaká na ich ratifikáciu. Jedným z nich je aj dohovor o predchádzaní násilí na ženách a domácnemu násiliu a o boji proti nemu. Na medzinárodnej úrovni Srbsko ratifikovalo 75 dohovorov MOP (73 už nadobudlo účinnosť).

3.4 Ako zdôraznil komisár Rady Európy pre ľudské práva⁽¹⁾, aby mohli byť mnohé z týchto dohovorov správne presadzované, bude ešte potrebné prijať ďalšie opatrenia. Komisár Rady Európy upozornil na problém nezvestných osôb a osôb násilne vysídlených počas vojny, čoraz väčšiu diskrimináciu Rómov, násilie voči ženám a rozšírenú homofóbiu.

⁽¹⁾ Thomas Hammarbergh, komisár Rady Európy pre ľudské práva. Správa vydaná po návšteve Srbska 12. – 15. júna 2011. CommDH(2011)29.

3.5 Hoci vláda prijala v októbri 2011 mediálnu stratégiu, novinári sú stále terčom násilia a vyhrážok. Na médiá sa tiež vyvíja tlak ekonomického a politického charakteru, ktorý ohrozuje nezávislosť médií a bráni novinárom vo výkone ich práce. Navyše odborári bývajú pre svoje členstvo v odboroch ešte stále šikanovaní alebo prepúšťaní.

3.6 EHSV sa domnieva, že pre Srbsko je jasnou prioritou ďalšia konsolidácia reformného procesu, reforma súdnictva a presadzovanie občianskych, sociálnych a ľudských práv. Vzťahy medzi EÚ a Srbskom by sa mohli jednoznačne zamerať na tieto aspekty. To je tiež kľúčovou záležitosťou pre organizácie občianskej spoločnosti, a preto treba ich aktívnu účasť podporovať všetkými možnými spôsobmi.

4. Súčasná situácia a úloha organizácií občianskej spoločnosti

4.1 Sloboda zhromažďovania a združovania je zakotvená v ústave a všeobecne sa rešpektuje. Slobodu združovania však ohrozujú čoraz častejšie vyhrážky zo strany násilných nacionalistických skupín.

4.2 Srbská občianska spoločnosť sa koncentruje hlavne v mestách a jej zastúpenie v jednotlivých regiónoch je nerovnomerné. Občianska spoločnosť je na vidieku zastúpená len veľmi slabo a jej kapacity nie sú dostatočne rozvinuté. Je potrebné väčšmi podporovať a podnecovať formovanie združení, budovanie kapacít a vytváranie sietí organizácií občianskej spoločnosti so sídlom vo vidieckych oblastiach a/alebo v malých mestách.

4.3 Osobitná pozornosť by sa mala venovať poľnohospodárstvu, rozvoju záujmových skupín v tejto oblasti a zapájaniu poľnohospodárov do sociálneho dialógu. Poľnohospodárstvo zohráva v Srbsku aj naďalej významnú úlohu – približne štvrtina obyvateľstva v produktívnom veku pracuje v poľnohospodárstve, ktoré je jedným z kľúčových hospodárskych odvetví. Význam poľnohospodárstva a poľnohospodárskej politiky bude v rámci budúceho procesu pristúpenia k EÚ značný. Osobitnou výzvou bude zároveň zosúladenie srbského poľnohospodárstva s právnymi predpismi EÚ.

4.4 Dobre zorganizované a štruktúrované záujmové skupiny by mohli prispieť nielen k presadzovaniu záujmov poľnohospodárov, ale predovšetkým by mohli zabezpečiť užitočnú podporu blížiacemu sa integračnému procesu, najmä pri koncipovaní a uplatňovaní osobitných programov na podporu poľnohospodárstva, vidieka a ľudí, ktorí tam žijú.

4.5 Medzi organizáciami občianskej spoločnosti existuje niekoľko aktívnych partnerstiev a koalícií, avšak ich zdroje

a podpora sú veľmi obmedzené na to, aby mohli byť aktívnejšie a vyvíjať väčší vplyv. Pokiaľ ide o partnerstvá medzi organizáciami občianskej spoločnosti a orgánmi verejnej správy, možno sa zavedené mechanizmy SECO⁽²⁾ a KOCDs⁽³⁾ budú môcť v budúcnosti považovať za príklady osvedčených postupov, a to za predpokladu, že ich pripomienky a návrhy sa budú zohľadňovať a bude sa im nepretržite a systematicky poskytovať finančná a iná podpora.

4.6 Medzi najzávažnejšie prekážky udržateľnosti organizácií občianskej spoločnosti patrí skutočnosť, že štátna podpora je nedostatočná a nevychádza zo správne definovaných priorít, ďalej nedostatočne rozvinuté podnikové sponzorstvo, chýbajúce individuálne darcovstvo, odchod medzinárodných darcov, slabo rozvinutá spolupráca s miestnymi orgánmi a minimálna zodpovednosť rozhodujúcich činiteľov vo všeobecnosti. Malo by sa vyvinúť úsilie na rozšírenie radov prívržencov organizácií občianskej spoločnosti. Obmedzená členská základňa bráni šíreniu pozitívneho obrazu organizácií občianskej spoločnosti a ich uznaniu, pričom financovanie z verejných zdrojov ešte stále nie je náležite regulované na všetkých úrovniach. Schopnosť organizácií občianskej spoločnosti ovplyvňovať sociálnu a politickú agendu je celkovo slabá, s výnimkou asi desiatky silných organizácií, z ktorých väčšina sídli v Belehrade.

4.7 EHSV víta úsilie na zlepšenie právneho rámca združení a nadácií vrátane zákona o združeniach (október 2009), zákona o daroch a nadáciách (november 2010), zákona o dobrovoľníctve (máj 2010) a zjednodušených účtovných postupov pre malé združenia a nadácie (ešte nebol prijatý). Boli schválené aj ďalšie dôležité zákony, ako napríklad zákon o sociálnej starostlivosti (2011), ktoré však ešte neboli implementované. EHSV podporuje rozvoj rámca (v súlade s ustanoveniami zákona), ktorý by organizáciám občianskej spoločnosti zabezpečil spravodlivý prístup k verejným zdrojom určeným na podporu poskytovania sociálnych služieb.

4.8 EHSV víta zmeny v článku 41 rokovacieho poriadku vlády o verejných konzultáciách, ktorý stanovuje kritériá pre povinné verejné konzultácie, a to v tom zmysle, že sa tieto konzultácie chápu skôr ako pravidlo než výnimka. Na ich priebeh je vymedzený primeraný časový rámec. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť, aby bol tento mechanizmus správne implementovaný. Prednostne sa treba zamerať na zvyšovanie informovanosti verejných orgánov v otázke prínosu spolupráce s organizáciami občianskej spoločnosti, a to v prvých fázach koncipovania verejných politík, ako aj neskôr, pri ich uplatňovaní. Okrem toho by sa mali preskúmať postupy týkajúce sa vymenovávania zástupcov organizácií občianskej spoločnosti do rôznych verejných orgánov na národnej a miestnej úrovni, pričom by sa mali zohľadniť osvedčené postupy zo susedných krajín a návrhy organizácií občianskej spoločnosti.

(2) SECO predstavuje budovanie sietí a kapacít v oblasti integrácie do EÚ a zapojenie občianskej spoločnosti do programového procesu IPA.

(3) KOCDs sú siete organizácií v oblasti sociálnej ochrany marginalizovaných skupín, ktoré spoločne oslovujú rozhodujúcich činiteľov v tejto oblasti.

4.9 Úrad pre spoluprácu s občianskou spoločnosťou začal svoju činnosť v roku 2011. V operačnom pláne na roky 2013 – 2014 sú vytýčené tieto kľúčové ciele:

- vypracovať stratégiu na vytvorenie priaznivého prostredia pre rozvoj občianskej spoločnosti a zriadiť národnú radu pre rozvoj občianskej spoločnosti,
- presadzovať nové zdroje financovania ako predpoklad udržateľnosti: inštitucionálne granty, sociálna činnosť podnikov, podniková dobročinnosť, sociálne podnikanie, vypracovanie kritérií na využívanie verejných priestorov organizáciami občianskej spoločnosti atď.,
- ďalej sa usilovať o vytvorenie inštitucionálneho rámca priaznivého pre rozvoj občianskej spoločnosti, t. j. vytvárať osobitné oddelenia alebo zadávať špeciálne úlohy v rámci príslušných ministerstiev; zvážiť možnosť zriadenia fondu na rozvoj občianskej spoločnosti a posilniť mechanizmy spolupráce medzi organizáciami občianskej spoločnosti a srbským národným zhromaždením.

4.10 EHSV víta snahu Úradu pre spoluprácu s občianskou spoločnosťou zvýšiť transparentnosť financovania organizácií občianskej spoločnosti zo štátneho rozpočtu, v rámci ktorej úrad vydal *Výročnú súhrnnú správu o finančných prostriedkoch vyčlenených združeniam a ďalším organizáciám občianskej spoločnosti zo štátneho rozpočtu Srbskej republiky*. Uvedený úrad by však mal mať väčšie právomoci, aby sa zvýšila miera poskytovania údajov od správnych orgánov na všetkých úrovniach s cieľom zabezpečiť úplnosť zberu údajov a ich každoročné zverejňovanie. EHSV preto víta podporu, ktorú delegácia EÚ poskytuje tomuto úradu prostredníctvom trojročného programu technickej pomoci, ktorý sa začal v decembri 2012 ⁽⁴⁾.

4.11 Z údajov za rok 2011 vyplýva, že na spolufinancovanie programov a projektov bolo vyčlenených a aj skutočne vyplatených veľmi málo prostriedkov, dokonca aj v prípadoch, keď bola podpora zo strany darcov zaistená, a to napriek skutočnosti, že organizácie občianskej spoločnosti takúto finančnú pomoc skutočne potrebujú.

5. Sociálny dialóg

5.1 Na hospodársky rozvoj a zabezpečenie sociálnej súdržnosti, ktorú si Srbsko vyžaduje, je nevyhnutný sociálny dialóg. V roku 2008 bola podpísaná všeobecná kolektívna zmluva. Sociálna a hospodárska rada Srbskej republiky prijala v apríli 2011 novú sociálno-hospodársku dohodu, ktorú podpísali hlavní predstavitelia sociálnych partnerov a premiér a ktorá obsahuje dôležité záväzky jednotlivých strán. Dohoda potvrdzuje, že sociálny dialóg je predpokladom na dosiahnutie spoločných cieľov v oblasti rozvoja, úspešné prekonanie

problémov spojených s hospodárskou krízou a zabezpečenie hospodárskeho a sociálneho pokroku v Srbsku. V roku 2012 sociálna a hospodárska rada podpísala aj dohodu o minimálnej mzde. Na odvetvovej úrovni boli v rokoch 2011 a 2012 podpísané štyri odvetvové kolektívne dohody, a to v rámci poľnohospodárstva, stavebníctva, chemického priemyslu a kovo-priemyslu. Minister práce rozšíril platnosť týchto kolektívnych dohôd na všetkých štátnych zamestnancov. Kolektívne dohody sa vzťahujú aj na väčšinu sektora verejnej správy vrátane pracovníkov zdravotníctva, miestnej a celoštátnej verejnej správy, školstva a polície.

5.2 Sociálna a hospodárska rada bola zriadená zákonom v roku 2005 a slúži ako inštitucionálna platforma pre rokovania tripartity. Okrem toho existuje 18 sociálnych a hospodárskych rád pôsobiacich na miestnej úrovni, hoci, a to najmä v dôsledku nedostatočných záväzkov regionálnych orgánov, je plne funkčná len menej než polovica z nich. Rada musí vyriešiť množstvo problémov, ktoré brzdia jej činnosť, pričom najzávažnejším z nich sú chýbajúce finančné a ľudské zdroje. Dokázala však vytvoriť stále pracovné skupiny pre hospodárske otázky, legislatívu, kolektívne zmluvy a ochranu zdravia a bezpečnosť pri práci. Zástupcovia sociálnych partnerov sa v súčasnosti pravidelne zúčastňujú na zasadnutiach rady, na rozdiel od vlády, ktorú často zastupujú úradníci. Ich zapojenie sa zvýšilo od opätovného zriadenia rady v septembri 2012. Členom rady je teraz aj premiér, rada však aj naďalej zápasí s problémami v súvislosti s organizovaním svojich zasadnutí.

5.3 Sociálny dialóg síce prináša výsledky, treba ho však ešte konsolidovať a rozšíriť. Sociálni partneri sú slabí, najmä v súkromnom sektore. Kolektívne dohody sa po podpísaní nie vždy aj uplatňujú a existuje veľmi veľa oblastí, ktoré nie sú v sociálnom dialógu zahrnuté. Na celoštátnej úrovni sa so sociálnou a hospodárskou radou nekonšultuje systematicky vo všetkých otázkach, ktoré patria do rozsahu jej pôsobnosti, alebo je konzultácia len formálna a odporúčania rady vláda príliš často ignoruje. Pozitívnu výnimkou je ministerstvo práce, ktoré všetky návrhy zákonov a stratégií predkladá rade na pripomienkovanie. Nedávno navyše navrhlo, aby bola zriadená tripartitná pracovná skupina, ktorá by navrhla zmeny pracovnoprávných predpisov. K zlepšeniu došlo aj v prípade právnych predpisov v oblasti vzdelávania, keďže ministerstvo školstva a vedy predložilo rade na pripomienkovanie tri návrhy zákonov. Napriek týmto pozitívnejším signálom sa názory sociálnej a hospodárskej rady v oblasti všeobecných hospodárskych politík a opatrení s priamym dosahom na činnosť podnikov a zamestnancov aj naďalej výrazne ignorujú.

5.4 Agentúra pre pokojné urovnávanie pracovnoprávných sporov bola zriadená v roku 2005 a jej úlohou je riešiť individuálne aj kolektívne pracovnoprávne spory. Zameriava sa hlavne na individuálne prípady, v rámci ktorých môže arbiter vydávať záväzné rozhodnutia a má k dispozícii rovnaké právne prostriedky ako súd. Zdá sa však, že v praxi sa agentúre veľmi nedarí presadiť sa ako alternatívny mechanizmus a väčšina sporov sa stále predkladá súdom, ktoré sú známe svojou preťaženosťou. Pri riešení kolektívnych sporov agentúra zohráva

⁽⁴⁾ Rozpočet programu technickej pomoci je 1,2 milióna EUR. Program sa zameriava na podporu ďalších zmien a doplnení právneho rámca týkajúceho sa organizácií občianskej spoločnosti, zavádzanie rámca pre transparentnosť financovania zo štátnych prostriedkov a zapájanie sa organizácií občianskej spoločnosti do procesu prijímania rozhodnutí.

úlohu mediátora, a teda nemôže jednotlivé strany sporu prinútiť k urovnaniu, ale snaží sa ich presvedčiť, aby dobrovoľne prijali pokojné urovanie.

5.5 Vláda by mala v roku 2013 podpísať s MOP program dôstojnej práce. Tento program by mal prispieť k revízii rôznych aspektov právnych predpisov a postupov v sociálnej oblasti s cieľom zosúladiť ich s medzinárodnými normami a vybudovať kapacity sociálnych partnerov, aby sa mohli účinne zapájať do sociálneho dialógu, a to s podporou finančných prostriedkov a programov EÚ.

5.6 Je zásadne dôležité, aby boli sociálni partneri lepšie začlenení do vládnych hospodárskych a sociálnych politík a politík v oblasti zamestnanosti, najmä vzhľadom na rokovania o pristúpení k EÚ. Mali by byť zapojení aj do procesu príprav, aby Srbsko získalo oprávnenosť čerpať finančné prostriedky z Európskeho sociálneho fondu a ďalších fondov EÚ. Až potom bude možné, aby srbskí sociálni partneri účinne plnili svoju budúcu úlohu v rámci fór participatívnej demokracie na úrovni EÚ.

6. Sociálni partneri – súčasná situácia

6.1 Najväčšou záujmovou skupinou zamestnávateľov v krajine je Srbské združenie zamestnávateľov. Zastupuje srbských podnikateľov v sociálnej a hospodárskej rade. Avšak skutočnosť, že väčšina najväčších podnikov pôsobiach v Srbsku ani ďalšie organizácie, ako je združenie malých a stredných podnikateľov, nie sú jeho členmi, oslabuje jeho legitimitu ako účastníka sociálneho dialógu.

6.2 Obchodná a priemyselná komora Srbska, ktorá je najväčším združením podnikov, sa v minulosti nezapájala do činnosti sociálnej a hospodárskej rady, a to pre systém povinného členstva. Avšak 1. januára 2013 bol v Srbsku zavedený systém dobrovoľného členstva a komora je dôrazne odhodlaná zapájať sa do sociálneho dialógu, najmä v oblasti odbornej prípravy, podpory zahraničného obchodu a regionálneho rozvoja. Podporuje zlepšenie postavenia Srbského združenia zamestnávateľov v sociálnej a hospodárskej rade za predpokladu, že bude schopné vyjadrovať názory čo najširšej škály záujmov zamestnávateľov prostredníctvom efektívneho procesu konzultácie, do ktorej budú zapojené všetky združenia zamestnávateľov.

6.3 Vzhľadom na vysokú mieru nezamestnanosti by mali mať zamestnávatelia väčší vplyv na rozvoj priaznivého podnikateľského prostredia. To by malo podnecovať podnikanie a rýchlejšie zakladanie nových podnikov, najmä MSP, ktoré sú jedným z najväčších tvorcov nových pracovných miest v Európe. Medzi hlavné prekážky lepšieho podnikateľského prostredia patrí: nedostatočná transparentnosť a predvídateľnosť právneho rámca, neatraktívny daňový systém vrátane určitých paraфіškálnych poplatkov, prístup k financovaniu, postupy registrácie podnikov, administratívne postupy týkajúce sa zahraničného obchodu atď. Podnikateľská komunita v Srbsku sa celkovo domnieva, že nie je v dostatočnej miere zapojená do legislatívneho procesu a hodnotenia jeho vplyvu, najmä pokiaľ ide o dosah na MSP.

6.4 Odborové zväzy sú roztrieštené a slabé. Väčšina z nich je združená v dvoch najväčších srbských konfederáciách: Konfederácii nezávislých odborových zväzov Srbska (SSSS) a Konfederácii odborových zväzov „Nezávislosť“ (Nezavisnost). Existujú aj dve ďalšie konfederácie, a to Združenie slobodných a nezávislých odborových zväzov Srbska (ASNS) a Konfederácia slobodných odborových zväzov (KSSS), ktoré trvajú na svojej reprezentatívnosti. Tú bude treba posúdiť podľa nového zákona o reprezentatívnosti, o ktorom sa v súčasnosti rokuje. Podľa údajov ministerstva práce navyše existuje približne 2 000 odborových organizácií v podnikoch, ktoré nie sú členmi celoštátnych konfederácií. Všetky relevantné organizácie pracovníkov musia byť intenzívnejšie zapojené do rozhodovacieho procesu v rámci sociálneho partnerstva na strane zamestnancov. Úloha odborových zväzov v Srbsku má zásadný význam pre posilnenie sociálneho dialógu.

6.5 Ťažkosti v procese transformácie a hospodárska kríza zhoršili fragmentáciu odborových zväzov a ešte viac ich oslabili. Faktory ako komplikovaný postup registrácie odborových zväzov, občasný odpor a šikanovanie zo strany manažérov, ktorí nie sú ochotní akceptovať sociálny dialóg na úrovni podnikov, bránia normálnemu rozvoju zastúpenia pracovníkov a znemožňujú sociálny dialóg. Avšak vzhľadom na uvedené skutočnosti treba privítať účinnú spoluprácu, ktorú v uplynulých rokoch nadviazali dve reprezentatívne konfederácie SSSS a Nezavisnost.

V Bruseli 10. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

491. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 10. A 11. JÚLA 2013

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha – Dlhodobé financovanie európskeho hospodárstva“

COM(2013) 150 final/2

(2013/C 327/03)

Spravodajca: **Michael SMYTH**

Európska komisia sa 25. marca 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Zelená kniha – Dlhodobé financovanie európskeho hospodárstva“

COM(2013) 150 final/2.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 19. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 10. júla 2013) prijal 151 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Jedným z najdôležitejších prvkov stratégie návratu Európy na cestu udržateľného rozvoja je zabezpečenie náležitej ponuky dlhodobého financovania s primeranými nákladmi. Konzultačný dokument Komisie k tejto otázke je preto dobre načasovaný a vítaný.

1.2 EHSV víta skutočnosť, že zelená kniha sa zameriava na produktívne investície a vytváranie dlhodobého hmotného a nehmotného kapitálu, avšak vyzýva Komisiu, aby venovala väčšiu pozornosť potrebe financovať „spoločensky prospešnejšie“ kapitálové investície.

1.3 Ak budú banky v budúcnosti pravdepodobne zohrávať menej dôležitú úlohu pri poskytovaní dlhodobého financovania, môže to priniesť nové príležitosti pre ďalšie sprostredkovateľské subjekty, ako sú vnútroštátne a multilaterálne rozvojové banky, inštitucionálni investori, štátne fondy a predovšetkým trhy s dlhopismi. Je však dôležité predísť vytvoreniu prekážok, ktoré by bankám bránili plniť ich úlohu hlavných poskytovateľov dlhodobého financovania, ako aj vytvoriť právny rámec, ktorý by zabránil úniku finančných prostriedkov a kapitálových tokov mimo regulovaného sektora.

1.4 EHSV víta nedávnu rekapitalizáciu EIB, ktorá posilní jej schopnosť stimulovať dodatočné financovanie investícií zo súkromných zdrojov a zohrávať významnejšiu proticyklickú úlohu pri financovaní investícií a poskytovaní úverov MSP. Hoci kapitálová injekcia vo výške 10 miliárd EUR je významná, EHSV sa domnieva, že vzhľadom na súčasnú situáciu to nebude stačiť.

1.5 Pozitívnou skutočnosťou je aj iniciatíva dlhopisov na projekty v rámci stratégie Európa 2020, hoci zatiaľ iba v pilotnej fáze. Tieto dlhopisy na projekty vypracovala Komisia spolu s EIB. Pozornosť by sa mala venovať aj podobným spoločným iniciatívam so štátnymi fondmi.

1.6 Ak budú iniciatívy, ako sú dlhopisy na projekty, úspešné pri rozširovaní trhu dlhopisového financovania, mali by sa po ukončení a zhodnotení pilotnej fázy začať väčšmi uplatňovať.

1.7 Zelená kniha analyzuje úlohu úspor v ponuke dlhodobého financovania investícií. Niektoré členské štáty zaviedli osobitné systémy sporenia, aby podnietili dlhodobé sporenie s cieľom financovať širšie sociálne investície, mohlo by sa

však zväziť vytvorenie mechanizmu sporenia v rámci celej EÚ alebo eurozóny, napríklad by sa mohla ponúknuť zvýhodnená úroková sadzba.

1.8 Niektoré členské štáty boli relatívne úspešné pri stimulovaní dôchodkového a iného sporenia prostredníctvom šikovného využitia systému zdaňovania. Občania sa zvyčajne bránia perspektíve odvádzania dane z príjmu a následne ďalšej dane z dlhodobých úspor z týchto už zdanených príjmov. V kontexte sociálne zodpovedných investícií by sa malo umožniť vytváranie produktov sporenia pre súkromné osoby s nízkym alebo nulovým zdanením a ich uvádzanie na trh, ktoré by mali primeraný ročný limit, vďaka čomu by sa podporilo rozsiahlejšie dlhodobé finančné plánovanie.

1.9 Hlavnou prekážkou vhodných dlhodobých investícií je krátkodobé zameranie finančného systému, ktoré je úzko spojené so správou a riadením spoločností. Zmeniť stimuly tak, aby motivovali k dosahovaniu výsledkov v dlhodobom horizonte, nebude ľahké. EHSV víta návrh Komisie v súvislosti s rozšírením hlasovacích práv a zvýšením dividend dlhodobých investorov a zmenou smernice o právach akcionárov. Okrem toho by sa mohlo zväziť koordinované využívanie daňových úľav vzťahujúcich sa na kapitálové výnosy, aby sa stimulovala dlhodobá držba akcií u správcov fondov.

1.10 Zelená kniha obsahuje niekoľko zaujímavých návrhov týkajúcich sa rizikového kapitálu. EHSV už navrhoval, aby úloha Európskeho investičného fondu (EIF) presahovala rámec poskytovania úverov a zahŕňala aj poskytovanie rizikového kapitálu. To pôvodne plánovali aj jeho zakladatelia v roku 1994. Ak by sa EIF, podobne ako EIB, náležite rekapitalizoval, mohol by sa stať jedným z hlavných poskytovateľov rizikového kapitálu pre MSP.

1.11 Vzhľadom na skutočnosť, že národné vlády a regionálne samosprávy sa už prostredníctvom svojich orgánov pre regionálny rozvoj angažujú v podpore prežitia a dlhodobého rastu MSP, bolo by vhodné, keby tieto orgány začali prevádzkovať takéto obchodné platformy MSP. Táto úloha by mohla zahŕňať činnosti od posudzovania úverovej bonity klientov z radov MSP až po poskytovanie obmedzených záruk inštitucionálnym investorom.

1.12 EHSV by privítal väčší dôraz na sociálne zodpovedné investície a navrhuje, aby sa zriadilo stredisko na monitorovanie podmienok na dlhodobé investície.

2. Úvod a kontext zelenej knihy

2.1 Hlavným dôvodom Európskej komisie na vypracovanie tejto zelenej knihy bola potreba vrátiť Európu na cestu inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. Európa čelí požiadavkám zásadných rozsiahlych a dlhodobých investícií, ktoré budú slúžiť ako základ pre udržateľný rast. Jeho dosiahnutie vážne komplikuje súčasná neochota domácností a podnikov riskovať a skutočnosť, že mnohé vlády potrebujú uskutočniť fiškálnu konsolidáciu. Tieto faktory spoločne obmedzujú príliv prostriedkov na financovanie dlhodobých investícií.

2.2 Problémy v súčasnosti vyplývajú zo zlyhávania tradičných kanálov finančného sprostredkovania. Hlavným zdrojom financovania investícií v EÚ boli doposiaľ banky, mnohé z nich však v súčasnosti znižujú svoje zadlženie, a preto nemôžu plniť svoju tradičnú úlohu. Zelená kniha sa zaoberá situáciou nad rámec súčasnej krízy a hľadá riešenia, ako zabezpečiť potrebné dlhodobé financovanie investícií.

2.3 Komisia sa zameriava na produktívne investície a vytváranie dlhodobého hmotného a nehmotného kapitálu, ktorý je menej ovplyvňovaný hospodárskym cyklom než krátkodobější kapitál. Komisia definuje dlhodobé financovanie ako postup, pomocou ktorého finančný systém poskytuje financovanie na zaplatenie investícií, ktoré pokrývajú dlhšie obdobie.

2.4 Európa začala realizovať program reformy finančného sektora, aby sa zvýšila stabilita finančných trhov a dôvera v ne. Stabilita finančného systému je nevyhnutnou, avšak nie postačujúcou podmienkou na stimulovanie dlhodobých investícií. Komisia identifikovala viacero dodatočných oblastí, ktoré si vyžadujú isté kroky, a to napríklad:

- schopnosť finančných inštitúcií smerovať dlhodobé finančné prostriedky určené na projekty,
- efektívnosť a účinnosť finančných trhov v oblasti poskytovania dlhodobých finančných nástrojov,
- opatrenia na podnietenie dlhodobého sporenia a investícií,
- možnosť jednoduchšieho prístupu k bankovému a nebankovému financovaniu pre MSP.

3. Prípomienky k návrhom

3.1 Schopnosť finančných inštitúcií smerovať dlhodobé finančné prostriedky určené na projekty

3.1.1 Komerčné banky. Analýza problémov so zabezpečením primeraného dlhodobého financovania v Európe, ktorú uskutočnila Komisia, je v zásade správna. Tradičná úloha bánk ako hlavných poskytovateľov dlhodobého financovania sa mení a v budúcnosti môže byť ich úloha menej významná. V diskusiách sa nevenuje žiadna pozornosť otázke možného nesúladu medzi novými predpismi pre sektor bankovníctva a cieľmi zelenej knihy podnecovať dlhodobé investície. V zelenej knihe sa spomína len to, že úroveň aktivity bánk v sprostredkovateľskom reťazci sa môže v dôsledku súčasných a pravdepodobne aj budúcich finančných reforiem znížiť. Mala by sa dosiahnuť rovnováha medzi prudenciálnymi požiadavkami, ktoré stanovuje Bazilej III, a stimulmi pre banky, aby naďalej poskytovali finančné prostriedky na dlhodobé investície. V každom prípade sa pravdepodobne otvoria nové príležitosti pre ďalšie typy sprostredkovateľských subjektov, ako sú vnútroštátne a multilaterálne rozvojové banky, inštitucionálni investori, intenzívnejšie využívanie trhov s dlhopismi a štátnych fondov.

3.1.2 Vnútroštátne a multilaterálne rozvojové banky. Tieto inštitúcie zohrávajú významnú úlohu tým, že znášajú riziko spolu so súkromnými investormi a subjektmi pri rozvoji dôležitých projektov, a tým predchádzajú zlyhaniu trhu. Prostredníctvom svojich dlhodobých strategických činností zohrávajú aj proticyklickú úlohu. Čoraz významnejšiu úlohu pri rozdelení rizika zohrávajú EIB a EIF, pričom nedávna rekapitalizácia EIB, ktorá je síce podľa názoru EHSV nedostatočná, nepochybne posilní jej schopnosť mobilizovať dodatočné financovanie investícií zo súkromných zdrojov. EHSV nabáda EIB, aby väčšmi podporovala dôležité cezhraničné projekty v oblasti infraštruktúry, ktoré sa boria s mimoriadnymi finančnými prekážkami.

3.1.3 EHSV víta zavedenie dlhopisov na projekty v rámci stratégie Európa 2020. Táto iniciatíva je v súčasnosti v pilotnej fáze v množstve infraštruktúrnych projektov financovaných formou partnerstva súkromného a verejného sektora, ktoré sú zamerané na investície do infraštruktúry v oblasti energetiky, dopravy a IKT⁽¹⁾. Komisia sa zmieňuje o potenciálnej úlohe štátnych fondov pri financovaní dlhodobejších investícií. Tak, ako v prípade dlhopisov na projekty, ktoré vypracovala Komisia spolu s EIB, by možno stálo za to vypracovať podobnú spoločnú iniciatívu so štátnymi fondmi, vďaka čomu by sa zvýšil objem dostupných prostriedkov pre dlhodobejšie financovanie investícií.

3.1.4 Pokiaľ ide o inštitucionálnych investorov, v zelenej knihe sa upozorňuje na možný rozpor medzi potrebou efektívne regulovať rizikové aktíva v prípade poisťovní a potrebou podnecovať ich k financovaniu dlhodobejších investícií. Medzi Komisiou a európskymi poisťovňami prebiehajú v tejto veci diskusie. Komisia mieni predložiť návrhy vo veci dlhodobých investičných fondov, aby podnietila vytvorenie viacerých mechanizmov rozdelenia rizika rôznych inštitucionálnych investorov. Tento návrh má veľa kladných stránok. Dôchodkové fondy by mohli v rámci dlhodobého financovania zohrávať významnejšiu úlohu, avšak v ceste im stoja viaceré prekážky inštitucionálnej, regulačnej a politickej povahy. Konkrétne sa ich predstavitelia obávajú, že politickí činitelia sa pokúšajú nariadiť im, aby financovali určité druhy projektov, ktoré nie sú v záujme ich členov. S predstaviteľmi dôchodkových fondov by sa mali konzultovať spôsoby, ako minimalizovať alebo prekonať tieto prekážky. V tejto súvislosti by bolo prospešné vytvoriť bankovú úniu.

3.1.4.1 V súvislosti s úsilím o zvýšenie podielu inštitucionálnych investorov na poskytovaní dlhodobého financovania môžu svoju úlohu zohrávať aj stimuly v oblasti zdaňovania príjmu právnických osôb. Pokiaľ ide o investície do veľkých projektov v oblasti infraštruktúry, mohol by systém znižovania príspevkov na tieto projekty viesť k väčšiemu zapojeniu inštitucionálnych investorov do ich financovania.

3.2 Efektívnosť a účinnosť finančných trhov v oblasti poskytovania dlhodobých finančných nástrojov

3.2.1 V zelenej knihe sa uvádza, že na rozšírenie a prehĺbenie rezerv dlhodobého financovania je potrebné, aby sa rozvinuli a vyspeli niektoré kapitálové trhy v Európe. Trhy s dlhopismi sú v EÚ rozvinuté menej než v USA a väčšina spoločností so strednou trhovou kapitalizáciou, ako aj MSP ich považuje za

neprístupné. Ratingové agentúry pristupovali obozretné dokonca aj k zavedeniu dlhopisov na projekty. To len podčiarkuje skutočnosť, že zvýšenie kapacity trhov s dlhopismi bude náročnou úlohou. Ak budú iniciatívy, ako sú dlhopisy na projekty, vďaka ktorým by sa mohlo získať až 4,6 miliardy EUR na nové projekty v oblasti infraštruktúry, úspešné pri rozširovaní trhu s dlhopismi, mali by sa po ukončení a zhodnotení pilotnej fázy začať väčšmi uplatňovať.

3.3 Opatrenia na podnietenie dlhodobého sporenia a investovania

3.3.1 V dokumente sú dôkladne preskúmané faktory ovplyvňujúce úlohu dlhodobých úspor vo financovaní. Pokiaľ ide o ponuku, niektoré členské štáty sa už síce pokúsili rozšíriť ponuku prostriedkov z dlhodobého sporenia, treba však urobiť ešte oveľa viac. V zelenej knihe sa navrhuje možnosť vytvoriť na úrovni EÚ nástroje na podporu sporenia, ktoré by boli určené na mobilizáciu väčších dlhodobejších úspor v záujme financovania širších spoločenských cieľov. Tento nápad by mohol priniesť výhody v súvislosti s rozširovaním cezhraničnej infraštruktúry. Mohol by tiež podnietiť väčšiu mobilitu pracovnej sily a plánovanie odchodu do dôchodku na jednotnom trhu. Možno bude potrebné ponúknuť nové produkty sporenia so zvýhodnenou alebo odstupňovanou úrokovou sadzbou, aby sa podnietilo dlhodobé sporenie.

3.3.2 Zdanenie. Podrobne sa analyzuje vzťah medzi zdanením, dlhodobými úsporami a dlhodobými investíciami. Uplatňovaním zdaňovania právnických osôb na investície vzniká tendencia uprednostňovať dlh pred financovaním pomocou vlastného kapitálu. Pri hľadaní vhodných reforiem na podporu rozsiahlejšieho využívania financovania dlhodobejších investícií pomocou vlastného kapitálu by sa mohla zväziť možnosť využívania systému postupného znižovania úľav. Takéto systémy sa vo veľkej miere využívajú pri zdaňovaní kapitálových výnosov a mohli by byť upravené tak, aby vyvážili niektoré súčasné fiškálne výhody dlhového financovania.

3.3.3 Pokiaľ ide o dlhodobé úspory a systém zdanenia, Komisia upozorňuje na význam zabezpečenia stabilnej a primeranej ponuky úspor a stimulov nevyhnutných na vytvorenie tejto ponuky. Niektoré členské štáty boli relatívne úspešné pri stimulovaní dôchodkového a iného sporenia prostredníctvom šikovného využitia systému zdaňovania. Občania sa zvyčajne bránia perspektíve odvádzania dane z príjmu a následne ďalšej dane z dlhodobých úspor z týchto už zdanených príjmov. Malo by sa umožniť navrhovanie a uvádzanie na trh produktov sporenia pre súkromné osoby s nízkym alebo nulovým zdanením, ktoré by mali primeraný ročný limit, aby sa podporilo rozsiahlejšie dlhodobé finančné plánovanie.

3.3.4 Využívanie daňových stimulov na dosiahnutie žiaducich výsledkov v oblasti dlhodobých investícií má aj svoje nevýhody. Musia sa riešiť závažné otázky, ako je napríklad tzv. strata mŕtvej váhy či arbitráž. Využívanie daňových stimulov v rámci dôsledného a rozhodného dlhodobého plánovania je však potrebné na mobilizáciu a vytvorenie žiaducej úrovne investícií.

⁽¹⁾ Pozri napríklad: COM(2009) 615 final.

3.3.5 Správa a riadenie spoločností. Hlavným problémom poskytovania dlhodobých investícií je krátkodobé zameranie, ktoré je úzko spojené so správou a riadením spoločností. Mnohé stimuly pre správcov fondov, investičných bankárov a riadiacich pracovníkov podnikov boli doposiaľ vo svojej podstate krátkodobé. Zmeniť tieto stimuly tak, aby motivovali k väčšej výkonnosti v dlhodobom horizonte, nebude ľahkou úlohou. Zelená kniha obsahuje viacero zaujímavých návrhov vrátane rozšírenia hlasovacích práv dlhodobých investorov a zvýšenia ich dividend, ako aj zmeny smernice o právach akcionárov. Jedným zo spôsobov, ako podporiť dlhodobú držbu akcií u správcov fondov, by mohlo byť proaktívnejšie využívanie daňových úľav vzťahujúcich sa na kapitálové výnosy.

3.4 Možnosť jednoduchšieho prístupu k bankovému a nebankovému financovaniu pre MSP

3.4.1 Zelená kniha poukazuje na skutočnosť, že MSP v mnohých členských štátoch majú čoraz väčšie ťažkosti s prístupom k financovaniu potrebnému na svoje prežitie a rast. Bez ohľadu na dosah znižovania zadlženia bánk majú MSP k dispozícii roztrieštený a pomerne kusý súbor alternatívnych zdrojov financovania. Miestne banky do značnej miery stratili alebo zredukovali svoje väzby so svojimi vlastnými regiónmi. Vzťahy medzi bankami a MSP sa oslabili a je potrebné ich obnoviť alebo utužiť. Bolo prijatých niekoľko iniciatív s cieľom ponúknuť MSP nebankové zdroje financovania vrátane prístupu k niektorým fondom rizikového kapitálu, využitia financovania aktívami⁽²⁾ a financovania prostredníctvom dodávateľského reťazca a kolektívneho investovania. Je však potrebné urobiť ešte oveľa viac. Odvetvie poisťovníctva a dôchodkové fondy sú ochotné zohrávať významnejšiu úlohu, vyžadujú však primerané stimuly, ktorým by teraz Komisia mala venovať patričnú pozornosť. Pri budúcich opatreniach na zlepšenie prístupu MSP k dlhodobému financovaniu sa musí zabezpečiť, aby ich MSP mohli využívať podľa pôvodného zámeru bez toho, aby im banky kladli ďalšie neprimerané dodatočné podmienky, pokiaľ sa tieto opatrenia uskutočňujú prostredníctvom bankových úverových kanálov.

3.4.2 Rizikový kapitál. Komisia navrhuje pristupovať k vytvoreniu kritického objemu rizikového kapitálu prostredníctvom „fondov fondov“. Trh by mohol okrem toho rozšíriť navrhovaný fond záruk pre inštitucionálnych investorov. EHSV už navrhoval, aby úloha EIF presahovala rámec poskytovania úverov a zahŕňala aj poskytovanie rizikového kapitálu⁽³⁾. To pôvodne plánovali aj jeho zakladatelia v roku 1994. Ak by sa EIF rekapitalizoval podobne ako EIB, mohol by sa stať jedným z hlavných poskytovateľov rizikového kapitálu pre MSP.

3.4.2.1 Ruka v ruke s expanziou rizikového kapitálu pre MSP ide rozširovanie súčasných alebo vytváranie nových platforiem pre obchodovanie s vlastným kapitálom MSP. Zelená kniha obsahuje v tejto veci viacero užitočných návrhov. Vzhľadom na skutočnosť, že národné vlády a regionálne samosprávy sa už prostredníctvom svojich orgánov pre regionálny rozvoj angažujú v podpore prežitia a dlhodobého rastu MSP, bolo by vhodné, keby tieto orgány začali prevádzkovať takéto obchodné platformy MSP. Táto úloha by mohla zahŕňať činnosti od posudzovania úverovej bonity klientov z radov MSP až po poskytovanie obmedzených záruk inštitucionálnym investorom.

3.4.3 EHSV by bol privítal, keby sa v zelenej knihe väčšmi podporili investície do sociálne zodpovedných fondov prostredníctvom vypracovania vhodných finančných a daňových predpisov, ako aj prostredníctvom samotného verejného obstarávania. V tejto súvislosti je zrejme opodstatnené zriadiť európske stredisko na monitorovanie dlhodobých investícií. Tento orgán by za aktívnej účasti organizovanej občianskej spoločnosti mohol monitorovať vývoj situácie v oblasti ponuky a dopytu po dlhodobých investíciách a dlhodobom sporení a pomohol by zabezpečiť náležitý prísun informácií potrebných na prijímanie správnych rozhodnutí hospodárskych subjektov o dlhodobých investíciách.

V Bruseli 10. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽²⁾ Pozri napríklad: *Funding for Lending Scheme* http://www.hm-treasury.gov.uk/ukecon_fundingforlending_index.htm.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 10.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru o riadení colných rizík a bezpečnosti dodávateľského reťazca“

COM(2012) 793 final

(2013/C 327/04)

Spravodajca: **Antonello PEZZINI**

Európska komisia sa 18. marca 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Hospodárskemu a sociálnemu výboru o riadení colných rizík a bezpečnosti dodávateľského reťazca“

COM(2012) 793 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko ...

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 10. júla 2013) prijal 168 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a nikto sa hlasovania nezdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) považuje za nevyhnutný spoločný prístup k riadeniu colných rizík a bezpečnosti dodávateľského reťazca na zabezpečenie jednotného a nediskriminačného uplatňovania európskych právnych predpisov všetkými zainteresovanými orgánmi na celom území colnej únie, ktorá je vo výlučnej právomoci Európskej únie v súlade s článkom 3 Zmluvy o fungovaní EÚ.

1.2 EHSV s presvedčením víta návrhy Komisie na zabezpečenie účinnosti a efektívnosti riadenia rizík a pohybu tovaru cez hranice EÚ, a to prostredníctvom **spoločnej stratégie** a vhodných informačných systémov na riadenie rizika na úrovni EÚ.

1.3 EHSV veľmi znepokojuje skutočnosť, že v rámci colnej únie (ktorá bola založená Rímskou zmluvou v roku 1957 a vytvorená v roku 1968 ako spoločná politika s cieľom zabezpečiť jednotný obchodný priestor na voľný pohyb osôb a tovaru so systémom jednotného kontaktného miesta pre colné postupy všetkých hospodárskych subjektov bez diskriminácie pri zaobchádzaní v celej EÚ) ešte stále existujú nejednotné usmernenia a predpisy sa uplatňujú rôznymi spôsobmi, čo bráni efektívnemu a účinnému riadeniu colných rizík, a tým spomaľuje obchodné toky a voľný pohyb tovaru v EÚ.

1.4 EHSV pokladá za nevyhnutné zlepšiť kapacity colných orgánov na každom mieste na európskom území, aby bola zaručená rovnaká vysoká úroveň riadenia rizika v celej colnej únii, pokiaľ ide o jednotné uplatňovanie definícií, klasifikácií, zber a zasielanie údajov do ústrednej databázy EÚ, na základe jednoznačných spoločných kritérií, ktoré by boli overené v rámci jedného systému zabezpečovania kvality a monitorované s možnosťou postihovať porušovateľov pravidiel.

1.5 EHSV odporúča vypracovať spoločné technické predpisy a normy v záujme jednotného a kvalitného vykonávania riadenia rizík na všetkých vonkajších hraniciach Únie, ktoré by na úrovni EÚ sprevádzalo úsilie v oblasti odbornej prípravy vysoko kvalifikovaných pracovníkov, pričom by sa brali do úvahy odlišné nároky v závislosti od rôznorodých vnútroštátnych kontextov.

1.6 EHSV dôrazne žiada, aby sa zaručila plná interoperabilita medzi rôznymi existujúcimi databázami európskeho systému dohľadu nad trhom na základe spoločnej stratégie a s výraznou podporou programov Únie pre technologický rozvoj s cieľom zabezpečiť spoločné využívanie informácií medzi rôznymi orgánmi na rôznych úrovniach v reálnom čase, a to aj na posilnenie boja proti prípadnému nebezpečenstvu zdravotného, environmentálneho a sociálneho dumpingu.

1.7 EHSV vyzýva na zintenzívnenie činnosti Únie v oblasti rozvoja kvalifikovaných ľudských zdrojov a posilnenie riadiacich kapacít, okrem iného aj opatreniami na vyrovnanie nerovnovážneho stavu, pokiaľ ide o zaťaženie kontrolami, ako aj vytvorením spoločnej colnej zásahovej jednotky, ktorá by na požiadanie zabezpečila rýchly zásah na podporu v zložitých situáciách.

1.8 EHSV sa domnieva, že je nevyhnutné utužiť partnerstvo medzi colnými orgánmi, prepravcami a schválenými hospodárskymi subjektmi (SHS) a posilniť ich postavenie a výhody, aby sa zaistila optimálna spolupráca v oblasti riadenia rizík, a to prostredníctvom prenosu údajov v rámci jednotného systému, bez zbytočných byrokratických duplicít.

1.9 EHSV požaduje zavedenie obnoveného systému riadenia, ktorý by zahŕňal všetky orgány členských štátov a Únie, agentúry a európske systémy včasného varovania a poskytovania informácií, v snahe zabezpečiť štruktúrovanejšiu a systematickejšiu spoluprácu medzi colnými a inými orgánmi pôsobiacimi na vnútornom trhu.

1.10 EHSV žiada, aby balík opatrení stanovených vo viacročnom pláne pre dohľad nad trhom bol implementovaný zosúladiene a koordinovane, aby sa zabránilo duplicite kontrol, rôznorodosti používaných kritérií, násobeniu žiadostí o poskytnutie tých istých údajov, rozdielom v prístupe jednotlivých kontrolných orgánov a orgánov dohľadu nad trhom a nedostatočnej interoperabilite.

2. Úvod

2.1 Colná únia spadá do výlučnej právomoci Európskej únie v zmysle článku 3 ZFEÚ.

2.2 EHSV už v roku 2004 zdôraznil potrebu zmeniť strategický prístup k politike v oblasti colných služieb s oprávnené väčším dôrazom na výzvy, s ktorými sa spája uplatňovanie spoločných colných politík na nových vonkajších hraniciach Únie po rozšírení. Rovnako uznáva, že sa výrazne zmenil celkový kontext v dôsledku obáv, ktoré vyvstali najmä po udalostiach v Spojených štátoch, v súvislosti s bezpečnostnými postupmi na ochranu občanov Únie ⁽¹⁾.

2.3 Vzhľadom na vážne problémy s fungovaním, ktorým colná únia čelí v dôsledku nejednotného uplatňovania právnych predpisov EÚ, ktoré môže ohroziť jej celkovú efektívnosť pre neúčinnosť, plytvanie a chýbajúcu koordináciu medzi potrebami a dostupnými zdrojmi, EHSV prízvukoval, „aby sa sledovala jednotná colná politika, založená na jednotných, aktualizovaných, transparentných, účinných a zjednodušených postupoch, ktorá by prispela k zvýšeniu hospodárskej konkurencieschopnosti EÚ v celosvetovom meradle“ ⁽²⁾.

2.4 Colná únia je operatívnym nástrojom mnohých opatrení obchodnej politiky EÚ a vykonáva mnohé medzinárodné dohody, pokiaľ ide o obchodné toky EÚ. Prostredníctvom správnych orgánov členských štátov rozvíja dôležité horizontálne postupy riadenia údajov, obchodných hospodárskych subjektov a riadenia „rizika vrátane identifikácie, hodnotenia, analýzy a zmierňovania nespočítateľných rôznych druhov a úrovní rizík spojených s medzinárodným obchodom s tovarom“ ⁽³⁾.

2.5 Zavedenie spoločného prístupu k riadeniu rizík v miestach dovozu a vývozu by sa zameralo na dosiahnutie týchto cieľov:

— lepšie rozdelenie finančných a ľudských zdrojov ich sústreďením tam, kde je to potrebné,

— jednotné uplatňovanie colných predpisov EÚ v plnom rozsahu,

— integrovaný systém spolupráce orgánov, hospodárskych subjektov a prepravcov,

— zjednodušenie postupov a skrátenie trvania a zníženie nákladov transakcií.

3. Úloha colných orgánov v oblasti bezpečnosti

3.1 Ako uviedla Komisia vo svojej správe o stave colnej únie z konca roku 2012, „colné úrady sú jedinými verejnými orgánmi, ktoré majú úplný prehľad a kontrolnú zodpovednosť za všetok tovar, ktorý prechádza cez vonkajšie hranice EÚ a ktorý, keď ho colné úrady prepustia do voľného obehu v EÚ, sa môže voľne pohybovať v akejkoľvek časti colného územia EÚ“ ⁽⁴⁾.

3.2 Vďaka tomuto jedinečnému postaveniu zodpovedajú colné orgány Únie predovšetkým za dohľad nad medzinárodným obchodom EÚ a prispievajú k realizácii vonkajších aspektov vnútorného trhu, spoločnej obchodnej politiky a ďalších politík s vplyvom na obchod a celkovú bezpečnosť dodávateľského reťazca.

3.3 EHSV zdôraznil, že „účinná colná únia je nevyhnutným predpokladom procesu európskej integrácie, a má zabezpečiť účinný, bezpečný a transparentný voľný pohyb tovaru a maximálnu možnú ochranu spotrebiteľov a životného prostredia, ako aj účinný boj proti daňovým únikom a falšovaniu, a to jednotne, na celom území Únie“ ⁽⁵⁾, a odporučil, aby sa sledovala jednotná colná politika, založená na jednotných, aktualizovaných, transparentných, účinných a zjednodušených postupoch.

3.4 Hoci je operatívne fungovanie colnej únie založené na spoločných právnych predpisoch a politike, je zložité a naďalej ho vykonáva 27 rôznych správ v EÚ, pričom sa využíva kombinácia ľudských, technických a finančných vstupov na rôznych úrovniach, a to jednak pri uplatňovaní postupov preclievania a kontroly, jednak pri spravovaní a spracúvaní údajov, riadení hospodárskych subjektov, rôznych úrovní rizika spojených s medzinárodným obchodom s tovarom a bezpečnosťou dodávateľského reťazca.

3.5 EHSV prízvukuje, že je potrebné zabrániť tomu, aby členské štáty boli „zahnané do úzkych“ pri uplatňovaní colných predpisov, aby mohli i naďalej zohľadňovať rozsah príslušných obchodných tokov. V tejto súvislosti EHSV konštatuje, že členské štáty znásobili nástroje na uľahčenie obchodovania: dematerializácia formalít, zjednodušenie postupov, uplatnenie postavenia schváleného hospodárskeho subjektu.

3.6 Každá harmonizácia sa musí zakladať na najosvedčenejších postupoch, a nie na európskom priemere.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 110, 30.4.2004, s. 72 [nedostupné v slovenskom jazyku].

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 68.

⁽³⁾ COM(2012) 791 final.

⁽⁴⁾ COM(2012) 791 final.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 68.

3.7 EHSV sa nazdáva, že ak je zámerom zracionalizovať náklady, zamerať činnosť na dosahovanie výsledkov, a to aj z hľadiska príjmov po finančnej stránke, a dosiahnuť konkrétny pokrok, kontroly by sa nemali vykonávať podľa postupu založenom na jednotlivých transakciách („transakčného prístupu“), ale skôr podľa „systémového prístupu“ založeného na hodnotení rizika.

4. Riadenie rizík v dodávateľskom reťazci

4.1 V kontexte neprestajne mohutnejúcich obchodných tokov, nových a čoraz komplexnejších obchodných modelov a neustále sa zrýchľujúceho tempa je operatívne fungovanie colnej únie vystavené narastajúcemu tlaku, ktorý sprevádza rýchlo rastúci počet úloh a očakávaní zainteresovaných strán. Modernizácia prevádzkových funkcií v elektronickom colnom prostredí znamená:

- použitie nových, celoeurópskych procesov,
- väčšie investície do informačných technológií,
- nové zručnosti pre zamestnancov.

4.2 Na dosiahnutie účinnej spoločnej stratégie v oblasti analýzy, kontroly a riadenia rizík sú potrebné zmeny v správaní všetkých príslušných správ a ich zameranie na spoločné strategické ciele a metodiky, a to v rámci spoločného riadenia rizík v spolupráci s inými agentúrami a medzinárodnými partnermi, najmä v oblasti bezpečnosti, zdravia a životného prostredia.

4.3 V záujme účinného riadenia rizík je obzvlášť žiaduca užšia spolupráca colných orgánov a orgánov dohľadu nad trhom na úrovni jednotlivých štátov i EÚ, bez ktorej by bolo vážne ohrozené stanovenie spoločných kritérií rizík a špecifických rizikových profilov.

4.4 Pri zavádzaní spoločného prístupu k riadeniu rizík v miestach dovozu a vývozu sa musí zohľadniť skutočnosť, že v súčasnosti sú kontrolné zodpovednosti prenesené na colné orgány vo vyše 60 právnych predpisoch⁽⁶⁾, zatiaľ čo orgánom dohľadu nad trhom je vymedzený reťazec vzájomne závislých procesov, siahajúci od inšpekcií cez odber vzoriek, laboratórne skúšky, interpretáciu výsledkov, hodnotenie rizík až po nápravné opatrenia alebo dokonca sankcie, ktorých cieľom je zvýšiť bezpečnosť výrobkov na trhu v súlade s Aktom o jednotnom trhu I⁽⁷⁾ a II⁽⁸⁾.

4.5 Pre metódy hodnotenia rizík by mala byť vytvorená spoločná systémová platforma – a to aj prostredníctvom skupín administratívnej spolupráce – medzi colnými orgánmi a orgánmi

dohľadu nad trhom na rôznych úrovniach, aby sa dalo ťažiť zo získaných skúseností s rôznymi databázami v rôznych oblastiach.

4.6 Colné orgány a orgány dohľadu nad trhom by mali zaviesť spoločné využívanie zdrojov a odborných znalostí s cieľom „uplatňovať metódy, ktoré budú ústretové voči MSP“⁽⁹⁾, a to aj vykonávaním usmernení, so súbežným posilnením koordinácie a spolupráce a zintenzívnením výmeny informácií a spoločných aktivít, v snahe zamerať sa na zásielky, ktoré predstavujú vysoké riziko z hľadiska bezpečnosti.

5. Úloha partnerstva medzi colnými orgánmi, obchodnými subjektmi a prepravcami

5.1 Partnerstvo medzi colnými orgánmi, obchodnými subjektmi a prepravcami zohráva zásadnú úlohu pri zabezpečovaní celistvosti dodávateľského reťazca v spoločnom záujme občanov, podnikov a verejnej správy.

5.2 Toto partnerstvo by sa malo zakladať na spoľahlivých mechanizmoch vzájomnej dôvery a zahŕňať:

- prispôbenie všeobecných povinností hospodárskych subjektov významným opatreniam na zabezpečenie dodávateľského reťazca s cieľom zaistiť bezpečnosť výrobkov a jasnú zodpovednosť výrobcov, dovozcov a distribútorov,
- poskytovanie kvalitných kodifikovaných údajov obchodníkmi a dostupnosť týchto údajov pre všetky orgány zapojené do riadenia rizík sprevádzané identifikovaním a vysledovateľnosťou výrobkov a skutočných subjektov transakcie,
- zaručenie rovnakého posudzovania hospodárskeho subjektu z hľadiska riadenia rizík v celej EÚ a na všetkých miestach jej vonkajších hraníc s cieľom zabrániť rozdielom v posudzovaní,
- užšiu spoluprácu so spoločnosťami, ktoré prepravujú tovar cez hranice,
- zníženie administratívnej, procedurálnej a byrokratickej záťaže hospodárskych subjektov, najmä v prípade malých a stredných podnikov.

5.3 Už v (revidovanom) Kjótskom dohovore Svetovej colnej organizácie (WCO)⁽¹⁰⁾ o zjednodušení a zosúladiení colného režimu sa aj napriek pokusom o posilnenie systematických kontrol najmä po udalostiach z 11. septembra 2001 zavádza obmedzenie príliš hlbokých kontrol, rovnako ako v rámci rokovania Svetovej obchodnej organizácie o uľahčení obchodovania⁽¹¹⁾.

⁽⁶⁾ Príloha 2 k dokumentu SEC(2011) 1317 v konečnom znení „Posúdenie vplyvu akčného programu pre colníctvo a dane v Európskej únii na obdobie rokov 2014 – 2020 (FISCUS)“.

⁽⁷⁾ COM(2011) 206 final.

⁽⁸⁾ COM(2012) 573 final.

⁽⁹⁾ COM(2013) 76 final, opatrenie 9.

⁽¹⁰⁾ WCO 2003.

⁽¹¹⁾ Článok VIII Všeobecnej dohody o clách a obchode, ktorým sa obmedzujú postupy potrebné na vývozné a dovozné transakcie.

5.4 Je potrebné zabrániť roztrieštenosti informačných tokov a prekonať problémy spojené s rozdielmi v kapacite na riadenie rizík medzi členskými štátmi, aby sa zabezpečila jednotná norma pre elektronickú analýzu a riadenie rizík. Základom zostáva i naďalej rozvoj spoločnej európskej kultúry riadenia rizika a bezpečnosti dodávok.

6. Nové technológie: interoperabilita systémov a výmena informácií

6.1 Viacročné výskumno-vývojové programy Európskej únie – najmä siedmy rámcový program, ale tiež IDABC⁽¹²⁾ a ISA⁽¹³⁾ pre interoperabilitu verejnej správy – poskytli základ rozvoja rôznych spoločných projektov v oblasti riadenia rizík, s novými nástrojmi, ktoré dokážu zabrániť uplatňovaniu vnútroštátnych postupov a domén infraštruktúry a aplikácií IT, ktoré sa medzi jednotlivými členskými štátmi výrazne líšia.

6.2 Je nevyhnutné, aby úsilie v oblasti inovácie a výskumu a vývoja, pokiaľ ide o riadenie rizík a bezpečnosť dodávateľského reťazca, bolo koordinované v rámci EÚ, aby sa zabezpečilo rýchle rozšírenie a uvedenie technológií na trh. Nevyhnutným predpokladom rozšírenia technológií v priemyselnom meradle sú demonštračné projekty na overenie funkčnosti koncepcie (*proof-of-concept*) a pilotné výrobné linky. Verejnosúkromné partnerstvá môžu tieto iniciatívy financovať prostredníctvom štrukturálnych fondov alebo v rámci programu Horizont 2020, ako aj prostredníctvom iných programov EÚ.

7. Štruktúrovaná a systematická spolupráca a koordinácia colných orgánov a iných orgánov

7.1 EHSV mal aj v nedávnej minulosti príležitosť zdôrazniť, že „je nevyhnutná **užšia koordinácia** medzi colnými orgánmi, orgánmi vykonávajúcimi dohľad nad trhom, útvarmi Komisie a európskymi agentúrami, aby sa dosiahla lepšia kontrola kvality tovaru, ktorý prechádza cez hranice“⁽¹⁴⁾, pričom prízvukoval, že je potrebné zabezpečiť náležité informácie a spoločnú odbornú prípravu.

7.2 Komisia je presvedčená, že „na úrovni EÚ je nevyhnutné lepšie zhromažďovanie kapacít a zdrojov členských štátov, aby sa ciele v oblasti riadenia rizík EÚ dosiahli účinnejšie na všetkých miestach vonkajších hraníc“, a to aj prostredníctvom „nasadenia elektronického nástroja na zisťovanie rizika v reálnom čase“ s cieľom posilniť kapacity na úrovni EÚ.

7.3 EHSV pokladá otázku spolupráce a koordinácie v oblasti riadenia rizík za jeden z hlavných bodov návrhu Komisie, a to nielen na úrovni systémovej koordinácie orgánov členských štátov, ale aj na úrovni Európskej únie, medzi rôznymi generálnymi riaditeľstvami a rôznymi výkonnými agentúrami.

⁽¹²⁾ Interoperable Delivery of Pan-European e-Government Services to Public Administrations, Businesses and Citizens (Vzájomná súčinnosť pri poskytovaní paneurópskych služieb elektronickej verejnej správy orgánom verejnej správy, podnikateľským subjektom a občanom) IDABC podporuje iniciatívu i2010 na modernizáciu európskeho verejného sektora.

⁽¹³⁾ Interoperability Solutions for European Public Administrations Program (program Riešenia interoperability pre európske orgány verejnej správy) 2010 – 2015.

⁽¹⁴⁾ Ú. v. ES C 229, 31.7.2012, s. 68.

8. Všeobecné pripomienky

8.1 EHSV víta iniciatívu Komisie na zabezpečenie účinnosti a efektívnosti riadenia rizík a pohybu tovaru cez hranice EÚ, a to prostredníctvom spoločnej stratégie na rôznych úrovniach s cieľom určiť druh a mieru rizika a rozsah možných riešení v európskom rámci pre koordináciu medzi jednotlivými orgánmi, na základe jednotného prístupu a spoločných vopred stanovených kritérií.

8.2 EHSV je presvedčený o nutnosti centralizovať proces **elektronického colného vybavenia**, a poskytnúť Komisii vhodné informačné systémy na **riadenie rizika na úrovni EÚ**, založené na sieti interoperabilných databáz so systematickým používaním štandardizovaných metód práce, ktoré by zaručovali ochranu zamestnancov, spotrebiteľov a podnikov pred rizikami zdravotného, environmentálneho a sociálneho dumpingu.

8.3 Podľa názoru EHSV je dôležité posilniť kapacity colných orgánov, aby na každom mieste na európskom území bola zaručená rovnaká úroveň riadenia rizika na základe jednoznačných spoločných kritérií, ktoré by boli overené v rámci jedného systému zabezpečovania kvality a monitorované s možnosťou postihovať porušovateľov pravidiel.

8.4 EHSV sa nazdáva, že táto otázka by mala právom zaradená do **pôsobnosti viacročného akčného plánu pre dohľad nad trhom, ktorým sa zavádza 20 konkrétnych opatrení**⁽¹⁵⁾, ktoré majú byť uskutočnené do roku 2015. Ide najmä o tieto opatrenia:

- podpora vykonávania usmernení v členských štátoch colnými orgánmi a orgánmi dohľadu nad trhom (opatrenie 17),
- zlepšenie efektivity kontrol bezpečnosti a dodržiavania právnych predpisov uskutočňovaných na hraniciach (opatrenie 18),
- mapovanie rozdielov vo vykonávaní kontrol bezpečnosti výrobkov a dodržiavania právnych predpisov v prípade výrobkov dovážaných do Únie (opatrenie 19),
- stanovenie spoločného prístupu k rizikám, pokiaľ ide o colné kontroly v oblasti bezpečnosti výrobkov a dodržiavania právnych predpisov (opatrenie 20).

8.5 EHSV sa domnieva, že riadenie colných kontrol a dohľadu nad trhom nemožno riešiť osobitne a že je potrebné spoločné úsilie rôznych zainteresovaných orgánov na stanovenie **spoločného prístupu na európskej úrovni**, spoločne s plnou interoperabilitu nástrojov na analýzu, zber a elektronické spracovanie údajov.

⁽¹⁵⁾ COM(2013) 76 final.

8.6 EHSV sa zasadzuje za systém podpory budovania kapacít v oblasti riadenia rizík v členských štátoch v snahe zabezpečiť jednotnú úroveň kvality a mechanizmus EÚ na overovanie, kontrolu, monitorovanie a uplatňovanie postihov, ale aj výraznejšie snahy EÚ v oblasti odbornej prípravy vysoko kvalifikovaných pracovníkov, ktorí sú potrební obzvlášť na miestach, ktoré si vyžadujú väčšie úsilie a vyššie náklady, napríklad na hraniciach schengenského priestoru.

8.7 V tejto súvislosti EHSV vyzýva na zintenzívnenie činnosti Únie v oblasti rozvoja kvalifikovaných ľudských zdrojov a posilnenie riadiacich kapacít, okrem iného aj vytvorením spoločnej colnej zásahovej jednotky na zabezpečenie rýchleho zásahu na podporu v zložitých situáciách.

8.8 V snahe zaručiť jasné a zosúladené spoločné predpisy na celom jednotnom trhu na dosiahnutie jednotnej úrovne

bezpečnosti EHSV dôrazne požaduje **užšiu koordináciu a spoločné používanie informácií** (na základe prísnych spoločných noriem) medzi colnými orgánmi, orgánmi vykonávajúcimi dohľad nad trhom, útvarmi Komisie a európskymi agentúrami, aby sa dosiahla lepšia kontrola kvality tovaru, ktorý prechádza cez hranice.

8.9 EHSV sa stotožňuje so **závermi Rady** o pokroku týkajúcom sa stratégie vývoja colnej únie⁽¹⁶⁾, najmä pokiaľ ide o zlepšenie riadenia colnej únie a jej schopnosti merať svoj vplyv a presadzovať jednotné uplatňovanie právnych predpisov, zlepšiť spoluprácu medzi agentúrami a najmä „prijať komplexnejší prístup medzinárodného dodávateľského reťazca s cieľom zvýšiť účinnosť kontrol, umožniť väčšie zjednodušenie obchodu a priniesť schváleným hospodárskym subjektom skutočný a hmatateľný úžitok“.

V Bruseli 10. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁶⁾ Ú. v. EÚ C 80, 19.3.2013, s. 11.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Vypracovanie akčného plánu pre európsky maloobchod“

COM(2013) 36 final

(2013/C 327/05)

Spravodajkyňa: **Daniela RONDINELLI**

Európska komisia sa 18. marca 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Vypracovanie akčného plánu pre európsky maloobchod“

COM(2013) 36 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 27. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 10. júla) prijal 174 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) podporuje holistický prístup uplatňovaný v akčnom pláne a medzičasom zaujal stanovisko k mnohým z navrhnutých 11 opatrení, ktorých realizácia si však vyžaduje čas a značnú, aj ekonomickú, podporu.

1.2 EHSV sa domnieva, že niektoré opatrenia sa nepodari splniť buď vôbec, alebo že sú len čiastočne realizovateľné, pretože sa neberie ohľad na účinky prebiehajúcej hospodárskej krízy na tento sektor, a to predovšetkým v krajinách, na ktoré najťažšie doliehajú úsporné opatrenia.

1.3 Pri implementácii plánu by sa mala zohľadniť a vyzdvihnúť rozmanitosť, ktorá sa často prejavuje vo forme malých a stredných podnikov (MSP) a mikropodnikov.

1.4 EHSV víta návrh zriadiť stálu skupinu pre konkurencieschopnosť v maloobchodnom sektore a dúfa, že súčasťou tejto skupiny budú európski sociálni partneri sektora, zástupcovia organizácií spotrebiteľov a MSP.

1.5 EHSV odporúča, aby relevantné a pravdivé informácie boli pre spotrebiteľa nielen dostupné, ale aj skutočne pochopiteľné a mali podobu stručných a zrozumiteľných vysvetlení (a nie odborných či právnických formulácií).

1.6 Odporúča sa nabádať členské štáty, aby stanovili, ktoré formy maloobchodného predaja môžu byť zahrnuté medzi ciele všeobecného záujmu (sociálne a kultúrne) v súlade so smernicou o službách na vnútornom trhu.

1.7 EHSV žiada podnecovať podniky, aby aj s ohľadom na prekonanie problémov súvisiacich s otváracími a zatváracími

hodinami a dňami prevádzky prepojili elektronický predaj s obchodovaním v predajniach (predaj on-line a off-line), ktoré v súčasnosti ešte v mnohých prípadoch predstavujú vzájomne sa vylučujúce alternatívy.

1.8 Prílišná koncentrácia veľkoobchodu a maloobchodu vyvoláva mnohé problémy, napríklad objektívne komplikuje zavádzanie ozajstnej hospodárskej súťaže.

1.9 EHSV podobne ako v jednom zo svojich predchádzajúcich stanovísk⁽¹⁾ navrhuje, aby sa na európskej úrovni riešil problém zneužívania transferového oceňovania, ktoré umožňuje stanoviť ceny medzi jednotlivými podnikmi jednej spoločnosti na základe hodnotiacich parametrov viazaných na požiadavky spoločnosti v daňovej oblasti namiesto toho, aby sa riadili bežnými trhovými podmienkami.

1.10 EHSV odporúča snažiť sa o udržateľnosť obchodu a obmedzovanie prebytkov aj tým, že sa podporí šírenie systémov dávkovacieho predaja nebalených produktov, ktorým sa znižuje objem znečisťujúcich obalov.

1.11 Komisia sa musí aktívne snažiť zaviesť inovácie a zmeny, a využiť na to všetky nástroje, ktoré má k dispozícii, pretože hospodárska súťaž je síce podmienkou pre zmeny, ale sama osebe ich nevyvoláva.

1.12 EHSV pokladá za dôležité, aby boli navzájom užšie prepojené požadované odborné profily a zručnosti zamestnancov, a domnieva sa, že podniky by sa nemali podieľať iba na náplni odbornej prípravy, ale mali by byť zapojené aj prostredníctvom cieľených investícií.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Daňové a finančné raje“, body 3.25 a 3.26, Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 7.

1.13 V nadväznosti na skúsenosti európskej rady pre zručnosti v obchodnom sektore (*European Skills Council for Commerce*) EHSV vyzýva členské štáty, aby vytvorili bilaterálne organizácie sociálnych partnerov na rozvoj odborného vzdelávania (zosúladovanie ponúkaných a požadovaných zručností, učebné plány, financovanie, zisťovanie potrieb v oblasti vzdelávania, realizácia a spätná väzba vzdelávania).

1.14 EHSV podporuje iniciatívu Komisie, ktorá plánuje zapojiť všetky zainteresované strany do dialógu s cieľom stanoviť účinné opatrenia na boj proti tieňovej ekonomike a nelegálnej práci. Požaduje rozhodné prejavy politickej vôle zo strany členských štátov, ktoré by mohla Komisia koordinovať pomocou posilneného partnerstva.

2. Vytvorenie jednotného trhu veľkoobchodu a maloobchodu

2.1 S cieľom vytvoriť jednotný trh vo veľkoobchodnom a maloobchodnom predaji sa v tomto akčnom pláne navrhuje 5 priorít a 11 konkrétnych opatrení v rámci stratégie Európa 2020, ktoré by sa mali implementovať do roku 2014. Komisia bude monitorovať ich vývoj a v roku 2015 vydá správu o pokroku pri ich realizácii.

2.2 Maloobchodný a veľkoobchodný sektor zohráva v EÚ zásadnú úlohu pri stimulácii rastu a vytváraní pracovných miest, pri propagovaní inovačných a udržateľnejších modelov spotreby. Tento sektor tvorí 11 % HDP EÚ a takmer 15 % celkovej zamestnanosti, čo predstavuje približne 36 miliónov zamestnaných vo viac ako 6 miliónoch spoločností, t. j. 29 % všetkých podnikov, z ktorých veľmi vysoký podiel tvoria malé a stredné podniky (MSP) a mikropodniky.

2.3 V pláne sa poukazuje na to, že maloobchodný a veľkoobchodný sektor je čoraz viac integrovaný s inými odvetviami hospodárstva a rozdiel medzi nimi je čoraz menej zreteľný. Konštatuje sa, že naďalej pretrvávajú prekážky, ktoré bránia vytvoreniu účinného, konkurencieschopného a integrovaného jednotného trhu veľkoobchodu a maloobchodu. Preto treba zvýšiť konkurencieschopnosť a produktivitu tohto sektora a posilniť jeho hospodárske, sociálne a environmentálne výsledky, pričom treba zohľadniť jeho rôznorodosť vo všeobecnosti a obzvlášť situáciu MSP a mikropodnikov.

2.4 EHSV konštatuje, že napriek procesu modernizácie počas uplynulých 20 rokov v tomto odvetví mnohé obchodné MSP v súčasnosti krachujú, a to nielen z dôvodov súvisiacich so zvýšenou hospodárskou súťažou v oblasti cien a stláčaním marže, ale aj v dôsledku hospodárskej krízy, ktorá spôsobila výrazný pokles spotreby a ochoty kupovať.

2.5 Finančná kríza, rastúce ceny komodít, starnutie obyvateľstva, požiadavka väčšej udržateľnosti a technologických inovácií (napr. elektronické platobné systémy, samoobslužné pokladnice, tzv. *self scanning*) výrazne menia procesy a obchodné modely veľkých maloobchodných reťazcov, ako aj malých a stredných podnikov.

2.6 EHSV víta návrh zriadiť stálu skupinu pre konkurencieschopnosť v maloobchodnom sektore (členské štáty, zainteresované strany, MSP), s cieľom vniesť do centra európskej politickej

diskusie problémy sektora, stanoviť smery ďalšieho rozvoja, monitorovať dosiahnutý pokrok a predkladať odporúčania. EHSV žiada, aby európski sociálni partneri sektora (UNI-Europa Commerce a Eurocommerce), ktorí už od konca 80. rokov nadviazali konštruktívny sociálny dialóg, boli súčasťou tejto skupiny, rovnako ako zástupcovia občianskej spoločnosti, najmä organizácie spotrebiteľov a MSP.

2.7 EHSV odporúča Komisii a členským štátom, aby stimulovali a podporovali všetky spravodlivé a vyvážené formy obchodnej spolupráce a združovania medzi nezávislými obchodnými spoločnosťami a veľkými obchodnými reťazcami a nezávislými spoločnosťami na základe zmluvných dohôd s jasne stanovenými a vyváženými zárukami.

3. Posilnenie postavenia spotrebiteľov (opatrenia 1 a 2)

3.1 Práva sú vtedy skutočnými právami, ak sa uplatňujú a keď sa o nich vie. Informácie nie sú ekvivalentom poznania, ktoré je prvoradým právom spotrebiteľov, ktoré im umožňuje slobodne usmerňovať svoju spotrebu v snahe o blahobyt a individuálnu a kolektívnu výhodu. V súčasnosti mnoho nákupných rozhodnutí sprevádza skutočne obrovské množstvo dostupných informácií.

3.2 V súčasnosti je jedným z najväčších problémov tohto sektora marketing veľkých maloobchodných reťazcov, ktorý sa zameriava takmer výlučne na predajnú cenu pre spotrebiteľa a zanedbáva pomer medzi kvalitou a cenou. V mnohých členských štátoch je výsledkom zníženie kvality potravinových výrobkov, a to aj preto, že sa namiesto prírodných zložiek používajú náhradné látky. Táto prax zužuje výber spotrebiteľov, ktorí by boli často ochotní aj zaplatiť viac za kvalitný výrobok, ale nevedia ho nájsť v ponuke.

3.3 Poznanie vlastností výrobkov umožňuje prijímať uvedomelé nákupné rozhodnutia občanov, čo by malo viesť k vyššej kvalite a diverzifikácii ponuky a služieb. Viac dostupných informácií však neznamená automaticky lepšie poznanie problematiky, ba často je skôr opak pravdou: zoči-voči záplave informácií sa spotrebiteľ často rozhodnú nečítať ich, a to z dôvodu časovej tiesne, resp. príliš odborného a málo zrozumiteľného použitého jazyka.

3.4 Komisia okrem toho, že vypracuje usmernenia o osvedčených postupoch a kódexy správania (opatrenie 1) ⁽²⁾, by mala zaviesť účinné a záväzné nástroje, aby výrobcovia a distribútori uľahčili spotrebiteľom poznanie všetkých vlastností svojich výrobkov a služieb ako aj cien, ktoré sú nevyhnutné na akékoľvek iné sociálne, environmentálne, územné a ekonomické účely. Všetky informácie by okrem toho mali byť prístupné v stručných a zrozumiteľných oznamoch. Tak sa môžu spotrebiteľia slobodne rozhodnúť, či dať prednosť tej či inej z týchto vlastností, a nezakladať svoje rozhodnutie len na informáciách sprostredkovaných marketingom.

⁽²⁾ Správa o porovnávacích nástrojoch bola prezentovaná na Európskom samite spotrebiteľov 18. marca 2013.

3.5 Systém ponuky produkuje veľké množstvo poznatkov, ktoré sú pre spotrebiteľa užitočné pri prijímaní rozhodnutí, ale zameriava sa predovšetkým na aspekty týkajúce sa kúpy a používania produktu v počiatočnom období, so zameraním na počiatočnú spokojnosť a zanedbávajúc neskoršie štádium životnosti produktu (miera recyklovateľnosti obalov, trvanie výkonnosti, dostupnosť asistenčných služieb a náhradných dielov, hodnota pri predaji používaného produktu).

3.6 Komisia by sa okrem návrhu európskych metodík na meranie a oznamovanie celkového environmentálneho vplyvu výrobkov a organizácií (opatrenie 2) ⁽³⁾, mala postarať o doplnenie poznatkov, ktoré spotrebiteľia využívajú pri prijímaní svojich rozhodnutí o kúpe ⁽⁴⁾. Preto by sa pri uplatňovaní opatrenia mali poskytnúť jasné informácie o týchto aspektoch:

- miera recyklovateľnosti produktov a ich obalov,
- množstvo obalov potrebné na zabezpečenie nevyhnutných obalových funkcií (prenositeľnosť, užitočné informácie, uchovávanie a hygiena, trvanlivosť počas užívania) v porovnaní s tými, bez ktorých sa možno zaobísť,
- miera súladu výrobného a distribučného reťazca s pravidlami výroby a ochrany životného prostredia a práv pracovníkov,
- dostupnosť popredajných služieb.

3.7 Preto EHSV navrhuje zrealizovať toto opatrenie efektívne a realisticky, a to jednak v záujme ochrany spotrebiteľov, jednak v záujme podnikov, najmä MSP, aby ho dokázali zaviesť do praxe.

4. Lepší prístup ku konkurencieschopnejším a udržateľnejším maloobchodným službám (opatrenia 3, 4 a 5)

4.1 Smernica o službách uvaľuje zákaz na dodržiavanie niektorých požiadaviek, ale zároveň z neho vyníma tie „požiadavky plánovania, ktoré slúžia ako závažné dôvody týkajúce sa verejného záujmu“, a dokonca „neovplyvňuje slobodu členských štátov určiť v súlade s právom Spoločenstva, čo považujú za služby všeobecného hospodárskeho záujmu, [...] v súlade s pravidlami o štátnej pomoci“. V smernici sa ako príklady „závažných dôvodov týkajúcich sa verejného záujmu“ uvádzajú výslovne „ochrana národného historického a umeleckého dedičstva; ciele sociálnej politiky a ciele politiky v oblasti kultúry“.

4.2 Existujú formy maloobchodu, ktoré odrážajú charakteristickú kultúru a životný štýl daného územia. Tieto a jedine tieto formy musia mať možnosť hospodársky súťažiť v systéme podobných podnikov sledujúcim trvalé zlepšovanie kvality

a efektívnosti v prospech spotrebiteľa. Vystaviť takéto maloobchodné podniky riziku prevalcovania veľkými konkurentmi by síce z krátkodobého hľadiska mohlo znamenať, že sa uplatnia zásady voľného trhu, ale prišlo by sa tým o kultúrne dedičstvo a životné štýly, ktorých strata by sa sotva dala nahradiť, čím by sa aj po hospodárskej stránke oslabilo miestne spoločenstvo a územie.

4.3 Hospodárska súťaž viedla maloobchodné podniky k tomu, aby zvýšili kvalitu svojich služieb a produktivitu. Je nevyhnutné, aby Komisia rozlišovala medzi zdravou hospodárskou súťažou medzi podobnými podnikmi, ktorá vedie k hľadaniu trvalého zlepšovania kvality a efektívnosti v prospech spotrebiteľa, a ostatnými formami hospodárskych a obchodných konfliktov medzi podnikmi.

4.4 Preto je dôležité, aby na danom území existovala zdravá hospodárska súťaž medzi podnikmi v odvetví, bez ohľadu na ich veľkosť, a to nie s cieľom prevalcovať konkurenciu, ale motivovať sa navzájom a spustiť pozitívnu reťazovú reakciu. To znamená: lepšie služby, širší sortiment, pohodlnejšie štruktúry, výhodnejšie ceny, identita miestneho spoločenstva.

4.5 Treba uznať, že keď veľké obchodné reťazce vďaka svojej ekonomickej sile vytlačia tradičný obchod, bude to škoda, pretože to zničí kultúrne dedičstvo a životný štýl, ako aj miestnu a územnú hospodársku a spoločenskú štruktúru, ktoré sú charakteristické pre dané územie a spoločenstvo, a teda majú vyššiu hodnotu, než predstavuje len výhodnosť sortimentu a cien pre spotrebiteľov.

4.6 Pokiaľ ide o opatrenia 3 a 4, Komisia by v súlade so smernicou o službách na vnútornom trhu mala nabádať členské štáty, aby vyhodnotili, či a ktoré formy maloobchodného predaja dokážu uskutočniť uvedené ciele sociálnej politiky a politiky v oblasti kultúry. Preto by mala podporovať začlenenie tradičného a nezávislého maloobchodu medzi otázky všeobecného záujmu v prípadoch, kde má formu, ktorá je vyjadrením daného územia a dokáže sprostredkovať jeho osobitosti. Samozrejme však treba zabrániť tomu, aby sa územné záujmy jednej strany skrývali za všeobecné záujmy spoločenstva, ako je životné prostredie a územné plánovanie. Na tento účel musí Komisia jednoznačne uviesť, aké všeobecné záujmy sú prijateľné na danom území, a to aj požiadanim každého regiónu, resp. územia, aby si samy zostavili rebríček troch prioritných záujmov, ktoré by sa mali sledovať pri posudzovaní umiestnenia nových predajní na území.

4.7 Elektronický maloobchodný predaj nemôže nahradiť tradičný predajňový obchod, ale oba modely musia nájsť spôsob vzájomnej integrácie, najmä preto, že maloobchod zastáva dôležitú spoločenskú funkciu, ktorá sa nedá redukovať len na dodávku tovarov a služieb za čo najnižšie náklady.

4.8 EHSV žiada Komisiu, aby podnecovala po dohode s členskými štátmi a v spolupráci s organizáciami MSP školenia v malých a stredných podnikoch o integrácii rôznych doplnkových foriem predaja a tradičného predaja.

⁽³⁾ „Budovanie jednotného trhu pre ekologické výrobky“, dokument Komisie prijatý 9. apríla 2013.

⁽⁴⁾ Príklady informácií, ktoré sa stali poznatkami: pôvod mäsa a jeho výrobný reťazec, územné pokrytie signálom mobilného operátora, miestna výroba v poľnohospodársko-potravinárskom sektore.

4.9 Potenciál rozvoja elektronického obchodu sa nedá predvídať, pretože závisí od toho, ako ho budú regulovať trhy a inštitúcie. Komisia by mala iniciovať a podporiť všetky prípadné kroky, ktoré sa snažia zveľadiť tzv. nepredajné služby, t. j. tie, ktoré nie sú priamo priraditeľné k určitej kúpe a sú poskytované v maloobchode off-line predaji.

4.10 V súčasnosti poskytujú obchody zákazníkom rad bezplatných služieb (napr. výklad predajne – *window shopping*), ktorých náklady sú kryté maržami z predaja. To je dôvod, prečo výrobcovia často potláčajú on-line nákup a nútiť zákazníka ku kúpe v predajni (off-line). Ale čoraz viac spotrebiteľov má tendenciu postupovať pri nákupe zmiešanou formou, on-line (porovnávať výrobky a ceny) a off-line (možnosť chytiť výrobok do rúk, vyskúšať ho). EHSV odporúča prekonať túto konkurenciu medzi elektronickým predajom a nákupom v predajniach v záujme podpory integrácie a zlepšenia služieb poskytovaných tradičnými predajňami, pretože pri nákupe v reálnom prostredí sa vytvárajú skutočné spoločenské vzťahy, ktoré sa nedajú zmeniť na digitálne vzťahy. Potrebná je integrácia, a nie náhrada.

4.11 EHSV konštatuje, že na úrovni členských štátov existujú odlišné predpisy týkajúce sa otváracích, resp. zatváracích hodín obchodných predajní a nedeľného a nočného predaja. Okrem toho sú tieto predpisy aj predmetom sporov v rámci mnohých štátov, pokiaľ ide o konkurenciu medzi nezávislými obchodníkmi, MSP a mikropodnikmi a vplyv na zamestnancov. EHSV vyzýva Komisiu, aby sa aj prostredníctvom integrácie on-line a off-line predaja snažila odstrániť túto prekážku, ktorá stojí v ceste dosiahnutiu jednotného trhu a európskeho sociálneho modelu.

5. Spravodlivejšie obchodné vzťahy v maloobchodnom dodávateľskom reťazci (opatrenie 5) ⁽⁵⁾.

5.1 EHSV sa nazdáva, že maloobchodný a veľkoobchodný sektor je jedným z najviac koncentrovaných. V každom členskom štáte je trh kontrolovaný tromi až piatimi, často veľkými nadnárodnými spoločnosťami. To vyvoláva vážny problém z hľadiska hospodárskej súťaže, pretože tento sektor sa stal príliš silným v porovnaní s dodávateľmi, ktorých je počtom oveľa viac.

6. Vybudovanie udržateľnejšieho maloobchodného dodávateľského reťazca (opatrenia 6 a 7)

6.1 EHSV podporuje opatrenie 6 zamerané na pomoc maloobchodným predajcom pri zavádzaní opatrení na znižovanie potravinového odpadu ⁽⁶⁾ a víta rozhodnutie prijať v roku 2013 oznámenie o udržateľnom stravovaní.

6.2 EHSV podporuje opatrenie 7 Komisie s cieľom „dosiahnuť, aby dodávateľské reťazce boli šetrnejšie k životnému prostrediu a udržateľnejšie“ znižovaním spotreby energie a produkcie znečisťujúcich látok. Pokiaľ ide o znečisťujúce látky, jedným z opatrení, ktoré EHSV navrhuje podporiť, je šírenie modelu distribúcie bežných spotrebných tovarov založeného na systéme dávkovacieho predaja nebalených výrobkov ako

alternatívy balených výrobkov. EHSV žiada Komisiu, aby v snahe o konkrétnu realizáciu tohto opatrenia na zníženie produkcie obalov, ktoré treba následne spracovať ako odpad, zapojila do konzultácie všetky zainteresované strany.

6.3 Táto prax sa teraz používa v obmedzených prípadoch a pre veľmi malý počet produktov, ale dá sa značne rozšíriť:

— Obmedzenie balenia. Získaním produktu z dávkovača by spotrebiteľia mali sklon nekupovať novú nádobu, ale znovu použiť obal, ktorý už majú k dispozícii.

— Hygienická bezpečnosť. Dávkovač by poskytoval účinnejšiu ochranu produktu, ktorý by nebol vystavený manipulácii tými, ktorí sa ho dotknú bez toho, aby si ho kúpili.

— Obmedzenie plytvania. Nákup nebalených produktov tiež umožňuje dávkovať ich množstvo, a tým zabrániť nákupu produktov v baleniach neprimeraných vlastným potrebám, čo je hlavnou príčinou plytvania.

— Väčší priestor pre komunikáciu zo strany obchodných značiek. Dávkovacie zariadenie má zvyčajne väčšie rozmery než jednotlivé balenie, a jeho povrch by mohol byť využitý na poskytnutie podrobnejších informácií v porovnaní s malou etiketou.

6.4 Tento model je v súčasnosti používaný v obmedzených kontextoch, ako je napríklad predaj čerstvého mlieka, zatiaľ čo pohonné hmoty sú napríklad produktom, ktorý je už týmto spôsobom distribuovaný v masovom meradle. Tento produkt sám osebe nie je práve šetrný k životnému prostrediu, ale pri jeho distribúcii nevzniká ani gram plastu, a ani sa neplytvá nadbytočným množstvom.

6.5 Tento model bude mať za následok zmenu v štruktúrach predajní, ktoré by si mali zadovážiť zásobovacie potrubie vedené zo skladu k regálom alebo aspoň systémy plnenia výdajného zariadenia. V každom prípade by už regály neboli statické a nediferencované úložné priestory.

6.6 Ak sa má táto zmena modelu skutočne v rozsiahlej miere ujať, mali by ju presadzovať veľkí distribútori, ktorí distribuujú prevažnú väčšinu spotrebných výrobkov, pretože majú možnosti a potrebné zdroje na spustenie tohto procesu veľkej transformácie. V tejto súvislosti by kľúčovú úlohu mali zohrávať aj MSP.

6.7 Komisia by mohla pomôcť rozbehnúť túto zmenu tým, že poukáže na jej sociálne a environmentálne hodnoty a použije všetky dostupné – aj ekonomické a finančné – nástroje na podporu a uľahčovanie iniciatív a konkrétnych projektov.

7. Inovačnejšie riešenia (opatrenia 8, 9 a 10)

7.1 Oživenie reálnej ekonomiky závisí sčasti aj od inovácií (opatrenie 8), ktoré priemysel dokáže rozvíjať, a je veľmi dôležité, aby MSP ľahšie a vo väčšej miere získali prístup k bankovým úverom na začatie projektov a inovačných aktivít.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Nekalé obchodné praktiky v rámci dodávateľského reťazca“ (Pozri stranu 26 tohto úradného vestníka).

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému „Predchádzať vzniku potravinového odpadu a znižovať jeho množstvo“, spravodajca: Yves Somville, Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 46.

7.2 Na rozdiel od vývoja v USA je nevyhnutné, aby sa podnikateľské investície do inovácie spájali s ochranou zamestnancov a kvalitou zamestnania.

7.3 Komisia zjavne očakáva, že tieto zmeny vyplnú zo zvýšenej „konkurencieschopnosti v maloobchodnom sektore“, ktorej podpora sa zdá byť jediným cieľom opatrení navrhnutých v tomto oznámení. Ale zatiaľ čo neexistencia konkurencie je prekážkou zmien, hospodárska súťaž sama osebe zmeny nezaručuje.

7.4 Komisia, hoci oceňuje obchodné spoločnosti ako „šíriteľov inovácií“, uznáva, že malé a stredné podniky v maloobchodnom sektore, keďže sú v priamom kontakte so spotrebiteľmi, si lepšie uvedomujú nové požiadavky, a teda dokážu aj lepšie prispôbiť ponuku pestrému a mnohotvárnemu dopytu, keďže sú zároveň aj pružnejšie než veľké podniky.

7.5 Niektoré zmeny v systéme alebo modeli si však vyžadujú plánovacie kapacity a najmä vyjednávaciu silu, vďaka ktorej sa veľké spoločnosti nedajú vyradiť z hry. Komisia musí vyvinúť všemožné úsilie, aby do procesu zmien a inovácie zahrnula všetky podniky, malé, stredné i veľké.

7.6 EHSV víta zriadenie databázy obsahujúcej pravidiel označovania potravinárskych výrobkov na úrovni EÚ a jednotlivých štátov (opatrenie 9) ⁽⁷⁾.

7.7 EHSV podporuje Komisiu v úsilí zabezpečiť lepšiu integráciu platobných kariet, platieb prostredníctvom internetu a mobilných telefónov na trhu (opatrenie 10) ⁽⁸⁾, a požaduje ich urýchléné rozšírenie.

8. Lepšie pracovné prostredie (opatrenie 11)

8.1 Zosúladovanie ponúkaných a požadovaných zručností má zásadný význam pre kvalitatívny rast zamestnanosti ⁽⁹⁾ v tomto odvetví, ktoré často predstavuje prvú príležitosť na vstup alebo návrat na trh práce, a často nie je všade vnímané ako atraktívne a zaujímavé odvetvie, v ktorom by pracovníci chceli rozvíjať svoju pracovnú kariéru.

8.2 Na zvýšenie konkurencieschopnosti a produktivity v maloobchode je dôležité, aby boli navzájom užšie prepojené požadované odborné profily a zručnosti zamestnancov (opatrenie 11), ktorým sa musí umožniť zvyšovať pracovný výkon, a to aj vzhľadom na zvýšenú úroveň zavedenej automatizácie.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 198, 10.7.2013, s. 77 a Ú. v. EÚ C 204, 9.8.2008, s. 47.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 351, 15.11.2012, s. 52.

⁽⁹⁾ 32 % pracovníkov je nekvalifikovaných alebo čiastočne kvalifikovaných v porovnaní s priemernou hodnotou 27 %, 15 % všetkých pracovníkov v maloobchodnom sektore má menej ako 24 rokov v porovnaní s priemerom 9 %, 60 % všetkých zamestnaných tvoria ženy.

8.3 Komisia plánuje posilniť spoluprácu medzi sociálnymi partnermi v záujme zlepšenia opatrení v oblasti odborného vzdelávania a rekvalifikácie, a to aj v rámci Európskej rady pre odvetvové zručnosti.

8.4 Napriek opatreniam v oblasti technologickej inovácie zostáva produktivita sektora pomerne nízka a malé a stredné podniky narážajú na ťažkosti pri investovaní do nových technológií, inovácií a odbornej prípravy svojich zamestnancov.

8.5 Akčný plán však nemôže prehliadať skutočnosť, že v rámci vnútorného trhu je toto odvetvie vystavené vplyvu nekalej hospodárskej súťaže a sociálneho dumpingu medzi obchodnými spoločnosťami bez ohľadu na ich veľkosť, pretože pracovnoprávne vzťahy a kolektívne vyjednávanie sú v jednotlivých krajinách výrazne odlišné, čo má za následok rôzne modely rozvoja a rôzne investičné politiky.

8.6 Je dosť obmedzujúce, že sa analýza vzťahuje len na súlad medzi požadovanými a ponúkanými zručnosťami a nezohľadňuje všetky tie problémy, ktoré v súčasnosti bránia skutočnému vytvoreniu integrovaného a konkurencieschopného európskeho vnútorného trhu v tomto sektore, a týkajú sa pracovných podmienok, organizácie práce, nízkych miezd, flexibility, neistoty zamestnania a vysokého počtu samostatne zárobkovo činných osôb, ktoré nimi v skutočnosti nie sú.

8.7 V oznámení sa navrhuje investovať do odbornej prípravy, za ktorú by mali niesť zodpovednosť vlády, jednotlivci a vzdelávací systém, pričom sa podnikom pripomína, že by mali zohrávať dôležitú úlohu pri koncipovaní nových učebných plánov a programov odbornej prípravy, ako aj stáží. EHSV sa domnieva, že podniky by nemali byť zapojené iba do stanovovania vzdelávacích potrieb, ale mali by sa aj proaktívne angažovať prostredníctvom cieľených investícií do získavania požadovaných zručností ⁽¹⁰⁾.

8.8 Tieto vzájomne integrované verejné a súkromné investície by podporovali nielen mladých ľudí pri vstupe na trh práce, ale aj kategórie, ktoré narážajú na väčšie ťažkosti pri opätovnom vstupe naň (dlhodobozamestnaných, starších pracovníkov, prisťahovalcov a osoby so zdravotným postihnutím). Osobitnú pozornosť treba venovať zamestnanosti žien, ktorým najviac hrozí prepúšťanie zo zamestnania z dôvodu reštrukturalizácie a ktoré narážajú na väčšie ťažkosti pri zosúladovaní súkromného a pracovného života.

8.9 Zosúladovanie ponúkaných a požadovaných zručností, posilnenie partnerstiev medzi školami a podnikmi a odborným vzdelávaním súvisiacim s učňovskou prípravou neprinesú očakávané výsledky v oblasti mobility zamestnancov a rastu produktivity v tomto odvetví, ak sa zároveň nepristúpi k uznaniu akademických titulov, stáží, učňovskej prípravy a získaných zručností v celoeurópskom meradle.

⁽¹⁰⁾ V niektorých krajinách, ako napríklad v Taliansku a Francúzsku, sa získali významné skúsenosti vďaka medziprofesným fondom pre odbornú prípravu v rámci bilaterálnych orgánov alebo zmiešaných výborov.

8.10 Napriek všetkému úsiliu na úrovni členských štátov nelegálna práca a tieňová ekonomika predstavujú naďalej vážny problém, ktorý vytvára nekalú hospodársku súťaž medzi podnikmi v oblasti nákladov práce. Pracovníci v rámci tieňovej ekonomiky sú vylúčení nielen zo systémov zdravotného poistenia a sociálneho zabezpečenia, ale prichádzajú aj o možnosť prístupu k vzdelávaniu a stážam, čo zjavne negatívne obmedzuje ich príležitosti získať zručnosti a zvýšiť si odbornosť.

8.11 Preto je vítaná iniciatíva Komisie, ktorá plánuje zapojiť všetky zainteresované strany do dialógu s cieľom posúdiť vplyv

tieňovej ekonomiky na pracovné podmienky a na úrovni EÚ stanoviť účinné opatrenia na boj proti tomuto javu. EHSV sa domnieva, že táto iniciatíva bude tým účinnejšia, čím rozhodnejšiu politickú vôľu preukážu členské štáty v tomto ohľade, aby mohla Komisia koordinovať toto úsilie pomocou posilneného partnerstva.

8.12 EHSV sa domnieva, že je nevyhnutné, aby sa opatrenia na boj proti nelegálnej práci a tieňovej ekonomike stali predmetom stáleho dialógu medzi sociálnymi partnermi v odvetví v rámci európskeho sociálneho dialógu ⁽¹¹⁾.

V Bruseli 10. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽¹¹⁾ Spoločné stanovisko UNI-Europa Commerce a Eurocommerce, 24. apríla 2012.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha o nekalých obchodných praktikách medzi podnikmi v Európe v rámci potravinového a nepotravinového dodávateľského reťazca“

COM(2013) 37 final

(2013/C 327/06)

Spravodajca: **Igor ŠARMÍR**

Komisia sa 18. marca 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Zelená kniha o nekalých obchodných praktikách medzi podnikmi v Európe v rámci potravinového a nepotravinového dodávateľského reťazca“

COM(2013) 37 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 27 júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 11. júla) prijal 140 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV berie na vedomie vydanie predmetnej „Zelenej knihy“ zo strany Európskej komisie (EK) a domnieva sa, že tento dokument prezrádza pozitívny a výrazný posun v nazeraní EK na problematiku nekalých obchodných praktík.

1.2 EHSV považuje uplatňovanie nekalých obchodných praktík nielen za „neférové“ alebo „neetické“, ale i za odporujúce elementárnym princípom práva a záujmom na strane ponuky i na strane dopytu. Vzhľadom na to, že v skutočnosti ide o zneužívanie výrazne silnejšieho postavenia na trhu, odporúčame v tomto kontexte používať termín „zneužívajúce obchodné praktiky“, ktorý sa rutinne používa napr. vo francúzštine alebo i angličtine.

1.3 Podľa EHSV je súčasný rozsah a miera uplatňovania nekalých obchodných praktík najmä dôsledkom podnikových koncentrácií, ku ktorým došlo v priebehu posledných desaťročí.

1.4 EHSV považuje doterajšie výsledky Fóra na vysokej úrovni pre lepšie fungovanie potravinového reťazca za nejasné a navrhnuté riešenia za nedostatočné na vyriešenie problému nekalých praktík. Povzbudzuje preto EK, aby prišla s ďalšími iniciatívami.

1.5 EHSV nepochybuje o tom, že k uplatňovaniu nekalých praktík môže dochádzať vo všetkých zmluvných vzťahoch, ale je presvedčený, že situácia je osobitne závažná vo vzťahu medzi obchodnými reťazcami na jednej strane a poľnohospodárskymi a potravinárskymi spoločnosťami malej a strednej veľkosti na

strane druhej. Dochádza tu k formám a miere zneužívania, ktoré sa v iných vzťahoch nevyskytujú.

1.6 EHSV osobitne oceňuje skutočnosť, že EK v zelenej knihe explicitne spochybňuje existenciu reálnej zmluvnej slobody vo vzťahoch, ktoré sú výrazným spôsobom nevyvážené a stotožňuje sa tak s názorom EHSV.

1.7 Podľa EHSV, zelená kniha Európskej komisie veľmi dobre vystihuje podstatu a hlavné formy nekalých obchodných praktík. Na druhej strane je ale EHSV presvedčený, že Európska komisia by mala ponúknuť jednotnú definíciu nekalých obchodných praktík, podobnú tej, ktorá je už uvedená v smernici 2005/29/ES, pretože existuje určitá podobnosť medzi praktikami na ktoré poukazuje Zelená kniha a „Zavádzajúcimi marketingovými praktikami“⁽¹⁾.

1.8 Nekalé obchodné praktiky sa stávajú ešte závažnejšími v „atmosfére strachu“, ktorá vyplýva z obavy slabšej zmluvnej strany z ukončenia obchodnej spolupráce so silnejšou zmluvnou stranou. K tomu dochádza o. i. v prípade, keď veľké obchodné systémy vyvíjajú nekalý tlak na svojich dodávateľov a/alebo prenášajú príliš vysoké ceny na maloobchod, a tým i na spotrebiteľov.

1.9 Podľa EHSV negatívne dôsledky uplatňovania nekalých obchodných praktík prekračujú rámec vzťahu B2B a nepociťujú ich iba slabšie zmluvné strany. Obeťami sú i spotrebiteľia a „ekonomický záujem štátov“, čo nie je v Zelenej knihe dostatočne zdôraznené.

⁽¹⁾ Pozri stanovisko EHSV „Zavádzajúce marketingové praktiky“ (Ú. v. EÚ C 271, 19.9.2013, s. 61 – 65).

1.10 Podľa EHSV sú zákony prijaté vo viacerých členských krajinách so zámerom obmedziť uplatňovanie nekalých obchodných praktík dôsledkom neprijateľnosti dnešnej situácie. Tieto zákony síce z rôznych dôvodov zatiaľ nepriniesli uspokojivé riešenie, ale nedá sa ani povedať, že by sa nič nedosiahlo. Za úspech sa dá považovať vyššia transparentnosť v prerozdelení benefitov a ukončenie uplatňovania najviac škandalózných vydieračských praktík.

1.11 Hoci EHSV nemá informácie, ktoré by nasvedčovali, že prijatie vyššie uvedených zákonov na národných úrovniach má negatívny dopad na voľný pohyb tovaru v EÚ, k určitým obmedzeniam môže dochádzať. Žiaden z týchto zákonov však nemá protekcionistický charakter a v rovnakej miere sa vzťahujú na miestnych podnikateľov, ako i na podnikateľské subjekty z iných členských štátov.

1.12 EHSV odporúča, aby sa skutočnosť, že zmluvná sloboda v niektorých vzťahoch neexistuje, stala východiskom akýchkoľvek ďalších úvah na riešenie problému nekalých obchodných praktík.

1.13 EHSV odporúča, aby budúce návrhy regulácie nevyrovnaných obchodných vzťahov zohľadnili existenciu „faktoru strachu“. Treba zabezpečiť nevyhnutnú rovnováhu medzi zmluvnými stranami v záujme vzájomne spravodlivého obchodného vzťahu. Z tohto dôvodu nemôže byť primárnym zámerom regulácie nekalých praktík výlučne ochrana slabšej zmluvnej strany, ale mala by to byť aj ochrana „ekonomického záujmu štátov“, tak aby napr. dotknutí dodávatelia potravín nemuseli aktívne vystupovať v administratívnych a súdnych procedúrach.

1.14 EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby navrhla legislatívu zakazujúcu uplatňovanie nekalých obchodných praktík. Jej základom by mal byť ich rámcový zoznam, ktorý by mal obsahovať najtypickejšie formy nekalých praktík uplatňovaných silnejšou zmluvnou stranou so zámerom prenášania vlastných prirodzených nákladov a rizík na slabšiu zmluvnú stranu.

1.15 EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby v spolupráci s národnými orgánmi pre ochranu hospodárskej súťaže a vo svetle konkrétnych skúseností získaných za posledné desaťročia, vypracovala radikálnu novelu existujúcej a zjavne zastaranej regulácie konkurencie s cieľom podporiť spravodlivú hospodársku súťaž založenú na spravodlivej výmene relevantných informácií v tomto sektore, aby sa zohľadnili všetky skutočne dominantné postavenia na trhu.

2. Úvod

2.1 Zelená kniha rozlišuje dodávateľsko-distribučné reťazce potravinárskych a nepotravinárskych komodít, čo je úplne opodstatnené, pretože potravinový reťazec má v porovnaní s inými svoje vlastné špecifiká.

2.2 Podniky patriace do dodávateľsko-distribučných reťazcov boli za posledné dve desaťročia predmetom veľkých koncentrácií, ktoré viedli k vzniku skutočných oligopolov. V potravinovom reťazci poznačili koncentrácie najviac sektor maloobchodu, o niečo menej oblasť spracovania potravín a najmenej poľnohospodársku prvovýrobu. Výsledkom tohto procesu sú veľké nerovnováhy v potravinovom reťazci, pretože oligopoly disponujú obrovskou vyjednávacou silou voči svojim obchodným partnerom, ktorí sú omnoho rozdrobenejší.

2.3 EHSV je presvedčený, že vzniknuté štrukturálne nerovnováhy vedú v niektorých prípadoch k uplatňovaniu nekalých obchodných praktík a že tieto praktiky často nie sú v rozpore iba s férovosťou, čestnosťou alebo etikou, ale sa priečia aj elementárnym princípom práva.

2.4 Informácia uvedená v zelenej knihe, podľa ktorej sa na úrovni EÚ začalo o nekalých obchodných praktikách po prvýkrát diskutovať až v roku 2009, nie je presná. V uvedenom roku sa táto problematika iba stala súčasťou oficiálnej agendy Európskej komisie. Už v roku 2005 vydal Európsky hospodársky a sociálny výbor významné stanovisko⁽²⁾, ktoré v čase, keď téma nekalých obchodných praktík bola ešte tabu, veľmi kritickým spôsobom poukázalo na viaceré negatívne aspekty pôsobenia obchodných reťazcov. Treba tiež spomenúť významnú úlohu Písomného vyhlásenia poslancov Európskeho parlamentu z roku 2007⁽³⁾, v ktorom bola Európska komisia priamo vyzvaná, aby vykonala potrebné kroky na nápravu situácie.

2.5 Podľa EHSV sú doterajšie výsledky Fóra na vysokej úrovni pre lepšie fungovanie potravinového reťazca dosť rozpačité, pretože navrhnutý implementačný rámec „osvedčených postupov“ nepriniesol dohodu pokiaľ ide o riešenie nekalých obchodných praktík, nad čím vyjadrili poľutovanie i traja európski komisári⁽⁴⁾.

2.6 Správa z Európskej siete pre konkurenciu potvrdzuje realitu uplatňovania nekalých praktík, a to osobitne v sektore potravín. Je to v súlade s presvedčením EHSV, že zneužívanie ekonomicky silnejšieho postavenia zo strany obchodných reťazcov voči výrobcom a spracovateľom potravín malej a strednej veľkosti je rádovo omnoho závažnejšieho charakteru ako v iných zmluvných vzťahoch. Dôkazom je i to, že už roky sa sťažujú iba títo dodávatelia potravín do veľkých obchodných systémov a nikto iný.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 255, 14.10.2005, s. 44.

⁽³⁾ Písomné vyhlásenie poslancov EP č. 0088/2007 o vyšetrovaní a náprave zneužitia moci veľkými supermarketmi pôsobiacimi v Európskej únii.

⁽⁴⁾ Európska komisia, tlačová správa, Brusel, 5. decembra 2012, „Improving the functioning of the food supply chain“.

2.7 EHSV registruje potvrdenie zo strany EK, že uplatňovanie nekalých praktík má škodlivý dopad na hospodárstvo EÚ ako také a nie iba na zmluvné vzťahy dvoch podnikateľských subjektov.

3. Definícia nekalých obchodných praktík

3.1 Pojem nekalých obchodných praktík

3.1.1 Existencia zmluvnej slobody v obchodných vzťahoch, dokonca i v relácii obchodné reťazce – výrobcovia potravín malej a strednej veľkosti, sa doteraz oficiálne nespochybňovala. Doteraz patrila medzi hlavné argumenty obchodných reťazcov, ale i verejných orgánov proti regulácii nekalých obchodných praktík, ktorá by údajne narušovala existenciu zmluvnej slobody. EHSV považuje za veľmi významné, že zelená kniha už túto paradigmu opúšťa a je v nej explicitne uznané, že v prípade výraznej nerovnováhy v ekonomickej sile medzi dvomi zmluvnými partnermi reálna zmluvná sloboda neexistuje.

3.1.2 Podľa Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru je uznanie absencie zmluvnej slobody základným predpokladom na účinné hľadanie dôsledných riešení problémov vyplývajúcich z existujúcich nerovnováh v dodávateľsko-distribučnom reťazci najmä v prípade potravín.

3.1.3 V tejto časti zelenej knihy Európska komisia veľmi dobre vystihuje podstatu a hlavné formy nekalých obchodných praktík. Najmä vo vzťahu obchodné reťazce – dodávateľa potravín nemá slabšia strana skutočnú alternatívu, pretože významných odberateľov je na trhu veľmi málo a hlavne všetci majú voči dodávateľom veľmi podobné správanie.

3.1.4 Viaceré príklady nekalých obchodných praktík uvedené v dokumente prezrádzajú, že niektorí odberatelia neváhajú použiť akékoľvek prostriedky ako sa dopracovať k dodatočným a nijako neodôvodneným výhodám na úkor druhej zmluvnej strany. Osobitne ide o platby za fiktívne služby alebo o služby, ktoré pre druhú stranu nemajú žiadnu cenu a sú nevyžiadané.

3.1.5 Pokiaľ ide o otázky položené v tejto časti zelenej knihy, je stanovisko EHSV nasledovné:

— Otázka č. 1./EHSV sa domnieva, že zelená kniha by mala ponúknuť definíciu „nekalých obchodných praktík“ podobnú tej, ktorá je už uvedená v smernici 2005/29/ES. EHSV ale súhlasí s prvkami a parametrami, ktoré podľa zelenej knihy integrujú situácie nekalosti obchodných praktík.

— Otázka č. 3/. Koncept nekalých obchodných praktík (NOP) by nemal byť obmedzený iba na zmluvné rokovania, ale mal by vystihovať celé trvanie obchodného vzťahu.

— Otázka č. 4/. K nekalým obchodným praktikám môže teoreticky dochádzať vo všetkých etapách zásobovateľsko-distribučného reťazca, ale v inkriminovanej forme k nim dochádza iba vo vzťahu obchodné reťazce – výrobcovia a spracovatelia potravín malej a strednej veľkosti. Nie je napríklad známe, že by nadnárodné potravinárske spoločnosti, ktoré sú tak isto oligopoly, požadovali od svojich dodávateľov zalistovací poplatok alebo platbu za fiktívnu službu; je ale potrebné uviesť i prípady, keď nadnárodná potravinárska spoločnosť podmieňuje dodávku svojho (žiadaného) tovaru neodoberaním podobného tovaru od konkurencie.

— Otázka č. 5/. „Faktor strachu“ je známou realitou najmä vo vzťahu medzi obchodnými reťazcami a výrobcami potravín spomedzi MSP. Vyplýva z vyslovenej alebo i nevyslovenej hrozby ukončenia spolupráce a z následných závažných ekonomických problémov pre dodávateľa. S „faktorom strachu“ musí počítať akýkoľvek pokus o reguláciu nekalých obchodných praktík, pretože to znamená, že v príslušných administratívnych alebo súdnych procedúrach nie je možné očakávať ani sťažnosť, ani svedectvo zo strany dodávateľa.

3.2 Príklady nekalých obchodných praktík

3.2.1 EHSV oceňuje, že EK sa v tejto časti odvoláva na informácie získané od niektorých národných úradov pre ochranu hospodárskej súťaže. Okrem citovaných, odporúčame spoluprácu najmä s francúzskym a českým úradom, pretože majú priame skúsenosti s vykonávaním ich národných zákonov zameraných na boj proti nekalým obchodným praktikám. Protimonopolné inštitúcie majú pri svojich kontrolách právo preveriť účtovné doklady (zmluvy, faktúry, bankové výpisy...), z ktorých sa dá priamo preukázať uplatňovanie nekalých praktík.

3.2.2 Uvedené príklady poskytnuté britskými, španielskymi a írskymi úradmi pre ochranu hospodárskej súťaže ukazujú, že mnohé uplatňované praktiky je neprimerané označiť iba ako „neetické“, pretože sú zjavne za hranicou legálnosti (najmä ak sa hovorí o „šikanovaní a zastrahovaní“).

3.3 Možné účinky nekalých obchodných praktík

3.3.1 Negatívny dopad na slabšiu zmluvnú stranu uplatňovania nekalých obchodných praktík zo strany silnejšej strany je nespochybniteľný a utlmenie investícií a inovácií vo výrobe sú ich logickým dôsledkom. Podľa názoru EHSV je ale dopad na spotrebiteľov naznačený nedostatočne, pretože sa zďaleka neprejavuje iba obmedzením inovácií. V tejto časti je ale úplne vynechaný aspekt ohrozenia ekonomických záujmov štátu, ktorý je čiastočne spomenutý v predchádzajúcich častiach zelenej knihy. Najmarkantnejšie to je vidieť v krajinách strednej a východnej Európy, kde je veľkodistribúcia potravín plne pod kontrolou podnikateľských subjektov z iných členských krajín. Vzhľadom na to, že miestni výrobcovia, v drvivej väčšine malé a stredné podniky, nie sú schopní plniť často vydieračské

obchodné podmienky, upadá v tomto regióne celý agropotravinársky sektor a krajiny, tradične sebestačné vo výrobe základných potravín, do výraznej miery stratili svoju potravinovú bezpečnosť. Domáca produkcia býva takto nahradzovaná dovozmi často veľmi pochybnéj akosti.

3.3.2 Na otázky položené v tejto časti zelenej knihy odpovedá EHSV nasledovne:

— Otázka č. 6/. V sektore potravín, najmä zo strany obchodných reťazcov, sú nekalé obchodné praktiky uplatňované rutinným spôsobom v každodennej obchodnej praxi.

— Otázka č. 7/. Dodávatelia iných komodít, ako sú potravinárske, sú zjavne obeťmi nekalých praktík obchodného reťazca v omnoho menšej miere. Pravdepodobne to súvisí s ich menšou závislosťou od veľkých maloobchodných systémov, pretože dodávatelia napr. hračiek, športových potrieb alebo oblečenia majú podstatne väčší výber možností odbytu ako výrobcovia potravín. Nekalé obchodné praktiky sa vyskytujú v franšízových vzťahoch v odvetví potravinového aj nepotravinového obchodu, kde sa v zásade prejavuje rovnaký problém ako ten, ktorý je opísaný v stanovisku o potravinových dodávateľských reťazcoch, kde sa tiež hovorí o takýchto nevyvážených vzťahoch medzi silnou stranou (poskytovateľ franšízy/reťazec) a podstatne slabšou stranou (franšizant) a kde sa v dôsledku toho tiež prejavuje nedostatok vyjednávacieho priestoru pri uzatváraní zmluvy. Franšizant podpíše zmluvu, ktorej podmienky diktuje poskytovateľ franšízy a nemá žiadnu inú možnosť, ak chce túto zmluvu uzatvoriť. Aj v prípade franšízy teda platia pripomienky týkajúce sa faktoru obavy a skutočnosti, že náklady distribútora (poskytovateľa franšízy) znáša dodávateľ (franšizant), a to bez protihodnoty alebo pridanej hodnoty pre franšizanta. Počas plnenia zmluvy ukladá často poskytovateľ franšízy ďalšie jednostranné pokyny k dohodnutému, a to formou „príručiek“, teda mimo zmluvného rámca.

— Otázka č. 8/. Nekalé obchodné praktiky majú veľký dopad na možnosti poľnohospodárskych a potravinárskych podnikov malej a strednej veľkosti investovať a inovovať. Investície na ochranu aspektov verejného záujmu, ako životné prostredie, pracovné podmienky, *animal welfare* a klíma, sú nižšie z dôvodu závislosti od niekoľko málo nákupcov a neistoty vyplývajúcej z tejto situácie.

— Otázka č. 9/. Dopad uplatňovania nekalých obchodných praktík v relácii B2B na spotrebiteľov je podrobne analyzovaný v osobitnej štúdii⁽⁵⁾. Spotrebiteľia dopĺňajú na dnešný

systém najmä z dlhodobejšieho hľadiska, pretože chýbajú investície do udržateľnej výroby a inovácií. Z dlhodobého hľadiska spotrebiteľia doplatia i na zlyhanie trhu v oblasti ochrany životného prostredia, klímy, pracovných podmienok a *animal welfare*. V záujme uvedeného sa zdá byť prijateľnejšie, aby spotrebiteľia dnes platili za potraviny o trochu viac, pretože dnešná konkurencia medzi obchodnými systémami prebieha iba na úrovni najnižšej možnej spotrebiteľskej ceny, čomu je obetované všetko ostatné.

— Otázka č. 10/. Nekalé obchodné praktiky majú nepochybne negatívny dopad na fungovanie vnútorného trhu, pretože výrazne obmedzujú možnosti operátorov malej a strednej veľkosti presadiť sa. Veľké obchodné systémy v zásade rozhodujú o tom, čo sa kde predáva a kritériom v mnohých prípadoch nie je najlepší pomer cena-kvalita, ale často väčšia „ochota“ alebo „schopnosť“ akceptovať nekalé obchodné praktiky.

4. Právne rámce pre nekalé obchodné praktiky

4.1 Analýza existujúcich právnych rámcov platných na úrovni členských štátov i na úrovni EÚ prezrádza dve skutočnosti. V prvom rade to, že uplatňovanie nekalých obchodných praktík zo strany niektorých ekonomicky silných subjektov je dnes všeobecne známy a nespochybniteľný fakt, pričom kompetentné orgány vo viacerých členských štátoch dospeli k záveru, že súčasná situácia si vyžaduje reguláciu.

4.2 Dnešná miera uplatňovania nekalých obchodných praktík, najmä vo vzťahoch medzi veľkými maloobchodnými reťazcami a výrobcami potravín, poukazuje predovšetkým na zastaranosť legislatívy zameranej na ochranu hospodárskej súťaže. Niektoré uplatňované nekalé obchodné praktiky poukazujú na silnú deformáciu konkurenčného prostredia a na existenciu reálnych dominantných postavení, ktoré ale nepostihuje súčasná protimonopolná regulácia.

4.3 Popri novelizácii legislatívy na ochranu hospodárskej súťaže považuje EHSV za úplne legitímne zakázať na úrovni EÚ uplatňovanie zadaných nekalých praktík a urobiť tak potrebnú harmonizáciu fragmentovaného právneho prostredia. Medzi reguláciou nekalých obchodných praktík a novelizovanou protimonopolnou legislatívou ale musí existovať logické prepojenie, a to tak, aby za podpis zmluvy obsahujúcej nekalé obchodné podmienky boli postihovaní iba ich logickí iniciátori, to znamená strany v dominantnom postavení.

4.4 Táto harmonizovaná regulácia, ak má byť účinná, musí zohľadniť existenciu „hrozby z vylistovania“, a teda nemožnosti zo strany slabších zmluvných partnerov, osobitne dodávateľov obchodných reťazcov spomedzi MSP, podávať sťažnosti a jej koncept musí byť širší ako iba riešenie problémov v relácii B2B.

⁽⁵⁾ Consumers International, „The relationship between supermarkets and suppliers: What are the implications for consumers?“, 2012.

4.5 Na otázky položené v tejto časti zelenej knihy (na ktoré nebolo odpovedané v predchádzajúcich odsekoch) odpovedá EHSV nasledovne:

— Otázka č. 11/. Regulácie nekalých obchodných praktík, prijaté v niektorých štátoch, doteraz nepriniesli uspokojivé výsledky. Podľa EHSV to súvisí jednak s tým, že väčšina týchto regulácií bola prijatá iba relatívne nedávno (Taliansko, Slovensko, Česká republika, Maďarsko alebo Rumunsko), ale i s tým, že ich právna koncepcia nevychádzala explicitne z absencie zmluvnej slobody, hoci samotné uznanie uplatňovania nekalých praktík nepriamo znamená, že s reálnou zmluvnou slobodou nie je všetko v poriadku. Nedá sa ale povedať, že sa vďaka týmto zákonom nič nedosiahlo. V krajinách, kde boli prijaté, sa už neuplatňujú tie najškandalóznejšie zmluvné podmienky a obchodné reťazce, ak sa chcú dopracovať k neoprávneným výhodám, musia uplatňovať sofistikovanejšie metódy. Najväčší pokrok bol dosiahnutý vo Francúzsku, kde tzv. zadné marže boli pod tlakom legislatívy a represie zredukované na akceptovateľnú úroveň (10 až 15 % namiesto 50 – 60 % v minulosti) ⁽⁶⁾. Výsledkom je omnoho vyššia transparentnosť prerozdelenia benefitov v potravinovom reťazci.

— Otázka č. 12/. Naliehavosť prijatia špecifického zákona súvisí i s intenzitou uplatňovania nekalých praktík, ktorá sa ale medzi jednotlivými krajinami líši. Iná situácia je na juhu Európy, iná v krajinách strednej a východnej Európy a iná v severnej Európe. V každom regióne je i trochu iná právna kultúra a tradícia. Toto je dôvod, prečo niektoré krajiny majú a iné zatiaľ nemajú regulačný, prípadne samoregulačný rámec.

— Otázka č. 14/. EHSV je presvedčený, že nové harmonizujúce opatrenia by mali byť prijaté na úrovni EÚ (viď body 4.2, 4.3 a 4.4).

— Otázka č. 15/. O určitom pozitívnom dopade regulácie sa už dá hovoriť (viď vyššie). Určité obavy so zavedením regulácie v tejto oblasti existujú, ale súvisia s predpokladom existencie zmluvnej slobody. Keďže ale táto v príslušných zmluvných vzťahoch reálne neexistuje, nie sú takéto obavy opodstatnené.

5. Vykonávanie predpisov zameraných proti nekalým obchodným praktikám

5.1 Mechanizmy vykonávania na národnej úrovni

5.1.1 EHSV sa stotožňuje s názorom EK, že dnešné mechanizmy uplatňované na národnej úrovni, zamerané proti nekalým zmluvným praktikám, sú vo všeobecnosti nedostatočné. Hlavnými dôvodmi sú nezohľadnenie absencie reálnej zmluvnej slobody a existencia „obavy z vylistovania“, a teda určitej atmosféry strachu. S týmto problémom sa zatiaľ najlepšie dokázali vyrovnávať vo Francúzsku, kde kontrolný orgán koná i

na základe neformálnych informácií a z vlastnej iniciatívy, pričom represia nekalých praktík je postavená na ochrane ekonomických záujmov štátu a nie slabšej zmluvnej strany.

5.1.2 V niektorých členských štátoch existujú zákony zamerané proti uplatňovaniu nekalých zmluvných praktík, ale v iných ich nemajú. Okrem toho, medzi jednotlivými zákonmi existujú významnejšie odlišnosti. Tieto skutočnosti sú nepochybne určitou prekážkou pre cezhraničný obchod. (otázka č. 16).

5.1.3 Podľa EHSV jediný zmysluplný spoločný prístup na vyriešenie negatívneho dopadu rozdielnosti predmetných zákonov môže byť prijatie harmonizujúceho právneho textu zameraného proti uplatňovaniu nekalých zmluvných praktík. (otázka č. 17).

5.2 Vykonávanie mechanizmy na úrovni EÚ

5.2.1 EHSV sa stotožňuje s tvrdením EK, že v dnešnej dobe neexistuje na úrovni EÚ žiaden špecifický mechanizmus na boj proti nekalým obchodným praktikám. Tak isto je presvedčený, že na prekonanie „faktoru strachu“ je nevyhnutné udeliť národným orgánom kompetentným pre túto oblasť právomoc konať z vlastnej iniciatívy, akceptovať anonymné alebo neformálne sťažnosti a ukladať sankcie (otázka č. 18).

6. Typy nekalých obchodných praktík

6.1 EHSV súhlasí s tým, že k nekalým obchodným praktikám dochádza v celom zásobovacom reťazci potravinárskych i nepotravinárskych komodít, ale v súlade s vyššie uvedeným je presvedčený, že situácia je najvážnejšia na úrovni vzťahu medzi veľkodistribúciou potravín a výrobcami spomedzi MSP.

6.2 Pokiaľ ide o zalistovanie, vôbec nie je jasné, aká je protihodnota príslušného poplatku, ktorý potenciálny dodávateľ musí zaplatiť. V drvivej väčšine prípadov ani zaplatenie tohto poplatku, ktoré je predbežnou a nevyhnutnou podmienkou akejkoľvek obchodnej spolupráce, nedáva dodávateľovi žiadnu garanciu, že odberateľ bude od neho príslušný tovar naozaj i odoberať alebo že ho bezdôvodne „nevylistuje“.

6.3 Tzv. zadné marže sú rutinnou súčasťou praxe veľkých obchodných systémov a podľa EHSV je ich všeobecná prospešnosť prinajmenšom pochybná. Na jednej strane, zadné marže sú symbolom zneužívania reálneho dominantného postavenia, pretože sa za nimi často skrývajú nevyžiadané a fiktívne služby, na druhej strane spôsobujú výraznú netransparentnosť na úrovni prerozdelenia benefitov. Z dôvodu existencie zadných marží majú dodávateľia (tak ako i vonkajší pozorovatelia) veľké problémy zistiť, koľko dostali reálne zaplatené za dodaný tovar. V skutočnosti je dodávka tovaru podmienená akceptovaním služieb ponúkaných odberateľom. Podľa EHSV by sa poplatky za reálne a opodstatnené služby poskytované odberateľom dodávateľovi mali zakalkulovať do nákupnej ceny potravín.

⁽⁶⁾ Informácia DGCCRF.

6.4 Na otázky položené v tejto časti zelenej knihy (na ktoré nebolo odpovedané v predchádzajúcich odsekoch) odpovedá EHSV nasledovne:

- Otázka č. 19/. Do zoznamu nekalých obchodných praktík by sme pridali platby za fiktívne a nevyžiadané služby, neprimerane vysoké platby za reálne poskytnuté služby a prenášanie podnikateľského rizika, ako i nákladov na komercializáciu na dodávateľa.
- Otázka č. 20/. Existencia zoznamu nekalých praktík je základným predpokladom boja proti nim. Tento zoznam by sa samozrejme mal pravidelne aktualizovať. Nemožno sa ale obmedzovať iba na zoznamy. Je potrebné navrhnuť dostatočne širokú definíciu nekalých praktík, ktorá by zahrňovala prípady nezodpovedajúce všeobecnej definícii „dobrých obchodných praktík“ podľa kritérií „dobrej viery“, „zmluvnej rovnováhy“ a spoločných pravidiel podnikateľov v príslušných hospodárskych sektoroch“.
- Otázka č. 21/ EHSV sa domnieva, že v rámci celého dodávateľského reťazca by každý jeho článok mal znášať svoje prirodzené náklady a riziká a dopracovať sa tak k spravodlivému podielu na celkovej marži. To znamená, že výrobca by mal znášať náklady a riziká spojené s výrobou a obchodník tie, ktoré sú spojené s predajom.
- Otázka č. 23/ EHSV sa domnieva, že poctivé praktiky by mali byť začlenené do rámca EÚ.
- Otázka č. 24/ EHSV je presvedčený, že na úrovni EÚ by mal byť prijatý záväzný legislatívny nástroj typu nariadenia.
- Otázka č. 25/ Podľa EHSV sa zelená kniha nevenuje dostatočne zhodnoteniu dopadu uplatňovania nekalých praktík v relácii B2B na spotrebiteľov a na ekonomický záujem štátov.

V Bruseli 11. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy, ktoré získali minimálne štvrtinu odovzdaných hlasov, boli zamietnuté v priebehu diskusie (článok 54 ods. 3 rokovacieho poriadku):

Bod 1.10

Zmeniť takto:

„Podľa EHSV sú zákony prijaté vo viacerých členských krajinách so zámerom obmedziť uplatňovanie nekalých obchodných praktík dôsledkom neprijateľnosti dnešnej situácie. Tieto zákony síce z rôznych dôvodov zatiaľ neprinesli uspokojivé riešenie, ale nedá sa ani povedať, že by sa nič nedosiahlo. ~~Za úspech sa dá považovať vyššia~~ Transparentnosť v stanovovaní cien pre rozdelení ~~benefitov je však stále v nedohľadne a ukončenie uplatňovania najviac škandalózných vydieračských praktík je naďalej hudbou budúcnosti.~~“

Zdôvodnenie

Bude podané ústne.

Výsledok hlasovania:

Za: 54
Proti: 63
Zdržali sa: 27

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Inteligentná regulácia – Plnenie potrieb malých a stredných podnikov“

COM(2013) 122 final

(2013/C 327/07)

Spravodajkyňa: **Anna Maria DARMANIN**

Pomocný spravodajca: **Brendan BURNS**

Európska komisia sa 18. apríla 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom:

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Inteligentná regulácia – Plnenie potrieb malých a stredných podnikov“

COM(2013) 122 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 27. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 11. júla) prijal 156 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV podporuje zámer Komisie vyhradiť inteligentnej regulácii dôležité miesto vo svojom programe. Regulácia je nevyhnutnosť, ktorá sa však v záujme dosiahnutia politických cieľov EÚ pri minimálnych nákladoch musí dobre naplánovať. EHSV víta úsilie Európskej komisie podporovať počas celého roka vypracovanie a uplatňovanie lepších regulačných nástrojov vrátane posúdení vplyvu a zapojenia zainteresovaných strán.

1.2 Výbor preto:

- a) poznamenáva, že zatiaľ čo inteligentná regulácia je nevyhnutná pre podniky každej veľkosti, byrokracia má nepríjemný vplyv na malé podniky, najmä na mikropodniky;
- b) pripomína všetkým útvarom Komisie, že test malých a stredných podnikov (MSP) je neoddeliteľnou súčasťou posúdení vplyvu. Vyzýva európsky zákonodarný orgán, aby v rámci skupiny MSP pri príprave posúdení vplyvu a návrhu legislatívnych textov zohľadnil osobitné charakteristiky malých podnikov a mikropodnikov;
- c) víta program REFIT, prostredníctvom ktorého sa zistí nadmerná záťaž a neúčinné opatrenia pre MSP. Tento program by sa mal použiť na stanovenie a navrhnutie stiahnutia existujúcich predpisov, ktoré už nezodpovedajú účelu a konsolidácii platných právnych predpisov. Navrhujeme, aby Komisia čo najskôr zaviedla nové kontroly vhodnosti

tým, že uprednostní tie, ktoré vyplývajú z „TOP 10“ najviac zatažujúcich predpisov uvedených v tomto oznámení, s osobitným dôrazom na mikropodniky;

- d) poukazuje na zásadu tohto programu, podľa ktorej sú posúdenia vplyvu užívateľsky zrozumiteľnejšie vďaka využívaniu štandardnej šablóny s jasným zhrnutím zdôrazňujúcim hlavné otázky vrátane nákladov na realizáciu, najmä pokiaľ ide o mikropodniky;
- e) z dlhodobého hľadiska podporuje vytvorenie jednotnej nezávislej hodnotiacej rady pôsobiacej v rámci všetkých inštitúcií EÚ. Táto nezávislá rada by mala využívať externých odborníkov a zabezpečiť dodatočnú kontrolu návrhov Komisie s cieľom zaistiť, aby boli rôzne použité pojmy správne pochopené;
- f) súhlasí, že mikropodniky by nemali mať plošné výnimky, ale že by sa mal pri legislatívnych návrhoch prijať skôr individuálny prístup po dôkladnom posúdení vplyvu;
- g) pripomína Komisii, aby poskytla podrobnosti o uskutočnených zmenách a dôvodoch týchto zmien ako výsledok konzultačného procesu;
- h) usudzuje, že Európska komisia by mala priebežne monitorovať porovnávací prehľad týkajúci sa MSP stanovený prostredníctvom centralizovaného koordinačného útvaru v úzkej spolupráci s organizáciami MSP;

- i) požaduje nový program zameraný na zníženie zbytočnej regulačnej záťaže a na zabezpečenie toho, že podniky nebudú v dôsledku inteligentnejšej regulácie vyňaté z právnych predpisov týkajúcich sa ochrany pracovníkov, noriem rodovej rovnosti alebo environmentálnych noriem. Preto sa dôrazne zasadzuje za nový mandát až do roku 2020 pre *Stoiberovu skupinu*, ktorá bude monitorovať a vykonávať politiky zamerané najmä na mikropodniky a malé podniky v spolupráci s organizáciami MSP;
- j) vyzýva Radu a Európsky parlament, aby administratívnu záťaž pre podniky obmedzili aj pri politickom rozhodovaní o právnych predpisoch EÚ;
- k) navrhuje, aby si členské štáty vymieňali osvedčené postupy v oblasti inteligentnej regulácie s cieľom predísť sprísňovaniu požiadaviek.

2. Návrh Komisie

2.1 Komisia v novembri 2011 uverejnila správu s názvom „Minimalizovanie regulačného zaťaženia pre MSP – Prispôbenie regulácie EÚ potrebám mikropodnikov ⁽¹⁾“, v ktorej stanovila opatrenia zamerané najmä na malé a stredné podniky. Táto správa odrážala zásadu „najskôr myslieť na malých“ stanovenú v iniciatíve „Small Business Act“ ⁽²⁾, v ktorej sa vyžadovalo, aby sa pri návrhu právnych predpisov zohľadnil vplyv na MSP a aby sa zjednodušilo existujúce regulačné prostredie. Komisia vyjadřila svoju ochotu riešiť zaťaženie MSP prostredníctvom nového Programu regulačnej vhodnosti a efektívnosti (REFIT) ⁽³⁾, ktorý bol takisto spustený v decembri 2012.

2.2 V oznámení Komisie na jarnom zasadnutí Európskej rady na tému „Inteligentná regulácia – Plnenie potrieb malých a stredných podnikov ⁽⁴⁾“, ktoré bolo prijaté 7. marca 2013, sa hodnotia všetky opatrenia, ktoré Komisia vykonala od roku 2011, pokiaľ ide o problematiku zaťaženia MSP. V tejto správe sa skúma pokrok dosiahnutý pri:

- prediskutovaní úlohy posúdení vplyvu na reguláciu MSP;
- zavádzaní ročného porovnávacieho prehľadu týkajúceho sa MSP;
- zabezpečovaní kontrol regulačnej vhodnosti.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/simplification/sme/sme_en.htm.

⁽²⁾ Pozri stanovisko pána Lannooa na tému „Preskúmanie iniciatívy SBA“, Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 51

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/documents/1_EN_ACT_part1_v8.pdf

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/documents/1_EN_ACT_part1_v4.pdf

3. Zistenia a pripomienky

3.1 Návrh inteligentnej regulácie je pre MSP kľúčový, najmä pre mikropodniky

3.1.1 EHSV vždy podporoval a podnecoval iniciatívy zamerané na lepšiu reguláciu, ako to zreteľne uviedol v rôznych stanoviskách ⁽⁵⁾. Uznávame, že zatiaľ čo inteligentná regulácia je potrebná pre všetky podniky, byrokracia má neprimeraný vplyv na mikropodniky a malé podniky. Uplatňovanie zásady „najskôr myslieť na malých“ preto musí byť pri vypracúvaní nových právnych predpisov a v rámci celého rozhodovacieho procesu prioritným usmernením.

3.1.2 MSP sa líšia v závislosti od ich veľkosti, oblasti pôsobnosti, cieľov, financovania, správy, polohy a právneho štatútu ⁽⁶⁾. Politickí činitelia preto musia tieto rozdiely zohľadniť pri vypracúvaní právnych predpisov. Je potrebné si uvedomiť, že jednotlivé predpisy sa nemusia javiť ako priveľmi zaťažujúce, ale práve nahromadenie pravidiel a právnych predpisov odrádza mikropodniky a malé podniky od rozvoja nových nápadov, rozširovania existujúcich trhov alebo zamestnávania väčšieho počtu ľudí.

3.1.3 Mnohé MSP, najmä mikropodniky a malé podniky, tak právne predpisy vnímajú skôr ako spôsob na brzdenie rozvoja podnikania než ako podporu rastu. EHSV zastáva názor, že inteligentnejšia regulácia na úrovni EÚ nepomôže, pokiaľ v právnych predpisoch nebude jasne stanovené, ktorým podnikom sa snaží pomáhať a na ktoré (ak vôbec na nejaké) výnimky majú tieto podniky nárok, alebo o ktoré výnimky môžu požiadať. EHSV preto dôrazne vyzýva Komisiu, aby počas všetkých posúdení vplyvu realizovaných v rôznych generálnych riaditeľstvách v plnej miere vykonala test dosahu na MSP. Náš výbor zastáva názor, že test MSP musí zahŕňať potenciálne náklady a prínosy návrhov so zreteľom na veľkosť podniku, pričom musí jasne rozlišovať medzi mikropodnikmi, malými a strednými podnikmi. Ak by sa test dosahu na MSP nevykonával správne, rada pre posudzovanie vplyvu by vydala negatívne stanovisko.

3.2 Úloha posúdení vplyvu

3.2.1 EHSV preto uznáva úlohu posúdení vplyvu ⁽⁷⁾ ako kľúčového aspektu procesu tvorby politiky MSP na úrovni EÚ. Výbor trvá na tom, aby Komisia vypracovala podrobné posúdenia vplyvu, ktoré budú zodpovedať účelu a logike. EHSV pripomína Komisii, že je potrebné rešpektovať zásady subsidiarity a proporcionality. Posúdenie vplyvu musí byť takisto zamerané na analýzu nákladov. Vyššie náklady, ktoré podnikom vznikajú v dôsledku regulácie, vedú k tomu, že niektoré činnosti, ktoré by v prípade neexistencie regulácie boli ziskové, nie sú ekonomické. V dôsledku toho by niektoré okrajové firmy boli nútené opustiť trh, čo by oslabilo potenciál hospodárskej

⁽⁵⁾ Pozri stanovisko pána Pegada Liza – *Inteligentná regulácia* Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 87.

⁽⁶⁾ Pozri stanovisko pána Cabru de Lunu – *Rôzne formy podnikov* (stanovisko z vlastnej iniciatívy – Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 22. Príklad: slobodné povolania ako skupina, ktorá musí dodržiavať prísne profesionálne pravidlá s cieľom uspokojiť záujmy klientov a verejnosti.

⁽⁷⁾ Pozri stanovisko pána Pegada Liza – *Inteligentná regulácia* – bod 4 A Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 87.

činnosti v súkromnom sektore. EHSV vyzýva Komisiu, aby vydala nezávislé overený ročný výkaz celkových čistých nákladov na realizáciu regulačných návrhov. V tomto výkaze je potrebné uviesť aj hlavné zmeny politických návrhov zavedených v dôsledku posúdení vplyvu.

3.2.2 EHSV uznáva, že posúdenia vplyvu sú dokumenty technického charakteru, ktoré však z dôvodu svojho rozsahu a použitého jazyka nemusia byť zrozumiteľné, najmä ak chcú do nich prispieť malé podniky. Výbor odporúča vypracovať užívateľsky zrozumiteľnejšiu verziu⁽⁸⁾ pomocou štandardnej šablóny a prehľadného zhrnutia, s dôrazom na hlavné aspekty, ktoré sa musia vyriešiť a so zreteľom na každú podskupinu MSP.

3.2.3 EHSV požaduje nezávislú a transparentnú kontrolu návrhu posúdení vplyvu zainteresovanými stranami vrátane obchodných organizácií zastupujúcich mikropodniky, malé a stredné podniky s cieľom zabezpečiť ich vysokú kvalitu a vypracovanie v súlade s usmerneniami⁽⁹⁾.

3.2.4 V posúdeniach vplyvu sa musí podrobne posúdiť, ako a do akej miery by sa osobitné opatrenia a modely (napríklad výnimky, zjednodušenia atď.) mali použiť na zníženie regulačnej záťaže MSP. EHSV víta vyššiu mieru používania testu dosahu na MSP, pripomína však potrebu dôkladného a individuálneho posúdenia vplyvu právnych predpisov na tri rôzne podskupiny a následného preskúmania rozsahu zavedenia výnimiek z nových predpisov pre mikropodniky alebo prijatia menej prísnych právnych režimov.

3.2.5 EHSV poznamenáva, že Komisia po dokončení posúdenia vplyvu zrejme odstúpila od svojich plánov zavedenia plošných výnimiek z pravidiel EÚ pre mikropodniky. EHSV tento krok víta a zdôrazňuje, že inteligentné právne predpisy by sa mali upraviť v závislosti od typu a veľkosti podniku, pričom by nemali byť priveľmi zložité. Ak budú tieto parametre splnené, pre majiteľov podnikov bude jednoduchšie reagovať tým, že vyvinú primerané interné postupy, ktoré prispievajú k splneniu cieľov inteligentných právnych predpisov.

3.2.6 Mikropodniky a malé podniky uznávajú, že majú k svojim zákazníkom bližšie ako veľké nadnárodné spoločnosti. Zároveň uznávajú, že zákazníci v čoraz väčšej miere využívajú miestne podniky s etickým prístupom a záujmom o miestne prostredie. EHSV Komisii pripomína, že je preto dôležité, aby spoločnosti dodržiavali normy a predpisy týkajúce sa kvality podnikov, ich výrobkov a služieb, ak chcú byť úspešné a zachovať si konkurencieschopnosť na rôznych trhoch. Vyňatie

mikropodnikov z predpisov o ochrane spotrebiteľov a životného prostredia môže napríklad tieto podniky v konečnom dôsledku poškodiť⁽¹⁰⁾.

3.2.7 Výbor sa domnieva, že cieľom posudzovania vplyvu musí byť okrem vyššie uvedených skutočností aj presné zmeranie dominovného efektu, ktorý by mohlo priniesť opatrenie zamerané na zníženie administratívnej záťaže zmenou pravidiel pre MSP. Skutočne sa môžu objaviť vedľajšie účinky, ktoré môžu zmeniť sociálnu rovnováhu a vzťahy v štátnej správe (nelegálna práca, znalosť daňových údajov, príspevky na sociálne poistenie, kvalifikácia a druh pracovnej zmluvy atď.).

Inteligentná regulácia určená MSP musí zo svojej podstaty zabezpečiť, aby vonkajšie účinky, ktoré prinesie, boli buď neutrálne alebo prinajmenšom neboli negatívne. V tejto súvislosti EHSV pripomína Komisii, že inteligentná regulácia by nemala ohroziť práva pracovníkov⁽¹¹⁾, ani viesť k zníženiu ich základnej úrovne ochrany, najmä v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci.

3.3 Porovnávací prehľad týkajúci sa MSP

3.3.1 EHSV víta vypracovanie ročného porovnávacieho prehľadu týkajúceho sa MSP, ktorý umožňuje sledovať konkrétne opatrenia počas celého rozhodovacieho cyklu. V súčasnosti čakáme na jeho uplatňovanie a výsledok.

3.3.2 EHSV sa domnieva, že Európska komisia by mala tento porovnávací prehľad týkajúci sa MSP priebežne monitorovať prostredníctvom centralizovaného koordinačného útvaru v úzkej spolupráci s rôznymi inštitúciami a orgánmi EÚ. Členské štáty a organizácie MSP majú možnosť sa na tejto úlohe zúčastniť.

3.4 Zlepšenie konzultácie s MSP

3.4.1 EHSV víta skutočnosť, že plány informujúce zainteresované strany o možných iniciatívach Komisie im boli prístupné v rámci plánovanej prípravnej a konzultačnej činnosti. Konzultácie so zainteresovanými stranami by sa mali do veľkej miery presadzovať, aby mohli včas reagovať. Nemali by však byť založené na kvantite, ale na kvalite, a mali by sa opierať o empirické dôkazy získané z pohovorov so skutočnými podnikateľmi, vrátane zamestnancov, a podnikovými organizáciami, návštev alebo pozorovaní mikropodnikov a malých podnikov. EHSV pripomína Komisii, že plány by vždy mali obsahovať prvé hrubé posúdenie odhadovaných nákladov, aby zainteresovaným stranám umožnili zabezpečiť kvalitnú kontrolu prípadných

⁽⁸⁾ Nedávne posúdenie vplyvu k balíku opatrení o technickom stave vozidiel malo 102 strán, pričom posúdenie vplyvu o ochrane údajov malo 241 strán.

⁽⁹⁾ Pozri stanovisko pána Pegada Liza – *Inteligentná regulácia* – bod 4 B Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 87.

⁽¹⁰⁾ BEUC – Inteligentná regulácia – Odpoveď na konzultáciu so zainteresovanými stranami http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/smart_regulation/consultation_2012/docs/registered_organisations/beuc_en.pdf

⁽¹¹⁾ http://www.etuc.org/IMG/pdf/our_priorities_soc_dial_in_smes.pdf.

vplyvov. Náš výbor Komisie pripomína, že komplexné konzultácie so zainteresovanými stranami sú nevyhnutné na získanie vysoko kvalitných údajov, ako aj na vypracovanie návrhov na inteligentnú reguláciu.

3.4.2 Po skončení konzultácií si mnohé obchodné združenia a ich členovia neboli istí, či bola ich snaha pomôcť vymedziť potenciálne problémy a možné riešenia užitočná. EHSV tvrdí, že niektoré z nich sa na základe oficiálneho postupu zapojili do nezávislej hodnotiacej rady ako externí odborníci s cieľom zabezpečiť dodatočnú kontrolu návrhov Komisie v snahe zaistiť, aby boli rôzne súvisiace pojmy správne pochopené.

3.4.3 EHSV v posledných rokoch spozoroval relatívne zvýšenie počtu delegovaných aktov schválených zákonodarnými orgánmi. Mnohé z rozhodnutí, ktoré boli prijaté prostredníctvom delegovaných aktov, majú na MSP značný vplyv. Výbor sa preto domnieva, že rozsah konzultácií by sa mal rozšíriť aj na niektoré kľúčové delegované akty, ktoré môžu mať významný hospodársky, environmentálny a/alebo sociálny vplyv na konkrétny sektor alebo hlavné zainteresované strany.

3.4.4 EHSV požaduje pri vypracúvaní právnych predpisov skutočný a štruktúrovaný „dialóg MSP“ s rôznymi stranami. Toto partnerstvo by malo zaistiť účasť všetkých MSP a ich organizácií, najmä združení malých podnikov, ktoré zastávajú uplatňovanie zásady „najskôr myslieť na malých“ a „iba raz“ iniciatívy Small Business Act ⁽¹²⁾ s cieľom stimulovať efektívnosť cieľov.

3.4.5 EHSV v zásade podporuje sieť Enterprise Europe Network (EEN). Vyjadruje poľutovanie, že jej potenciál ešte nebol využitý, keďže sa zdá, že mnohé európske MSP nevedia o jej existencii. Služby, ktoré poskytuje sieť EEN, by mali vychádzať zo skutočných požiadaviek a potrieb malých a stredných podnikov, v úzkej spolupráci s organizáciami MSP. Výbor zastáva názor, že hostiteľské organizácie siete Enterprise Europe Network by sa mali podporiť s cieľom vyčleniť v rámci verejnej správy viac zdrojov na potreby MSP. EHSV je presvedčený, že táto podpora by mala byť osobitne zameraná na najmenšie podniky, s ktorými by ich miestne centrum siete EEN malo v súvislosti s regulačnými otázkami viesť priame konzultácie. Výsledky osobných stretnutí a prínos organizácií MSP by mali zohľadniť všetky útvary Komisie s cieľom zaviesť zásadu „najskôr myslieť na malých“ do praxe.

3.4.6 EHSV víta rozšírenie mandátu skupiny nezávislých expertov na najvyššej úrovni pre oblasť administratívnej záťaže ⁽¹³⁾ (Stoiberova skupina). EHSV by ocenila, keby bola táto skupina poverená novou kľúčovou úlohou, a to pomáhať

Komisii pri príprave, monitorovaní a vykonávaní politík týkajúcich sa mikropodnikov a malých podnikov, v úzkej spolupráci s organizáciami MSP a odborovými zväzmi.

3.4.7 EHSV berie na vedomie výsledky konzultácií TOP 10 o najhorších príkladoch byrokracie postihujúcej MSP ⁽¹⁴⁾. Výbor vyzýva Komisiu, aby čo najskôr reagovala na jeho zistenia tým, že uverejní osobitné návrhy na zjednodušenie.

3.5 Zohľadnenie potrieb MSP

3.5.1 EHSV podporuje kontrolu regulačnej vhodnosti pre proces tvorby politík MSP ⁽¹⁵⁾ (takzvaný „program REFIT“). EHSV s napätím očakáva výsledky pilotných posúdení ⁽¹⁶⁾ a nabáda Komisiu, aby vo svojom programe na rok 2014 zaviedla ďalšie kontroly vhodnosti v kľúčových oblastiach, ktoré sú podľa nášho názoru nevyhnutné pre vznik rastu a vytváranie pracovných miest. Komisia bola vyzvaná, aby na svojej webovej lokalite uverejnila všetky vykonané alebo plánované kontroly vhodnosti.

3.5.2 EHSV takisto navrhuje komplexnú kontrolu vhodnosti právnych predpisov EÚ, ktorým čelia podniky pri obchodovaní za vonkajšími hranicami EÚ. EHSV sa domnieva, že regulačná záťaž takýchto právnych predpisov je vysoká a že takáto kontrola by predstavovala značný prínos pre programy EÚ zamerané na inteligentnú reguláciu, rast a obchod.

3.5.3 EHSV vyzýva Komisiu, aby čo najskôr využila program REFIT na určenie a navrhnutie stiahnutia existujúcich predpisov a dosiaľ neprijatých návrhov, ktoré už nie sú použiteľné, a aby sa usilovala o konsolidáciu existujúcich právnych predpisov ako súčasť svojej snahy o zjednodušenie. Odporúča sa, aby boli všetky ciele v oblasti znižovania merateľné a zameriavali sa na dosiahnutie konkrétnej a pozitívnej zmeny pre podniky.

3.5.4 EHSV sa domnieva, že by sa mal použiť lepší výber právnych nástrojov vrátane mechanizmov na samoreguláciu a spoločnú reguláciu ⁽¹⁷⁾.

3.6 Smerom k lepšiemu riadeniu a koordinačnému mechanizmu v procese tvorby politík MSP

3.6.1 EHSV zdôrazňuje, že inteligentná regulácia je spoločnou zodpovednosťou všetkých subjektov zapojených do procesu tvorby politík v EÚ, či už na európskej úrovni, alebo na úrovni členských štátov.

⁽¹⁴⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-168_en.htm?locale=FR.

⁽¹⁵⁾ http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/documents/com_2013_en.pdf.

⁽¹⁶⁾ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/evaluation/docs/fitness_check_en.pdf.

⁽¹⁷⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.self-and-co-regulation>.

⁽¹²⁾ Bod 2 tamtiež.

⁽¹³⁾ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/ind_stakeholders/ind_stakeholders_en.htm.

3.6.2 Na európskej úrovni:

- Výbor sa domnieva, že zatiaľ čo sa Komisia vo svojich legislatívnych návrhoch zaviazala udržať administratívne náklady pre podniky na minimálnej úrovni, Rada a Európsky parlament by sa takisto mali zaviazat znížiť alebo obmedziť administratívnu záťaž pre podniky na úrovni stanovenej v návrhu Komisie.
- Ak Rada a Európsky parlament tieto úrovne presiahnu, mali by takéto rozhodnutia odôvodniť. EHSV preto vyzýva Európsky parlament a Radu, aby sa v prípade potreby zaviazali vykonať posúdenia vplyvu pri podstatných zmenách v návrhoch Komisie.

3.6.3 Na úrovni členských štátov:

- EHSV zastáva názor, že zásada inteligentnej regulácie bude fungovať iba vtedy, ak dôjde aj k inteligentnej realizácii. Výbor vyzýva členské štáty, aby zabránili oslabeniu zjednodušujúcich opatrení prijatých na úrovni EÚ pri ich začleňovaní do vnútroštátnych právnych predpisov. Toto pridávanie ďalších požiadaviek nad rámec požiadaviek stanovených v právnych predpisoch EÚ celkom jasne bráni rozvoju

podnikania. Náš výbor preto navrhuje, aby sa pre politikov, pracovníkov ministerstva a ostatné zainteresované osoby zavádzajúce právne predpisy do vnútroštátneho práva povinne zaviedli osobitné školenia.

- To však nebráni členským štátom, aby zaviedli vyššie normy, ak chcú.
- EHSV vyzýva Komisiu, aby poskytla členským štátom pomoc vo forme stretnutí a seminárov s orgánmi verejnej správy v záujme zabezpečenia plynulého realizačného procesu. EHSV sa domnieva, že Komisia by mala pozorne koordinovať pokračovanie realizácie v úzkej spolupráci s rôznymi generálnymi riaditeľstvami a členskými štátmi.
- EHSV navrhuje, aby Komisia a členské štáty užšie spolupracovali na výmene príkladov osvedčených postupov pri posudzovaní vplyvu v záujme rozvoja porovnateľných, transparentných a flexibilných postupov. Členské štáty sú zároveň vyzvané, aby urýchlili výmenu príkladov osvedčených postupov pri zjednodušovaní právnych predpisov pre MSP⁽¹⁸⁾ (napríklad riešenia elektronickej verejnej správy, ktoré majú pomôcť podnikom dodržiavať a pochopiť pravidlá⁽¹⁹⁾).

V Bruseli 11. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁸⁾ http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/best_practice_report/best_practice_report_en.htm
Pozri nasledujúci príklad: http://www.bru.gov.mt/15-6-reduction-in-administrative-burden-registered_news-posted-on-17th-december-2012. Na Malte bolo začiatkom roku 2006 vzhľadom na národný záväzok štátnej správy posilniť prostredie, ktoré povedie k lepšej regulácii, zriadené oddelenie lepšej regulácie.

⁽¹⁹⁾ <http://www.irma-international.org/viewtitle/21237/> Ron Craig: „Elektronická štátna správa a MSP“.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje program na podporu dohľadu nad kozmickým priestorom a sledovania tohto priestoru“

COM(2013) 107 final – 2013/0064 (COD)

(2013/C 327/08)

Spravodajca: pán IOZIA

Európsky parlament (14. marca 2013) a Rada (20. marca 2013) sa rozhodli podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje program na podporu dohľadu nad kozmickým priestorom a sledovania tohto priestoru“

COM(2013) 107 final – 2013/0064 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 27. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 10. júla 2013) prijal 165 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV uznáva význam, ktorý má pre Európu zriadenie nezávislého systému monitorovania vesmíru s cieľom chrániť svoju vlastnú vesmírnu infraštruktúru a vypúšťané zariadenia, a preto víta iniciatívu Európskej komisie, ktorá sa po prvý raz zaoberá touto tematikou a navrhuje riešenia, ktoré by umožnili začať proces spolupráce a integrácie v Európskej únii v tejto oblasti.

1.2 EHSV podporuje myšlienku Komisie, aby jej členské štáty predložili operatívne návrhy na schválenie, a to v oblastiach, kde je zjavný európsky záujem, pokiaľ ide o kvalitu a kvantitu požadovaných informácií, ako aj výmenu poznatkov o metodológii a kapacitách na analýzu údajov.

1.3 EHSV si uvedomuje, že je ťažké nájsť riešenia, s ktorými by súhlasili všetky členské štáty, a považuje návrh Európskej komisie za prvý a dôležitý krok smerom k ambicióznejšiemu cieľom v oblasti spoločného úsilia. Skutočnosť, že tento program sa týka aj silných vojenských záujmov, do značnej miery komplikuje vytváranie spoločnej infraštruktúry. EHSV žiada, aby sa táto infraštruktúra zrealizovala v čo najkratšom termíne, a to na základe tejto iniciatívy. Pozitívnym aspektom je, že táto spolupráca zapája vojenskú a civilnú časť a mala by byť riadená v spolupráci s ESA, Európskou obrannou agentúrou a riaditeľstvom pre krízové riadenie a plánovanie.

1.4 EHSV považuje za prioritu, aby sa financie naplánované pre činnosť SST na týchto 7 rokov zriaďovania služby využili na vytvorenie jadra nezávislej európskej kapacity, na ktorú by sa mohla presunúť časť kapacity, ktorá v súčasnosti existuje v obranných systémoch členských štátov. To by sa malo

dosiahnuť prostredníctvom využitia optických teleskopov, ktoré sa už v Európe využívajú (Kanárske ostrovy) a vybudovania prinajmenšom jedného európskeho radaru podobnej triedy, aké majú v súčasnosti k dispozícii obranné systémy. Takto by malo zmysel udržateľne investovať tam, kde sa nové kapacity a kompetencie presúvajú do civilnej oblasti s cieľom zlepšiť kvalitu života európskych občanov.

1.5 EHSV považuje za potrebné v nadchádzajúcich siedmich rokoch realizácie tohto programu presnými ustanoveniami vymedziť úroveň služby, ktorú dosiahnu národní partneri z hľadiska množstva poskytovaných údajov, ich druhu, periodicity, kvality, dostupnosti, a to takým spôsobom, aby bolo možné mať nástroje potrebné na posúdenie ich využitia, podobne ako sa to robí aj s výskumnými programami v rámci siedmeho rámcového programu, v ktorých sú tieto parametre zjavné a zosúladené.

1.6 EHSV odporúča ponechať otvorené kritériá prístupu k programu a presnejšie vymedziť program v texte článku 7 ods. 1 písm. a). Je nevyhnutné, aby sa do programu mohli zapojiť nielen krajiny, ktoré už majú svoje nezávislé kapacity (napríklad Francúzsko, Nemecko či Spojené kráľovstvo), ale aj všetky ostatné krajiny, ktoré majú možnosť dať k dispozícii kompetencie na spracovanie údajov. Navrhovaný text by mal byť zrevidovaný.

1.7 EHSV upozorňuje na to, že celý balík aktivít dohľadu, známy ako *Space Situational Awareness* (SSA) zahŕňa okrem iného aj *Space Weather* (týkajúce sa magnetickej solárnej aktivity) a monitorovanie objektov v blízkosti Zeme – *Near Earth Objects* (NEO).

1.8 Najmä keďže sa uznáva, že riziko vyplývajúce pre vesmírnu infraštruktúru zo solárnej aktivity je prinajmenšom rovnako vysoké, ak nie vyššie, ako prípadné následky obzvlášť intenzívnych udalostí, EHSV sa nazdáva, že tieto dva aspekty, ako už bolo uvedené v pôvodnej definícii SSA, treba rozvíjať paralelne, a preto vyzýva Komisiu, aby vymedzila komplexný a integrovaný rámec rôznych aspektov obrany vesmírnej infraštruktúry, najmä keďže ESA je už aktívne zapojená do programu ochrany pred slnečným žiarením. V záveroch z konferencie o kozmickom priestore a bezpečnosti, ktorá sa konala v Madride 10. a 11. marca 2011 (na ktoré sa odkazuje v hodnotení vplyvu), je jasne naznačené smerovanie pri posilňovaní spolupráce medzi všetkými zainteresovanými stranami, najmä EÚ, ESA a členskými štátmi v tejto oblasti.

1.9 EHSV súhlasí s návrhom Komisie posilniť spoluprácu s USA a s ostatnými štátmi, ktoré majú záujem o spoločný projekt na ochranu vesmírnej infraštruktúry, ktorá by zabráňovala nebezpečným a často katastrofickým kolíziám, a to aj s miniatúrnymi objektmi, ktoré však môžu znefunkčniť finančne nákladný satelit, ktorý je nevyhnutný pre ľudskú činnosť.

2. Dokument Komisie

2.1 Predložené oznámenie obsahuje návrh na zriadenie nového európskeho programu dohľadu nad kozmickým priestorom a sledovania objektov na obežnej dráhe Zeme, nazvaného SST (*Space Surveillance and Tracking*).

2.2 Zriadenie programu je reakciou na potrebu chrániť súčasti európskej vesmírnej infraštruktúry, najmä tie, ktoré sú súčasťou programov Galileo a Copernicus/GMES, ale aj ďalšie vypúšťané zariadenia, pred rizikom súvisiacim s nebezpečenstvom zrážky s vesmírnymi úlomkami.

2.3 V oznámení sa stanovuje aj právny základ programu a schéma jeho financovania na obdobie rokov 2014 – 2020.

2.4 Oznámenie sprevádza správa⁽¹⁾, ktorá sa zaoberá najmä piatimi schémami financovania a riadenia programu, pričom uvádza ich charakteristiky, náklady a výhody.

2.5 Pred samotným legislatívnym textom sa nachádza ďalšia časť dokumentu, ktorá popisuje kontext právneho návrhu.

2.6 Orientačná výška celkového príspevku Únie na realizáciu SST dosahuje 70 miliónov EUR na obdobie rokov 2014 – 2020.

2.7 Tieto náklady by pokryli príspevky na uvedenie tých snímačov do prevádzky, ktoré už zúčastnené členské štáty vlastnia, bežne ako súčasť svojich vojenských štruktúr, ako aj systém

varovania, založený na údajoch, ktoré poskytnú zúčastnené členské štáty, ako aj na údajoch od Satelitného strediska Európskej únie (EUSC).

2.8 Zapojenie sa do programu je dobrovoľné a zúčastnené členské štáty musia vlastniť už plne funkčné snímače (teleskopy, radar) a mať k dispozícii potrebné technické a personálne zdroje alebo príslušné kompetencie v oblasti spracovania údajov.

2.9 Podľa zhrnutia hodnotenia vplyvu, ktoré je k návrhu pripojené, dosahujú náklady na udalosti spojené so zrážkami úlomkov s funkčnými európskymi satelitmi v Európe 140 miliónov EUR ročne, pričom sa odhaduje, že vzhľadom na očakávaný nárast služieb v satelitnom sektore o 50 % v nasledujúcich rokoch porastú až na 210 miliónov EUR. Tieto čísla predstavujú len veľmi konzervatívny odhad a nezahŕňajú straty „na zemi“, t. j. hospodárske straty v dôsledku výpadku služieb, ktoré závisia od údajov poskytovaných satelitmi.

2.10 V tejto súvislosti je dôležité pripomenúť, že prakticky všetky tieto straty nie sú ani tak spôsobené fyzickou stratou satelitov, ale skôr skrátením ich prevádzkovej doby, ktoré spôsobujú manévry vykonávané s cieľom zabrániť kolíziám.

2.11 Hoci v súčasnosti viaceré členské štáty prevádzkujú svoje vlastné systémy dohľadu a monitorovania, Komisia sa domnieva, že by bolo potrebné zapojenie EÚ na nahromadenie investícií potrebných na financovanie projektu, na zavedenie mechanizmov riadenia, vymedzenie politiky ochrany údajov a zabezpečenie fungovania súčasných a budúcich kapacít koordinovaným spôsobom.

2.12 V súčasnosti je referenčným bodom pre všetky systémy varovania americký systém *Space Surveillance Network* (SSN), ktorý riadi americké ministerstvo obrany. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že spolupráca medzi EÚ a USA, založená na dostupnosti bezplatných údajov, ktoré pochádzajú zo Spojených štátov, nie je dostatočná a tieto údaje nie sú dostatočne presné. Okrem toho EÚ nemá žiadny vplyv na ich spravovanie.

2.13 Zriadenie takejto služby by však bolo v súlade so stratégiou na dosiahnutie nezávislosti Európy v kritických oblastiach, a najmä pokiaľ ide o prístup do vesmíru.

2.14 Odhaduje sa, že v súčasnosti 65 % satelitných senzorov na nízkej obežnej dráhe (LEO) čiastočne alebo úplne spravujú inštitúcie spojené s obranou⁽²⁾.

2.15 Je potrebné zdôrazniť, že Európska vesmírna agentúra (ESA) nie je vhodnou agentúrou na realizáciu programu tohto typu, keďže nie je prispôbená na spracúvanie údajov podliehajúcich utajeniu, ktoré pochádzajú zo snímačov, ktoré spravujú vojenské zariadenia.

⁽¹⁾ Pracovný dokument útvarov Komisie s názvom „Impact Assessment“ (Hodnotenie vplyvu), SWD(2013) 55 final.

⁽²⁾ Štúdia „Study on Capability Gaps concerning Space Situational Awareness“, ONERA, 2007.

2.16 Európsky podnik, ktorý by sa mal zaoberať prevádzkovaním služieb určených na koordinačné účely je Satelitné centrum Európskej únie (EUSC), teda európska agentúra, ktorú Rada zriadila jednotnou akciou 20. júla 2001 a ktorá poskytuje civilným a vojenským užívateľom produkt a informačné služby s rôznym stupňom utajenia získané analýzou satelitných záberov Zeme. V súčasnosti však štatút tejto agentúry nestanovuje, že by mala byť akýmkoľvek spôsobom zapojená do oblasti SST. EUSC by mohlo uľahčiť poskytovanie služieb SST a bude sa podieľať (v spolupráci so zúčastnenými členskými štátmi) na zriadení a prevádzkovaní funkcie systému SST, čo je jedným z cieľov programu na podporu SST.

2.17 Očakáva sa, že na riadenie tohto programu bude potrebná organizačná štruktúra s približne 50 osobami (vrátane ľudských zdrojov, ktoré poskytnú zúčastnené členské štáty, EUSC a Komisia).

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV sa nazdáva, že v návrhu nie je stanovené vytvorenie nástrojov a kompetencií na európskej úrovni v rozsahu dostatočnom na zber a analýzu údajov, takže na konci päťročného obdobia financovania tohto programu by sa Európa ocitla v tej istej situácii ako 5 rokov predtým a musela by pravdepodobne obnoviť túto dohodu, aby mala aj naďalej k dispozícii údaje od obranných štruktúr zúčastnených členských štátov.

3.2 Síce je navrhnuté financovanie vo výške 70 miliónov EUR, ale nie sú stanovené podmienky dostupnosti, kvality ani včasnosti údajov, ktoré by mali poskytovať vnútroštátne štruktúry. Preto je zložitá stanoviť kritériá hodnotenia poskytovaných služieb. To sa bude dať až vtedy, keď Komisia uverejní vykonávacie akty, ktoré by sa ešte len mali vypracovať.

3.3 Členské štáty sa nazdávajú, že ESA neposkytuje dostatočné záruky, pokiaľ ide o nakladanie s citlivými údajmi, preto by príslušnou agentúrou na tento účel malo byť EUSC. Treba však pripomenúť, že na úrovni jednotlivých krajín členské štáty, ktoré disponujú službou dohľadu a sledovania (ako Spojené kráľovstvo, Francúzsko či Nemecko), túto službu realizujú v rámci spolupráce medzi vesmírnymi agentúrami a ministerstvom obrany, čo ukazuje, že v praxi môže byť model spolupráce medzi vesmírnymi agentúrami a obrannými zložkami skutočne účinný. Nie je preto jasné, z akého dôvodu bola agentúra ESA vylúčená zo služby takéhoto charakteru, keďže je ESA už zapojená do globálnej služby včasného varovania a zvládania katastrof (*International Charter on Space and Major Disasters*).

3.4 Program SST je jedným z troch prvkov prípravného programu *Space Situational Awareness* (SSA – informovanosť o situácii vo vesmíre), ktorého predoperatívna fáza sa pripravuje od roku 2009 pod vedením ESA. Ďalšie dve súčasti sú *Space Weather* (kozmičné poveternostné javy) a *Near-Earth Objects* (objekty v blízkosti Zeme).

3.5 Prípravný program SSA pod vedením ESA bol financovaný 55 miliónmi EUR. Nie je jasné, ako budú tieto dva programy vzájomne súvisieť. Najmä nie je jasné, ako sa plánuje prepojiť túto službu SST s podobnou službou, ktorá poskytuje a spravuje varovania súvisiace s nebezpečenstvami vyplývajúcimi zo slnečnej aktivity.

3.6 Bolo by vhodné porovnať závažnosť škôd spôsobených zrážkou s úločkami so škodami vyplývajúcimi z geomagnetickej slnečnej aktivity. Z výsledkov štúdie americkej agentúry NOAA ⁽³⁾ vyplýva, že hospodárske straty v dôsledku vplyvu solárnych búrok na satelitnú infraštruktúru sú značné. V roku 2003 silná slnečná aktivita zničila ADEOS-2, japonský satelit v hodnote 640 miliónov dolárov. V roku 1997 spôsobila magnetická búrka stratu telekomunikačného satelitu Telstar v hodnote 270 miliónov dolárov, zatiaľ čo v roku 1989 ďalšia magnetická búrka spôsobila 9-hodinový výpadok elektrickej energie v časti Kanady, pričom škody sa odhadujú na 6 miliárd dolárov.

3.7 Odhaduje sa, že obrovská solárna búrka (*solar superstorm*) podobná tej, ktorá sa udiala v roku 1859, by dnes spôsobila škody v hodnote 30 miliárd dolárov len na geostacionárnych družiciach, pričom škody na elektrickej rozvodnej sieti by spôsobili nárast tohto objemu do výšky jedného až dvoch biliónov dolárov a trvalo by 4 – 10 rokov, kým by všetko opäť plne fungovalo ⁽⁴⁾.

3.8 Nebezpečenstvo vyplývajúce zo slnečnej aktivity je prinajmenšom rovnako závažné ako nebezpečenstvo vyplývajúce z úlomkov. Zdôrazňuje sa preto, že tieto dva programy by mali byť prevádzkované spoločne, ako sa to vlastne stanovilo aj na konferencii v Madride v marci 2011. Oznámenie však nijako nevysvetľuje, kto bude zavádzať do praxe operatívnu službu týkajúcu sa varovaní v súvislosti so slnečnou aktivitou.

3.9 EHSV sa nazdáva, že v návrhu by sa mala zohľadniť ochrana európskej satelitnej infraštruktúry, vrátane doplnkových aktivít zameraných na monitorovanie kozmických poveternostných javov (*Space Weather*), a prípadne i lehoty realizácie a integrácie týchto dvoch systémov.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Podľa článku 5 ods. 2 sa nemajú vytvárať nové kapacity, ale majú sa len využiť už existujúce kapacity členských štátov. V časti 2 dôvodovej správy sa však výslovne uvádza, že existujúce kapacity nie sú dostatočné. Vôbec teda nie je jasné, aký systém sa to vlastne má presne vytvoriť, a to ani pokiaľ ide o 5 možností uvedených v priloženej správe (*Impact Assessment*).

4.2 Technické charakteristiky tohto systému nie sú presne stanovené. Popisujú sa ciele, ktoré sa majú dosiahnuť, ale odkazuje sa na rozhodnutia, ktoré členské štáty prijmú v budúcnosti a v ktorých sa určí, z čoho sa vlastne systém bude skladať.

⁽³⁾ Value of a Weather-Ready Nation, 2011, NOAA.

⁽⁴⁾ Pozri National Research Council. (2008), *Severe Space Weather Events. Understanding Societal and Economic Impacts: A Workshop Report*. Washington, DC, The National Academies Press.

4.3 Vzťah medzi vojenským a civilným využitím. Systém sa zriaďuje ako systém na civilné využitie. Väčšina informácií však pochádza z obranných systémov. Neexistujú žiadne nástroje alebo výslovné protokoly, ktoré by zaväzovali vojenskú zložku poskytovať civilnej zložke tieto informácie. Aj v tejto súvislosti sa v dokumente odkazuje na budúce vymedzenie tejto problematiky.

4.4 Vzťahy členské štáty – EÚ. V návrhu sa uvádza, že všetky snímky sú a majú zostať v rukách členských štátov. Nezdá sa však, že by tu boli výslovne uvedené ustanovenia, ktoré by zaručovali minimálnu úroveň toku údajov a informácií.

4.5 Vymedzenie služby. V návrhu sa vymedzenie výslovne neuvádza. Nie je preto možné posúdiť, či bude služba dostatočná pre projekty stanovené v programe.

4.6 Vo svojom uznesení z 26. septembra 2008 s názvom „Ďalší rozvoj európskej politiky v oblasti kozmického priestoru“ Rada vyslovuje požiadavku „rozvoja kapacity na uspokojenie potrieb európskych používateľov týkajúcich sa komplexného povedomia o situácii vo vesmírnom prostredí“.

4.7 Je dôležité, aby rozvoj programu SST ako aj programov, ktoré tvoria SSA, bolo v súlade s touto požiadavkou.

4.8 Ukazovatele výsledkov a vplyvu, o ktorých sa hovorí v bode 1.4.4 (finančného výkazu) sú dosť tautologické a prinášajú z operatívneho hľadiska len málo toho, na základe čoho by sa spätne dala hodnotiť účinnosť programu.

4.9 Okrem vymedzenia riadenia nie je operatívny model systému presne vymedzený. Členské štáty nemajú povinnosť sa do tohto programu zapojiť. Čo je teda minimálnou požiadavkou pre to, aby táto služba mohla fungovať?

V Bruseli 10. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známk (prepracované znenie)“

COM(2013) 162 final – 2013/0089 (COD)

(2013/C 327/09)

Hlavný spravodajca: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Rada (15. apríla 2013) a Európsky parlament (16. apríla 2013) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známk (prepracované znenie)“

COM(2013) 162 final – 2013/0089 (COD).

Predsedníctvo poverilo 16. apríla 2013 odbornú sekciu pre jednotný trh, výrobu a spotrebu vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán Bernardo Hernández Bataller rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 11. júla) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 116 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Vzhľadom na nesporný hospodársky význam ochranných známk a ich pozitívny dosah na fungovanie vnútorného trhu je súčasný právny rámec na ich ochranu na nadnárodnej úrovni jednoznačne nedostatočný. Avšak návrh smernice je krokom smerom k zlepšeniu súčasnej situácie, ktorá sa vyznačuje rozdielmi v právnych predpisoch medzi rámcom EÚ a rámcami jednotlivých členských štátov.

1.2 EHSV sa preto zasadzuje za posilnenie ochrany práv duševného vlastníctva vyplývajúcich z legitímneho používania obchodných ochranných známk, čo najviac podporuje registráciu ochranných známk na úrovni EÚ a vyzýva Komisiu, aby podporila Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu (OHIM) pri výkone jeho kontrolnej funkcie v súvislosti s týmito právami.

1.3 V tejto súvislosti právo EÚ priznáva majiteľovi ochrannej známky právo na výlučné používanie známky na dosiahnutie zisku („*ius utendi*“), ako aj možnosť zabrániť tomu, aby tretie strany nenarúšali jej používanie imitáciou alebo neoprávneným privlastňovaním jej rozlišovacích znakov („*ius prohibendi*“). Výbor požaduje, aby boli prijaté preventívne a nápravné opatrenia na riešenie problematiky pirátstva, ktoré oslabuje konkurencieschopnosť európskych podnikov.

1.4 Avšak platné právne predpisy EÚ nestanovujú presné podmienky, za ktorých môže majiteľ ochrannej známky uplatniť príslušné opatrenia, aby zabránil takejto činnosti.

1.5 Vo všeobecnosti by sa mal celý tento proces harmonizácie ukončiť v priebehu najbližších rokov zjednotením

právnych predpisov o ochranných známkach, schválením kódexu ochranných známk EÚ, ktorý by mal okrem iného stanoviť vytvorenie pružného, jednotného a nákladovo efektívneho postupu. Ten by mal zainteresovaným stranám umožniť, aby si dobrovoľne zaregistrovali obchodnú ochrannú známku, čím by sa odstránili súčasné rozdiely v právnych predpisoch.

1.6 EHSV by mal zohrávať aktívnu úlohu v legislatívnom postupe prijímania všetkých právnych predpisov v oblasti duševného vlastníctva, a preto ľutuje, že návrh na zmenu a doplnenie nariadenia o ochrannej známke Spoločenstva mu nie je predložený na konzultáciu.

1.7 Výbor dúfa, že v budúcnosti bude existovať systém, ktorý by zabezpečoval jednotnú ochranu ochranných známk z hľadiska podnikov aj spotrebiteľov.

2. Úvod

2.1 Na medzinárodnej úrovni sa právo týkajúce sa ochranných známk riadi Dohovorom na ochranu priemyselného vlastníctva, ktorý bol podpísaný 20. marca 1883 v Paríži, nasplesy revidovaný 14. júla 1967 v Štokholme a zmenený a doplnený 28. septembra 1979 ⁽¹⁾ (ďalej len „Parížsky dohovor“).

2.2 Podľa článku 19 Parížskeho dohovoru si štáty, na ktoré sa vzťahuje, vyhradzuje právo uzatvárať oddelene medzi sebou osobitné dohody na ochranu priemyselného vlastníctva.

⁽¹⁾ Zbierka zmlúv Organizácie Spojených národov, zv. 828, č. 11851.

2.3 Toto ustanovenie poslúžilo ako základ pre prijatie Dohody z Nice o medzinárodnom triedení výrobkov a služieb na účely zápisu známkov, ktorá bola uzavretá 15. júna 1957 na diplomatickej konferencii v Nice, naposledy revidovaná 13. mája 1977 v Ženeve a zmenená a doplnená 28. septembra 1979 ⁽²⁾. Výbor odborníkov reviduje triedenie podľa Dohody z Nice každých päť rokov.

2.4 Podľa databázy Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO) spomedzi členských štátov EÚ nie sú stranami Dohody z Nice len Cyprus a Malta, avšak obe štáty používajú triedenie podľa Dohody z Nice.

2.5 Ochrana poskytovaná ochrannou známkou je rýdzo územná. Je to tak preto, lebo ochranná známka je vlastnícke právo, ktoré chráni označenie na stanovenom území.

2.5.1 Pokiaľ ide o primárne právo Únie, ochrana duševného vlastníctva je zahrnutá v článku 17 ods. 2 Charty základných práv EÚ.

2.5.2 Takisto v článku 118 ZFEÚ sa stanovuje: „V rámci vytvárania alebo fungovania vnútorného trhu Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom ustanovia opatrenia vzťahujúce sa na vytvorenie európskych právnych titulov na zabezpečenie jednotnej ochrany práv duševného vlastníctva v celej únii a na zavedenie centralizovaných úprav povoľovania, koordinácie a dohľadu.“

2.6 V Európskej únii existuje súbežne ochrana národnej ochrannej známky a ochrannej známky Spoločenstva. Majiteľ národnej ochrannej známky môže uplatňovať práva spojené s touto ochrannou známkou v rámci územia členského štátu, ktorého vnútroštátnym právom je ochranná známka chránená. Majiteľ ochrannej známky Spoločenstva môže uskutočňovať to isté v rámci územia 28 členských štátov, keďže ochranná známka je chránená na celom tomto území.

2.7 Právne predpisy členských štátov týkajúce sa ochranných známk boli čiastočne harmonizované smernicou Rady 89/104/EHS z 21. decembra 1988, ktorá bola neskôr kodifikovaná ako smernica 2008/95/ES.

2.8 Paralelne a v prepojení so systémami národnej ochrannej známky existuje nariadenie Rady (ES) č. 40/94 z 20. decembra 1993 o ochrannej známke Spoločenstva, kodifikované ako nariadenie (ES) č. 207/2009, ktorým sa zaviedol samostatný systém zápisu práv jednotného charakteru s rovnocenným účinkom v celej EÚ. V tejto súvislosti bol zriadený Úrad pre harmonizáciu vnútorného trhu (OHIM), ktorý je zodpovedný za zápis a spravovanie ochranných známk Spoločenstva.

2.9 V posledných rokoch Komisia otvorila verejné diskusie o duševnom vlastníctve, na ktorých sa EHSV zúčastnil, a v roku 2011 oznámila revíziu systému ochranných známk s cieľom modernizovať ho na úrovni EÚ, ako aj na úrovni jednotlivých členských štátov, čím sa stane účinnejším, efektívnejším a konzistentnejším ako celok.

2.10 Rada vo svojom uznesení z 25. septembra 2008 o všeobecnom európskom pláne pre boj proti falšovaniu a autorskému pirátstvu požiadala, aby sa preskúmalo nariadenie Rady (ES) č. 1383/2003 z 22. júla 2003, ktoré sa týka colného konania pri tovare podozrivom z porušovania niektorých práv duševného vlastníctva a opatrení, ktoré sa majú prijať pri tovare, pri ktorom sa zistilo, že sa takéto práva porušili ⁽³⁾. EHSV dúfa, že sa v záujme posilnenia presadzovania práv duševného vlastníctva colnými orgánmi a zabezpečenia primeranej právnej istoty zavedú zmeny na zlepšenie právneho rámca.

2.11 Systém európskej ochrannej známky vychádza zo zásady koexistencie a komplementárnosti ochrany ochrannej známky na vnútroštátnej úrovni a na úrovni Únie.

2.12 Zatiaľ čo nariadenie o ochrannej známke Spoločenstva poskytuje komplexný systém, v ktorom sa stanovujú všetky otázky hmotného a procesného práva, súčasná úroveň aproximácie právnych predpisov, ktorú poskytuje smernica, je obmedzená len na vybrané ustanovenia hmotného práva. Preto je cieľom návrhu dosiahnuť, aby boli hmotnoprávne predpisy značne podobné a hlavné procesnoprávne ustanovenia aspoň zlučiteľné.

2.13 Cieľom návrhu je posilniť inovácie a hospodársky rast uľahčením prístupu podnikov k systémom ochranných známk v celej EÚ a zvýšením ich efektívnosti prostredníctvom nižších nákladov a nižšej miery zložitosti, rýchlejších postupov, väčšej predvídateľnosti a právnej istoty.

2.14 Táto iniciatíva zameraná na prepracovanie znenia má konkrétne tieto ciele:

- modernizovať a zlepšovať existujúce ustanovenia smernice zmenou zastaraných ustanovení, zvýšením právnej istoty a objasnením práv z ochrannej známky z hľadiska ich rozsahu pôsobnosti a obmedzení,

- dosiahnuť väčšiu aproximáciu vnútroštátnych právnych predpisov a postupov o ochranných známkach v záujme ich lepšieho zosúladenia so systémom Spoločenstva:

- a) doplnením ďalších hmotnoprávnych predpisov;

- b) zavedením hlavných procesnoprávnych predpisov do smernice v súlade s ustanoveniami obsiahnutými v nariadení vrátane tých predpisov, v prípade ktorých existujúce rozdiely spôsobujú veľké problémy z pohľadu používateľov a v prípade ktorých sa takéto zosúladenie považuje za nevyhnutné z hľadiska vytvorenia harmonického, komplementárneho systému ochrany ochranných známk v Európe;

- uľahčiť spoluprácu medzi úradmi členských štátov a OHIM na účely podpory zblížovania postupov a vytvárania spoločných nástrojov zavedením právneho základu tejto spolupráce.

⁽²⁾ Zbierka zmlúv Organizácie Spojených národov, zv. 818, č. I-11849.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 196, 2.8.2003, s. 7.

2.15 V návrhu smernice sa na jednej strane modernizujú a zlepšujú existujúce ustanovenia týkajúce sa:

- vymedzenia ochrannej známky, v rámci čoho sa ponecháva priestor na zápis známk, ktoré možno vyjadriť technologickými prostriedkami, ktoré ponúkajú dostatočné záruky,
- práv z ochrannej známky, ktoré sú uvedené v článkoch 10 a 11 a týkajú sa práv poskytnutých bez toho, aby boli dotknuté skoršie práva; prípadov dvojitej zhodnosti; používania obchodného názvu alebo názvu spoločnosti; používania v porovnávacej reklame; zásielok obchodných dodávateľov; tovaru prepraveného na colné územie; prípravných úkonov a obmedzenia účinku ochrannej známky.

2.16 Na strane druhej sa návrh usiluje o zvýšenie aproximácie hmotného práva, a to prostredníctvom ochrany zemepisných označení a tradičných označení; ochrany ochranných známk s dobrým menom; vyzdvihovania ochranných známk ako predmetov vlastníctva, keďže sa na ne môže vzťahovať prevod vecných práv, a regulácie kolektívnych známk.

2.17 Pokiaľ ide o zosúladenie hlavných procesnoprávných predpisov, zameriava sa na označovanie a triedenie tovarov a služieb; preskúmanie *ex officio*; poplatky; postup na podávanie námietok; nepoužívanie ako obhajobu pri konaní o námietkach; postup na zrušenie alebo vyhlásenie neplatnosti a nepoužívanie ako obhajobu pri konaní o vyhlásení neplatnosti.

2.18 Cieľom návrhu je tiež uľahčiť spoluprácu medzi úradmi. Ako doplnok k právnemu rámcu pre spoluprácu navrhnutému v rámci revízie nariadenia, článok 52 poskytuje právny základ na uľahčenie spolupráce medzi OHIM a úradmi pre duševné vlastníctvo jednotlivých členských štátov.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV víta návrh smernice, ktorý predložila Európska komisia, pretože je vhodne načasovaný vzhľadom na celosvetovú hospodársku situáciu, ktorú charakterizuje tvrdá konkurencia a spomalenie hospodárskeho rastu v Európe.

3.1.1 Ochranná známka preto prispieva k vytvoreniu obchodnej hodnoty a budovaniu lojality zákazníkov, ako aj k ochrane spotrebiteľov.

3.1.2 Posledný uvedený aspekt je v tomto kontexte veľmi dôležitý, a to z viacerých dôvodov:

- po prvé, pretože ochrana ochranných známk znižuje náklady spotrebiteľov na prieskum trhu,
- po druhé, pretože zabezpečuje stálu úroveň kvality, ktorá výrobcu, resp. poskytovateľa služby zaväzuje, aby dohliadal na obsah výrobku alebo predmet služby

- po tretie, pretože vyžaduje investície do zlepšovania a inovácie, čo zvyšuje dôveru spotrebiteľov v daný podnik.

3.2 Návrh smernice veľmi výrazne zlepší súčasný právny rámec legislatívy členských štátov v troch aspektoch:

- zjednodušia sa systémy registrácie ochranných známk v celej EÚ, čím sa znížia náklady a urýchlia postupy,
- zvýši sa právna istota vyplývajúca z väčšej komplementarity medzi vnútornými a nadnárodnými predpismi v tejto oblasti a z koordinácie medzi príslušnými orgánmi,
- zvýši sa úroveň ochrany duševného vlastníctva, najmä sprehľadnením režimu pre prepravovaný tovar, začlenením nových registračných kritérií, ako sú zvukové ochranné známky, a niektorých špecifikácií o ochrane zemepisných označení a označení jazykov mimo EÚ, atď.

3.3 Vzhľadom na vývoj v hospodárskej, obchodnej a právnej oblasti sú súčasťou návrhu aj dôležité inovácie, ako je vymedzenie ochrannej známky, umožnenie iného než grafického vyjadrenia, umožnenie presnejšej identifikácie ochrannej známky ponechaním priestoru na registráciu známk, ktoré možno vyjadriť technologickými prostriedkami ponúkajúcimi dostatočné záruky.

3.4 Kladne možno hodnotiť aj zámer zvýšiť aproximáciu hmotného práva, a to napríklad pridaním ochrany zemepisných označení a tradičných označení; ochrany ochranných známk s dobrým menom; zaobchádzania s ochrannými známkami ako predmetmi vlastníctva, ako je napríklad prevod vecných práv, a kľúčových aspektov ich obchodného využívania. Skutočnosť, že v návrhu smernice sú zahrnuté kolektívne známky a garančné známky, je veľmi dôležitá z hľadiska podnikov aj spotrebiteľov.

3.5 EHSV takisto víta zosúladenie hlavných procesnoprávných predpisov, pretože sa tým stanovujú spoločné normy pre označovanie a triedenie tovarov a služieb, v súlade so zásadami stanovenými Súdny dvorom, ako aj preskúmanie *ex officio*, postup na podávanie námietok a postup na zrušenie alebo vyhlásenie neplatnosti.

3.6 Výbor ďalej oceňuje skutočnosť, že postup vypracovávania návrhu smernice bol vo veľkej miere verejný a zapojili sa doň zainteresované sektory občianskej spoločnosti.

3.7 EHSV však má určité výhrady k predmetu a obsahu návrhu, bez toho, aby tým bol dotknutý návrh na zmenu a doplnenie nariadenia (ES) č. 207/2009, ktorým sa zaviedol samostatný systém zápisu práv jednotného charakteru a ktorý tvorí legislatívny balík s návrhom smernice.

3.8 Výbor v tejto súvislosti vyjadruje prekvapenie nad tým, že v súvislosti s návrhom na zmenu a doplnenie uvedeného nariadenia o ochrannej známke Spoločenstva (COM(2013) 161 final z 27. marca 2013) nebol požiadaný o konzultáciu formou vypracovania stanoviska.

3.9 Vzhľadom na to, že ide o právny predpis, ktorý má priamy dosah na fungovanie vnútorného trhu (článok 18 ZFEÚ) a ovplyvňuje úroveň ochrany spotrebiteľov (článok 169 ZFEÚ), si kontextový a jednotný výklad ustanovení zmlúv, ktoré EHSV výslovne priznávajú poradnú úlohu v týchto oblastiach, vyžaduje povinnú účasť výboru v legislatívnom postupe prijímania tohto právneho predpisu.

3.10 V tejto súvislosti právo EÚ priznáva majiteľovi ochrannej známky právo na výlučné používanie známky na dosiahnutie zisku („*ius utendi*“), ako aj možnosť zabrániť tomu, aby tretie strany nenarúšali jej používanie imitáciou alebo neoprávneným privlastňovaním jej rozlišovacích znakov („*ius prohibendi*“), článok 9 nariadenia (ES) č. 207/2009.

3.11 Avšak platné právne predpisy EÚ nestanovujú presné podmienky, za ktorých môže majiteľ ochrannej známky uplatniť príslušné opatrenia, aby zabránil takejto činnosti.

3.11.1 Hoci návrh smernice výrazne rozširuje počet situácií, keď môže majiteľ ochrannej známky zakázať jej používanie tretími stranami (článok 10), a v tejto súvislosti zavádza nové ustanovenie – porušenie práv majiteľa používaním vonkajšej úpravy, balenia alebo iných prostriedkov (článok 11) alebo nezákonné používanie ochrannej známky obchodným zástupcom alebo zástupcom majiteľa (článok 13), je v kompetencii súdu, aby určil presný rozsah práva v prípade, ak majiteľ iniciuje súdne konanie.

3.11.2 Preto bude musieť každý súdny orgán stanoviť, či existuje alebo neexistuje pravdepodobnosť zámieny alebo riziko nezákonného používania ochrannej známky treťou stranou, a v prípade ich existencie taktiež určiť náhradu pre majiteľa na základe vznesenej žaloby.

3.11.3 V návrhu smernice sa teda neposkytuje jednotná ochrana práv majiteľov na používanie ich ochrannej známky ani práv spotrebiteľov, ak sú ovplyvnené nezákonným alebo podvodným používaním ochrannej známky.

3.12 Komplementarita medzi nadnárodným systémom a vnútroštátnymi systémami ochrany práv majiteľov ochranných známok preto znamená zjavné riziko, pokiaľ ide o to, či je táto ochrana v súlade s cieľmi návrhu smernice čo najúčinnnejšia a najrýchlejšia.

3.12.1 V tejto súvislosti napríklad neexistuje žiadna záruka, že sa prekonajú interné rozdiely vyplývajúce z nesprávnej transpozície ustanovení smernice 2004/48/ES (o vymožiteľnosti práv duševného vlastníctva) týkajúce sa ochranných opatrení, pokiaľ ide o:

— ukončenie porušovania, vrátane možnosti zničenia tovaru alebo príslušných výrobných prostriedkov, alebo uloženie penále,

— náhradu škody alebo možnosť zverejnenia príslušného rozsudku.

3.12.2 Táto právna neistota sa ešte prehĺbi, ak budú práva majiteľa ochrannej známky porušené vo viacerých členských štátoch.

3.13 Celú situáciu navyše sťažuje skutočnosť, že sám návrh smernice obsahuje isté ustanovenia, ktoré ešte umocňujú zložitost' tejto ochrany.

3.13.1 Napríklad v treťom odseku článku 4 (dôvody na zamietnutie alebo vyhlásenie neplatnosti) sa stanovuje, že „ochranná známka sa môže vyhlásiť za neplatnú, ak prihlasovateľ podal prihlášku ochrannej známky v zlej viere“ a že „nezapísanie takejto ochrannej známky do registra môže stanoviť aj ktorýkoľvek členský štát“.

3.14 Keďže podľa OHIM sa absencia úmyslu používať ochrannú známku nepovažuje za predpoklad konania v zlej viere, ktorý orgán stanoví jednotné kritériá, aby mohli príslušní posudzovatelia zistiť, či existujú iné náznaky konania v zlej viere?

3.15 Táto medzera v právnej úprave je paradoxná v porovnaní s novým ustanovením článku 10 ods. 5 návrhu smernice, ktorý oprávňuje majiteľa zapísanej ochrannej známky zabrániť všetkým tretím osobám v preprave tovaru pochádzajúceho z tretích krajín na colné územie EÚ bez toho, aby tam bol daný tovar prepustený do voľného obehu. V dôsledku uvedeného nie je tento návrh v súlade s platnou judikatúrou Súdneho dvora týkajúcou sa prepravovaného tovaru (spojené veci C-446/09 a C-495/09, Philips/Nokia) a akékoľvek domnienky alebo dôkazy o konaní tretích osôb v dobrej viere sú neplatné⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ V článku 10 ods. 5 návrhu smernice sa uvádza: „Majiteľ zapísanej ochrannej známky má takisto právo zabrániť všetkým tretím osobám v preprave tovarov v kontexte obchodnej činnosti na colné územie členského štátu, v ktorom je ochranná známka zapísaná, bez toho, aby tam boli prepustené do voľného obehu, ak takéto tovary vrátane balenia pochádzajú z tretích krajín a sú bez povolenia označené ochrannou známkou, ktorá je zhodná s ochrannou známkou zapísanou v súvislosti s takýmito tovarmi alebo ktorú v jej základných aspektoch nemožno rozlíšiť od takejto zapísanej ochrannej známky.“ Stručne povedané, ide o vytvorenie dôrazného mechanizmu na riešenie problému falšovania tovaru vyrobeného mimo EÚ a zabránenie zainteresovaným stranám, aby využívali právnu fikciu, že prepravovaný tovar nevstupuje na colné územie EÚ.

3.16 Na druhej strane by k zlepšeniu prevencie a stíhania týchto druhov nezákonných obchodných praktík nepochybne prispelo, keby sa v návrhu smernice stanovil osobitný právny základ oprávňujúci Európsku komisiu, aby zintenzívnila svoju činnosť prostredníctvom spolupráce s orgánmi tretích krajín, v ktorých sú tieto obchodné praktiky veľmi rozšírené a systematické.

3.17 Nedostatočné je aj ustanovenie článku 45 ods. 1 návrhu smernice, v ktorom sa vo všeobecnej rovine uvádza, že členské štáty stanovujú efektívny a rýchly administratívny postup pred svojimi úradmi na podávanie námietok proti prihláške ochrannej známky z dôvodov uvedených v článku 5. V záujme súladu s ustanovením článku 41 ods. 1 Charty základných práv EÚ (právo na dobrú správu vecí verejných) je potrebné konkrétnejšie stanoviť povahu tohto postupu a právne vymedziť primeranú lehotu, počas ktorej majú príslušné vnútroštátne orgány konať.

3.18 Podobne si aj účinnosť a predvídateľnosť, ktoré sú súčasťou nadnárodnej ochrany práv majiteľov ochranných známok, vyžadujú revíziu obsahu ďalších ustanovení návrhu smernice, ako napríklad článkov 44 a 52. Pokiaľ ide o článok 44, ktorý stanovuje, že zápis ochrannej známky a jeho obnova sú podmienené úhradou ďalšieho (všeobecného) poplatku za

každú triedu tovarov a služieb mimo prvej triedy, je potrebné stanoviť maximálnu sadzbu týchto poplatkov.

3.19 Pokiaľ ide o článok 52, ktorý sa týka spolupráce medzi členskými štátmi a OHIM v záujme podpory zbližovania postupov a nástrojov a dosahovania koherentných výsledkov pri skúmaní a zápise ochranných známok, malo by sa vypracovať osobitné ustanovenie, ktoré by v súlade s článkom 291 ZFEÚ udeľovalo Komisii vykonávacie právomoci na prijatie záväzného „kódexu správania“.

3.20 Administratívna spolupráca medzi OHIM a príslušnými národnými úradmi sa musí v súlade s článkom 197 ZFEÚ považovať za záležitosť spoločného záujmu. V tejto súvislosti by bolo obzvlášť užitočné umožňovať výmenu informácií a zamestnancov, ako aj podporovať plány v oblasti odbornej prípravy a vyčleniť na tento účel rozpočtové prostriedky z verejných zdrojov.

3.21 Vo všeobecnosti by sa mal celý tento proces harmonizácie ukončiť v priebehu niekoľkých najbližších rokov zjednotením právnych predpisov o ochranných známkach, schválením kódexu ochranných známok EÚ, ktorý by mal okrem iného stanoviť vytvorenie pružného, jednotného a nákladovo efektívneho postupu. Ten by mal zainteresovaným stranám umožniť, aby si dobrovoľne zaregistrovali obchodnú ochrannú známku.

V Bruseli 11. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, pokiaľ ide o zverejňovanie nefinančných informácií a informácií týkajúcich sa rozmanitosti niektorými veľkými spoločnosťami a skupinami“

COM(2013) 207 final – 2013/0110 (COD)

(2013/C 327/10)

Spravodajkyňa: **pani PICHENOT**

Rada (2. mája 2013) a Európsky parlament (21. mája 2013) sa rozhodli podľa článku 50 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa menia smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, pokiaľ ide o zverejňovanie nefinančných informácií a informácií týkajúcich sa rozmanitosti niektorými veľkými spoločnosťami a skupinami“

COM(2013) 207 final – 2013/0110 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 27. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 11. júla 2013) 95 hlasmi za, pričom 31 členovia hlasovali proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery

1.1 Výbor víta návrhy Komisie, ktoré sa týkajú zmeny smerníc o účtovníctve, pokiaľ ide o zverejňovanie nefinančných informácií a rozmanitosti zloženia v riadiacich orgánoch. Tieto obmedzené úpravy prispievajú k zlepšeniu rámca správy a riadenia spoločností EÚ ⁽¹⁾.

1.2 Výbor odporúča Európskemu parlamentu a Rade zohľadniť vyváženosť, ktorú prinášajú tieto zmeny a doplnenia zvyšujúce transparentnosť v environmentálnej, sociálnej, spoločenskej a správnej oblasti. Návrh Komisie predstavuje flexibilný a primeraný nástroj na zlepšenie komunikácie s akcionármi, investormi, zamestnancami a inými zainteresovanými stranami. Tento návrh sa týka len veľkých spoločností, aby sa malým spoločnostiam neukladali ďalšie povinnosti.

2. Odporúčania

2.1 Výbor uznáva, že **vyvážené spojenie nasledujúcich prvkov** umožňuje poskytovať akcionárom nefinančné informácie na valnom zhromaždení a poskytuje informácie zainteresovaným stranám veľkých spoločností. Tieto prvky zodpovedajú stanoveným cieľom transparentnosti a súladu.

— Dôležité nefinančné informácie sú zahrnuté vo výročnej správe.

— Tieto informácie sa týkajú najmä environmentálnych, sociálnych a personálnych otázok, ako aj dodržiavania ľudských práv a boja proti korupcii.

— Tieto informácie sa týkajú politiky podniku v tejto oblasti, výsledkov tejto politiky, ako aj rizík a neistôt spojených s týmito otázkami a spôsobu, akým ich podnik zvláda.

— Nástroj sa vzťahuje na všetky kapitálové spoločnosti, ktoré spadajú do pôsobnosti platných smerníc o účtovníctve.

— Pôsobnosť sa týka spoločností s viac ako 500 zamestnancami s celkovou bilančnou sumou viac ako 20 miliónov EUR, alebo ktorých čistý obrat je vyšší ako 40 miliónov EUR, čo znamená, že na malé a stredné podniky sa pôsobnosť nevzťahuje.

— Podniky majú možnosť opierať sa o národné, európske alebo medzinárodné rámce, ktoré stanovujú zásady a/alebo ukazovatele, ako aj usmernenia pre podávanie správ.

— Podnik uprednostní informácie, ktoré sú pre neho podstatné.

— Metóda „dodržiavaj alebo vysvetli“ ukladá povinnosť predložiť informácie, ale zároveň ponecháva podnikom určitú voľnosť v prípade, že je podľa ich názoru nedostatok informácií odôvodnený.

— Flexibilita nástroja umožňuje nezvyšovať administratívnu záťaž, a to najmä prostredníctvom možnosti vypracovať osobitnú správu, ktorá vyhoví rovnakým požiadavkám a bude neoddeliteľnou súčasťou výročnej správy.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 91.

2.2 Výbor sa domnieva, so zreteľom na túto vyváženosť, že prijatie návrhu smernice, ktorá mení smernice o účtovníctve, prichádza vo **vhodnej chvíli**:

- v období, kedy občianska spoločnosť stále viac pozoruje vplyvy, ktoré majú podniky na spoločnosť, kedy sa od štátov a obchodného prostredia požaduje vyššia transparentnosť a kedy sa rozvíjajú sociálne zodpovedné investície ⁽²⁾,
- v kontexte, kedy pretrvávajú rozdielne, ale zblížujúce sa mimofinančné národné legislatívy a odporúčania členských štátov, kedy boli v poslednom desaťročí revidované medzinárodné referenčné systémy v organizáciách, ako sú OECD a MOP, vypracovala sa norma ISO 26000 a postupne sa zdokonaľovali nástroje na podávanie nefinančných informácií, napr. nástroje globálnej iniciatívy pre podávanie správ, Európskej federácie spoločností finančných analytikov (European Federation of Financial Analysts Societies (EFFAS)), ratingových agentúr a subjektov zaoberajúcich sa analýzou spoločnosti, ako aj odvetvové referenčné systémy,
- vo chvíli, kedy na európskej, ako aj medzinárodnej úrovni, poučenia z finančnej, hospodárskej, sociálnej a ekologickej krízy zdôrazňujú potrebu transparentnosti ⁽³⁾ v oblasti investícií, zdaňovania a boja proti korupcii predovšetkým v ťažobnom priemysle,
- v období vytvárania nástrojov na meranie ekologického vplyvu výrobných aktivít, ako sú analýzy životného cyklu produktov, ekologická stopa, výpočet nákladov negatívnych vonkajších vplyvov,
- a kedy niektoré podniky reagujú na obavy zodpovedných spotrebiteľov a ponúkajú udržateľnejší tovar a služby napríklad tým, že sa vyhýbajú naplánovanej zastaranosti a podporujú spravodlivý obchod.

2.3 Výbor víta, že tieto zmeny a doplnenia smerníc o účtovníctve otvárajú **perspektívy**, keďže:

- sa snažia začleniť environmentálne, sociálne, spoločenské a správne otázky do stratégie a komunikácie podniku,
- valorizujú úlohu valných zhromaždení akcionárov a zásady zodpovedného investovania,
- poskytujú záruky a pružnosť umožňujúce podnikom, ktoré považujú sociálnu zodpovednosť podnikov za mikroekonomický prejav udržateľného rozvoja, aby zaujali tento pokrokový prístup,
- zavádzajú nový spôsob prezentácie a rozhodovania do stratégie podniku, ktorý podporuje trvácnosť a posilňuje vzťahy medzi dcérskymi spoločnosťami a hlavným materským podnikom skupiny.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 21, 21.1.2011, s. 33.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV na tému „Európske právo obchodných spoločností a správa a riadenie spoločností“, (zatiaľ nezverejnené v Úradnom vestníku).

2.4 Výbor **upozorňuje Európsky parlament a Radu na tieto odporúčania**, aby:

- podniky informovali o pozitívnych aj negatívnych vplyvoch ich činnosti na spoločnosť,
- podniky vo svojich správach uviedli, či majú v predstavenstve aj zástupcov zamestnancov,
- inštitúcie zastupujúce zamestnancov boli informované a aby sa s nimi konzultovalo pri vypracúvaní výročnej správy,
- odbornú časť správy týkajúcu sa environmentálnej, sociálnej, spoločenskej a správnej oblasti vypracovali kompetentné osoby v týchto oblastiach, najmä pokiaľ ide o sociálnu a environmentálnu oblasť,
- zadávateľské podniky informovali o svojich vzťahoch s dodávateľským reťazcom alebo hodnotovým reťazcom, najmä v oblasti pracovného práva a ľudských práv,
- podniky, na ktoré sa nevzťahuje táto smernica, dobrovoľne používali túto dynamiku transparentnosti na zlepšenie ich spôsobu obchodovania,
- členské štáty zahrnuli do svojej národnej stratégie sociálnej zodpovednosti podnikov kvalitu podávania nefinančných informácií,
- členské štáty, ktoré by to považovali za vhodné, v rámci transpozície znížili strop s cieľom zahrnúť značný počet národných podnikov,
- Komisia bola vyzvaná na začatie alebo uľahčenie procesu zapojenia „viacerých zainteresovaných strán“ ⁽⁴⁾ s cieľom lepšie vymedziť hlavné zásady a referenčné normy, ktoré uľahčia porovnateľnosť a z dlhodobiejšieho hľadiska harmonizáciu,
- Komisia pri svojej podpore politík sociálnej zodpovednosti podnikov a zvyšovaní povedomia o týchto politikách, ako sa stanovuje v oznámení z októbra 2011, odporúčala príslušným podnikom, aby ako pomôcku pri zverejňovaní nefinančných informácií používali tie medzinárodné referenčné systémy, ktoré sú najviac v súlade s jej novou definíciou sociálnej zodpovednosti podnikov.

2.5 Výbor súhlasí s navrhnutou zmenou štvrtej smernice, pokiaľ ide o povinnosť poskytnúť informácie o politike **rozmanitosti, ktorú podniky uplatňujú vo svojich správnych orgánoch**.

2.6 Zdôrazňuje, že sa to netýka iba predstavenstva, a že by bolo užitočné rozšíriť politiku rozmanitosti na výbory predstavenstva, a najmä na výbor pre audit.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 35.

2.7 Pripomína, že ciele týkajúce sa zastúpenia žien v predstavenstve neboli dosiahnuté vo väčšine členských štátov ⁽⁵⁾.

2.8 Domnieva sa, že medzi kritériá rozmanitosti by sa mala začleniť účasť zamestnancov v správnych orgánoch, ktorí pochádzajú z radov pracovníkov, najmä z európskej zamestnaneckej rady, poverených odborovými organizáciami.

2.9 Výbor napokon odporúča, aby Komisia do revízie zahrnula aj ustanovenie o zachovaní úrovne ochrany v súvislosti s platnými vnútroštátnymi predpismi a uskutočnila hodnotenie vplyvu týchto zmien a doplnení smerníc o účtovníctve na uverejňovanie nefinančných informácií spoločností päť rokov po vstupe smernice do platnosti.

3. Kontext

3.1 Tento návrh na zmenu smerníc o účtovníctve nadväzuje na úsilie vynaložené od uverejnenia zelenej knihy v roku 2001 o sociálnej zodpovednosti podnikov ⁽⁶⁾, ktorú doplnilo oznámenie z roku 2006 ⁽⁷⁾, a reaguje na záväzky oznámené v pracovnom programe oznámenia z roku 2011 ⁽⁸⁾. Táto zmena sa stala nevyhnutnou na základe výsledkov štúdie vplyvu, ktorá ukázala obmedzenia účinnosti nefinančných informácií zverejňovaných podnikmi, a na základe rozsiahlych poznatkov z verejných konzultácií. Informácie majú rôznu kvalitu a okrem toho počet podnikov zverejňujúcich informácie nie je dostatočný.

3.2 Zvýšenie transparentnosti spoločností v sociálnych a environmentálnych otázkach bolo oznámené v apríli 2011 v oznámení Komisie týkajúcom sa Aktu o jednotnom trhu.

3.3 V roku 2005 počnúc stanoviskom o nástrojoch na hodnotenie a informovanosť ⁽⁹⁾ výbor zohľadnil štvrtú smernicu o ročnej účtovnej závierke, ktorá obsahuje ustanovenie týkajúce sa nefinančných informácií, ktoré podnikom poskytuje možnosť zverejniť určité informácie o sociálnych a environmentálnych aspektoch ich činností. V roku 2012 výbor podporil Komisiu v jej celi zvýšiť rozmanitosť v rámci predstavenstva. V stanovisku z roku 2012 ⁽¹⁰⁾ o oznámení o sociálnej zodpovednosti podnikov výbor pripomenul svoj postoj v prospech nepovinné správy týkajúcej sa nefinančných aspektov.

3.4 Spojené kráľovstvo bolo prvým členským štátom, ktorý do správy a riadenia podniku zaviedol od roku 1992 kódex (tzv. Cadburyho kódex) ⁽¹¹⁾ zavádzajúci metódu „dodržiavaj alebo vysvetli“. Toto ustanovenie spolu s ďalšími ustanoveniami prijali ďalšie krajiny, konkrétne Nemecko a Dánsko. Pružnosť metódy umožňuje uplatňovať právo zadržať informácie v niektorých citlivých oblastiach, napríklad o boji proti korupcii, ktorého účinnosť môže vyžadovať určitú diskretnosť, či dokonca dôvernosť.

3.5 Viaceré členské štáty, medzi nimi Francúzsko, Holandsko, Spojené kráľovstvo, Švédsko a Španielsko, prijali v priebehu posledného desaťročia právne predpisy týkajúce sa vytvorenia národného rámca pre *podávanie správ* na účely harmonizácie európskych noriem.

3.6 Európska dohoda o transparentnosti ťažobného sektora, ktorou sa reviduje smernica o účtovníctve, bola uzavretá počas írskeho predsedníctva Rady EÚ. Teraz smernica ukladá transparentnosť (jednotlivým krajinám a projektom) pre všetky finančné toky smerujúce od európskych podnikov ťažobného a lesného sektora do štátov, v ktorých pôsobia.

3.7 V uznesení z februára 2013 ⁽¹²⁾ Európsky parlament uznal, že je dôležité, aby podniky šírili informácie o udržateľnosti, napríklad v oblasti sociálnych a environmentálnych faktorov, s cieľom zistiť, čo ohrozuje udržateľnosť, a zvyšovať dôveru investorov a spotrebiteľov. EP požiadal Komisiu, aby predložila návrh o zverejňovaní nefinančných informácií podnikmi.

3.8 V kontexte krízy, kedy európska verejnosť vyzýva podniky, aby boli etickejšie, sa postupy sociálnej zodpovednosti podnikov považujú za faktory, ktoré by mohli konkurovať obchodnej politike Európskej únie, jej rozvojovej politike, ako aj realizácii stratégie Európa 2020. Podporuje sociálny a občiansky dialóg (spoločenský dialóg). Musí tiež umožniť lepšie pochopiť reálnu situáciu celého subdodávateľského reťazca. Udalosti ako nešťastie v budove Rana Plaza v Bangladéši pripomínajú potrebu venovať pozornosť zodpovednosti zadávateľov.

V Bruseli 11. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 133, 9.5.2013, s. 68.

⁽⁶⁾ COM(2001) 366 final.

⁽⁷⁾ COM(2006) 136 final a Ú. v. EÚ C 286, 17.11.2005, s. 12.

⁽⁸⁾ COM(2011) 681 final a Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 77.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 286, 17.11.2005, s. 12.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 77.

⁽¹¹⁾ „The financial aspects of corporate governance“ (Finančné aspekty správy a riadenia podnikov), 1.12.1992.

⁽¹²⁾ Uznesenie 2012/2098 (INI), spravodajca: Raffaele Baldassarre.

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Tento pozmeňovací návrh získal viac ako štvrtinu hlasov a bol zamietnutý počas diskusie (článok 54 ods. 3 rokovacieho poriadku):

Nahradiť text stanoviska CES3548-2013_00_00_TRA_AS nasledujúcim textom:

1. Všeobecné pripomienky

1.1 EHSV považuje návrh smernice za nadbytočný (najmä vzhľadom na povinné zverejňovanie „politiky rozmanitosti“), keďže sa nedomnieva, že je v tejto oblasti potrebná ďalšia legislatívna úprava na európskej úrovni. **EHSV celkovo nevidí zásadnú pridanú hodnotu návrhu v porovnaní so súčasnou úpravou a zároveň má obavy z možného ďalšieho zvýšenia administratívnej záťaže.**

1.2 EHSV chápe transparentnosť ako súčasť moderného riadenia podnikov. Európske podniky dokázali, že sú dostatočne transparentné podľa súčasného legislatívneho rámca. Spoločenská zodpovednosť je v Európe riadená podnikovou sférou, je súčasťou stratégií podnikov a je založená na princípe dobrovoľnosti. Európske podniky neznížili mieru transparentnosti a zodpovednosti ani v období krízy.

1.3 EHSV vníma potrebu niektorých zainteresovaných subjektov a verejnosti, aby bola politika spoločností transparentnejšia, predovšetkým so zreteľom na zverejňovanie sociálnych a environmentálnych informácií, a to najmä v prípade spoločností s aktivitami v tretích krajinách – napríklad ťažobných spoločností v Afrike (riziko pre životné prostredie, korupcia), odevných spoločností v Ázii (sociálna oblasť, ľudské práva) a pod.

1.4 Jediná potenciálna pridaná hodnotu návrhu spočíva v tom, že sa zameriava na problematiku rizík, ich definovania, riadenia a povinnosť ich hlásenia. To by mohlo pomôcť spoločnostiam lepšie zvládať uvedené riziká a využívať príležitosti, a tým zlepšiť zodpovednosť za dôsledky svojej činnosti v nefinančnej oblasti. Aj v tomto prípade však platí, že by malo ísť skôr o rozhodnutie príslušnej spoločnosti, či chce túto činnosť vykonávať alebo nie.

2. K nefinančným informáciám

2.1 EHSV si je vedomý toho, že posilňovanie transparentnosti vo všeobecnosti zohráva dôležitú úlohu z hľadiska efektívneho fungovania vnútorného trhu. Lahšia porovnateľnosť informácií o fungovaní podnikov môže mať vplyv na efektívne rozhodovanie investorov a akcionárov.

2.2 EHSV považuje doterajší spôsob a rozsah zverejňovaných nefinančných informácií za kvalitný a dostačujúci so zreteľom na sledovaný účel. Nové navrhované povinné zverejňovanie by predstavovalo nadbytočnú záťaž, nezodpovedajúcu zásade proporcionality. EHSV by preto uprednostnil, aby sa v návrhu požadovalo zverejňovanie len skutočne relevantných informácií s jasnou výpovednou hodnotou, aby tak nedochádzalo k zbytočnému zvyšovaniu administratívnej záťaže pre spoločnosti a návrh mal zároveň čo najväčšiu pridanú hodnotu pre užívateľov týchto informácií (investori, akcionári, zamestnanci).

2.3 EHSV uprednostňuje, aby spoločnosti poskytovali nefinančné informácie len na základe svojho dobrovoľného rozhodnutia. V súlade s týmto postojom navrhuje príslušným spôsobom upraviť články 1 a 2 návrhu smernice.

2.4 Z návrhu vyplýva, že malé a stredné podniky nebudú mať povinnosť zverejňovať nefinančné informácie, čo zodpovedá dlhodobým cieľom Európskej únie znížovať administratívnu záťaž podnikateľov.

2.5 EHSV sa domnieva, že vykazovanie nefinančných informácií vo výročnej správe a ich overenie audítorom v súlade s návrhom je zložité a ťažko pochopiteľné a bude sa k nemu musieť vypracovať praktický návod. Európska legislatíva požaduje, aby sa audítor vyjadril k súlade výročnej správy s účtovou uzávierkou, pričom súčasná európska legislatíva vyžaduje, aby výročná správa obsahovala účtovnú uzávierku a správu o audite, prípadne ďalšie dokumenty. Overovanie nefinančných informácií by však mohlo byť značne problematické a nákladné. Je nutné presne špecifikovať štruktúru požiadaviek, ktoré sa majú zverejňovať vo výročnej správe, je nutné presne špecifikovať aj so zreteľom na to, aby nedošlo k zahlcovaniu užívateľov výročnej správy informáciami, ktoré nie sú relevantné. EHSV bude presadzovať zverejňovanie nefinančných informácií v dokumentoch, ktoré nepodliehajú auditnému overovaniu.

3. K rozmanitosti

3.1 EHSV považuje povinné zverejňovanie „politiky rozmanitosti“ za nadbytočnú administratívnu záťaž bez primeraného odôvodnenia a bez preukázateľných pozitívnych výsledkov. Akékoľvek vynucovanie zavádzania „politiky rozmanitosti“ pre súkromné subjekty, vrátane uloženia povinnosti zverejniť korporátnu „politiku rozmanitosti“ alebo zdôvodniť, prečo spoločnosť žiadnu takúto politiku nezaviedla, považuje EHSV za neodôvodnený zásah do slobody podnikania a slobody rozhodovania majiteľov spoločností a zásadne ho odmieta. Zverejňovanie informácií o spoločnosti by malo ostať výlučne na dobrovoľnom rozhodnutí spoločnosti, či pre ňu takéto zverejňovanie znamená konkurenčnú výhodu alebo nie. Pokiaľ ide o vykazovanie podrobností, ktoré sa týkajú politiky „rozmanitosti“, EHSV sa k tejto problematike stavia odmietavo, a to z niekoľkých dôvodov.

3.2 Predovšetkým je nutné zdôrazniť, že zverejnenie „politik rozmanitosti“ zameraných na zloženie orgánov spoločnosti nemá vplyv na riadenie spoločnosti a výkonnosť spoločnosti, ako je nesprávne uvedené v dôvodovej správe. EHSV zastáva názor, že rozhodovať o tom, kto bude spoločnosť riadiť, aké budú kontrolné mechanizmy jej riadenia a aký vplyv v týchto procesoch budú hrať členovia kontrolných/správnych orgánov, by mali vlastníci/vlastníci či akcionári spoločnosti. Fungovanie spoločnosti je predovšetkým vo vlastnej zodpovednosti vlastníka/akcionára, a to vrátane znášania rizika za stratu, ktorá vznikla prijatím zlých podnikateľských rozhodnutí. Umelé zasahovanie do zloženia kontrolných/správnych orgánov môže len narušiť súčasný fungujúci stav.

3.3 Do rozhodovacích procesov spoločností (napr. pokiaľ ide o počet členov predstavenstva, ich odbornosť, vek, pohlavie) by nemala EK v žiadnom prípade zasahovať. Z predloženej analýzy EK nevyplýva priama súvislosť medzi vekom, pohlavím a inými aspektmi a výkonnosťou spoločnosti, avšak aj v prípade, že by tomu tak bolo, táto skutočnosť by nepredstavovala oprávnenie do zloženia **vedúcich či dozorných orgánov spoločnosti autoritatívne zasahovať**.

4. Závery

Vzhľadom na vyššie uvedené argumenty bude EHSV:

- 1) uprednostňovať, aby bolo zverejnenie novopožadovaných nefinančných informácií v súlade so zásadou subsidiarity ponechané na dobrovoľnom rozhodnutí samotných spoločností, resp. aby bolo ponechané na vnútroštátne právne predpisy, aké informačné povinnosti stanoví;
- 2) odporúčať, aby bol z článku 1 návrhu smernice vypustený bod 2 o „politike rozmanitosti“, prípadne, ak sa táto požiadavka ukáže ako nepriechodná, aby zverejňovanie informácií o politike rozmanitosti vrátane vysvetlenia, prečo spoločnosť túto politiku nezaviedla, bolo ponechané na dobrovoľnom rozhodnutí samotnej spoločnosti, resp. aby bolo ponechané na vnútroštátnu právnu úpravu.

Výsledok hlasovania

Za:	37
Proti:	96
Zdržali sa:	2

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o podporovaní voľného pohybu občanov a podnikov prostredníctvom zjednodušenia prijímania určitých verejných listín v Európskej únii, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1024/2012“

COM(2013) 228 final – 2013/119 (COD)

(2013/C 327/11)

Hlavný spravodajca: **Vincent FARRUGIA**

Rada (13. mája 2013) a Európsky parlament (21. mája 2013) sa rozhodli podľa článku 114 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o podporovaní voľného pohybu občanov a podnikov prostredníctvom zjednodušenia prijímania určitých verejných listín v Európskej únii, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1024/2012“

COM(2013) 228 final – 2013/119 (COD).

Predsedníctvo poverilo 21. mája 2013 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre jednotný trh, výrobu a spotrebu.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán Farrugia rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 11. júla 2013) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 96 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 V centre európskej integrácie sú občania. Správa o občianstve EÚ zdôrazňuje, že občianstvo Európskej únie poskytuje občanom nové práva a príležitosti. Správa upozorňuje, že osoby žijúce v členských štátoch sa najviac stotožňujú s právom na voľný pohyb a pobyt v rámci EÚ: je to možnosť na kratšiu či dlhšiu dobu cestovať medzi krajinami EÚ za prácou, štúdiom, odbornou prípravou alebo cestovať na účely podnikania alebo nakupovania v zahraničí ⁽¹⁾.

1.2 Správa o občianstve EÚ za rok 2013 predkladá dvanásť nových opatrení v nasledujúcich šiestich oblastiach zameraných na ďalšie odstraňovanie prekážok, ktoré stoja občanom v ceste pri uplatňovaní ich práv EÚ, vrátane práva na slobodný pohyb v rámci EÚ. Patria medzi ne ⁽²⁾:

(01) odstraňovanie prekážok pre pracujúcich, študentov a stážistov v EÚ, ktoré uľahčí riadne fungovanie trhu práce EÚ, a tým im umožní využívať pracovné príležitosti v iných členských štátoch a byť prínosom pre hospodárstvo EÚ,

(02) obmedzenie byrokracie v súvislosti s právom na voľný pohyb, pretože občania, ktorí využívajú svoje právo

voľného pohybu, sa často stretávajú s problémami v dôsledku zdĺhavých a nejasných administratívnych postupov,

(03) ochrana zraniteľných osôb v EÚ vzhľadom na to, že z konzultácií vyplynulo, že osoby so zdravotným postihnutím sa stretávajú s ťažkosťami pri pohybe v rámci EÚ,

(04) odstraňovanie prekážok, pokiaľ ide o elektronické obchodovanie, ktoré sa výrazne rozrástlo, nakoľko občania EÚ sa stále stretávajú s ťažkosťami pri nakupovaní online,

(05) ciele a dostupné informácie na podporu informovanosti občanov a ich porozumenia právam EÚ,

(06) účasť občanov EÚ na jej demokratickom živote.

1.3 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) víta Komisiou predložený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o podpore voľného pohybu občanov a podnikov prostredníctvom zjednodušenia uznávania určitých verejných listín v Európskej únii, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1024/2012, COM(2013) 228 final – 2013/0119 (COD).

⁽¹⁾ COM(2013) 269 final.

⁽²⁾ Tamtiež.

1.4 Tento návrh je v súlade so správou o občianstve EÚ, keďže zavádza opatrenia, ktoré uľahčia možnosť občanov EÚ skutočne využívať podstatnú časť práv, ktoré im vyplývajú z ich postavenia občana EÚ.

1.5 Hoci Lisabonská zmluva a Charta základných práv Európskej únie posilnili práva občanov EÚ definované Maastrichtskou zmluvou, vrátane práva na voľný pohyb a pobyt v EÚ, administratívny proces, ktorý uplatňovanie tohto práva podporuje, nebol zodpovedajúcim spôsobom upravený. Zavedenie apostilu – čo je formalita vychádzajúca z Haagskeho dohovoru z roku 1961 prijatého s cieľom uľahčiť cezhraničný pohyb vo svete bez technológie – neodráža skutočnosť, že EÚ je bez hraníc, a skôr obmedzuje, než uľahčuje právo na voľný pohyb v rámci EÚ vyplývajúci z občianstva v EÚ.

1.6 Zjednodušenie nasledujúcich určitých verejných listín v EÚ uvedených v návrhu je dôležitým opatrením, ktorého výsledkom bude jednotnejší právny rámec, ktorý uľahčí využívanie práva voľného pohybu v rámci EÚ:

Verejné listiny občanov EÚ

- záznamy o občianskom stave (napr. listiny súvisiace s narodením, úmrtím, menom, manželstvom, registrovaným partnerstvom, rodičovstvom a adopciami),
- listiny súvisiace s bydliskom, občianstvom a štátnou príslušnosťou,
- listiny súvisiace s nehnuteľnosťami,
- listiny súvisiace s právami duševného vlastníctva,
- listiny dokazujúce neexistenciu záznamu v registri trestov.

Verejné listiny používané podnikmi EÚ (spoločnosti a iné podniky)

- listiny týkajúce sa ich právneho postavenia a zastúpenia,
- listiny týkajúce sa nehnuteľností,
- listiny týkajúce sa práv duševného vlastníctva,
- listiny dokazujúce neexistenciu záznamu v registri trestov.

Zjednodušenie týchto verejných listín bezpochyby podporí voľný pohyb občanov a podnikov, pretože zvýši obchodovanie na vnútornom trhu a občanom každého členského štátu uľahčí získanie takýchto listín.

1.7 Zavedenie zjednodušeného rámca pre prijímanie určitých verejných listín až na úroveň miestnej verejnej správy by sa malo považovať za významný nástroj politiky, nakoľko tiež:

- znižuje náklady pre podniky a verejnú správu: podľa údajov z roku 2010 takmer 30 % MSP vyvíjalo činnosť v oblasti dovozu alebo vývozu a 2 % majú priame investície v zahraničí. Navyše, asi 7 % MSP v EÚ je zapojených do postupov cezhraničného zadávania zákaziek subdodávateľom, pričom 26 % z nich má zákazníkov v iných členských štátoch ⁽³⁾.
- zjednodušuje interakciu občanov a podnikov s verejnou správou a znižuje náklady pre občanov a podniky. Priemerné ročné náklady na získanie apostilu dosahujú 13,20 EUR. Odhaduje sa, že náklady občanov a podnikov EÚ na získanie apostilu na použitie v rámci EÚ dosahujú viac ako 25 miliónov EUR. Navyše sú náklady na legalizáciu verejných listín, na ktoré sa nevzťahuje dohovor o apostile, značné a dosahujú v priemere 16,50 EUR. Okrem toho náklady na overené preklady sa počítajú na základe 30 EUR za stranu: náklady na overené preklady požadované pri uzavieraní sobáša medzi dvomi občanmi rôznych štátov predstavujú vo väčšine členských štátov až 120 EUR ⁽⁴⁾.
- prináša členským štátom čistú úsporu vo výške 5 až 7 miliónov EUR ako výsledok zrušenia apostilu a ďalšiu odhadovanú úsporu vo výške 500 000 až 1 milión EUR v dôsledku zrušenia legalizácie ⁽⁵⁾.
- v cezhraničnom kontexte odstraňuje nepriamu diskrimináciu štátnych príslušníkov iných členských štátov v porovnaní s vlastnými štátnymi príslušníkmi vzhľadom na to, že vnútroštátne orgány nie sú oboznámené s požiadavkami uplatňovanými na verejné listiny v členskom štáte pôvodu, vrátane podpisov, pečatí a pečiatok.

1.8 EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že reformy zavádzané vďaka návrhu, ktorého cieľom je uľahčiť občanom a podnikom uplatňovanie ich práva na voľný pohyb v rámci EÚ, sú predkladané 20 rokov po zavedení občianstva EÚ a 42 rokov po prijatí Haagskeho dohovoru. Európska únia sa nerozvíjala súbežne s rozvojom technológií, ktorý sa mohol využiť na obmedzenie alebo odstránenie záťaže kladenej na občanov a podniky pri uplatňovaní ich práva na pohyb. EHSV zdôrazňuje, že informačný systém o vnútornom trhu je dôležitým nástrojom, ktorý by sa mal vo väčšej miere využívať s cieľom umožniť občanom EÚ uplatňovať ich základné práva.

1.9 EHSV preto dochádza k záveru, že politické odporúčanie, ktoré predložila Európska komisia, týkajúce sa:

- legislatívneho opatrenia na podporu voľného pohybu osôb a podnikov prostredníctvom zjednodušenia administratívnych formalít spojených s používaním a prijímaním určitých verejných listín v EÚ,

⁽³⁾ SWD(2013) 144 final.

⁽⁴⁾ Tamtiež.

⁽⁵⁾ Tamtiež.

- spolu s vylepšenou administratívnou spoluprácou medzi členskými štátmi na základe informačného systému o vnútornom trhu a
- pomocou nepovinných štandardných viacjazyčných formulárov používaných nezávisle v cezhraničných prípadoch,

je vynikajúci návrh. Zdôrazňuje však, že určité ustanovenia návrhu je možné preformulovať tak, aby ešte viac posilnili práva občanov EÚ na voľný pohyb, ktorý okrem iného otvára vzájomné výhodné hospodárske možnosti pre podniky a občanov.

1.10 EHSV odporúča:

1.10.1 Budúce zjednodušenie postupov v oblasti verejných listín by malo byť zamerané na dôležité verejné listiny súvisiace s mobilitou pracovníkov v rámci EÚ (ktorá je rozhodujúca pre rozvoj cezhraničného podnikania a obchodovania) alebo so zraniteľnými osobami, ako sú osoby so zdravotným postihnutím, pokiaľ takéto verejné listiny nespádajú do rozsahu pôsobnosti iných smerníc EÚ.

1.10.2 Občan alebo podnik by mali mať maximálnu istotu, pokiaľ ide o rozsah, v ktorom sú predkladané verejné listiny oslobodené od všetkých foriem legalizácie alebo podobnej formality, a teda definícia „odôvodnených pochybností“ uvedená v návrhu by sa mala zmeniť a doplniť takto:

„2. Odôvodnené pochybnosti uvedené v odseku 1 sa vzťahujú na:

- a) pravosť podpisu;
- b) oprávnenie, na základe ktorého osoba podpisujúca listinu konala;
- c) pravosť pečate alebo pečiatky.“

1.10.3 V prípade, že členský štát na základe odôvodnených pochybností podáva oficiálnu žiadosť o informácie príslušným orgánom členského štátu, v ktorom bola listina vydaná, je potrebné osobu alebo podnik explicitne informovať o dôvodoch podania takejto žiadosti.

1.10.4 Je potrebné zaviesť vyvážený systém zodpovednosti, ktorý je možné dosiahnuť tým, že Európska komisia bude vykonávať každoročné referenčné porovnávanie s cieľom posúdiť mieru, do akej členské štáty účinne návrh uskutočňujú.

1.10.5 V prípade, že sa očakávaný prínos dostaví, keď sa informačný systém o vnútornom trhu zastabilizuje, maximálna lehota na odpoveď sa v rámci mechanizmu administratívnej spolupráce obmedzí na dva týždne. To vyšie občanom, ako aj

podnikom jasný signál, že EÚ sa skutočne usiluje o to, aby sa občianstvo EÚ stalo realitou a aby občania stáli v centre pozornosti európskych politík.

1.10.6 Výmena a prenos informácií a dokumentov členskými štátmi podľa tohto návrhu zodpovedá zásadám EÚ týkajúcim sa ochrany údajov.

2. Úvod

2.1 V Štokholmskom programe z roku 2009 nazvanom „Otvorená a bezpečná Európa, ktorá slúži občanom a chráni ich“⁽⁶⁾ sa zdôrazňuje dôležitosť toho, aby sa európske občianstvo stalo realitou a aby občania stáli v centre pozornosti európskych politík uplatňovaných v oblasti spravodlivosti. v súvisiacom akčnom pláne⁽⁷⁾ sa potvrdzuje táto úloha a uvádza sa v ňom, že dobre fungujúci európsky justičný priestor by mal „služiť predovšetkým občanom a podnikom, a to tak, aby podporil hospodársku aktivitu jednotného trhu (...)“. Európska komisia reagovala tak, že vo svojej Správe o občianstve za rok 2010 potvrdila svoj záväzok uľahčovať voľný obeh verejných listín v rámci EÚ a v decembri 2010 predstavila verejnosti konkrétnu víziu v zelenej knihe nazvanej „Menej byrokracie pre občanov: Podpora voľného pohybu verejných listín a uznanie účinkov dokladov o osobnom stave“⁽⁸⁾.

2.2 Súčasne s tým bol prijatý Akt o jednotnom trhu⁽⁹⁾, ktorého cieľom je posilniť dôveru občanov vo vnútorný trh a maximalizovať jeho potenciál, aby bol hybnou silou hospodárstva EÚ. To si okrem iného vyžadovalo, aby sa odstránili neprimerané prekážky, ktoré bránia využívaniu slobôd vnútorného trhu občanmi a podnikmi. Posilňovanie mobility občanov a podnikov v rámci EÚ je jedným z hlavných pilierov Aktu o jednotnom trhu II⁽¹⁰⁾.

2.3 Akčný plán Komisie o práve obchodných spoločností a správe a riadení spoločností⁽¹¹⁾ sa zameriava na podporovanie európskych podnikov, najmä z hľadiska posilňovania právnej istoty pre ich cezhraničné operácie. Digitálna agenda pre Európu⁽¹²⁾ odkazuje na návrhy právnych predpisov o elektronickej identifikácii a elektronických podpisoch⁽¹³⁾, ktorý zahŕňa zavedenie regulačného rámca pre spoločné administratívne požiadavky týkajúce sa elektronickej identifikácie občanov a podnikov.

2.4 Nedávny Akčný plán pre podnikanie 2020⁽¹⁴⁾ zdôrazňuje, že obmedzenie nadmernej regulačnej záťaže zostáva aj naďalej na prvých miestach politického programu Komisie. Akčný plán obsahuje výzvu, aby sa čo možno najviac odstránila alebo obmedzila byrokracia voči všetkým podnikom, a najmä

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 115, 4.5.2010, s. 1.

⁽⁷⁾ COM(2010) 171 final.

⁽⁸⁾ COM(2010) 747 final.

⁽⁹⁾ COM(2011) 206 final.

⁽¹⁰⁾ COM(2012) 573 final.

⁽¹¹⁾ COM(2012) 740 final.

⁽¹²⁾ COM(2012) 784 final.

⁽¹³⁾ COM(2012) 238 final.

⁽¹⁴⁾ COM(2012) 795 final.

mikropodnikom. Obmedzenie byrokracie, zjednodušenie postupov pri cezhraničnom používaní a prijímaní verejných listín medzi členskými štátmi, ako aj harmonizácia súvisiacich pravidiel preto prispievajú ku všetkým opatreniam, ktoré sú zamerané na budovanie Európy pre občanov a dobre fungujúceho jednotného trhu pre podniky EÚ.

2.5 Správa o občianstve EÚ zdôrazňuje, že občianstvo Európskej únie poskytuje občanom nové práva a príležitosti. Správa upozorňuje, že osoby žijúce v členských štátoch sa najviac stotožňujú s právom na voľný pohyb a pobyt v rámci EÚ: je to možnosť na kratšiu či dlhšiu dobu cestovať medzi krajinami EÚ za prácou, štúdiom, odbornou prípravou alebo cestovať na účely podnikania alebo nakupovania v zahraničí. Správa o občianstve EÚ za rok 2013 predkladá dvanásť nových opatrení v nasledujúcich šiestich hlavných oblastiach zameraných na ďalšie odstraňovanie prekážok, ktoré stoja občanom v ceste pri uplatňovaní ich práv EÚ, vrátane práva na slobodný pohyb a výkon cezhraničnej podnikateľskej činnosti v rámci EÚ. Patria medzi ne ⁽¹⁵⁾:

(01) odstraňovanie prekážok pre pracujúcich, študentov a stážistov,

(02) obmedzenie byrokracie,

(03) ochrana zraniteľných osôb,

(04) odstraňovanie prekážok pre občanov EÚ, pokiaľ ide o elektronické obchodovanie,

(05) ciele a dostupné informácie,

(06) účasť občanov EÚ na jej demokratickom živote.

2.6 Hoci Lisabonská zmluva a Charta základných práv Európskej únie posilnili práva občanov EÚ definované Maastrichtskou zmluvou, vrátane práva na voľný pohyb a pobyt v EÚ, administratívny proces, ktorý uplatňovanie tohto práva podporuje, nebol zodpovedajúcim spôsobom upravený. V EÚ aj naďalej existuje neucelený právny rámec, keďže členské štáty pokračujú v uplatňovaní administratívnych formalít, ako je predkladanie apostilu na overovanie kópií a prekladov, čo je formalita vychádzajúca z Haagskeho dohovoru z roku 1961 prijatého s cieľom uľahčiť cezhraničný pohyb. Je to formalita, ktorá neodráža skutočnosť, že EÚ je bez hraníc, a skôr obmedzuje, než uľahčuje právo na voľný pohyb v rámci EÚ vyplývajúci z občianstva v EÚ.

⁽¹⁵⁾ Tamtiež.

2.7 V súčasnosti napríklad musia občania, ktorí sa sťahujú do iného členského štátu, vynaložiť veľa času a peňazí na overenie pravosti verejných listín z členského štátu pôvodu. Uznáva sa, že podniky a občania budú mať bezpochyby prospech z konzistentných a transparentných pravidiel upravujúcich určité verejné listiny, ktoré sú nevyhnutné pre pohyb tovaru, služieb a osôb v rámci EÚ a na vnútornom trhu.

2.8 Európska únia sa nerozvíjala súbežne s rozvojom technológií, ktorý sa mohol využiť na obmedzenie alebo odstránenie záťaže kladenej na občanov a podniky pri uplatňovaní ich práva na pohyb. EHSV si uvedomuje, že informačný systém o vnútornom trhu – webová aplikácia, ktorá umožňuje štátnym, regionálnym a miestnym orgánom rýchlo a jednoducho komunikovať s ich náprotivkami v zahraničí – je primeranou platformou IKT, ktorá uľahčí administratívnu spoluprácu, ak sa tento návrh zrealizuje. Informačný systém o vnútornom trhu bude tiež fungovať ako dôležitý register vzorov vnútroštátnych verejných listín najčastejšie používaných v rámci EÚ, vrátane ich prekladov do všetkých úradných jazykov EÚ, s cieľom poskytnúť podporu orgánom, ktoré nemajú dostatočné odborné jazykové znalosti na to, aby mohli posúdiť správnosť alebo kvalitu prekladov verejných listín, ktoré sú im predkladané ⁽¹⁶⁾.

2.9 EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že reformy zavádzané vďaka návrhu, ktorého cieľom je uľahčiť občanom a podnikom uplatňovanie ich práva na voľný pohyb v rámci EÚ, sú predkladané 20 rokov po zavedení občianstva EÚ a 42 rokov po prijatí Haagskeho dohovoru.

3. Právne prvky návrhu

Toto je odpoveď Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na hlavné prvky návrhu.

3.1 Predmet úpravy, rozsah pôsobnosti a vymedzenie pojmov

3.1.1 EHSV súhlasí s tým, že definícia „verejných listín“ uvedená v článku 3 ods. 1 návrhu zahŕňa dôležité verejné listiny týkajúce sa práv občanov a podnikov v EÚ.

3.1.2 EHSV však zdôrazňuje, že verejné listiny uvedené v návrhu by vskutku mali byť prvými z radu verejných listín, ktoré by mali byť predmetom procesu zjednodušovania zameraného na zintenzívnenie mobility v rámci EÚ, cezhraničných činností a fungovania jednotného trhu EÚ.

⁽¹⁶⁾ Nariadenie č. 1024/2012 z 25. októbra 2012 o administratívnej spolupráci prostredníctvom informačného systému o vnútornom trhu uverejnené v Úradnom vestníku 14. novembra 2012 poskytuje vysokú mieru pružnosti pri budúcom rozšírení IMI na iné akty Únie zatiaľ neuvedené v prílohe (článok 4 „Nariadenia o IMI“), na základe pilotných projektov vykonávaných Komisiou a hodnotení ich výsledkov vrátane záležitostí súvisiacich s ochranou údajov a účinných prekladateľských funkcií.

3.1.3 EHSV zdôrazňuje, že budúce zjednodušenie postupov v oblasti verejných listín by malo byť zamerané na dôležité verejné listiny súvisiace s mobilitou pracovníkov v rámci EÚ (ktorá je rozhodujúca pre rozvoj cezhraničného podnikania a obchodovania) alebo s osobami so zdravotným postihnutím, pokiaľ takéto verejné listiny nespádajú do rozsahu pôsobnosti iných smerníc EÚ. Medzi takéto listiny môžu patriť napr. vnútroštátne osvedčenia o dosiahnutom vzdelaní a verejné listiny týkajúce sa sociálneho zabezpečenia.

3.2 Oslobodenie od legalizácie, zjednodušenie ďalších formalít a žiadosti o informácie

3.2.1 EHSV zdôrazňuje, že súčasné požiadavky na predloženie apostilu zodpovedajú medzinárodným postupom, a teda neodrážajú vývoj EÚ ako jednotného trhu. Približne 12,5 milióna občanov EÚ žije v inom členskom štáte ako vo svojom vlastnom a vyše 380 tisíc mikropodnikov a malých a stredných podnikov je zapojených do postupov cezhraničného zadávania zákaziek subdodávateľom v rámci členských štátov, pričom sú neustále konfrontovaní s byrokraciou a zbytočnou administratívnou záťažou pri pohybe z jedného členského štátu do druhého alebo vykonávaní cezhraničnej obchodnej činnosti. Táto situácia nezodpovedá Európskej únii bez hraníc.

3.2.2 EHSV preto súhlasí s cieľom návrhu oslobodiť verejné listiny od právnych a administratívnych požiadaviek platných v členských štátoch. Považuje to za prvú fázu pokračujúceho programu na zjednodušenie verejných listín.

3.2.3 EHSV súhlasí s tým, že by sa mali zaviesť ustanovenia na zabezpečenie potrebnej miery overenia v prípade odôvodnených pochybností. EHSV uznáva, že budú existovať prípady, ktoré si budú vyžadovať administratívnu koordináciu medzi členskými štátmi, aby sa zabezpečilo, že verejná listina alebo jej certifikovaná kópia je pravá.

3.2.4 EHSV dôrazne podporuje zásadu, že občan alebo podnik by mali mať maximálnu istotu, pokiaľ ide o rozsah, v ktorom sú predkladané verejné listiny oslobodené od všetkých foriem legalizácie alebo podobnej formality. Takáto istota umožní občanom alebo podnikom, aby si aktívne naplánovali činnosť a pritom zabezpečili, že dosiahnu hmotný a nehmotný prospech a zisk, ako sa uvádza v hodnotení vplyvu Európskej komisie ⁽¹⁷⁾.

3.2.5 EHSV poznamenáva, že v súčasnom systéme 99 % z približne 1,4 milióna apostilov ročne predložených na činnosť v rámci EÚ nepredstavuje problém. EHSV preto zastáva názor, že politická možnosť administratívnej spolupráce (na základe informačného systému o vnútornom trhu v prípadoch odôvodnených pochybností o pravosti verejných listín s pomocou viacjazyčných formulárov), ktorú ponúka Európska komisia, by mala viesť k lepším výsledkom.

3.2.6 EHSV navrhuje, aby definícia „odôvodnených pochybností“ uvedená v návrhu Európskej komisie bola jednoznačná, čím by sa odstránila neistota. v tejto súvislosti EHSV navrhuje nasledujúce zmeny a doplnenia:

„2. Odôvodnené pochybnosti uvedené v odseku 1 sa vzťahujú na:

- a) pravosť podpisu;
- b) oprávnenie, na základe ktorého osoba podpisujúca listinu konala;
- c) pravosť pečate alebo pečiatky.“

3.2.7 V prípade, že členský štát so zreteľom na odôvodnené pochybnosti na základe tejto novej definície podáva oficiálnu žiadosť o informácie príslušným orgánom členského štátu, v ktorom bola listina vydaná, je potrebné osobu alebo podnik explicitne informovať o dôvodoch podania takejto žiadosti.

3.2.8 EHSV je presvedčený, že ak sa informačný systém o vnútornom trhu zavedie vo všetkých členských štátoch a pravidelné správy o dosiahnutom pokroku ukážu, že systém je stabilný a funguje a že pracovníci v členských štátoch získali potrebné vedomosti, bude vybavovanie žiadostí o administratívnu koordináciu medzi členskými štátmi oveľa efektívnejšie než maximálna lehota jedného mesiaca stanovená v návrhu. EHSV preto odporúča, aby v prípade, že výsledky preukážu výrazné zlepšenie, Komisia skrátila stanovenú lehotu na dva týždne. Takáto zmena vyšle občanom, ako aj podnikom jasný signál, že EÚ sa skutočne usiluje o to, aby sa občianstvo EÚ stalo realitou a aby občania stáli v centre pozornosti európskych politík.

3.2.9 EHSV považuje za dôležité zaviesť vyvážený systém zodpovednosti, ktorý by posudzoval mieru, do akej členské štáty účinne návrh uskutočňujú. EHSV odporúča, aby Európska komisia vykonávala každoročné referenčné porovnávanie členských štátov z hľadiska implementácie.

3.3 Administratívna spolupráca

EHSV súhlasí s tým, že informačný systém o vnútornom trhu (článok 8) sa používa v prípadoch, kedy majú orgány členského štátu odôvodnené pochybnosti o pravosti verejnej listiny alebo jej overenej kópie a nie je možné to vyriešiť iným spôsobom (článok 7). Výbor tiež súhlasí s tým, že každý členský štát určí aspoň jeden ústredný orgán a všetky určené ústredné orgány a ich kontaktné údaje oznámi Komisii (článok 9) a že ústredné orgány poskytujú pomoc v súvislosti so žiadosťami o informácie podľa článku 7 a prijímajú všetky ostatné opatrenia nevyhnutné na uľahčenie uplatňovania tohto nariadenia (článok 10).

⁽¹⁷⁾ SWD(2013) 144 final.

3.4 Štandardné viacjazyčné formuláre Únie

Výbor súhlasí s tým, že v prílohe sa zavádzajú a stanovujú štandardné viacjazyčné formuláre týkajúce sa narodenia, úmrtia, manželstva, registrovaného partnerstva a právneho postavenia a zastúpenia spoločnosti alebo iného podniku (článok 11) a že tieto formuláre sa sprístupnia občanom a spoločnostiam alebo iným podnikom ako alternatíva k rovnocenným verejným listinám a obsahujú deň ich vydania, ako aj podpis a pečiatku vydávajúceho orgánu (článok 12). EHSV tiež súhlasí s tým, že Komisia vypracuje podrobné usmernenia pre používanie takýchto štandardných viacjazyčných formulárov (článok 13) a vytvorí ich elektronické verzie (článok 14) a že tieto formuláre majú rovnakú formálnu dôkaznú hodnotu ako rovnocenné verejné listiny a sú prijaté orgánmi členských štátov bez formalít (článok 15).

3.5 Vzťahy s ostatnými nástrojmi

EHSV súhlasí s tým, že týmto nariadením nie sú dotknuté právne predpisy Únie alebo používanie iných systémov administratívnej spolupráce zavedených právnymi predpismi Únie (článok 16) a že týmto nariadením nie je dotknuté uplatňovanie medzinárodných dohôrov, ktorých zmluvnou stranou je

jeden alebo viacero členských štátov, ale že toto nariadenie má prednosť pred dohovormi, ktoré medzi sebou uzatvorili, a to v rozsahu, v ktorom sa tieto dohovory týkajú oblastí upravených týmto nariadením (článok 18). Výbor súhlasí aj so začlenením štandardného znenia, ako je uvedené v článku 17.

3.6 Všeobecné a záverečné ustanovenia

3.6.1 EHSV súhlasí s tým, že výmena a prenos informácií a dokumentov členskými štátmi slúžia na konkrétny účel, a to umožniť orgánom overenie pravosti verejných listín prostredníctvom informačného systému o vnútornom trhu (článok 19). Výbor tiež súhlasí s tým, že členské štáty oznámia Komisii určenie ústredných orgánov a všetky následné zmeny týchto informácií a že Komisia takéto informácie zverejní (článok 20). Napokon výbor súhlasí s tým, že najneskôr každé tri roky Komisia predloží Európskemu parlamentu správu o uplatňovaní tohto nariadenia (článok 21).

3.6.2 EHSV zdôrazňuje, že článok 19 s názvom „Ochrana údajov“ musí zabezpečiť, že výmena a prenos informácií a dokumentov členskými štátmi podľa tohto návrhu zodpovedá zásadám EÚ týkajúcim sa ochrany údajov.

V Bruseli 11. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Prehodnotenie vzdelávania: investície do zručností na dosiahnutie lepších sociálno-ekonomických výsledkov“

COM(2012) 669 final

(2013/C 327/12)

Spravodajca: **Mário SOARES**

Pomocný spravodajca: **Pavel TRANTINA**

Európska komisia sa 20. novembra 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Prehodnotenie vzdelávania: investície do zručností na dosiahnutie lepších sociálno-ekonomických výsledkov“

COM(2012) 669 final.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 26. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 10. júla 2013) prijal 154 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV vo všeobecnosti podporuje iniciatívu Komisie, a najmä jej úsilie v boji proti nezamestnanosti, no nazdáva sa, že obsah oznámenia zaostáva za jeho názvom – „Prehodnotenie vzdelávania“.

1.2 Súčasná hospodárska a sociálna kríza podmieňuje rozpočtové rozhodnutia štátov Európskej únie a najmä tých, ktoré realizujú programy rozpočtových obmedzení, pričom situáciu zhoršuje zníženie rozpočtu samotnej Únie. EHSV varuje, že škrtý, ku ktorým dochádza v rozpočtoch na vzdelávanie, zmenia iniciatívu a návrhy považované za potrebné len na obyčajné vyhlásenia o dobrých úmysloch.

1.3 EHSV si uvedomuje, že v systémoch vzdelávania sa vyskytujú výrazné nedostatky, ktoré treba odstrániť, ako aj problémy pri prepojení medzi vzdelávaním a pracovnou sférou, ktoré treba zlepšiť, a preto predkladá nasledujúce odporúčania:

európskym inštitúciám, aby:

1.3.1 prehodnotili súčasné mechanizmy zberu, prezentácie a interpretácie údajov o vzdelávaní a odbornej príprave tak, aby boli transparentné a porovnateľné;

1.3.2 zároveň preskúmali súčasné európske procesy vzdelávania a jednotlivé existujúce nástroje, a zrevidovali najmä európske normy a usmernenia pre zabezpečovanie kvality (ESGQA);

1.3.3 uplatnili navrhované opatrenia a začlenili ich do iných iniciatív, ktorých cieľom je začlenenie mladých ľudí na trhu práce, predovšetkým akčný plán „Mládež v pohybe pre zamestnanosť a podnikanie“;

1.3.4 zaručili, že budúci rozpočet EÚ bude obsahovať potrebné finančné prostriedky na celý tento program, a najmä na nedávno schválenú iniciatívu pre zamestnanosť mladých ľudí;

členským štátom, aby:

1.3.5 preskúmali a/alebo v budúcnosti zaktualizovali politiky v oblasti zamestnanosti a vysokokvalitných verejných služieb, a to na základe presvedčenia, že na úplné dosiahnutie cieľov stanovených v oblasti vzdelávania musia investície do tohto sektora sprevádzať pracovné, sociálne a hospodárske politiky na podporu udržateľného rastu a dobrých životných podmienok, pričom sa v tomto procese zaručí plná účasť sociálnych partnerov a ostatných organizácií občianskej spoločnosti;

1.3.6 podporili, aby sa do politik a programov vzdelávania začlenilo získavanie podnikateľských zručností, ktoré by mohli byť okrem vzdelávania v škole doplnené vo vhodnom prípade aj praxou v podnikoch, a zároveň podporili zapojenie podnikov do iniciatív rozvíjaných školami;

1.3.7 podporili v školách zavádzanie duálnych systémov vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré sú zložené z výučby v učebniach a na pracovisku, a informovali vzdelávacie inštitúcie a podniky o význame týchto iniciatív;

1.3.8 naliehavo preskúmali vzťah medzi odborným vzdelávaním a prípravou a pracovnou sférou s cieľom lepšie pochopiť možné nedostatky a poskytnúť odbornú prípravu, ktorá bude skutočne zodpovedať potrebám trhu práce;

1.3.9 zaručili pre všetkých podmienky potrebné na kontinuálne vzdelávanie a zlepšenie odbornej prípravy (zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikácia), čím sa zaručí skutočné dodržiavanie práva na kvalitné celoživotné vzdelávanie;

1.3.10 tvorivým a inovačným spôsobom uznali a docenili neformálne vzdelávanie, viac zviditeľnili zručnosti získané mimo formálneho systému, podporili komplementaritu medzi neformálnym a formálnym vzdelávaním a zároveň presadzovali rovnosť príležitostí;

1.3.11 prijali spoločné normy a zásady s cieľom umožniť stanovenie kritérií kvality systémov, ktoré zaručia uznanie a validáciu neformálneho vzdelávania;

1.3.12 investovali do odbornej prípravy a prijímania kvalitných učiteľov, zlepšovali ich akademické a profesionálne vzdelávanie a zároveň sa snažili zabezpečiť rodovú rovnováhu pri prijímaní učiteľov a poskytovali adekvátne pracovné, platové a kariérne podmienky, aby sa toto povolanie medzi mladými ľuďmi viac zatriktívnilo;

1.3.13 pristupovali k rozpočtom na vzdelávanie a odbornú prípravu ako k investícii do budúcnosti a trvalej potrebe, nevyhnutnej na dosiahnutie povinnosti zaručiť kvalitné a relevantné vzdelávanie pre všetkých, a zároveň zabránili škrtom, ktoré by negatívne ovplyvnili túto povinnosť;

1.3.14 zapojili všetky zainteresované strany (vrátane mládežníckych a komunitných organizácií, škôl, učiteľov, rodičov a vychovávateľov, podnikov a odborov) do vytvárania a monitorovania vzdelávacích politík a odhaľovania možných problémov, ako aj do vzdelávania a odbornej prípravy mladých ľudí a ich začleňovania do spoločnosti, stanovili jasné ciele, zaviedli pravidelné hodnotenia a vyčlenili dostatočné zdroje s cieľom zaručiť ich udržateľnosť;

sociálnym partnerom, aby:

1.3.15 prevzali zodpovednosť a riadne implementovali rámec opatrení pre zamestnanosť mladých ľudí schválený ako súčasť spoločného pracovného programu na obdobie rokov 2012 – 2014, pričom sa zamerajú na prepojenie medzi vzdelávaním, očakávaniami mladých ľudí a potrebami trhu práce a zohľadnia prechod mladých ľudí zo školy na trh práce s cieľom celkovo zvýšiť mieru zamestnanosti.

2. Úvod

2.1 EHSV sa často zaoberá otázkou vzdelávania, a preto víta argument Komisie v oznámení, ktorým potvrdzuje, že

„investícia do vzdelávania a odbornej prípravy (...) zohráva dôležitú úlohu pri zvyšovaní rastu a (...) produktivity“⁽¹⁾. Zároveň súhlasí s obavami vyjadrenými v dokumente, pokiaľ ide o veľké zmeny, ktoré prebiehajú na európskych trhoch práce a umocňujú potrebu prehodnotiť systémy vzdelávania s cieľom vyriešiť zistené chyby a nedostatky.

2.2 EHSV mnohými stanoviskami prispel k uznaniu vzdelávania ako základného ľudského práva⁽²⁾. Uvádza v nich, že ústredným cieľom celoživotného vzdelávania je formovanie slobodných a nezávislých občanov s kritickým pohľadom na svet, ktorí sú schopní prispieť k rozvoju spoločnosti, v ktorej žijú a uvedomujú si, že majú spoločné hodnoty a jednu kultúru.

2.3 Výbor je presvedčený, že v rámci vzdelávania učiteľov by sa mala venovať pozornosť moderným komunikačným zručnostiam, vďaka ktorým by bola výučba v školách relevantnejšia a zaujímavejšia⁽³⁾.

2.4 EHSV tiež súhlasí s tým, že je potrebné bezodkladne nájsť koherentné a prierezové politické riešenia niektorých zásadných problémov, ako sú najmä pretrvávajúca vysoká miera predčasného ukončenia školskej dochádzky v Európe, nízke zapojenie pracovníkov do celoživotného vzdelávania, milióny žien a mužov s nízkou úrovňou vzdelania, nedostatočné ovládanie čítania u detí mladších ako 15 rokov a vysoká nezamestnanosť mladých ľudí v niektorých krajinách EÚ.

2.5 EHSV sa však obáva, že prínos iniciatív navrhovaných Komisiou sa v krízovej situácii, ktorej čelia krajiny Európy, neprejaví. Rozpočtové škrt, najmä pokiaľ ide o zdroje určené na vzdelávanie a odbornú prípravu, môžu ohroziť nápravu základných nerovností a podporu vysokokvalitného vzdelávania pre všetkých⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ COM(2012) 669 final.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 67 – 72; Ú. v. EÚ C 161, 6.5.2013, s. 27 – 34; Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2013, s. 8 – 15; Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 97; Ú. v. EÚ C 191, 29.6.2012, s. 103; Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 1; Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 154; Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 94; Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 143; Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 11; Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 50; Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 1; Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 142; Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 1; Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 55; Ú. v. EÚ C 21, 21.1.2011, s. 66; Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 81; Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 113; Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 10; Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 100; Ú. v. EÚ C 204, 9.8.2008, s. 95; Ú. v. EÚ C 151, 17.6.2008, s. 45; Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 85; Ú. v. EÚ C 151, 17.6.2008, s. 41.

⁽³⁾ „Survey of Schools: ICT in Education“ (Prieskum v školách: IKT vo vzdelávaní), <https://ec.europa.eu/digital-agenda/node/51275>.

⁽⁴⁾ Monitorovacia správa iniciatívy UNESCO Vzdelávanie pre všetkých z roku 2012 uvádza, že sa zastavilo plnenie cieľov EFA, a zároveň dospela k záveru, že ak sa majú dosiahnuť pozitívne výsledky pre občanov, vzdelávacie systémy musia mať k dispozícii dostatočné a udržateľné zdroje. OECD vo svojich nedávnych vyhláseniach uvádza, že verejné vzdelávanie zamerané na kvalitu a rovnosť je najlepším spôsobom, akým môžu vlády dosiahnuť úspory a zároveň výhodne investovať. Musí sa zabezpečiť zapojenie najviac znevýhodnených komunít a ľudí, pretože len vtedy možno hovoriť o kvalitnom vzdelávacom systéme. Konferencia EI-OECD na tému „Quality and dialogue key to public education“, 4. februára 2013.

2.6 Napriek tomu, že vzdelávanie patrí medzi právomoci členských štátov, Európska únia tiež zohráva významnú úlohu, či už prostredníctvom otvorenej metódy koordinácie medzi jednotlivými ministerstvami školstva, alebo pomocou mechanizmov zberu údajov na európskej úrovni, ako aj prostredníctvom rôznych európskych iniciatív v oblasti vzdelávania, ako sú bolonský a kodanský proces, bruggské komuniké, Európsky systém prenosu a zhromažďovania kreditov (ECTS), Európsky systém prenosu a zhromažďovania kreditov v odbornom vzdelávaní a príprave (ECTVET), európsky kvalifikačný rámec (EQF) a európske normy a usmernenia týkajúce sa zabezpečenia kvality (ESGQA) ⁽⁵⁾.

2.7 Obavy, ktoré vyjadrila veľká časť občianskej spoločnosti, týkajúce sa nesúlady medzi skutočnými zručnosťami mladých ľudí a potrebami podnikov, ako aj komplikovaného prechodu medzi školou a zamestnaním alebo z nezamestnanosti do zamestnania sú opodstatnené, a preto sa nimi treba zaoberať. EHSV preto obzvlášť víta rozhodnutie Európskej komisie posilniť spoločné úsilie škôl a pracovnej sféry zamerané na podporu spoločných iniciatív a opatrení, ktorými sa má uľahčiť prechod zo vzdelávacieho do pracovného procesu, znížiť prekážky v mobilitě, podstatne zlepšiť fungovanie trhu práce a zaručiť rovnosť príležitostí. EHSV žiada Komisiu a členské štáty, aby v tomto smere pokročili a aby zároveň zachovali európsky sociálny model a posilnili sociálnu súdržnosť.

2.8 EHSV víta nový rámec opatrení pre zamestnanosť mladých ľudí, ktorý bol vytvorený spolu so sociálnymi partnermi ako dôležitá súčasť spoločného pracovného programu na obdobie rokov 2012 – 2014 a prvýkrát prezentovaný na sociálnom summite tripartity v marci 2013.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Výbor víta skutočnosť, že Komisia venuje osobitnú pozornosť boju proti nezamestnanosti mladých ľudí v štyroch kľúčových oblastiach: vysokokvalitné vzdelávanie a odborná príprava, začlenenie praktického vzdelávania v pracovnej oblasti, začlenenie duálnych systémov vzdelávania a odbornej prípravy a posilnenie partnerstiev s cieľom dosiahnuť spoločný cieľ.

3.2 Názov oznámenia naznačuje ambíciu, ktorú jeho obsah neplní, a to pravdepodobne preto, že Komisia sa snažila zamerať len na jeden cieľ. EHSV sa však nazdáva, že reflexia mohla ísť aj ďalej a zaoberať sa naliehavými otázkami/výzvami, ako je súčasná demografická situácia v Európe, energetika

a migrácia, ktoré by si vyžadovali omnoho ucelenejšie riešenia. V budúcnosti treba zohľadniť ďalšie úvahy, ktoré nedávno odzneli v OSN a UNESCO ⁽⁶⁾.

3.3 V súvislosti s návrhom Komisie EHSV upozorňuje na riziko, že vzdelávanie sa bude považovať len za nástroj rozvoja zručností výlučne zameraných na pracovnú sféru a na zvyšovanie zamestnateľnosti ⁽⁷⁾. EHSV opakovane zdôrazňuje svoje presvedčenie, že zamestnateľnosť nezávisí len od nadobudnutia základných zručností a praktických skúseností, ale tiež od kvalít a postojov, ako je aktívne občianstvo, osobný rozvoj alebo priaznivé životné podmienky. Hoci teda zamestnateľnosť možno považovať za cieľ, ktorý treba dosiahnuť v rámci prehodnotenia vzdelávania, nesmie byť ponímaná príliš striktné.

3.4 EHSV pripomína, že na celkové dosiahnutie cieľov v oblasti vzdelávania musia investície do tohto sektora sprevádzať pracovné, sociálne a hospodárske politiky na podporu udržateľného rastu a dobrých životných podmienok. EHSV už predtým odporúčal EÚ a členským štátom, aby najmä v období krízy do budúcnosti preskúmali a/alebo zaktualizovali politiky v oblasti zamestnanosti a kvalitných verejných služieb, a aby venovali väčšiu pozornosť špecifickým skupinám (deti, osoby so špeciálnymi potrebami, migranti atď.), začlenili do všetkých týchto politík rodové hľadisko a v plnej miere zapojili organizovanú občiansku spoločnosť ⁽⁸⁾.

3.5 Skutočnosť, že existuje určitý nesúlad medzi zručnosťami, ktoré trh práce v súčasnosti vyžaduje, a zručnosťami, ktoré mladí ľudia a pracovníci nadobudli, ešte zvyšuje naliehavosť prepojenia vzdelávania a pracovnej sféry tak, aby sa tento nesúlad prekonal, hoci je tiež pravdou, že čas strávený vo vzdelávaní nie je a ani nemôže byť rovnaký ako čas strávený v zamestnaní.

3.6 EHSV víta nedávne rozhodnutie Európskej rady spustiť systém záruk pre mladých, ktorého cieľom je zabezpečiť všetkým mladým ľuďom vo veku do 25 rokov primeranú ponuku práce alebo ďalšieho vzdelávania, prípadne odbornej praxe, do štyroch mesiacov od ukončenia štúdia alebo straty zamestnania.

⁽⁶⁾ Dvanásť medzinárodných expertov v oblasti vzdelávania iniciovalo v sídle UNESCO (Paríž, 12 – 14. februára 2013) kritickú revíziu najvýznamnejších správ zameraných na vzdelávanie, ktoré vypracovala táto organizácia v 20. storočí – správa „Learning to Be“, Edgar Faure (1972) a správa „Learning: The Treasure Within“, Jacques Delors, (1996) – vzhľadom na nedávne zásadné sociálne zmeny (www.unesco.org).

⁽⁷⁾ „Zamestnateľnosť“ a „vytváranie pracovných miest“ sú dva pojmy, ktoré neznamenajú to isté a ani nepredstavujú ten istý pojem. Zatiaľ čo vytváranie pracovných miest vyjadruje zložitý jav, v rámci ktorého je zodpovednosť rozdelená medzi štát, zamestnávateľov a pracovníkov, čo prináša potrebu sociálneho dialógu a rokovaní, pojem zamestnateľnosť sa takmer výlučne vzťahuje na individuálnu zodpovednosť tých, ktorí si hľadajú zamestnanie.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 18.

⁽⁵⁾ Všetky skratky sa vzťahujú na názvy v anglickom jazyku.

3.7 EHSV však upozorňuje na skutočnosť, že súčasná miera nezamestnanosti vplyva nielen na mladých ľudí, ale aj na starších pracovníkov. Preto by sa mali využiť vedomosti týchto pracovníkov, a to nielen tým, že pomôžu mladým ľuďom začleniť sa do pracovnej sféry, ale aj tým, že sprostredkujú svoje poznatky získané na základe rôznych skúseností.

3.8 Výbor ľutuje, že Komisia v tomto oznámení nevyužila príležitosť uznať úlohu neformálneho vzdelávania ako doplnku k formálnemu vzdelávaniu a upozorňuje na výzvu účastníkov sympózia v Štrasburgu na vytvorenie spoločného dlhodobého a strednodobého procesu s cieľom uznať neformálne vzdelávanie v Európe⁽⁹⁾.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Základné a prierezové zručnosti

4.1.1 EHSV súhlasí s Komisiou v tom, že „je potrebné, aby sa úsilie zameralo na rozvíjanie prierezových zručností, najmä podnikateľských zručností“, no nazdáva sa, že prvým krokom pre všetkých musí byť získanie základných zručností. Súhlasí tiež s tým, že výučbe jazykov sa musí aj naďalej venovať osobitná pozornosť. Mladý človek, ktorý získal dobré základné a prierezové zručnosti (najmä práca v tíme, ovládanie viacerých jazykov, schopnosť používať IT nástroje, schopnosť vytvoriť si názor a vyjadriť ho, účasť na prijímaní rozhodnutí atď.), bude mať nepochybne menej problémov s tým, aby sa začlenil do trhu práce alebo uspel v podnikateľskej sfére.

4.1.2 „Podnikateľské zručnosti“ sú nepochybne dôležitým prvkom, ak sa však nebudú zameriavať iba na zakladanie podnikov. Bez podnikavého prístupu sa v živote nedá veľa dosiahnuť, a to najmä v ťažkých časoch, aké zažívame teraz. Začlenenie týchto zručností do politik a programov v oblasti vzdelávania je preto vítané.

4.1.3 Pre rozvoj podnikateľského ducha aj mimo učebných osnov môže mať veľký význam možnosť absolvovať stáže v podnikoch alebo v nejakej organizácii, ako aj podpora zapojenia podnikov a organizácií do iniciatív rozvíjaných školami. Komisia a členské štáty by mali transparentnejšie objasniť, čo znamená spravodlivý prístup k primeranému vzdelávaniu a k programom prípravy na aktívny život, a vytvoriť spoločný súbor ukazovateľov, ktoré umožnia porovnanie na rôznych úrovniach a zhodnotenie výsledkov, a to za účasti sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti.

⁽⁹⁾ Sympóziu, ktoré sa konalo 14. – 16. novembra 2011, usporiadala Európska komisia spolu s Radou Európy a niekoľkými mládežníckymi organizáciami, ako sú Európske fórum mladých, YiA NA Jugend für Europa z Nemecka a SALTO training and cooperation RC. (http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/documents/EKCYP/Youth_Policy/docs/Youth_Work/Policy/STATEMENT_Symposium_participants_160312.pdf).

4.1.4 EHSV sa však nazdáva, že plný potenciál podnikateľského ducha sa podarí rozvinúť len vtedy, ak ho bude sprevádzať zmysel pre spoluprácu a kolektív, ktorý by malo u detí a mladých ľudí vzdelávanie tiež podporovať.

4.1.5 Vzdelávaniu v oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky (STEM)⁽¹⁰⁾ sa musí v rámci vzdelávacích systémov neustále venovať osobitná pozornosť, pretože tieto odbory sú naďalej v strede záujmu spoločnosti, ktorej dominujú technológie a technologický rozvoj, a pretože dopyt po vysokokvalifikovaných pracovníkoch s vynikajúcimi vedeckými znalosťami bude čoraz väčší⁽¹¹⁾. Je však dôležité, aby sa k týmto témam pristupovalo priateľskejším a tvorivejším, a tým aj prístupnejším spôsobom, ktorý tiež umožní dosiahnuť väčšiu a lepšiu rodovú rovnováhu⁽¹²⁾.

4.1.6 V dokumente sa nehovorí o vplyve krízy a úsporných politik na vedu a výskum a na ich aktérov (výskumníkov, akademických pracovníkov, univerzity), ani o úniku mozgov, ktorý v súčasnosti prebieha vo viacerých členských štátoch EÚ. EHSV sa vo viacerých stanoviskách⁽¹³⁾ zmienil o tom, že je dôležité pokročiť v snahe o úplné dokončenie Európskeho výskumného priestoru, pričom uviedol, že voľný pohyb výskumných pracovníkov, vedeckých poznatkov a technológií by sa mal stať „piatou slobodou“ na vnútornom trhu.

4.2 Odborné zručnosti

4.2.1 EHSV má rovnaké obavy ako Komisia, pokiaľ ide o nesúlad medzi vzdelávaním a trhom práce. Je jasné, že vzdelávací systém, ktorý nie je prepojený s trhom práce, môže viesť k získaniu neúplných zručností a čo je ešte horšie, k nezamestnanosti⁽¹⁴⁾. EHSV súhlasí s tým, že treba venovať zvýšenú pozornosť preskúmaniu odborného vzdelávania a odbornej prípravy a zlepšiť chápanie súvislostí medzi odborným vzdelávaním a prípravou a pracovnou sférou tak, aby lepšie odrážali jej reálne potreby, a zdôrazňuje význam zapojenia sociálnych partnerov a organizovanej občianskej spoločnosti pre vytvorenie odbornej prípravy, ktorá by zodpovedala trhu práce⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁰⁾ Skratka v anglickom jazyku.

⁽¹¹⁾ Podľa CEDEFOP sa môže do roku 2020 zvýšiť dopyt po vysokokvalifikovaných pracovníkoch o 16 miliónov a po stredne kvalifikovaných pracovníkoch o 3,5 milióna, pričom dopyt po nízkokvalifikovaných robotníkoch sa môže znížiť o 12 miliónov.

⁽¹²⁾ Skúsenosti získané v niektorých členských štátoch preukazujú, že je možné zatriktívniť výučbu matematiky.

⁽¹³⁾ Ú. v. EÚ C 95, 23.4.2003, s. 8; Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 8; Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009, s. 13; Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 39; Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 121; Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 111; Ú. v. EÚ C 299, 04.10.2012, s. 72; Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 60; Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 88; Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 43; Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 31.

⁽¹⁴⁾ V revidovanom odporúčaní UNESCO o technickom vzdelávaní a odbornej príprave sa uvádza, že vzhľadom na súčasný aj očakávaný obrovský vedecko-technický a sociálno-ekonomický rozvoj, ktorý je charakteristický pre našu dobu, najmä pokiaľ ide o globalizáciu a revolúciu v oblasti informačných a komunikačných technológií, musí byť technické a odborné vzdelávanie dôležitou súčasťou vzdelávacieho procesu všetkých krajín. (UNESCO, 2001).

⁽¹⁵⁾ Memorandum on Cooperation in Vocational Education and Training in Europe Berlin, 10. a 11. decembra 2012.

4.2.2 Certifikácia a školenie zamerané na zručnosti v oblasti IKT sú pre trh práce veľmi dôležité, preto by sa malo investovať do vhodných programov s cieľom zaručiť tieto zručnosti v odbornej príprave a vyššom vzdelávaní, predovšetkým pokiaľ ide o mladých ľudí. EHSV podporuje návrh na vytvorenie európskej značky kvality pre priemysel a školenie a certifikáciu v oblasti IKT.

4.2.3 EHSV opätovne zdôrazňuje právo každého jednotlivca na celý súbor vedomostí a zručností, ktoré mu umožnia v plnej miere sa začleniť do pracovného života a do spoločnosti. Právo na odbornú prípravu by nemali mať len mladí ľudia, ktorí sa v budúcnosti začlenia na trhu práce, ale všetci pracovníci, aby si mohli zaktualizovať svoje zručnosti a čeliť výzvam vyplývajúcim zo zmien, ku ktorým v súčasnosti dochádza. Zamestnateľnosť nie je doménou výlučne mladých ľudí.

4.2.4 Vzdelávanie založené na praxi, a najmä duálne systémy, ktoré spájajú vyučovanie v škole so skúsenosťami na pracovisku, môžu zohrávať významnú úlohu pri realizácii zmien potrebných pre tvorbu pracovných miest⁽¹⁶⁾, musia však byť súčasťou systému vzdelávania, čo si vyžaduje určité objasnenie úloh jednotlivých aktérov. Zvyšovanie povedomia v školách a podnikoch o tomto type vzdelávania je veľmi dôležité⁽¹⁷⁾.

4.3 Podpora otvoreného a flexibilného učenia

4.3.1 Skutočnosť, že modely sa menia doteraz nevídanou rýchlosťou (od priemyselnej spoločnosti k spoločnosti založenej na vedomostiach a od nej k spoločnosti fungujúcej v rámci sietí) si vyžaduje tvorivejší a inovatívnejší prístup, pričom sa prepoja rôzne oblasti života a rôzne činnosti, uzná a ocení sa úspech, vybudujú mosty medzi kultúrami, všeobecným vzdelávaním a odbornou prípravou a trhom práce a zároveň sa posilní komplementarita medzi neformálnym a formálnym vzdelávaním a podporí rovnosť príležitostí.

4.3.2 Podpora vzdelávania má zmysel za predpokladu, že ľudia majú možnosť naplno ho využiť a že to nezávisí výlučne len od úsilia, ktoré každý človek môže a musí vyvinúť. V opačnom prípade zostanú ľudia, ktorí už vo svojej podstate patria k najviac znevýhodneným alebo marginalizovaným skupinám, aj naďalej vylúčení. EHSV preto s rastúcim znepokojením poukazuje na skutočnosť, že miera zapojenia do programov vzdelávania dospelých je podľa Komisie veľmi nízka. Priemerná miera zapojenia dospelých do celoživotného vzdelávania v EÚ je 8,9 % a v siedmich členských štátoch ledva dosahuje 5 %.

⁽¹⁶⁾ V oznámení sa uvádzajú nasledujúce odvetvia s potenciálom rastu: informačné a komunikačné technológie, zdravotníctvo a opatrovateľské služby, nízkoúhlíkové technológie, personalizované služby, služby súvisiace s podnikaním, námorné hospodárstvo a ekologické odvetvia, alebo odvetvia prechádzajúce významnými zmenami, ktoré si vyžadujú pracovné sily s lepšimi zručnosťami.

⁽¹⁷⁾ Skúsenosti s duálnym systémom v Rakúsku sú príkladom osvedčeného postupu a mali by sa dôkladne preskúmať podmienky potrebné na jeho dosiahnutie a dosiahnuté výsledky.

4.3.3 Postupy uznávania vedomostí nadobudnutých mimo školy (neformálne vzdelávanie) sú v súčasnosti príliš formálne a treba ich zlepšiť. Malo by sa tiež zdôrazniť, že rozhodnutia musia vziť z konzultácií s príslušnými sociálnymi partnermi a ostatnými organizáciami občianskej spoločnosti a že štát by mal byť zodpovedný za zaručenie kvality tohto uznania. Postupy uznávania môžu účinnejšie prispieť k zviditeľneniu výhod neformálneho vzdelávania, a to najmä u sociálnych partnerov. Tiež je dôležité poskytovať čo najrozsiahlejšie a najzrozumiteľnejšie informácie o modeloch uznávania a potvrdzovania zručností s cieľom zabezpečiť, aby boli prínosom pre všetkých.

4.3.4 V čase vysokej nezamestnanosti, najmä u mladých ľudí, je prehodnotenie získavania zručností otvorenejším a flexibilnejším spôsobom významnou strednodobou a dlhodobou výzvou pre Európu. Prekonanie týchto výziev si vyžaduje, aby členské štáty okrem iného:

- a) zaručili, aby sa všetci mohli zapojiť do celoživotného vzdelávania, ktoré im umožní zvýšenie úrovne zručností a prístup ku kvalifikovanejším pracovným miestam, čím sa splní cieľ „inkluzívneho rastu“ stratégie Európa 2020;
- b) zaručili mladým ľuďom možnosť konzultácie s odborníkmi v oblasti kariérneho poradenstva;
- c) pomocou praktických, inovatívnych a tvorivých opatrení, ktoré boli schválené v rámci sociálneho dialógu, zlepšili odbornú prípravu (zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikácia) pre tých, ktorí už pracujú alebo by chceli pracovať, ale nemajú adekvátne akademické alebo neakademické zručnosti. Pri týchto iniciatívach treba zohľadniť vek, skúsenosti a znalosti pracovníkov;
- d) potvrdili právo jednotlivca na vysokokvalitnú certifikovanú odbornú prípravu, pričom sa stanoví počet hodín odbornej prípravy za rok pre všetkých pracovníkov, a to nezávisle od úrovne kvalifikácie a typu zmluvy;
- e) povzbudzovali podniky, aby vypracovali plány rozvoja zručností, a to spolu s pracovníkmi a zamestnávateľmi, pričom sa zohľadnia podmienky jednotlivých podnikov, najmä MSP, v zmysle dohody medzi pracovníkmi a zamestnancami uzavretej na európskej úrovni;
- f) podporili iniciatívy zamerané na zviditeľnenie zručností získaných mimo formálneho vzdelávania, posilnili uznávanie neformálneho vzdelávania a zaručili jeho kvalitu.

4.3.5 Výbor podporuje snahu Komisie o vytvorenie európskeho priestoru pre zručnosti a kvalifikácie s cieľom zabezpečiť väčší súlad a transparentnosť pri uznávaní zručností a kvalifikácií v EÚ.

4.4 Podpora európskych učiteľov a vychovávateľov

4.4.1 EHSV súhlasí s tým, že oznámenie uznáva kľúčovú úlohu učiteľov a vychovávateľov pri zlepšovaní vzdelávania a podpore detí a mladých ľudí pri získavaní zručností, ktoré potrebujú, aby mohli čeliť výzvam globalizácie. Investície do odbornej prípravy a zamestnávania vysokokvalitných učiteľov a vychovávateľov sú preto potrebnou a pozitívnou stratégiou.

4.4.2 Tvrdenie, že dobrí učitelia a vychovávatelia môžu byť prínosom však nie je to isté ako tvrdenie, že len samotná výučba podmieňuje vzdelanie študenta alebo jeho chápanie sociálno-ekonomického kontextu, v ktorom tento proces prebieha.

4.4.3 Vzhľadom na ďalekosiahle hospodárske, sociálne a technologické zmeny by sa povolanie učiteľa malo vnímať ako kľúčový prvok pri podpore vysokokvalitného vzdelávania, ktoré sa dokáže prispôbiť súčasným požiadavkám. To znamená, že zlepšovanie akademického a profesionálneho vzdelávania učiteľov, ako aj poskytnutie primeraného platového ohodnotenia a podmienok kariérneho postupu a zatriktívnenie tohto povolania u mladých ľudí nadobúdajú v tejto súvislosti veľký význam. Zároveň je veľmi dôležité zaručiť väčšiu rodovú rovnováhu pri prijímaní učiteľov.

4.4.4 Výbor upozorňuje na to, že do procesu prijímania učiteľov treba zaradiť hľadisko rozmanitosti, najmä pokiaľ ide o etnický pôvod, kultúru, náboženstvo, vek atď. Okrem toho, v súvislosti s voľným pohybom osôb a migráciou, je obzvlášť dôležité, aby sa zlepšili jazykové znalosti a zručnosti v medzikultúrnej komunikácii u detí a mladých ľudí, ako aj u učiteľov s cieľom zlepšiť spoluprácu aj vtedy, ak sa materinské jazyky rôznia. Učiteľom sa musí poskytnúť vhodná odborná príprava, aby boli schopní pracovať so žiakmi, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku alebo sú v núdzi, pochádzajú zo sociálne rizikových oblastí alebo sú vystavení vylúčeniu. Preto sú potrební učitelia, ktorí sa dokážu začleniť do multikultúrneho a rôznorodého vzdelávacieho prostredia⁽¹⁸⁾.

4.5 Financovanie vzdelávania

4.5.1 EHSV víta záväzok Komisie zamerať sa viac na financovanie vzdelávania a otvoriť diskusiu s hlavnými aktérmi o výhodách investovania do vzdelávania⁽¹⁹⁾. Podporuje tiež

myšlienku spolupráce so sociálnymi partnermi s cieľom preskúmať spôsob, ako zvýšiť ponuku vysokokvalitnej praxe na pracovisku.

4.5.2 Výbor víta, že členské štáty podporujú vnútroštátne diskusie o mechanizmoch udržateľného financovania vzdelávania a odbornej prípravy. Napriek tejto pozornosti sa však financovanie vzdelávania a odbornej prípravy v mnohých členských štátoch znižuje⁽²⁰⁾. EHSV poukazuje na význam rozsiahleho a kontinuálneho zapojenia sociálnych partnerov a ostatných organizácií občianskej spoločnosti do tohto procesu. Výbor víta úsilie o zapojenie súkromného sektora do spolufinancovania vzdelávania, najmä odborného vzdelávania a prípravy, ale zároveň odporúča, aby sa v takýchto prípadoch zaviedli jasné kritériá pre rozdelenie zodpovednosti medzi rozličné sektory (verejný, súkromný alebo iné). Nesmie to znamenať odobratie zodpovednosti štátov za národné a medzinárodné záväzky, ku ktorým sa zaviazali s cieľom zaručiť primerané financovanie a vysokokvalitné vzdelávanie pre všetkých⁽²¹⁾.

4.5.3 EHSV dôrazne vyzdvihuje význam programov, ako sú Erasmus, Erasmus Mundus a Mládež v akcii pre mobilitu mladých ľudí. Príspevok týchto programov k osobnému rozvoju mladých ľudí, ich zručnostiam a kvalifikáciám je všeobecne uznávaný. Financovanie týchto programov by sa preto malo v rámci nového viacročného finančného rámca zvýšiť. Mal by sa tiež zlepšiť postup výberu účastníkov, aby sa zabezpečili spravodlivé, rovnaké a skutočné šance pre všetkých, a k účasti na týchto iniciatívach by sa mali podporovať určité konkrétne rizikové skupiny prostredníctvom programov a riešení na prekonávanie prekážok spojených s financiami alebo kvalifikáciou, s ktorými sa stretávajú mnohí študenti a mladí ľudia.

4.6 Partnerstvá

4.6.1 EHSV súhlasí s Komisiou, pokiaľ ide o význam užšej spolupráce s rôznymi aktérmi a sociálnymi skupinami v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Partnerstvá môžu priniesť obohacujúcu výmenu skúseností a sú príležitosťou na to, aby sa do vzdelávacieho procesu zapojili všetci, ktorí môžu poskytnúť a/alebo aktualizovať špecifické zručnosti, a to najmä tie, ktoré žiada trh práce.

4.6.2 EHSV zdôrazňuje, že je dôležité zapojiť všetky zainteresované strany (vrátane mládežníckych a komunitných organizácií, škôl, učiteľov, rodičov a vychovávateľov, podnikov a odborov, miestnych a regionálnych samospráv a vnútroštátnych verejných orgánov) do vzdelávania a stanoviť jasné ciele, zaviesť pravidelné hodnotenia a vyčleniť dostatočné zdroje s cieľom zaručiť ich udržateľnosť. Výbor dúfa, že program Erasmus pre

⁽¹⁸⁾ Ú. v. EÚ C 151, 17.6.2008, s. 41; Ú. v. EÚ C 218, 11.9.2009, s. 85.

⁽¹⁹⁾ UNESCO uverejnilo novú štúdiu, ktorá analyzuje príspevky podnikov a súkromných nadácií na vzdelávanie a v ktorej uvádza, že tieto príspevky dosahujú celkovú výšku len 683 mil. USD ročne. V rámci širšej perspektívy ide o 0,1 % obratu dvoch najväčších svetových ropných spoločností alebo o ekvivalent ceny dvoch lietadiel typu Airbus A380. Je to zanedbateľný príspevok v porovnaní so 16 mld. USD, ktoré sú každoročne potrebné na to, aby mohli všetky deti navštevovať základnú školu. Prezentácia na fóre v Davose 23. januára 2013.

⁽²⁰⁾ Správa Eurydice „Funding of Education in Europe 2000 – 2012. The Impact of the Crisis.“ (http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/129EN.pdf).

⁽²¹⁾ Záväzok zaručiť vysokokvalitné vzdelávanie pre všetkých je začlenený do všetkých národných ústav a na medzinárodnej úrovni do záverečného vyhlásenia svetovej konferencie o vzdelávaní, UNESCO, Jomtien, 1990 a do rozvojových cieľov tisícročia, OSN, New York, 2000, ktorých signatármi sú všetky členské štáty EÚ.

všetkých rozhodujúcim spôsobom prispeje k podpore, posilneniu a propagácii partnerstiev, ktoré sa snažia zaručiť vysokokvalitné vzdelávanie a rovnaké príležitosti. Vzdelávanie je holistickým procesom, preto si vyžaduje vysokú úroveň kariérneho usmernenia spolu s odbornými poradenstvom. Okrem toho treba šíriť osvedčené postupy používané v mnohých školách, ktoré sa po skončení vyučovania premieňajú na strediská kultúrnej činnosti, stretnutí a ďalšieho vzdelávania a ponúkajú rozličné možnosti pre rôzne generácie a rôzne spoločenské kategórie.

4.6.3 Výbor uznáva význam mládežníckych združení pre dynamiku zapojenia mladých ľudí a ich príspevok k riešeniu obrovských problémov, ktoré postihujú mladých ľudí

v súčasnosti. Medzi ne samozrejme patrí nezamestnanosť mladých ľudí, ktorej extrémne vysoká miera je absolútne neprijateľná. Vytváranie partnerstiev s týmito organizáciami na podporu získavania sociálnych zručností (soft skills), ako sú organizačné schopnosti, komunikácia, vodcovstvo, iniciatíva, znalosť cudzích jazykov a iné zručnosti, by mohlo byť prínosnou stratégiou za predpokladu, že budú zaručené aj zdroje potrebné na jej implementáciu ⁽²²⁾.

4.6.4 EHSV víta myšlienku vytvorenia záruk pre mladých v členských štátoch, ktoré by boli financované v rámci viacročného finančného rámca, no nazdáva sa, že 6 mld. EUR jednoznačne nepostačuje, keďže určitú časť z týchto prostriedkov už poskytuje Európsky sociálny fond.

V Bruseli 10. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽²²⁾ Správa Univerzity v Bath/GHK poukázala na vplyv formálneho vzdelávania na zamestnateľnosť mladých ľudí a na význam mládežníckych organizácií v tomto procese.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov“

COM(2012) 788 final – 2012/0366 (COD)

(2013/C 327/13)

Spravodajca: **José Isaiás RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO**

Európsky parlament a Rada sa 15. januára 2013 rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov“

COM(2012) 788 final – 2012/0366 (COD).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 26. marca 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 11. júla 2013) prijal 173 hlasmi za, pričom 52 členovia hlasovali proti a 28 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery

1.1 Právnym základom legislatívneho návrhu, ktorý predložila Európska komisia, je článok 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) ⁽¹⁾ Cieľom tejto právnej úpravy je preto zrejme prispôbenie právnych ustanovení týkajúcich sa tabakových výrobkov v snahe zaistiť správne fungovanie vnútorného trhu. V bode 3.9.1 dôvodovej správy k návrhu smernice sa uvádza, že voľbu tohto právneho základu potvrdil Súdny dvor Európskej únie pre smernicu 2001/37/ES ⁽²⁾, a preto je ten istý právny základ vhodný pre predkladaný návrh na dosiahnutie vysokej úrovne ochrany zdravia obyvateľstva pred rizikami, ktoré predstavujú tabakové výrobky.

1.2 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) v zásade víta tento právny základ, vzhľadom na ciele návrhu, s ktorými v plnej miere súhlasí a ktoré sú zamerané najmä na prevenciu začatia fajčenia hlavne medzi mladými ľuďmi. EHSV však poznamenáva, že pri niektorých príležitostiach, napríklad vo Výbore pre právne veci Európskeho parlamentu, bol tento právny základ spochybnený, a to predovšetkým z dôvodu, že stanovený cieľ môžu dostatočne dosiahnuť aj členské štáty.

⁽¹⁾ Článok 114 Zmluvy o fungovaní EÚ.

„1. Nasledujúce ustanovenia sa použijú na dosiahnutie cieľov uvedených v článku 26, pokiaľ zmluvy neustanovujú inak. Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom a po porade s Hospodárskym a sociálnym výborom prijímajú opatrenia na aproximáciu ustanovení zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré smerujú k vytváraniu a fungovaniu vnútorného trhu.“

⁽²⁾ Pozri vec C-491/01 *The Queen v Secretary of State for Health, ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd and Imperial Tobacco Ltd*.

1.3 EHSV plne súhlasí s Európskou komisiou, že právo na zdravie musí byť dôležitejšie než akékoľvek hospodárskeho úvahy. V tejto súvislosti Európsky hospodársky a sociálny výbor rozhodne podporuje realizáciu plánov a kampaní zameraných na osvetu a zvyšovanie povedomia verejnosti, pokiaľ ide o závažné dôsledky fajčenia na zdravie. Naďalej však má pochybnosti o tom, či navrhované opatrenia prispievajú k postupnému zanechaniu fajčenia. EHSV preto odporúča, aby sa tieto prerokovávané opatrenia doplnili a aby sa jasne zdôraznil význam osvetových a informačných stratégií na základných a stredných školách realizovaných na európskej úrovni, aby tak každé dieťa alebo mladý človek bol správne, v plnom rozsahu a pravidelne informovaný o vlastnostiach tabaku a jeho škodlivých dôsledkoch, ako aj o rakovinotvorných účinkoch environmentálneho tabakového dymu ⁽³⁾.

1.4 Výbor uznáva, že v celej EÚ bude vo všetkých sektoroch hodnotového reťazca od pestovania, výroby, balenia až po predaj tabaku a tabakových výrobkov ohrozený veľký počet pracovných miest. EHSV žiada, aby sa potrebná pozornosť zamerala na predchádzanie týmto rizikám na trhu práce a dôrazne odporúča, aby sa využili všetky dostupné formy prechodných a reštrukturalizačných opatrení, najmä systémy odbornej prípravy pre pracovníkov, ako aj vedecká, technická a inovačná podpora pre podniky a farmy, aby dorábali nové druhy produktov, s cieľom udržať zamestnanosť. Treba podotknúť, že pestovanie tabaku prispieva k zamestnanosti na vidieku.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 89-93.

V členských štátoch, na ktoré má táto možná reštrukturalizácia najväčší dosah, najmä v čase pretrvávajúcej hospodárskej krízy, by sa mali účinne využiť Kohézny fond a štrukturálne fondy, fondy regionálneho rozvoja a fondy pre výskum a inovácie.

1.5 Existuje riziko, že to povedie k zásadnému zníženiu daňových príjmov, a to nielen v dôsledku zvýšenia nelegálneho obchodu, ale tiež z dôvodu poklesu predaja a cien. Na dani z tabakových výrobkov sa v súčasnosti v Európskej únii získa takmer 100 miliárd EUR.

1.6 Dôjde k veľkému nárastu nelegálneho obchodovania (pašovania a falšovania) riadeného zločineckými sieťami, ktorý bude mať za následok pokles predaja legálnych tabakových výrobkov, zníži daňové príjmy z tabakových výrobkov, ohrozi bezpečnosť spotrebiteľov z dôvodu nedostatočných hygienických kontrol a kontrol kvality a uľahčí prístup maloletých k tabakovým výrobkom. V Európskej únii každý rok unikne na daniach v dôsledku nelegálneho obchodu 10 miliárd EUR⁽⁴⁾ (údaje OLAF), keďže predaj pašovaného tabaku predstavuje v EÚ v súčasnosti 10 %⁽⁵⁾. EHSV môže len privítať, že v rámci rámcového dohovoru WHO o kontrole tabaku bol nedávno podpísaný protokol o odstránení nedovoleného obchodovania s tabakovými výrobkami, v ktorom sa požaduje, aby zúčastnené strany zaviedli účinné opatrenia na obmedzenie nedovolennej produkcie tabaku a obchodovania s ním⁽⁶⁾.

1.7 Súčasný návrh podstatne zmení podmienky pre vstup na trh, hospodársku súťaž a potrebné fungovanie voľného obchodu s legálnym, hoci mimoriadne regulovaným výrobkom. EHSV však uznáva znepokojenie vyjadrené v tejto súvislosti v niektorých hodnoteniach vplyvu na európskej a medzinárodnej úrovni, no požaduje aby sa zväzili očakávané prínosy, a to pokiaľ ide o zníženie nákladov na zdravotnú starostlivosť, ako aj zlepšenie zdravotného stavu, keďže európski občania majú podľa článku 35 Charty základných práv nárok na to, aby im Európska únia poskytla vysokú úroveň ochrany ich zdravia.

1.8 Tým, že sa na Komisiu presunú široké právomoci s cieľom ďalšieho rozvoja kľúčových aspektov smernice prostredníctvom delegovaných aktov, sa oslabia zvrchované právomoci členských štátov a naruší sa zásada subsidiarity. EHSV nemôže súhlasiť s delegovanými aktmi, ktoré nie sú v súlade s tým, čo je výslovne uvedené v článku 290 ZFEÚ. Okrem toho osem národných parlamentov (dohľad nad dodržiavaním subsidiarity) sa 14 hlasmi vyslovilo proti návrhu Komisie, pretože nerešpektuje zásadu subsidiarity⁽⁷⁾.

1.9 EHSV podporuje koncepciu znižovania rizika a v dôsledku toho žiada od Komisie jasnú definíciu „výrobkov so zníženým rizikom“ a vhodný právny rámec pre ne, ktorý by nespochybiteľným vedeckým spôsobom doložil nižšie riziko v porovnaní s tradičnými cigaretami, a to predovšetkým u výrobkov, ktoré obsahujú tabak (a nie chemicky vyrábaný nikotín), a preto podliehajú smernici.

2. Úvod

2.1 EHSV si plne uvedomuje riziká, ktoré predstavuje tabak pre verejné zdravie. Ako sa uvádza v prvej časti dôvodovej správy k návrhu smernice, tabak predstavuje hlavnú príčinu predčasnej smrti v EÚ a je každý rok zodpovedný za takmer 700 000 prípadov úmrtí. V tejto súvislosti návrh zdôrazňuje chvályhodné a plne zdieľané ciele, ako je prevencia začatia fajčenia, najmä u mladých ľudí vzhľadom na skutočnosť, že 70 % fajčiarov začína fajčiť pred dovŕšením 18. a 94 % pred dovŕšením 25. roka života, čo posilňuje nutnosť prijatia opatrení vzťahujúcich sa na deti a mládež⁽⁸⁾.

2.2 V tomto kontexte sa EHSV nazdáva, že preskúmanie smernice je absolútne nevyhnutné, a preto by sa malo uskutočniť bezodkladne. Napokon, má niekoľkoročné meškanie, hoci sa v Charte základných práv Európskej únie ustanovuje, že pri tvorbe a uskutočňovaní všetkých politík a činností Únie sa zabezpečí vysoká úroveň ochrany ľudského zdravia. Je jasné, že právo na zdravie musí byť dôležitejšie než akékoľvek hospodárske úvahy. Okrem toho treba mať na pamäti, že v štátoch, ktoré prijali veľmi striktné protifajčiarske právne predpisy, sotva došlo k zmene miery konzumácie tabakových výrobkov. Podľa nedávno zverejnenej správy Európskej komisie o nefajčiarskom prostredí, napríklad v prípade Španielska spotreba tabaku za posledné tri roky napriek prijatíu prísnych zákonov poklesla sotva o dve percentá⁽⁹⁾. Okrem prerokovávaných opatrení EHSV v tejto súvislosti rozhodne podporuje realizáciu plánov a kampaní zameraných na osvetu a zvyšovanie povedomia verejnosti, pokiaľ ide o závažné dôsledky fajčenia na zdravie. Domnieva sa, že z dlhodobého hľadiska zvýšia účinnosť navrhovaných opatrení, pokiaľ ide o verejné zdravie, keďže pretrvávajú pochybnosti o tom, či uľahčia potrebné postupné zanechanie fajčenia.

2.3 Koncept návrhu revízie smernice o tabakových výrobkoch 2001/37/ES, ktorý Európska komisia predložila 19. decembra 2012, môže mať v prípade, že sa nezavedú žiadne sprievodné opatrenia, vážne následky na zamestnanosť, ekonomiku a daňové príjmy v Európskej únii, čo je v rozpore s inými základnými cieľmi Únie, ako sú plná zamestnanosť a hospodársky rast (článok 3 ZFEÚ). V Európskej únii zamestnáva sektor tabakových výrobkov asi 1,5 milióna osôb. Asi 400 000 z nich sú poľnohospodári, ktorí sa venujú pestovaniu tabaku a 956 000 pracovných miest je závislých od maloobchodného predaja⁽¹⁰⁾. Na druhej strane sa každý rok vďaka daniam, ktorým podliehajú tabakové výrobky, vyberie takmer

⁽⁴⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_OLAF-11-5_en.htm?locale=EN.

⁽⁵⁾ The European Tobacco Sector. An analysis of the socio-economic footprint. Analýza, ktorú vypracovala Nomisma a tlačová správa Európskej komisie zo 16. novembra 2012.

⁽⁶⁾ Tamže.

⁽⁷⁾ <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLng=EN>.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 351, 15.11.2012, s. 6-11.

⁽⁹⁾ Report on the implementation of the Council Recommendation of 30 November 2009 on Smoke-free Environments.

⁽¹⁰⁾ The European Tobacco Sector. An analysis of the socio-economic footprint. Analýza, ktorú vypracovala Nomisma.

100 miliárd EUR. Ide o veľmi významné vývozné odvetvie, ktoré si ako jedno z mála uchováva pozitívnu bilanciu na európskej úrovni, ako aj na úrovni mnohých členských štátov. V roku 2012 predstavoval celkový vývoz tabakových výrobkov z Európskej únie asi 55 000 ton. Najväčší objem pochádzal z Bulharska (13 200), Grécka (11 200) a Francúzska (8 000). Tabak je okrem toho poľnohospodárskym výrobkom, ktorý v Únii poskytuje 400 000 pracovných miest, a to predovšetkým v slabších regiónoch bez iných alternatív. Zo štatistických údajov UNITAB a COPA vyplýva, že 96 % poľnohospodárskych podnikov, ktoré sa venujú tabaku, sú rodinné firmy obhospodarujúce v priemere 0,5 až 3 hektáre pôdy ⁽¹¹⁾.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Návrh smernice o tabakových výrobkoch, ktorý predložila Európska komisia, sa zameriava na šesť činností:

- označovanie a balenie,
- zložky,
- formáty,
- bezpečnostné prvky a vysledovateľnosť,
- cezhraničný predaj na diaľku,
- bezdymové tabakové výrobky a rozšírenie rozsahu regulovaných výrobkov.

Tri z týchto šiestich oblastí by mali obrovský dosah na zamestnanosť a daňové príjmy členských štátov Európskej únie. Pokiaľ ide o označovanie, balenie a zložky, návrh obsahuje zdravotné výstrahy, ktoré sú rozšírené nepomerne k tým existujúcim, čím sa obmedzuje formát, chuť a obsah tabakových výrobkov. Napríklad na všetkých balíčkoch by museli byť zdravotné výstrahy s obrázkom a textom pokrývajúce 75 % plochy obalu, k čomu treba pridať nové informačné oznamy na bočných stranách (50 % každej strany) a navyše daňový kolok, ktorý je povinný v niektorých členských štátoch, oznámenie o zákaze predaja mladistvým osobám a priestor vyčlenený pre nové opatrenia, ktoré zaručia sledovanie a vysledovateľnosť tabakových výrobkov. Toto *de facto* znamená extrémne zmenšenie priestoru, ktorý je k dispozícii na uverejnenie právoplatne registrovaných obchodných značiek. Balíčky budú mať minimálne rozmery na výšku a na šírku, čo bude znamenať, že niektoré druhy balíčkov zaniknú. To je prípad typu „casket“, ktorý je veľmi obľúbený u spotrebiteľov v niektorých krajinách, napríklad v Grécku. Takisto by zmizol model balenia, ktoré je najpoužívanejšie v Portugalsku. Táto zmena v balení, ktorá sa neopiera o vedecké dôkazy, môže ohroziť pracovné miesta v sektore baliarenskeho a obalového priemyslu, ktorý má veľký význam v mnohých európskych krajinách, ako napríklad v Nemecku, Poľsku, Francúzsku, Spojenom kráľovstve alebo Rakúsku. Treba poukázať na

to, že minimálne požiadavky na výšku a šírku tabakových výrobkov neboli zahrnuté do verejnej konzultácie a takisto neboli súčasťou správy o vplyve. Okrem toho sa zakazuje predaj cigariet obsahujúcich charakteristické príchuť a vytvára sa nová definícia „cigarky“, čo je v rozpore s daňovými predpismi, ktoré v Únii platia len niečo vyššie roka ⁽¹²⁾.

3.2 V dôsledku toho a vzhľadom na skutočnosť, že všetky balenia by mali rovnaký formát a chuť, by jediným kritériom na rozlišovanie medzi značkami bola cena, čím by došlo k ochudobneniu hodnotového reťazca v celom sektore. Ak sa cena stane jediným konkurenčným prvkom, dôjde k poklesu cien, čo na jednej strane povedie k poklesu príjmov účastníkov sektora a nižším daňovým príjmom štátov a na druhej strane k strate pracovných miest v sektore.

3.3 Toto jediné možné odlíšenie podľa ceny napríklad zapríčini, že kvalitný tabak, ktorý sa pestuje v Európskej únii, prestane byť atraktívny pre spoločnosti s továrňami na území Únie, pretože kritérium kvality prestane byť kritériom pri nákupe tabakových listov. To bude znamenať, na rozdiel od tvrdení Komisie v jej posúdení vplyvu, veľké riziko pre pracovné miesta, ktoré závisia od tejto plodiny. V súčasnosti predstavuje zber tabakových listov v Európskej únii 250 000 ton tabaku ročne, pričom najväčším producentom je Taliansko (89 000 ton), za ním nasledujú Bulharsko (41 056 ton), Španielsko (38 400 ton) a Grécko (24 240 ton). Tento článok reťazca dáva zamestnanie 400 000 osobám, na čele s Bulharskom, kde sa pestovaniu tabaku venuje 110 000 osôb, za ktorým nasleduje Poľsko so 75 100 osobami a Taliansko s 59 300 osobami ⁽¹³⁾.

3.4 Ďalším možným dôsledkom standardizácie formátov a chutí by mohol byť aj nárast pašovania tabakových výrobkov. Ak budú všetky výrobky takmer rovnaké, budú z toho profitovať mafie, ktoré budú môcť veľmi ľahko vyrábať svoje falšované výrobky v pôvodných formátoch a chutiach, na ktoré sú spotrebiteľia zvyknutí, aby tak uspokojili tento dopyt neregulovanou činnosťou a bez toho, aby z toho ministerstvá financií členských štátov získali čo i len jediné euro. Tieto výrobky navyše nebudú predmetom žiadnej kontroly kvality, takže bezpečnosť spotrebiteľov bude vážne ohrozená.

3.5 Podľa najnovších údajov, ktoré sú k dispozícii, dochádza v Európskej únii v dôsledku nelegálneho obchodu každoročne k daňovým únikom vo výške 10 miliárd EUR za nezdanené tabakové výrobky. Predaj pašovaných tabakových výrobkov predstavuje v súčasnosti v EÚ 10 % celkového objemu ⁽¹⁴⁾. EHSV môže preto len privítať, že v rámci rámcového dohovoru WHO o kontrole tabaku bol 12. novembra 2012 podpísaný protokol o odstránení nedovoleného obchodovania s tabakovými výrobkami. V protokole, ktorý v rokovaníach presadila

⁽¹¹⁾ DIVTOB: diversification for Tobacco Growing Regions in the Southern European Region. Hohenheim University. Sixth Framework Programme funded European Research and Technological Development.

⁽¹²⁾ Smernica Rady 2011/64/EÚ z 21. júna 2011 o štruktúre a sadzbách spotrebnej dane z tabakových výrobkov, Ú. v. EÚ L 176, 5.7.2011, s. 24-36.

⁽¹³⁾ Pozri poznámku pod čiarou 10.

⁽¹⁴⁾ Pozri poznámku pod čiarou 5.

Európska komisia konajúca v mene Únie a členských štátov, sa požaduje, aby zúčastnené strany zaviedli účinné opatrenia na obmedzenie produkcie tabaku a nedovoleného obchodovania s ním ⁽¹⁵⁾.

3.6 Okrem daňových strát povedie nárast nelegálneho obchodu k poklesu predaja tabakových výrobkov, čo sa dotkne celého hodnotového reťazca, avšak predovšetkým to môže mať dôsledky na maloobchodný predaj tabakových výrobkov. Od maloobchodného predaja tabakových výrobkov závisí v Európskej únii priamo či nepriamo takmer milión pracovných miest, a to tak prostredníctvom licenčných obchodov, kioskov alebo špecializovaných zariadení, ako aj – v prípade Francúzska, Talianska, Španielska a odnedávna tiež Maďarska – sietí regulovaných predajných miest tabakových výrobkov a cenín kontrolovaných príslušnými štátmi. Len v Grécku závisí od maloobchodného predaja tabakových výrobkov 40 000 pracovných miest ⁽¹⁶⁾.

3.7 EHSV uznáva, že môžu byť ohrozené pracovné miesta vo všetkých odvetviach hodnotového reťazca výroby, balenia a maloobchodného predaja tabaku a súvisiacich výrobkov, ako aj v poľnohospodárskych oblastiach, kde neboli rozvíjané žiadne iné alternatívy a kde sa už neposkytujú dotácie v rámci SPP. Treba podotknúť, že pestovanie tabaku prispieva k zamestnanosti na vidieku. Výbor požaduje, aby sa náležitá pozornosť venovala minimalizovaniu týchto rizík týkajúcich sa trhu práce, a dôrazne odporúča, aby sa v tejto súvislosti využili všetky dostupné formy prechodných a reštrukturalizačných opatrení. Ide najmä o systémy odbornej prípravy pre pracovníkov spolu s vedeckou, technickou a inovačnou podporou pre podniky a poľnohospodárske podniky, aby dorábali nové typy produktov, s cieľom udržať zamestnanosť. V členských štátoch, ktorým by táto prípadná reštrukturalizácia priniesla najväčšie problémy, by sa najmä v kontexte súčasnej hospodárskej krízy mali účinne využívať prostriedky z Kohézneho fondu, štrukturálnych fondov, regionálnych fondov a fondov určených na výskum a inováciu.

3.8 EHSV celkovo uznáva, že návrh smernice môže obsahovať značné riziká. Žiada však, aby sa zohľadnili očakávané zlepšenia, t. j. zníženie výdavkov na zdravotnú starostlivosť a zlepšenie úrovne zdravia, keďže európski občania majú podľa článku 35 Charty základných práv Európskej únie nárok očakávať od Európskej únie vyššiu úroveň ochrany ľudského zdravia.

3.9 Návrh smernice obsahuje 16 delegovaných aktov, ktorými sa Európskej komisii dávajú právomoci na regulovanie a rozhodovanie v súvislosti s kľúčovými prvkami smernice, čo je záležitosť, ktorú explicitne vylučuje článok 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie ⁽¹⁷⁾. Rade, Európskemu parlamentu a národným parlamentom sa tak neponecháva takmer žiaden priestor, aby sa mohli zapojiť do regulácie základných aspektov smernice.

⁽¹⁵⁾ Pozri poznámku pod čiarou 5.

⁽¹⁶⁾ Pozri poznámku pod čiarou 10.

⁽¹⁷⁾ Ú. v. EÚ C 115, 9.5.2008, s. 172.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Opatrenia navrhované v smernici sú veľmi obmedzujúce a vychádzajú z kritérií zameraných na zníženie atraktívnosti týchto výrobkov, s cieľom splniť sledované zdravotné ciele. EHSV navyše upozorňuje na nevyhnutnosť realizácie plánov a osvetových kampaní zameraných predovšetkým na mládež v Európe. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa odhadov samotnej Európskej komisie sa môže zdať, že jej opatrenia budú mať veľmi malý vplyv na zdravie (2 %). Táto progresívnosť však bude môcť zabrániť závažným a tým aj potenciálne neprimeraným hospodárskym škodám.

4.1.1 Umiestnenie zdravotných výstrah pokrývajúcich 75 % plochy obidvoch strán balenia a nových informačných oznamov na 50 % bočných strán (článok 9) sa neopiera o nezvratné vedecké dôkazy. Hoci Hammondova štúdia ⁽¹⁸⁾ naznačovala účinnosť týchto výstrah, iné štúdie, ako napríklad tie, ktoré vypracovala univerzita v Maastrichte ⁽¹⁹⁾

a US FDA ⁽²⁰⁾, ukazujú opak, t. j., že grafické zdravotné upozornenia nie sú účinné z hľadiska znižovania počtu fajčiarov. Podľa Eurobarometra samotnej Európskej komisie ⁽²¹⁾ deväť z desiatich fajčiarov priznáva, že výstrahy veľkého formátu ich nepresvedčia o tom, aby prestali fajčiť, a šesť z desiatich si myslí, že tento druh opatrení neprispieva k zníženiu spotreby u mladistvých. Federálny kasačný súd Spojených štátov vo svojom nedávnom rozsudku tiež dospel k záveru, že neexistujú dostatočné vedecké dôkazy, pokiaľ ide o tieto veľkoplošné grafické zdravotné výstrahy. Konštatuje, že neexistuje „žiadny dôkaz, ktorý by potvrdil, že tieto výstrahy priamo viedli k výraznému poklesu konzumácie tabakových výrobkov v žiadnej z krajín, ktoré ich v súčasnosti vyžadujú“. Dodáva tiež, že „dôkazová sila je veľmi slabá“ ⁽²²⁾.

4.2 Toto neprimerané zväčšenie plochy zdravotných výstrah okrem toho priniesie:

— jednostranné odobratie právoplatných práv duševného vlastníctva a priemyselných autorských práv výrobcov, ktorí nebudú môcť používať svoje registrované značky. Podľa

⁽¹⁸⁾ Hammond D. "Health warning messages on tobacco products: a review.", Tobacco Control 2011; 20:327-3. Sambrook Research International, "A review of the science base to support the development of health warnings for tobacco packages", Newport: Sambrook Research International; 2009 (správa vypracovaná pre Európsku komisiu).

⁽¹⁹⁾ <http://www.maastrichtuniversity.nl/web/Main/Sitewide/News/1/SmokersWillNotBePutOff1.htm>.

⁽²⁰⁾ Nonnemaker, J., et al., Experimental Study of Graphic Cigarette Warning Labels: Final Results Report Prepared for Center for Tobacco Products, Food and Drug Administration, Contract No. HHSF-223-2009-10135G, december 2010.

⁽²¹⁾ http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf.

⁽²²⁾ RJ Reynolds Tobacco Company v Food & Drug Administration, United States Court of Appeals for the District of Columbia Circuit, august 2012.

Súdneho dvora Európskej únie⁽²³⁾ majú výrobcovia právo používať svoje registrované obchodné značky a pokračovať v individualizácii svojich výrobkov,

- nové obmedzenie hospodárskej súťaže v sektore, v ktorom sú možnosti na odlišenie už veľmi obmedzené,
- porušenie základných obchodných práv, ktoré sú vlastné akejkoľvek legálnej obchodnej činnosti,
- spomalenie uvádzania nových výrobkov na trh,
- elimináciu výskumu a možného zlepšenia kvality ponúkaných výrobkov. Svojvoľne sa obmedzí zavádzanie nových výrobkov novej generácie bez toho, aby sa umožnilo vytvorenie jasného regulačného rámca, ktorý by slúžil na analýzu znižovania rizika, ktoré môžu predstavovať tieto výrobky pre obyvateľstvo. To môže tiež brzdiť vytváranie bohatstva a pracovných miest spojených s inováciami a výskumom súvisiacim s týmito výrobkami. Na tieto nové výrobky s možným menším rizikom by sa nemali vzťahovať rovnaké obmedzenia, aké sa týkajú tradičných výrobkov.

4.3 To isté platí pre obmedzenie zložiek s cieľom eliminovať charakteristické chute alebo vône (článok 6), ktoré sa neopiera o vedecké dôkazy, akými by mohlo byť zníženie toxicity alebo návykovosti uvedených zložiek, ale vychádza z takého subjektívneho kritéria, ako je zníženie atraktívnosti tabakových výrobkov a zo subjektívnych stereotypov o druhu tabaku, ktorý konzumuje každá skupina bez ohľadu na vek alebo pohlavie. Rovnaká subjektivita sa ukazuje v súvislosti so svojvoľným zákazom – bez uvedenia akýchkoľvek argumentov – určitých formátov, ako sú tenké cigarety (čo nebolo súčasťou verejných konzultácií a nie je ani obsiahnuté v správe o vplyve), krátke cigarety či celá kategória cigariet s mentolovou príchuťou, pri stanovení minimálnej hmotnosti balíčku rezaného tabaku, standardizácii formátu plechoviek na rezaný tabak, či dokonca zavedení novej kategórie „cigarky“ v rozpore so smernicou 2011/64/EÚ⁽²⁴⁾, ktorá je platná od 1. januára 2011. Tento zákaz tenkých alebo mentolových cigariet, ktoré sú obľúbené u spotrebiteľov v rozličných európskych krajinách, by zapríčinil, že spotrebiteľia by k nim nemali prístup a museli by sa uchýliť k trhu s pašovanými tovarom, aby si ich mohli kúpiť. Ide navyše o tabakové výrobky, ktoré konzumujú prevažne dospelí fajčiari, a preto v tomto konkrétnom prípade nemožno argumentovať tým, že cieľom je zabrániť prístupu mladistvých k spotrebe tabaku. V konkrétnom prípade mentolu treba napríklad pripomenúť, že tento druh tabaku konzumujú zväčša staršie osoby, a že krajiny s veľmi prepracovanou

protifajčiarskou legislatívou s konkrétnymi ustanoveniami týkajúcimi sa zákazu určitých zložiek, ako sú Spojené štáty alebo Kanada, ho nezakázali, čo vedie EHSV k návrhu, aby zákaz týkajúci sa mentolu bol z návrhu smernice vypustený.

4.3.1 Celkovo súhlasíme s návrhom Komisie zakázať nové výrobky na trhu s chuťou žuvačky, koktailov piña colada či mojito, tzv. *candy-flavored cigarettes*, ktoré môžu byť v podstate zamerané na mladých spotrebiteľov.

4.3.2 Prívetké obmedzenie zložiek by viedlo k štandardizácii chute, a teda by znemožnilo rozlišovať medzi konkurenciou, čím by sa obmedzili investície a možné zavádzanie nových výrobkov, a to všetko na úkor spotrebiteľa, ktorý by stratil možnosť výberu.

4.4 EHSV žiada od Komisie jasnú definíciu „výrobkov so zníženým rizikom“ a vhodný právny rámec pre ne, ktorý by nespochybiteľným vedeckým spôsobom doložil nižšie riziko v porovnaní s tradičnými cigaretami. Konceptia nižšieho rizika sa vzťahuje na výrobky, ktoré by mohli nahradiť tradičné cigarety, avšak predstavujú oveľa nižšie zdravotné riziko, a nie na výrobky určené na odvykanie od fajčenia. Výrobky, ktoré obsahujú tabak (a nie chemicky vyrábaný nikotín) a podliehajú preto smernici, musia byť predmetom jasnej definície a regulácie, ktorá umožní informovať spotrebiteľov o vlastnostiach týchto výrobkov.

4.5 Európska komisia zahrnula do svojho návrhu smernice opatrenia zamerané na zníženie nelegálneho obchodu s tabakovými výrobkami. Preto napríklad Európska komisia stanovuje v článku 14 návrhu systém monitorovania a sledovania, ako aj rozličné ďalšie bezpečnostné opatrenia s cieľom dosiahnuť, aby sa v Európskej únii predávali len výrobky, ktoré sú v súlade s obsahom smernice. Toto opatrenie bude znamenať neprimeranú ekonomickú a administratívnu záťaž, ktorú mnohé malé a stredné podniky nedokážu uniesť, ani zďaleka to neznižuje nelegálny obchod a prinesie to väčšiu administratívnu záťaž pre členské štáty pri vykonávaní kontroly. Okrem toho tento systém nebude slúžiť na obmedzenie pašovania a nelegálneho obchodu, ale práve naopak, tie budú profitovať z ostatných opatrení návrhu smernice. EHSV sa preto domnieva, že ustanovenia článku 14 návrhu smernice by mali byť rovnaké ako ustanovenia o sledovaní a výsledovateľnosti, ktoré sú obsiahnuté v protokole o nelegálnom obchode, na ktorom sa minulý rok dohodla konferencia zmluvných strán WHO⁽²⁵⁾.

4.6 Smernica umožní Európskej komisii regulovať a meniť prostredníctvom nárastu delegovaných aktov základné aspekty, ako je napríklad objem prísad, znenie zdravotných výstrah, ich umiestnenie a veľkosť. Na základe toho sa členským štátom neponecháva takmer žiaden priestor na zapojenie sa do regulácie tejto smernice, čo predstavuje zasahovanie v takej extrémnej miere, aká bola doteraz v Európskej únii použitá

⁽²³⁾ Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 17. októbra 1990 vo veci C-10/89.

⁽²⁴⁾ Smernica Rady 2011/64/EÚ z 21. júna 2011 o štruktúre a sadzbách spotrebnej dane z tabakových výrobkov, Ú. v. EÚ L 176, 5.7.2011, s. 24-36.

⁽²⁵⁾ [http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop5/FCTC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop5/FCTC_COP5(1)-en.pdf).

len málokedy. Porušuje sa tým zásada subsidiarity a proporcionality, proti čomu sa už postavili národné parlamenty ôsmich členských štátov⁽²⁶⁾ (Taliansko, Česká republika, Grécko, Bulharsko, Dánsko, Portugalsko, Rumunsko a Švédsko). V prípade Talianska parlament nielen oznámil, že návrh porušuje tieto zásady, ale tiež upozornil, že niektoré z druhov zakazovaných cigariet, ako sú tenké cigarety či cigarety s nízkym obsahom dechtu, môžu byť užitočným nástrojom pre politiku zameranú na obmedzenie či zanechanie fajčenia⁽²⁷⁾.

4.6.1 Návrh smernice napríklad v článkoch 8, 9 a 11 umožňuje Európskej komisii, aby prostredníctvom delegovaného aktu zmenila znenie zdravotných výstrah a ich podoby, formátu a umiestnenia. V článku 6 sa takisto umožňuje Komisii, aby prostredníctvom delegovaného aktu rozhodla o obsahu a maximálnom objeme prísad.

4.6.2 V prípade **cigár, cigaríl a fajkového tabaku** si návrh smernice vyhradzuje právo automaticky zrušiť určité výnimky uvedené v texte v prípade „**podstatnej zmeny okolností**“, t. j. ak dôjde k zmene súvisiacej s nárastom objemu predaja o minimálne 10 % v najmenej 10 členských štátoch alebo k zvýšeniu počtu fajčiarov mladších než 25 rokov o 5 %. Komisia si neuvedomuje, že v 10 z 27 súčasných členských štátov je trh s týmito výrobkami obzvlášť malý a ľahko môže dôjsť k vychýleniu o 10 %, čím by opatrenie stratilo akýkoľvek zmysel a znamenalo by veľkú právnu neistotu v tomto podsektore.

4.7 Hoci sa v článku 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie predpokladá prenos právomocí prostredníctvom delegovaných aktov, je potrebné, aby tieto spĺňali rad predpokladov. Delegovaný akt teda možno uplatniť len na prvky legislatívneho aktu, ktoré nie sú kľúčové, čo nie je prípad tohto návrhu.

V Bruseli 11. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽²⁶⁾ <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLng=EN>.

⁽²⁷⁾ Stanovisko výboru pre sociálne záležitosti talianskeho parlamentu k dokumentu Európskej komisie COM(2012) 788 final.

PRÍLOHA

K Stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy boli zamietnuté, získali však aspoň štvrtinu odovzdaných hlasov:

Protistanovisko

Celý text stanoviska nahradiť takto:

1. Závery

1.1 Právnym základom návrhu smernice, ktorý predložila Komisia, je článok 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) ⁽¹⁾. Cieľom tohto návrhu je prispôsobiť zákony a ďalšie právne ustanovenia týkajúce sa výroby, prezentácie a predaja tabakových výrobkov v snahe zaistiť správne fungovanie vnútorného trhu. V bode 3.9.1 dôvodovej správy sa uvádza, že voľbu tohto právneho základu potvrdil Súdny dvor Európskej únie pre smernicu 2001/37/ES ⁽²⁾, a preto je ten istý právny základ vhodný pre predkladaný návrh. Cieľom smernice z roku 2001, ako aj predloženého návrhu na revíziu je preto zabezpečiť riadne fungovanie vnútorného trhu a vysokú úroveň ochrany verejného zdravia pred rizikami, ktoré predstavujú tabakové výrobky.

1.2 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) sa domnieva, že cieľ zlepšiť fungovanie vnútorného trhu si zaslúži dôraznú podporu: pre členské štáty je dodatočným podnetom, aby prijali potrebné a žiaduce kroky na ochranu ľudského zdravia, a zároveň im umožňuje prijať prísnejšie opatrenia ako sú tie, ktoré sa uvádzajú v návrhu.

1.3 EHSV, v súlade s mnohými zo svojich predchádzajúcich stanovísk týkajúcich sa zdravia a súvisiacich tém, plne súhlasí s Európskou komisiou, že právo na zdravie musí byť dôležitejšie než akékoľvek hospodárskeho záujmy. EHSV preto rozhodne podporuje realizáciu plánov a kampaní zameraných na osvetu a zvyšovanie povedomia verejnosti, pokiaľ ide o závažné dôsledky fajčenia na zdravie. Tie by sa mali uskutočňovať súbežne s rôznymi opatreniami navrhnutými v tomto dokumente s cieľom odradiť mladých ľudí od toho, aby začali fajčiť, a pomôcť prestať fajčiť tým, ktorí sú už od nikotínu závislí. EHSV odporúča doplniť tento bod o jasné zdôraznenie významu osvetových a informačných stratégií na základných a stredných školách realizovaných na európskej úrovni, aby tak každé dieťa alebo mladý človek bol správne, v plnom rozsahu a pravidelne informovaný o vlastnostiach tabaku a jeho škodlivých dôsledkoch, zdravotných problémoch spojených s nikotínom a závislosťou od neho, ako aj o rakovinotvorných a iných zdraví škodlivých účinkoch priameho a environmentálneho tabakového dymu ⁽³⁾.

1.4 EHSV tiež uznáva, že môžu byť ohrozené špecifické pracovné miesta v poľnohospodárskych oblastiach, kde neboli rozvíjané žiadne alternatívne formy zamestnania a kde sa už neposkytujú výrobné dotácie na tabak v rámci SPP. V týchto prípadoch by sa mala bezodkladne poskytovať prechodná pomoc, spolu s vedeckou a technickou podporou na pestovanie alternatívnych, rovnako výnosných, udržateľnejších, spoločensky prijateľnejších a menej škodlivých úžitkových rastlín a podľa možnosti aj na vytvorenie kvalitnejších pracovných miest. To sa týka aj všetkých ostatných pracovných miest v dodávateľskom reťazci ohrozených v priamom dôsledku tohto návrhu. Ak sa isté kroky prijímajú v najlepšom záujme verejného zdravia, potom je plne opodstatnená aj verejná podpora kvalitnejších pracovných miest, ktorá by sa tiež mala podnecovať.

1.5 V každom prípade sa však musí zohľadňovať hlavný prínos – predchádzanie úmrtiam a chorobám v dôsledku fajčenia u manažérov, pracovníkov a spotrebiteľov, ktorí už fajčia, ako aj u potenciálnych fajčiarov rôznych vekových kategórií, profesií a z rozdielnych spoločenských vrstiev, ktorí budú odteraz, ak budú tieto opatrenia prijaté, pod menším priamym komerčným tlakom, aby začali fajčiť. Na základe posúdenia vplyvu, ktoré vypracovala Komisia, sa odhaduje čistý zisk v hospodárstve EÚ približne vo výške 4 miliónov EUR, náklady na zdravotnú starostlivosť sa znižia o 506 miliónov EUR ročne a celkovo sa získa 16,8 milióna rokov života ⁽⁴⁾. Prostredníctvom vhodných opatrení by sa mali vytvoriť nové pracovné miesta, a to prerozdelením finančných prostriedkov v rámci EÚ a lepším využitím daňových príjmov na vnútroštátnej úrovni.

1.6 EHSV berie na vedomie, že na dani z tabakových výrobkov sa v súčasnosti v Európskej únii získa takmer 100 miliárd EUR. Uplatnenie daní na tabakové výrobky je najúčinnnejším a najúspornejším opatrením na zníženie spotreby tabakových výrobkov, a to najmä v prípade mladých ľudí a skupín občanov s nízkym príjmom (t. j. najzraniteľnejších skupín spoločnosti) ⁽⁵⁾. Podľa výskumov je cena tabakových výrobkov pre fajčiarov tretím najčastejším dôvodom na to,

⁽¹⁾ V článku 114 ZFEÚ sa uvádza:

„1. Nasledujúce ustanovenia sa použijú na dosiahnutie cieľov uvedených v článku 26, pokiaľ zmluvy neustanovujú inak. Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom a po porade s Hospodárskym a sociálnym výborom prijímajú opatrenia na aproximáciu ustanovení zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré smerujú k vytváraniu a fungovaniu vnútorného trhu.“

⁽²⁾ Pozri vec C-491/01 The Queen v Secretary of State for Health, ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd and Imperial Tobacco Ltd.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 89 – 93.

⁽⁴⁾ Hodnotenie vplyvu: (http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/com_2012_788_ia_en.pdf).

⁽⁵⁾ Stefan Callan, Smoke Free Partnership, Making Tobacco Tax Trendy Toolkit, 2012, s. 5, http://www.smokefreepartnership.eu/sites/sfp.ttu.eu/files/LV%20-%20Tax%20Toolkit_4.pdf.

aby prestali fajčiť⁽⁶⁾. Ušetrené peniaze, ktoré boli predtým vynaložené na kúpu tabakových výrobkov, sa použijú na nadobudnutie iných tovarov, z ktorých sa tiež odvádzajú dane. Treba tiež poznamenať, že dane vybrané v súčasnosti sa vynakladajú na zdravotnú starostlivosť o osoby, ktoré začali fajčiť pred 50 rokmi. Tí, ktorí začínajú fajčiť teraz, budú takúto starostlivosť potrebovať o 50 rokov. Z doterajších skúseností vyplýva, že vlády členských štátov si tieto skutočnosti plne uvedomujú a aj napriek poklesu užívania a predaja tabakových výrobkov v celej Európe dokázali zvyšovať príjem z daní. Neexistuje dôvod, prečo by mal predložený návrh túto situáciu zmeniť.

1.7 V snahe predísť ďalšiemu nárastu nelegálneho obchodovania (pašovania, falšovania, obchodovania na čiernom trhu a nelegálnej výroby) riadeného zločineckými sieťami, ktoré je najväčšou hrozbou pre zamestnanosť a výber daní v EÚ, EHSV vyzýva, aby sa prijali všetky nevyhnutné opatrenia, ktoré zaručia rýchle a riadne uplatňovanie príslušných právnych predpisov v členských štátoch. Po dohode s tabakovým priemyslom by mali byť predložené ďalšie návrhy opatrení na obmedzenie falšovania a pašovania a uľahčenie identifikácie, napríklad zavedením ťažko napodobiteľných identifikačných znakov alebo elektronických štítkov na obaloch. EHSV uznáva, že s pomocou moderných technológií je relatívne ľahké falšovať takmer akýkoľvek tovar alebo obal. Vyhradenie ďalšieho priestoru na príslušné zdravotné výstrahy by pravdepodobne aj tak nemalo žiadny zásadný vplyv.

1.8 Okrem širokých právomocí udelených Komisii s cieľom ďalšieho rozvoja kľúčových aspektov smernice prostredníctvom delegovaných aktov treba zaručiť, aby sa rozhodnutia prijímali otvoreným spôsobom a v záujme členských štátov. EHSV zdôrazňuje, že záväzné opatrenia musia byť v súlade s článkom 290 ZFEÚ.

1.9 EHSV dôrazne podporuje koncepciu znižovania rizika, a preto žiada od Komisie jasnú definíciu „výrobkov so zníženým rizikom“ a vhodný právny rámec pre ne. To sa týka predovšetkým výrobkov podliehajúcich smernici, ktoré obsahujú tabak, avšak majú nižší obsah nikotínu, alebo obsahujú nikotín, ale nie tabak. EHSV uznáva, že niektoré z týchto výrobkov môžu do budúcnosti predstavovať možnosti, ako (pod dôslednou kontrolou, ktorú treba rozpracovať) zmenšiť negatívny dosah fajčenia tabaku v dôsledku závislosti od nikotínu.

2. Úvod

2.1 EHSV si plne uvedomuje riziká, ktoré pre verejné zdravie predstavuje tabak vo všetkých svojich podobách. Je hlavnou príčinou predčasného úmrtia v EÚ a zodpovedá za takmer 700 000 prípadov úmrtí, ku ktorým dochádza každý rok. Návrh sa preto zameriava na prevenciu začatia fajčenia, najmä u mladých ľudí a ďalších zraniteľných skupín. V dokumente sa tiež konštatuje, že 70 % fajčiarov začína fajčiť pred dovŕšením 18. a 94 % pred dovŕšením 25. roku života, čo posilňuje nutnosť prijatia opatrení vzťahujúcich sa na deti a mládež⁽⁷⁾.

2.2 V tomto kontexte sa EHSV nazdáva, že preskúmanie smernice je absolútne nevyhnutné, a preto by sa malo uskutočniť bezodkladne. Upozorňuje, že v niektorých krajinách je miera konzumácie tabakových výrobkov naďalej rovnako vysoká, a to aj v prípade, ak boli prijaté prísne protifajčiarske právne predpisy. Takisto je zjavné, že výsledkom súčasných kontrol je vo väčšine členských štátov výrazné zníženie užívania tabakových výrobkov. V Španielsku bol za krátky čas po zavedení týchto opatrení zaznamenaný 2 % pokles. Zámerom súčasného návrhu je znížiť užívanie v podobnej miere v celej Európe. EHSV tiež rozhodne podporuje realizáciu plánov a kampaní zameraných na osvetu a zvyšovanie povedomia verejnosti, ktoré poukazujú na závažné zdravotné dôsledky fajčenia.

2.3 EHSV si všíma, že návrh vyvolal obavy, pokiaľ ide o zamestnanosť, daňové príjmy a ekonomiku v celej Európskej únii. Tabakový priemysel uvádza, že zamestnáva v EÚ až 1,5 milióna osôb, pričom približne 400 000 z nich sa venuje pestovaniu tabaku. Z údajov Komisie, ako aj iných zdrojov vyplýva, že v týchto číselných údajoch sú zarátané osoby, ktoré sa do dodávateľského reťazca tabakových výrobkov zapájajú ako sezónni alebo dočasní pracovníci či pracovníci na čiastočný úväzok. Napríklad celkový počet osôb, ktoré sú priamo a výlučne zamestnané v odvetví pestovania tabaku, sa odhaduje na menej než 100 000. Produkcia týchto poľnohospodárov tvorí približne štvrtinu z celkového objemu tabaku, ktorý sa použije na výrobu tabakových výrobkov a ich predaj v EÚ, zvyšok pochádza z dovozu, predovšetkým z USA. Ostatné pracovné miesta v oblasti balenia, marketingu, predaja, právnych služieb, výskumu a distribúcie by nemali byť ohrozené. Z tohto dôvodu nie je jasné, prečo by mali mať navrhnuté zmeny týkajúce sa balenia konečných výrobkov nejaký zásadný dosah na súčasnú mieru zamestnanosti. Ešte menej je jasné, ako je možné označiť navrhované opatrenia za neosvedčené a pravdepodobne neúspešné, či za potenciálne katastrofické pre tabakový priemysel. EHSV je presvedčený, že v oboch prípadoch je opak pravdou: tieto opatrenia budú mať užitočný, hodnotný a primeraný vplyv na ľudské zdravie a len malý dosah na celkový rast a ziskovosť tabakového priemyslu. Akékoľvek straty z nového predaja mladým ľuďom by totiž malo viac než vynahradiť obmedzenie oveľa rozsiahlejšieho nelegálneho predaja, z ktorého nemá úžitok nik okrem zločineckých skupín, ktoré sa na ňom podieľajú.

⁽⁶⁾ Európska komisia, Attitudes of Europeans Towards Tobacco, http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf, s. 84.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 351, 15.11.2012, s. 6 – 11.

2.4 Pestovanie tabaku však v EÚ skutočne poskytuje zamestnanie, a to predovšetkým v menej rozvinutých regiónoch, kde je zatiaľ len málo alternatív. V súčasnosti, keď sa už v rámci SPP neposkytujú dotácie na pestovanie tabaku, je naliehavo potrebná prechodná technická a finančná pomoc na podporu prechodu na menej škodlivé, dlhodobejšie a udržateľnejšie zdroje príjmu. To sa týka aj ostatných pracovných miest v dodávateľskom reťazci; ak budú zrušené vo verejnom záujme, potom je jednoznačne namieste aj verejná podpora.

2.5 Na dani z tabakových výrobkov sa každoročne získa takmer 100 miliárd EUR. EHSV upozorňuje, že kým tieto prostriedky prispievajú ku kompenzácii nákladov na zdravotnú starostlivosť o osoby, ktoré začali fajčiť pred 50 rokmi alebo skôr, rovnaký objem prostriedkov z daní bude potrebný o 50 rokov na starostlivosť o tých, ktorí začínajú kupovať a užívať tabakové výrobky v súčasnosti. Na vyváženie poklesu predaja bude preto potrebné zvýšiť daň. Doterajšie dôkazy svedčia o tom, že vlády členských štátov si tieto skutočnosti uvedomujú a aj napriek poklesu predaja v uplynulých rokoch úspešne dokážu udržať či dokonca zvýšiť svoj celkový príjem z daní. Napríklad v Spojenom kráľovstve sa podľa nedávno zverejenej správy *All Party Parliamentary Group Report on Smoking and Health* (2013) ⁽⁸⁾ pri stabilne rastúcich cenách v rokoch 1992 – 2011 a dani nastavenej na vyše 75 % celkovej maloobchodnej ceny znížil predaj cigariet o 51 %, pričom daňové príjmy štátu sa zvýšili o 44 %. Za porovnateľné obdobie klesol podiel dospelých fajčiarov z 27 % na 20 %.

2.6 Hoci podstatná časť tabakových výrobkov vyrobených v EÚ je určená zákazníkovi v rámci Únie, isté množstvo sa vyváža. Podľa údajov tabakového priemyslu bol v roku 2010 celkový objem vyvázaných tabakových výrobkov približne 55 000 ton. Išlo najmä o vývoz do afrických a ázijských krajín, v ktorých je očakávaná dĺžka života žiaľ príliš nízka na to, aby sa dali zistiť nejaké špecifické negatívne zdravotné dôsledky. V dohľadnom čase a po vyriešení iných problémov a plánovanom zvýšení očakávanej dĺžky života bude dosah nikotínovej závislosti a užívania tabaku spolu s ďalšími „importovanými“ chorobami oveľa zreteľnejší.

2.7 EHSV osobitne podotýka, že na rozdiel od spomenutých krajín sa očakávaná dĺžka života a dĺžka pracovného života vo vyspelejších štátoch EÚ stále zvyšuje a dôsledky fajčenia tabaku budú čoraz zreteľnejšie na pracovisku aj v celej spoločnosti. Z tohto dôvodu budú predstavovať narastajúci a čoraz viditeľnejší problém a zodpovednosť pre zamestnávateľov aj organizácie zamestnávateľov a zamestnancov. V období súčasnej hospodárskej recesie sú predčasné (a nie nevyhnutné) úmrtia zárobkovo činných osôb a strata ich príjmov či dôchodkov ďalším problémom pre rodiny, ktoré už beztak bojujú o finančné prežitie.

2.8 EHSV upozorňuje, že hoci je obdobie, kým dôjde k vzniku rakoviny spojenej s fajčením, konštantné, celková očakávaná dĺžka života nefajčiarov sa stále zvyšuje. V dôsledku užívania tabakových výrobkov preto dochádza k čoraz väčšiemu kráteniu očakávanej dĺžky života. Na začiatku 20. storočia to boli 2 či 3 roky, pričom pre tých, ktorí začínajú fajčiť v súčasnosti alebo v období uvedenom v predmetnom návrhu, to bude 20 až 30 rokov.

3. **Všeobecné pripomienky**

3.1 Návrh smernice Európskej komisie o tabakových výrobkoch sa zameriava na sériu opatrení s cieľom zabezpečiť riadne fungovanie vnútorného trhu, vrátane krokov na obmedzenie nezákonného obchodovania, a dosiahnuť vysokú úroveň ochrany verejného zdravia pred rizikami, ktoré predstavuje fajčenie. Konkrétne ide o:

- označovanie a balenie,
- zložky,
- bezpečnostné prvky a výsledovateľnosť,
- cezhraničný predaj na diaľku,
- bezdymové tabakové výrobky a rozšírenie rozsahu regulovaných výrobkov.

3.2 Pokiaľ ide o označovanie, balenie a zložky, návrh požaduje rozsiahlejšie zdravotné výstrahy vzhľadom na vážne zdravotné riziká, ktoré predstavuje konzumácia tabakových výrobkov.

3.3 Návrh umožňuje výrobcovi uchovať arómy kľúčové pre ich značku, avšak obmedzuje používanie nových netabakových prísad, ktorých cieľom je ovládnuť vo väčšej miere trhy, predovšetkým pokiaľ ide o mladých ľudí. Na všetkých balíčkoch budú musieť byť zdravotné výstrahy s obrázkom a textom pokrývajúce 75 % plochy obalu, k čomu treba pridať nové informačné oznamy na bočných stranách (50 % každej strany) a navyše daňový kolok, ktorý je povinný v niektorých členských štátoch, oznámenie o zákaze predaja mladistvým osobám a priestor vyčlenený pre nové opatrenia, ktoré zaručia sledovanie a výsledovateľnosť tabakových výrobkov. To znamená zmenšenie priestoru, ktorý je k dispozícii na uverejnenie právoplatne registrovaných obchodných značiek a ďalších grafických prvkov súvisiacich s marketingom. Členské štáty môžu zaviesť balenia úplne bez tlače, pokiaľ si to želajú, uvedený návrh to však nevyžaduje. Balíčky

⁽⁸⁾ <http://www.ash.org.uk/APPGillicit2013>.

budú mať minimálne rozmery na výšku a na šírku, čo bude znamenať, že niektoré druhy balíčkov, najmä tie, ktorých dizajn má byť lákavý pre mladých ľudí, zaniknú. Podobné pravidlá boli zavedené v USA v roku 2009 s cieľom obmedziť marketingové zameranie na deti a mládež. EHSV podporuje všetky tieto zmeny.

3.4 To si bude síce vyžadovať zmeny dizajnu balíčkov, no len ťažko si možno predstaviť, prečo by to malo mať závažné dôsledky na pracovné miesta v baliarenskom priemysle v krajinách, ako je napríklad Nemecko, Poľsko, Francúzsko, Česko a Rakúsko. Základný predaj všetkých foriem hotových tabakových výrobkov na skutočnom viazanom trhu približne 150 miliónov existujúcich užívateľov závislých od nikotínu v celej EÚ by mal podľa očakávaní pokračovať v doterajšom rozsahu. Mal by sa však zdôrazniť potenciál značných ziskov v oblasti verejného zdravia - z ekonomického hľadiska, aj z hľadiska zmiernenia ľudského utrpenia - a to spolu so skutočnosťou, že bývalí fajčiari budú mňať peniaze v iných oblastiach a tým vytvárať príležitosti pre nové pracovné miesta. Odhaduje sa, že celková ročná záťaž zapríčinená konzumáciou tabakových výrobkov predstavuje pre EÚ 517 miliárd EUR⁽⁹⁾. Náklady na úrovni členských štátov sa odhadujú na 4,6 % HDP EÚ⁽¹⁰⁾. V súčasnosti prichádza EÚ o 25,3 miliardy EUR v podobe zdravotných nákladov na liečbu ochorení súvisiacich s konzumáciou tabakových výrobkov a 8,3 miliardy EUR predstavujú straty produktivity⁽¹¹⁾. To takmer zodpovedá príjmom tabakového priemyslu v rámci dodávateľského reťazca (okrem daní), ktoré dosahujú 35 miliárd EUR.

3.5 EHSV konštatuje, že náklady pripisované priamo ochoreniam vyplývajúcim z užívania nikotínových a tabakových výrobkov sú najpresnejšie dostupné odhady skutočných nákladov členských štátov a sú výrazne nižšie ako teoretická „hodnota ľudského života“ (1 milión EUR na stratu alebo skrátenie jedného života), ktorú použila Komisia v predchádzajúcich hodnoteniach vplyvu s cieľom odôvodniť legislatívu a vyrovnať predpokladané náklady pre podniky a iné subjekty. Ak by sa použili tieto oveľa vyššie číselné údaje, došlo by k zvýšeniu vnímaných stimulov na prijatie tohto návrhu na 700 miliárd EUR, čo by zatienilo všetky ostatné úvahy.

3.6 Treba tiež pripomenúť, že fajčenie a súvisiace návyky neprinášajú konzumentom žiaden skutočný sociálny alebo hospodársky úžitok okrem zmiernenia následkov ich závislosti od nikotínu. Zanechať tieto návyky je naozaj ťažké a pomalé, keďže ide o výsledok závislosti. Je smutné, že dokonca uvedomovanie si skutočností, že takmer polovica všetkých užívateľov (spotrebiteľia, občania a zraniteľní jednotlivci) napokon predčasne zomrú v dôsledku návyku, je samo osebe nepostačujúce na prekonanie tejto závislosti, a preto je potrebné zmierniť všetky stimuly podnecujúce začatie s fajčením.

3.7 Cieľom zavádzaných opatrení nie je ovplyvniť správanie existujúcich dospelých fajčiarov a ani ho v skutočnosti veľmi pravdepodobne neovplyvnia, ale na základe skúseností z celého sveta by mali viac zredukovať stimuly, ktoré vedú mladých ľudí k tomu, aby začali fajčiť. Zníženie počtu fajčiarov predovšetkým značne zníži náklady na zdravotnú starostlivosť a postupom času zachráni množstvo životov a zmierni ľudské utrpenie.

3.8 EHSV pripomína, že tento návrh neobsahuje také prísne opatrenie ako v Austrálii, kde sa zaviedlo plne štandardizované balenie so štandardizovanými farbami a typom písma. Zachovávajú sa naďalej jednotlivé značky odlišné menami výrobcu a osobitnými tabakovými arómami. Požiadavka na kvalitu výrobku bude aj naďalej dôležitá, pretože spotrebiteľ tak bude informovaný o výrobcovi kupovaného výrobku.

3.9 Existuje málo presvedčivých dôkazov, že zmeny pravidiel týkajúcich sa balenia povedú k zvýšeniu falšovania alebo pašovania tabakových výrobkov. Naopak, užívanie nelegálnych tabakových výrobkov fajčiarmi úzko súvisí s cenou a dostupnosťou⁽¹²⁾. Podľa najnovších údajov tohto priemyselného odvetvia dochádza v dôsledku nelegálneho obchodu každoročne k daňovým únikom vo výške 10 miliárd EUR za nezdanené tabakové výrobky. Predaj pašovaných tabakových výrobkov predstavuje v súčasnosti v EÚ 10 % celkového objemu⁽¹³⁾. Tovar z krajín mimo EÚ, najmä z Ruska a Číny, je ľahko dostupný. Dopyt je vysoký v krajinách, ktoré sužujú hospodárske problémy alebo v ktorých sú tabakové výrobky vysoko zdanené. Nelegálne obchodovanie ohrozuje pracovné miesta v EÚ, znižuje daňové príjmy členských štátov a znižuje ziskovosť legálneho predaja. Preto treba vyvinúť maximálne úsilie na obmedzenie pašovania tabakových výrobkov okrem iného zvýšením bezpečnosti, zavedením opatrení v oblasti dohľadu a prevencie a tým, že sa tabakové výrobky podrobia prísnejším kontrolám kvality. Malo by sa zvážiť použitie reliéfnych identifikačných znakov alebo elektronických označení spolu s opatreniami, ktoré už boli s tabakovým priemyslom dohodnuté.

⁽⁹⁾ Hodnotenie vplyvu, s. 15.

⁽¹⁰⁾ Podľa štúdie o zodpovednosti a zdravotných nákladoch fajčenia, ktorú vypracovala Európska komisia, sa odhaduje, že celkové náklady (z hľadiska zdravotnej starostlivosti, výrobných strát a ľudských životov) dosiahli v roku 2009 v EÚ 544 miliárd EUR. (http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/tobacco_liability_final_en.pdf, s. 2).

⁽¹¹⁾ Hodnotenie vplyvu Komisie.

⁽¹²⁾ Moodie C, Hastings G, Joossens L. *Young adult smokers' perceptions of illicit tobacco and the possible impact of plain packaging on illicit tobacco purchasing behaviour*. Eur J Public health, prvé vydanie online 26. marca 2011. DOI:10.1093/eurpub/ckr038. in *Claims that Standardised Packaging Would Increase Illicit Trade are Untrue*, Smoke Free Partnership, 10. septembra 2012, <http://www.smokefreepartnership.eu/response-to-tobacco-retailers>.

⁽¹³⁾ Pozri poznámku pod čiarou 5.

3.10 Bez ohľadu na náklady, ktoré by si realizácia týchto návrhov vyžiadala, treba mať na pamäti, že potenciálne globálne výhody zlepšenia verejného zdravia v prípade zníženia konzumácie tabakových výrobkov sú oveľa vyššie. Štúdie ukázali, že vlády a zamestnávateľia, ktorí prijali opatrenia na zákaz fajčenia na pracovisku, zaregistrovali okamžité pozitívne dôsledky (vyššia produktivita, nižšie absentérstvo, nižšie výdavky na údržbu priestorov a nižšie náklady na zdravotnú starostlivosť a zdravotné poistenie) ⁽¹⁴⁾.

3.11 Návrh smernice obsahuje tiež 16 delegovaných aktov, ktorými sa Európskej komisii dávajú právomoci na regulovanie a rozhodovanie v súvislosti so špecifickými prvkami smernice v súlade s článkom 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie ⁽¹⁵⁾.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Zámerom smernice musí byť aj naďalej snaha dosiahnuť ciele stanovené tak v oblasti vnútorného trhu, ako aj verejného zdravia, a to uplatňovaním dlhodobých aj krátkodobých opatrení. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa odhadov samotnej Európskej komisie, pokiaľ ide o zdravotné vplyvy jej opatrení, dôjde k zníženiu počtu osôb, ktoré v súčasnosti fajčia alebo pravdepodobne fajčia, o 2 %. Smernica je zameraná v prvom rade na obmedzenie rastu než na zníženie miery terajšej spotreby. Hoci sa toto percento môže zdať nízke, bude mať jednoznačne pozitívny dosah v mnohých oblastiach.

4.2 Osoby v produktívnom veku, ktoré prestanú s fajčením (ako aj potenciálni fajčiari, ktorí fajčiť nezačnú), žijú dlhšie a v dôsledku toho majú aj dlhší pracovný život. Odhaduje sa, že fajčiari v súčasnosti zomierajú na následky ochorení súvisiacich s fajčením alebo sprievodných komplikácií o 14 rokov skôr než ľudia, ktorí nikdy nefajčili. So zvyšujúcou sa dĺžkou života, predovšetkým v prípade nefajčiarov, sa bude zväčšovať aj tento rozdiel. Zníženie konzumácie tabakových výrobkov o 2 % znamená, že 2,4 milióna fajčiarov prestane fajčiť a získa sa 16,8 milióna rokov života. Pre spoločnosť by to prinieslo zisky vo výške 10,3 miliardy EUR ročne a zníženie nákladov na zdravotnú starostlivosť o 506 miliónov EUR ročne. Zisky vyplývajúce z vyššej produktivity ako výsledku nižšej neprítomnosti v práci, nižšej miery predčasného odchodu do dôchodku a pod. by dosiahli 165 miliónov EUR ročne ⁽¹⁶⁾.

4.3 Umiestnenie zdravotných výstrah pokrývajúcich 75 % plochy obidvoch strán balenia a nových informačných oznamov na 50 % bočných strán (článok 9) je súčasťou balíka opatrení na pomoc zníženia celkového počtu fajčiarov. Obal tabakových výrobkov musí byť navrhnutý tak, aby poskytované informácie o obsahu výrobku neboli zavádzajúce. Musí preto obsahovať jasné údaje o vyplývajúcich zdravotných rizikách, okrem iného vrátane predčasného úmrtia. Výstrahy by mali byť viditeľné aj na predajných miestach. Reklama na predajných miestach by mala byť samozrejme zakázaná.

4.4 Obmedzenia zložiek s cieľom eliminovať svojvoľne zavedené charakteristické chute (článok 6) a vizuálna prezentácia balíčkov je obzvlášť dôležitá. Jedným z objektívnych kritérií, ako je zníženie atraktivity tabakových výrobkov, má osobitný význam pre určité vekové skupiny alebo pohlavie, predovšetkým mladé ženy a dievčatá, ktoré momentálne predstavujú jeden z najrýchlejšie rastúcich trhov v EÚ, a preto sú pod najväčším reklamným tlakom, ktorý ich má priviesť k tomu, aby začali fajčiť.

4.5 EHSV preto plne súhlasí s návrhom Komisie zakázať nové tzv. *candy-flavored cigarettes* s chuťou napr. žuvačky, koktailov piňa colada či mojito, ktoré sú osobitne zamerané na mladých potenciálnych spotrebiteľov, predovšetkým ženy. „Tenké“ balíčky sú tiež špecificky zamerané na mladé ženy s cieľom prepojiť postavu, hmotnosť a eleganciu s návykom, ktorý napokon polovicu z nich privedie k predčasnej smrti. Vzhľadom na to, že všetky zainteresované strany teraz chápu jednoznačné nebezpečenstvo, ktoré z dlhodobého hľadiska predstavuje pri fajčení nikotín, si EHSV nedokáže predstaviť, ako mohli príslušní výrobcovia vyvinúť, a už vôbec nie zaviesť, takéto marketingové stratégie.

4.6 EHSV žiada od Komisie jasnú definíciu „výrobkov so zníženým rizikom“ a vhodný právny rámec pre ne, ktorý by nespochybiteľným vedeckým spôsobom doložil nižšie riziko v porovnaní s tradičnými cigaretami. Koncepcia nižšieho rizika sa vzťahuje na výrobky, ktoré by mohli nahradiť tradičné cigarety, avšak predstavujú oveľa nižšie zdravotné riziko, a nie na výrobky určené na odvykanie od fajčenia. Tie výrobky, ktoré obsahujú tabak so zníženým obsahom nikotínu alebo, čo je lepšia možnosť, s nikotínom, no bez tabaku („elektronické cigarety“) a podliehajú smernici, musia byť predmetom jasnej definície a regulácie, ktorá umožní informovať spotrebiteľov o dlhodobých rizikách alebo prínosoch v porovnaní s konvenčnými tabakovými výrobkami.

⁽¹⁴⁾ Carin Hakansta, International Labour Organisation, Working Paper "Workplace smoking: A Review of National and Local Practical and Regulatory Measures", marec 2004, s. 6, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/publication/wcms_108424.pdf.

⁽¹⁵⁾ Ú. v. EÚ C 115, 9.5.2008, s. 172.

⁽¹⁶⁾ Pracovný dokument Komisie – Hodnotenie vplyvu k návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov: http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/com_2012_788_ia_en.pdf, s. 116.

4.7 Súčasťou návrhu sú tiež opatrenia zamerané na zníženie nelegálneho obchodu s tabakovými výrobkami. Preto napríklad Európska komisia stanovuje v článku 14 návrhu systém monitorovania a sledovania, ako aj rozličné ďalšie bezpečnostné opatrenia s cieľom dosiahnuť, aby sa v Európskej únii predávali len výrobky, ktoré sú v súlade s obsahom smernice. Toto opatrenie bude znamenať ekonomickú a administratívnu záťaž, ktorú bude možno pre malé a stredné podniky (na rozdiel od štyroch či piatich veľkých nadnárodných spoločností, ktoré ovládajú svetový obchod s tabakovými výrobkami a výrobkami súvisiacimi s nikotínom) ťažké uniesť a prinesie to väčšiu administratívnu záťaž pre členské štáty pri vykonávaní kontroly. Dúfajme, že tento systém obmedzí pašovanie a nelegálny obchod. EHSV sa preto domnieva, že ustanovenia článku 14 návrhu by mali byť rovnaké ako ustanovenia o sledovaní a výsledovateľnosti, ktoré sú obsiahnuté v protokole o nelegálnom obchode, na ktorom sa minulý rok dohodla konferencia zmluvných strán WHO ⁽¹⁷⁾.

4.8 Pokiaľ ide o cigary, cigarky a fajkový tabak, upozorňuje, že návrh si vyhradzuje právo automaticky zrušiť určité výnimky uvedené v texte v prípade „podstatnej zmeny okolností“, t. j. ak dôjde k zmene súvisiacej s nárastom objemu predaja o minimálne 10 % v najmenej 10 členských štátoch alebo k zvýšeniu počtu fajčiarov mladších než 25 rokov o 5 %. V 10 z 27 súčasných členských štátov je však trh s týmito výrobkami obzvlášť malý a ľahko môže dôjsť k vychýleniu o 10 % bez závažných dôsledkov na pracovné miesta alebo daňové príjmy.

4.9 EHSV konštatuje, že v článku 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa predpokladá prenos právomocí prostredníctvom delegovaných aktov, ktoré spĺňajú rad predpokladov. Delegované akty možno uplatniť len na prvky legislatívneho aktu, ktoré nie sú kľúčové.

Výsledok hlasovania

Za:	69
Proti:	157
Zdržali sa:	29

Bod 1.4

Vložiť nový bod:

„Zdôrazňujúc význam zdravého obyvateľstva a súvisiaceho prínosu v mnohých oblastiach, EHSV navrhuje členským štátom, aby podporovali rozširovanie nefajčiarskych prostredí (smoke-free environments), v ktorých by občania našli morálnu a zdravotnícku podporu. Tieto kroky sú zamerané predovšetkým na mladých ľudí, vzdelávacie ustanovizne, podniky atď. Bolo by tiež potrebné podporiť vypracovanie a zachovanie rozličných metód podpory a rozličných inovačných a vzdelávacích sietí spolupráce.“

Výsledok hlasovania

Za:	69
Proti:	157
Zdržali sa:	29

Bod 1.5

Zmeniť:

„Hrozí riziko, že to povedie k zásadnému zníženiu daňových príjmov, a to nielen v dôsledku zvýšenia nelegálneho obchodu, ale tiež z dôvodu poklesu predaja a cien. Na dani z tabakových výrobkov sa v súčasnosti v Európskej únii získava takmer 100 miliárd EUR. Uplatnenie daní na tabakové výrobky je najúčinnnejším a najúspornejším opatrením na zníženie spotreby tabakových výrobkov, a to najmä u mladých ľudí a skupín občanov s nižším príjmom ⁽¹⁸⁾. Podľa výskumov je cena tabakových výrobkov pre fajčiarov tretím najčastejším dôvodom na to, aby prestali fajčiť ⁽¹⁹⁾. Zároveň treba poukázať na skutočnosť, že ušetrené peniaze, ktoré boli predtým vynaložené na kúpu tabakových výrobkov, sa použijú na nadobudnutie iných tovarov, z ktorých sa tiež odvádzajú dane.“

Výsledok hlasovania

Za:	69
Proti:	157
Zdržali sa:	29

⁽¹⁷⁾ [http://apps.who.int/gb/ctc/PDF/cop5/FTC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/ctc/PDF/cop5/FTC_COP5(1)-en.pdf).

⁽¹⁸⁾ Stefan Callan, Smoke Free Partnership, Tabakas nodokli un nelikumiga tirdzneiciba, Making Tobacco Tax Trendy Toolkit, 2012, p.5., http://www.smokefreepartnership.eu/sites/sfp.ttp.eu/files/LV%20-%20Tax%20Toolkit_4.pdf

⁽¹⁹⁾ Európska komisia, „Attitudes of Europeans Towards Tobacco“, http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf, pp. 84.

Bod 1.8

Zmeniť:

~~„Okrem toho, že sa na Komisiu presunú široké právomoci udelené Komisii s cieľom ďalšieho rozvoja kľúčových aspektov smernice prostredníctvom delegovaných aktov; treba zaručiť, aby sa rozhodnutia prijímali otvoreným spôsobom sa oslabia zvrchované právomoci a v záujme členských štátov a naruší sa zásada subsidiarity. EHSV nemôže súhlasiť s delegovanými aktami, ktoré nie sú v súlade s tým, čo je výslovne uvedené v zdôrazňuje, že záväzné opatrenie musí byť v súlade s článkom 290 ZFEÚ. Okrem toho osem národných parlamentov (dohľad nad dodržiavaním subsidiarity) sa 14 hlasmi vyslovilo proti návrhu Komisie, pretože nerešpektuje zásadu subsidiarity“⁽²⁰⁾.~~

Výsledok hlasovania

Za: 69
Proti: 157
Zdržali sa: 29

Bod 1.9

Zmeniť:

~~„EHSV podporuje koncepciu znížovania rizika a v dôsledku toho žiada od Komisie jasnú definíciu „výrobkov so zníženým rizikom“ a vhodný právny rámec pre ne, ktorý by nespochybiteľným vedeckým spôsobom doložil nižšie riziko v porovnaní s tradičnými cigaretami, a to To platí predovšetkým u výrobkov pre výroby, ktoré obsahujú tabak (a nie chemicky vyrábaný nikotín), a preto podliehajú smernici.“~~

Výsledok hlasovania

Za: 69
Proti: 157
Zdržali sa: 29

Bod 3.1

Zmeniť:

~~„[...] Tri z týchto šiestich oblastí by mali obrovský dosah na zamestnanosť a daňové príjmy členských štátov Európskej únie. Pokiaľ ide o označovanie, balenie a zložky, návrh obsahuje ešte viditeľnejšie zdravotné výstrahy, ktoré sú rozšírené nepomerne k tým existujúcim, čím sa obmedzuje formát, chuť a obsah tabakových výrobkov. Napríklad na všetkých balíčkoch by museli byť zdravotné výstrahy s obrázkom a textom pokrývajúce 75 % plochy obalu, k čomu treba pridať nové informačné oznamy na bočných stranách (50 % každej strany) a navyše daňový kolok, ktorý je povinný v niektorých členských štátoch, oznámenie o zákaze predaja mladistvým osobám a priestor vyčlenený pre nové opatrenia, ktoré zaručia sledovanie a výsledovateľnosť tabakových výrobkov. Toto de facto znamená extrémne zmenšenie priestoru, ktorý je k dispozícii na uverejnenie právoplatne registrovaných obchodných značiek. Balíčky budú mať minimálne rozmery na výšku a na šírku, čo bude znamenať, že niektoré druhy balíčkov zaniknú. To je prípad typu „casket“, ktorý je veľmi obľúbený u spotrebiteľov v niektorých krajinách, napríklad v Grécku. Takisto by zmizol model balenia, ktoré je najpoužívanejšie v Portugalsku. Táto zmena v balení, ktorá sa neopiera o vedecké dôkazy, môže ohroziť pracovné miesta v sektore baliarenského a obalového priemyslu, ktorý má veľký význam v mnohých európskych krajinách, ako napríklad v Nemecku, Poľsku, Francúzsku, Spojenom kráľovstve alebo Rakúsku. Treba poukázať na to, že minimálne požiadavky na výšku a šírku tabakových výrobkov neboli zahrnuté do verejnej konzultácie a takisto neboli súčasťou správy o vplyve. Okrem toho sa zakazuje predaj cigariet obsahujúcich charakteristické príchute a vytvára sa nová definícia „cigarky“, čo je v rozpore s daňovými predpismi, ktoré v Únii platia len niečo vyše roka⁽²¹⁾. Nový grafický návrh balíčkov, ako aj minimálne požiadavky na ich výšku a šírku prinesú pozitívne výsledky, najmä tým, že nebudú lákať rizikové skupiny, ktorými sú deti a mladí ľudia. Štúdie jasne dokazujú, že obal je marketingovým nástrojom na predaj tovaru. V súčasnosti sa tabakové výrobky často balia strategicky, aby priťahli pozornosť špecifickej skupiny. Štúdie napríklad dokazujú, že v Lotyšsku si ženy myslia, že ak si vyberajú výrobky s farebným obalom, majú nižší obsah dechtu a menej škodia zdraviu. Deti si myslia, že~~

⁽²⁰⁾ http://www.ipex.eu/IPEX1_WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&aplng=ET#

⁽²¹⁾ Smernica Rady 2011/64/EÚ z 21. júna 2011 o štruktúre a sadzbbách spotrebnej dane z tabakových výrobkov, Ú. v. EÚ L 176, 5.7.2011, s. 24-26.

farebné balenie znamená, že výrobok nemá žiadny nepriaznivý vplyv na zdravie⁽²²⁾. Jednotné balenie, podľa možnosti jednoduché, by teda nezavádzalo spotrebiteľov, pokiaľ ide o skutočné vplyvy výrobku, naopak štúdie dokazujú, že jednoduché balenie vyvoláva pocit „nudy, zápachu, niečoho nechutného a starého“ atď.⁽²³⁾“

Výsledok hlasovania

Za: 69
Proti: 157
Zdržali sa: 29

Bod 3.2

Zmeniť:

„V dôsledku toho a vzhľadom na skutočnosť, že všetky balenia by mali rovnaký formát a chuť, by jediným kritériom na rozlišovanie medzi značkami bola cena, čím by došlo k ochudobneniu hodnotového reťazca v celom sektore. Ak sa cena stane jediným konkurenčným prvkom, dôjde k poklesu cien, hoci členské štáty budú mať právo uplatniť vyššiu spotrebnú daň a zvýšiť si tým príjmy čo na jednej strane povedie k poklesu príjmov účastníkov sektora a nižším daňovým príjmom štátov a na druhej strane k strate pracovných miest v sektore.“

Výsledok hlasovania

Za: 69
Proti: 157
Zdržali sa: 29

Bod 3.3

Vložiť nový bod:

„Napriek tomu, že bude balenie tabakových výrobkov standardizované, čím sa znížia rozdiely medzi jednotlivými výrobcami, obmedzený priestor na obale bude vyhradený na štandardizované označenie názvu spoločnosti a produktu, vrátane jednotnej veľkosti, farby a štýlu písma. Kritérium kvality výrobku si zachová svoju aktuálnosť, pretože spotrebiteľ bude vždy informovaný o tom, kto je výrobcom zakúpeného produktu.“

Výsledok hlasovania

Za: 69
Proti: 157
Zdržali sa: 29

Bod 3.3

Zmeniť:

„Toto jediné možné oddelenie podľa ceny napríklad zapríčiňuje, že kvalitný tabak, ktorý sa pestuje v Európskej únii, prestane byť atraktívny pre spoločnosti s továrňami na území Únie, pretože kritérium kvality prestane byť kritériom pri nákupe tabakových listov. To bude znamenať, na rozdiel od tvrdení Komisie v jej posúdení vplyvu, veľké riziko pre pracovné miesta, ktoré závisia od tejto plodiny. V súčasnosti predstavuje zber tabakových listov v Európskej únii 250 000 ton tabaku ročne, pričom najväčším producentom je Taliansko (89 000 ton), za ním nasledujú Bulharsko (41 056 ton), Španielsko (38 400 ton) a Grécko (24 240 ton). Tento článok reťazca dáva zamestnanie 400 000 osobám, na čele s Bulharskom, kde sa pestovaniu tabaku venuje 110 000 osôb, za ktorým nasleduje Poľsko so 75 100 osobami a Taliansko s 59 300 osobami⁽²⁴⁾.“

Výsledok hlasovania

Za: 69
Proti: 157
Zdržali sa: 29

⁽²²⁾ <http://www.cancercampaigns.org.uk/ourcampaigns/theanswersisplain/moreinformation/>

⁽²³⁾ The Packaging of Tobacco Products, marec 2012, The Centre for Tobacco Control Research Core financované Cancer Research UK http://www.cancerresearchuk.org/prod_consump/groups/cr_common/@nre/@new/@pre/documents/generalcontent/cr_086687.pdf, pp. 40.

⁽²⁴⁾ Pozri poznámku pod čiarou 11.

Bod 3.7

Zmeniť:

„Návrh smernice obsahuje 16 delegovaných aktov, ktorými sa Európskej komisii dávajú právomoci na regulovanie a rozhodovanie v súvislosti so ~~klúčovými špecifickými~~ prvkami smernice, čo je záležitosť, ktorú explicitne vylučuje v súlade s článkom 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie ⁽²⁵⁾ – Rade, Európskemu parlamentu a národným parlamentom sa tak neoponuje takmer žiaden priestor, aby sa mohli zapojiť do regulácie základných aspektov smernice.“

Výsledok hlasovania

Za: 69
 Proti: 157
 Zdržali sa: 29

Bod 4.1.1

Vložiť nový bod:

„V krajinách, ktoré postihla hospodárska kríza v uplynulých rokoch, napríklad v Lotyšsku, sú zdravotné a ekonomické náklady v dôsledku konzumácie tabaku prekvapivo vysoké: táto konzumácia sa podpísala pod 25 % úmrtí mužov a 4 % úmrtí žien, kým 12 % ochorení v tejto krajine je spojených s následkami tejto konzumácie. Približné náklady na ich liečenie dosiahli 29 miliónov EUR, teda 3,27 % rozpočtu vyčleneného na zdravotnú starostlivosť. Straty vo výrobe súvisiace s absenciami v dôsledku konzumácie tabaku dosahujú 29,5 %, čo v Lotyšsku zodpovedá strate 12 miliónov EUR. Aj predčasné úmrtia v dôsledku konzumácie tabaku spôsobujú vysoké náklady, ktoré dosahujú približne 2,5 miliardy EUR, teda 9,38 % HDP. ⁽²⁶⁾“

Výsledok hlasovania

Za: 69
 Proti: 157
 Zdržali sa: 29

Bod 4.2

Zmeniť:

„Toto neprimerané zväčšenie plochy zdravotných výstrah okrem toho prinesie Zdravotné výstrahy budú mať tieto vplyvy:

- jednostranné odobratie zachovanie právoplatných práv duševného vlastníctva a priemyselných autorských práv výrobcov, ktorí nebudú môcť naďalej používať svoje registrované značky. Podľa Súdneho dvora Európskej únie ⁽²⁷⁾ sa domnieva, že tieto práva nie sú absolútne a môžu byť predmetom obmedzení majú výrobcovia právo používať svoje registrované obchodné značky a pokračovať v individualizácii svojich výrobkov,
- nové obmedzenie hospodárskej súťaže v sektore, v ktorom sú možnosti na odlíšenie už veľmi obmedzené,
- porušenie základných obchodných práv, ktoré sú vlastné akejkoľvek legálnej obchodnej činnosti uznanie, že verejné zdravie a z toho vyplývajúci prínos predstavujú základnú hodnotu, ktorá má prednosť pred obchodovaním s tabakom,
- spomalenie uvádzania nových výrobkov na trh nových výrobkov, ktoré mimoriadne škodia zdraviu obyvateľstva a následne ekonomickému rastu,
- elimináciu výskumu a možného zlepšenia kvality ponúkaných výrobkov. Svojvoľne sa obmedzí zavádzanie nových výrobkov novej generácie bez toho, aby sa umožnilo vytvorenie jasného regulačného rámca, ktorý by slúžil na analýzu znižovania rizika, ktoré môžu predstavovať tieto výrobky pre obyvateľstvo. To môže tiež brzdiť vytváranie bohatstva a pracovných miest spojených s inováciami a výskumom súvisiacim s týmito výrobkami. Na tieto nové výrobky s možným menším rizikom by sa nemali vzťahovať rovnaké obmedzenia, aké sa týkajú tradičných výrobkov.“

⁽²⁵⁾ Ú. v EÚ C 115, 9.5.2008, s. 172.

⁽²⁶⁾ http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/tobacco_liability_final_en.pdf

⁽²⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 17. októbra 1990 vo veci C-10/89.

Výsledok hlasovania

Za: 69
 Proti: 157
 Zdržali sa: 29

Bod 4.3

Zmeniť:

„To isté platí pre obmedzenia, ktoré sa týkajú zložiek s cieľom eliminovať charakteristické chute alebo vône (článok 6), ako aj vizuálna prezentácia balení, sú obzvlášť dôležité. Jedno z objektívnych kritérií, ako je zníženie atraktivity tabakových výrobkov, je obzvlášť dôležité pre určité vekové skupiny alebo určité pohlavie, ktoré sa neopiera o vedecké dôkazy, akými by mohlo byť zníženie toxicity alebo návykovosti uvedených zložiek, ale vychádza z takého subjektívneho kritéria, ako je zníženie atraktivity tabakových výrobkov a zo subjektívnych stereotypov o druhu tabaku, ktorý konzumuje každá skupina bez ohľadu na vek alebo pohlavie. Rovnaká subjektivita sa ukazuje v súvislosti so svojvoľným zákazom bez uvedenia akýchkoľvek argumentov určitých formátov, ako sú tenké cigarety (čo nebolo súčasťou verejných konzultácií a nie je ani obsiahnuté v správe o vplyve), krátke cigarety či celá kategória cigariet s mentolovou príchuťou, pri stanovení minimálnej hmotnosti balíčku rezaného tabaku, štandardizácii formátu plechoviek na rezaný tabak, či dokonca zavedení novej kategórie „cigarky“ v rozpore so smernicou 2011/64/EÚ⁽²⁸⁾, ktorá je platná od 1. januára 2011. Tento zákaz tenkých alebo mentolových cigariet, ktoré sú obľúbené u spotrebiteľov v rozličných európskych krajinách, by zapríčinil, že spotrebiteľia by k nim nemali prístup a museli by sa uchýliť k trhu s pašovanými tovarom, aby si ich mohli kúpiť. Ide navyše o tabakové výrobky, ktoré konzumujú predovšetkým mladiství k spotrebe tabaku. V konkrétnom prípade mentolu treba napríklad pripomenúť, že tento druh tabaku konzumujú zväčša staršie osoby, a že krajiny s veľmi prepracovanou protifajčiarskou legislatívou s konkrétnymi ustanoveniami týkajúcimi sa zákazu určitých zložiek, ako sú Spojené štáty alebo Kanada, ho nezakázali, čo vedie EHSV k návrhu, aby zákaz týkajúci sa mentolu bol z návrhu smernice vypustený.“

Výsledok hlasovania

Za: 69
 Proti: 157
 Zdržali sa: 29

Bod 4.3.1

Zmeniť:

„Celkovo súhlasíme s návrhom Komisie zakázať nové výrobky na trhu s chuťou žuvačky, koktailov piňa colada či mojito, tzv. candy-flavored cigarettes, ktoré môžu byť v podstate zamerané na mladých spotrebiteľov.“

Pozn. prekl.: Navrhovaná zmena sa netýka slovenskej jazykovej verzie.

Výsledok hlasovania

Za: 69
 Proti: 157
 Zdržali sa: 29

Bod 4.3.2

Zmeniť:

„Prívetké obmedzenie zložiek by viedlo k štandardizácii chute, a teda by znemožnilo rozlišovať medzi konkurenciou, čím by sa obmedzili investície a možné zavádzanie nových výrobkov, a to všetko na úkor spotrebiteľa, ktorý by stratil možnosť výberu, ktorá by pre aktívnych a možných konzumentov tabakových výrobkov predstavovala ďalší podnet informovať sa o konzumovanom výrobku alebo sa vyhnúť jeho konzumácii, a tak zlepšiť svoj zdravotný stav, produktivitu a všetky ďalšie faktory, ktoré majú dôležitý vplyv na kvalitu života.“

Výsledok hlasovania

Za: 69
 Proti: 157
 Zdržali sa: 29

⁽²⁸⁾ Smernica Rady 2011/64/EÚ z 21. júna 2011 o štruktúre a sadzbách spotrebnej dane z tabakových výrobkov, Ú. v. EÚ L 176, 5.7.2011, s. 24-26.

Bod 4.5

Zmeniť:

„Európska komisia zahrnuje do svojho návrhu smernice opatrenia zamerané na zníženie nelegálneho obchodu s tabakovými výrobkami. Preto napríklad Európska komisia stanovuje v článku 14 návrhu systém monitorovania a sledovania, ako aj rozličné ďalšie bezpečnostné opatrenia s cieľom dosiahnuť, aby sa v Európskej únii predávali len výrobky, ktoré sú v súlade s obsahom smernice. ~~Toto opatrenie bude znamenať neprimeranú ekonomickú a administratívnu záťaž, ktorú mnohé malé a stredné podniky nedokážu uniesť, ani zďaleka to neznižuje nelegálny obchod a prinesie to väčšiu administratívnu záťaž pre členské štáty pri vykonávaní kontroly. Okrem toho tento systém nebude slúžiť na obmedzenie pašovania a nelegálneho obchodu, ale práve naopak, tie budú profitovať z ostatných opatrení návrhu smernice.~~ EHSV sa preto domnieva, že ustanovenia článku 14 návrhu smernice by mali byť rovnaké ako ustanovenia o sledovaní a výsledovateľnosti, ktoré sú obsiahnuté v protokole o nelegálnom obchode, na ktorom sa minulý rok dohodla konferencia zmluvných strán WHO ⁽²⁹⁾.“

Výsledok hlasovania

Za: 69
Proti: 157
Zdržali sa: 29

Bod 4.6

Zmeniť:

„Smernica umožní Európskej komisii regulovať a meniť prostredníctvom nárastu delegovaných aktov základné aspekty, ako je napríklad objem prísad, znenie zdravotných výstrah, ich umiestnenie a veľkosť. ~~Na základe toho sa členskými štátmi neponecháva takmer žiaden priestor na zapojenie sa do regulácie tejto smernice, čo predstavuje zasahovanie v takej extrémnej miere, aká bola doteraz v Európskej únii použitá len málokedy. Porušuje sa tým zásada subsidiarity a proporcionality, proti čomu sa už postavili národné parlamenty ôsmich členských štátov ⁽³⁰⁾ (Taliansko, Česká republika, Grécko, Bulharsko, Dánsko, Portugalsko, Rumunsko a Švédsko). V prípade Talianska parlament nielen oznámil, že návrh porušuje tieto zásady, ale tiež upozornil, že niektoré z druhov zakazovaných cigariet, ako sú tenké cigarety či cigarety s nízkym obsahom dechtu, môžu byť užitočným nástrojom pre politiku zameranú na obmedzenie či zanechanie fajčenia ⁽³¹⁾.~~“

Výsledok hlasovania

Za: 69
Proti: 157
Zdržali sa: 29

⁽²⁹⁾ [http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop5/FCTC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop5/FCTC_COP5(1)-en.pdf).

⁽³⁰⁾ <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLang=EN>.

⁽³¹⁾ Stanovisko výboru sekcie pre sociálne záležitosti talianskeho parlamentu k dokumentu Európskej komisie COM(2012) 788 final.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Silnejší európsky priemysel v prospech rastu a oživenia hospodárstva. Aktualizácia oznámenia o priemyselnej politike“

COM(2012) 582 final

(2013/C 327/14)

Spravodajca: **Joost VAN IERSEL**

Pomocný spravodajca: **Enrico GIBELLIERI**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 10. októbra 2012 podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku rozhodol vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Silnejší európsky priemysel v prospech rastu a oživenia hospodárstva – Aktualizácia oznámenia o priemyselnej politike“

COM(2012) 582 final.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 18. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 11. júla 2013) prijal 132 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV s nadšením víta cieľnú pozornosť, ktorú Komisia venovala priemyslu v Európe (výrobným odvetviám a službám) vo svojej aktualizácii oznámenia o priemyselnej politike z októbra 2012, vrátane príloh s jasne formulovanými analýzami priemyselných politík a nedostatkov v jednotlivých členských štátoch. Mnohé prvky sú v súlade s už známymi postojmi ESHV⁽¹⁾. Skutočnou skúškou bude implementácia.

1.2 Priemyselná politika, jedna zo siedmich hlavných iniciatív stratégie Európa 2020, by mala byť základným kameňom iniciatívy EÚ pre rast, v súvislosti s ktorou sa síce veľa hovorí, avšak málo sa koná. Potrebný je správny postoj a zosúladené prístupy. Politický dosah je zjavný. EHSV vyzýva Komisiu, Radu a Európsky parlament, aby zintenzívnili uskutočňovanie (koherentných!) iniciatív a prierezových politík, ktoré riešia obrovskú výzvu rozvoja priemyselnej výroby v celej Európe.

1.3 Európska rada by sa mala ujať vedenia pri stanovovaní programu v oblasti priemyselnej politiky a Komisia by sa doň mala v plnej miere zapojiť. Rada vo svojich jednotlivých zloženiach (pre konkurencieschopnosť, výskum, životné prostredie i pre sociálnu politiku), Európska komisia a Európsky parlament by sa mali spolu a cielene zamerať na zmapovanie a podporu najmodernejších politík v celej Európe.

1.4 Aby sa priemyselná politika stala hnacou stratégiou Európy, musí byť verejnosť podrobne informovaná o rozhodnutiach v tejto oblasti, ktoré sa týkajú opatrení, plánov a lehôt, čo v tomto okamihu zatiaľ veľmi chýba.

1.5 EÚ navyše potrebuje optimálne zblížovanie 27 priemyselných politík členských štátov a politiky EÚ. Skutočnosť je však momentálne podľa širokej škály analýz iná. Rozmanitosť je výhodou, rozdrobenosť je na škodu. Geopolitické nerovnováhy by sa mali riešiť.

1.6 Lepšie rámcové podmienky znamenajú predovšetkým dokončenie vnútorného trhu EÚ v rámci sociálneho trhového hospodárstva zabezpečené vďaka presným posudkom, predpisom a uplatňovaniu v celej EÚ. Verejné investície do cezhraničných prepojení, ako sú pozemné komunikácie, vodné cesty, prístavy, letiská a železnice, musia podporovať vnútorný trh.

1.7 Pri nezamestnanosti postihujúcej viac ako 26 miliónov ľudí, nízkom raste a znižujúcich sa rozpočtoch priemyslu a inovácie potrebujú stimulujúce vyhliadky a podmienky. Musí sa dosiahnuť správna rovnováha medzi fiškálnou konsolidáciou (úsporné opatrenia), národnými programami reforiem a priemyselnou politikou na podnietenie investícií a tvorby pracovných miest, aby sa tak podporila dôvera.

1.8 Každá iniciatíva EÚ by mala upevniť postavenie Európy ako konkurenta a partnera v celosvetovom meradle. Veľmi ambiciózný cieľ dosiahnuť 20 % podiel výrobného priemyslu do roku 2020 si vyžaduje rozsiahle investície a značné prispôbenie politiky. Zvyšovanie produktivity je veľmi potrebné.

⁽¹⁾ Pozri o. i. Ú. v. EÚ C 218, 23.7.2011, s. 38, stanovisko EHSV k predchádzajúcemu oznámeniu Komisie o priemyselnej politike z roku 2010.

1.9 Inteligentné podmienky pre priemysel znamenajú omnoho viac ako len technické ustanovenia a úpravy. Týkajú sa celého priemyselného prostredia, pričom ide najmä o koherentnú a predvídateľnú dlhodobú klimatickú a energetickú politiku podporujúcu konkurencieschopnú priemyselnú základňu. Tieto podmienky by mali umožňovať dosahovanie vynikajúcich výsledkov, ako aj podporiť novo sa rozvíjajúce odvetvia priemyslu.

1.10 Politika EÚ musí byť šitá na mieru a prispôbena jednotlivým sektorom, pričom musí vychádzať z posudzovaní uskutočňovaných zdola nahor, ktoré sú najvhodnejšie na riešenie technicko-ekonomických predpokladov a výziev. Tieto zásady by sa mali uplatňovať aj pri uskutočňovaní cieľov hlavnej iniciatívy zameranej na efektívne využívanie zdrojov, ktorej zámerom je účinnejšie využívať suroviny, a zároveň podporovať inováciu a zvyšovať odolnosť európskych podnikov.

1.11 Priemyselná politika má silný sociálny rozmer, ktorý ovplyvňuje všetky vrstvy spoločnosti: regióny a obce, akýkoľvek podnik, pracovné sily v rýchlom sa meniacich modeloch pracovísk (digitalizácia, robotizácia, výroba orientovaná na služby, informačné a komunikačné technológie), sústavu vzdelávania (vrátane vysokých škôl), spotrebiteľov a občanov. Priemyselná politika sa spája s reštrukturalizáciou i s predvídaním. Mala by sprostredkovať moderné vzdelávanie, odbornú prípravu a informácie, rozvíjať technológiu, inováciu, tvorivosť a podnikanie. Treba tiež predvídať a primerane reagovať na demografický vývoj.

1.12 Ambiciózne regióny podporujú priemyselnú výkonnosť. EÚ a členské štáty by mali podporovať ich sebestačnosť, vrátane špecializácie a súvisiaceho výskumu, kvalifikácií a zoskupení. V tejto oblasti je čo zlepšovať.

1.13 Musí sa upozorňovať na iniciatívy a projekty, ako aj úspešné príklady na úrovni členských štátov a regiónov, ktoré upevňujú dôveru ľudí i sociálno-ekonomických subjektov. Mali by sa prehĺbiť partnerské dohody medzi EÚ a členskými štátmi a vytváranie sietí medzi členskými štátmi a regiónmi. Každoročný európsky semester ponúka mnoho príležitostí na nepretržité monitorovanie.

1.14 Priemyselná politika EÚ by mala byť procesom spoločných vízií, právomocí a opatrení EÚ a členských štátov, v ktorých sú podnikateľské kruhy a odborové zväzy riadnymi partnermi. Rovnako zaangažované by tam, kde je to vhodné, mali byť aj ďalšie zainteresované strany, napríklad školstvo vrátane vysokých škôl (výskum), mimovládne organizácie, spotrebiteľia a iní.

1.15 Napriek značným rozdielom v hospodárskych výsledkoch jednotlivých členských štátov by všetky mali ťažiť z osvedčených postupov a s nimi spojených postojov a prístupov.

1.16 EHSV priebežne predkladá návrhy týkajúce sa jednotlivých odvetví a priemyselnej politiky (pozri prílohu). Predkladané stanovisko sa zameriava skôr na súlad medzi dôležitými témami a účinné riadenie, ktoré možno dosiahnuť koordináciou a presným nastavením.

2. Súvislosti

– A) Svet

2.1 Komisia vo svojej analýze konštatuje, že cena práce predstavuje čoraz menšiu časť celkových výrobných nákladov⁽²⁾. Produktivita je dôležitým faktorom. Určitá časť výroby sa vracia do Európy, konkurencia sa však vyostruje v iných oblastiach, ako je zlepšovanie ekonomickej infraštruktúry v krajinách BRIC, posilnenie eura a ceny energií, ktoré stimulujú investície v zahraničí.

2.2 Európa navyše zaostáva za USA a Japonskom v inováciách a špecializácii technológií. V porovnaní s USA má výraznejšie zastúpenie v odvetviach technológií stredne vysokej a stredne nízkej úrovne, ale tradičná priepasť medzi oboma kontinentmi v segmente špičkových technológií sa v ostatných rokoch výrazne prehĺbila.

2.3 Biely dom a Kongres USA preukázali národnou stratégiou konkurencieschopnosti na roky 2014 – 2018, že sa dôrazne zasadujú za renesanciu výrobného priemyslu⁽³⁾. Ústrednou témou je úloha a hodnota výrobného priemyslu v hospodárstve, bezpečnosti a vedúcom postavení USA vo svete.

2.4 Verejno-súkromné partnerstvá posilňujú infraštruktúru pre technológie a inovácie. Do nich sú priamo zapojené ministerstvá bezpečnosti, energetiky a obchodu, rovnako ako Národná vedecká nadácia a NASA, ktoré poskytujú stimuly veľkému počtu národných výskumných inštitútov a univerzít.

2.5 Ide o pozoruhodný vývoj v krajine, ktorá donedávna kázala o postindustriálnom hospodárstve. Rastúca konkurencieschopnosť Číny a ďalších krajín je však budičkom pre všetkých. Uhol pohľadu sa mení. Z prognóz vyplýva, že Čína sa do roku 2030 stane najväčšou hospodárskou veľmocou na svete a USA si udrží vedúce postavenie vo svete, zatiaľ čo Japonsko a Európa budú nasledovať s veľkým odstupom⁽⁴⁾.

2.6 Očakáva sa, že výsledkom prieskumu nových ložísk ropy, a najmä bridlicového plynu, bude napokon energetická nezávislosť USA. Tento prieskum sa považuje za energetickú revolúciu, ktorá prinesie renesanciu priemyslu v USA a geopolitické zmeny. Naďalej bude potrebné zaoberať sa otázkami životného prostredia a zdravia⁽⁵⁾.

⁽²⁾ Pracovný dokument útvarov Komisie, SWD(2012) 297 final, s. 10.

⁽³⁾ Americký zákon o konkurencieschopnosti výroby z roku 2012.

⁽⁴⁾ *Global Trends: Alternative Worlds*, National Security Council, Washington, december 2012.

⁽⁵⁾ US EPA, Study of the Potential Impacts of Hydraulic Fracturing on Drinking Water Resources: Progress Report, december 2012 (<http://www2.epa.gov/hfstudy>).

2.7 Vzostup Číny, Brazílie a Indie pokračuje. Aj Rusko sa vzťahuje. V ich závese budú rýchlo nasledovať ďalšie ázijské a juhoamerické krajiny. Ukazovatele rastu rozvíjajúcich sa krajín, a to najmä v Ázii, sú už roky vysoko nadpriemerné. Novo vytvorené sústavy vzdelávania produkujú veľké počty vysoko vzdelaných a kvalifikovaných technikov a inžinierov. Súbežne sa zriaďujú obrovské výskumné inštitúty. Kvalita tovarov a inovatívnych postupov sa celoplošne zvyšuje. Dopravné zariadenia a infraštruktúra služieb rýchlo dobiehajú zameškané.

2.8 V Číne sa rozvíja systém kombinujúci štátny kapitalizmus a mechanizmy voľného trhu⁽⁶⁾, ktorý je úzko prepletený s jstujúcou národnou kultúrou a (politickými) tradíciami. Tvorba bohatstva nejde ruka v ruku s demokraciou či ľudskými a právami a právami zamestnancov. Podmienky ochrany životného prostredia a zdravia sú naďalej slabo rozvinuté, hoci kvalita výroby stúpa. Otrasy vyvolané silnými reakciami nie sú ani zďaleka vymyslené. Treba však povedať, že kapitalistické zásahy štátu budú aj naďalej riadiť určité typy výroby, ktoré korešpondujú s národnými ambíciami. Rovnako orientované môžu byť aj investície štátnych investičných fondov, a to tak v krajine, ako aj mimo nej.

2.9 Viacero krajín využíva výhody jednoduchšej štruktúry riadenia v porovnaní s EÚ, pretože majú jedno centrum, kde sa prijímajú hlavné rozhodnutia, ako aj spoločnú stratégiu a dohodnuté ciele verejného sektora.

2.10 Aj určité časti Afriky prechádzajú rýchlym rozvojom. Čína uskutočňuje rozsiahle investície bez ohľadu na ich sociálny dosah.

2.11 Celosvetové súvislosti a geopolitické podmienky sa neodvrátiteľne menia. Pri ovplyvňovaní verejnej a politickej mienky majú rozhodujúci význam fakty. EHSV odporúča každoročne porovnávať prostredníctvom hodnotiacej tabuľky EÚ viacero ukazovateľov sociálno-ekonomického a technologického rozvoja, ako aj rozvoja zamestnanosti v relevantných častiach sveta.

– B) Európa

2.12 Hĺbkové analýzy Komisie, ktoré sa týkajú trendov v Európe i v jednotlivých členských štátoch, ukázali väčšie povedomie o potrebe výrobného priemyslu.

2.13 Situácia v jednotlivých krajinách sa značne líši, počnúc Nemeckom, ktoré je domovom približne 30 % výrobného priemyslu v Európe, až po krajiny (väčšie i menšie) s oveľa menšími, ba až veľmi malými podielmi. Priemyselné investície v niektorých členských štátoch v priebehu ostatných 20 rokov

značne poklesli. V niektorých prípadoch išlo o rozsiahlu reštrukturalizáciu, a v iných do určitej miery aj o zanedbanie⁽⁷⁾.

2.14 Situácia v jednotlivých členských štátoch sa veľmi líši a niektoré z nich sú v zlepšovaní podmienok zjavne úspešnejšie ako ostatné. Zamestnanosť v priemysle neustále klesá. Navyše v súčasnom období krízy zanikli od roku 2008 v Európe viac ako 4 milióny pracovných miest vo výrobných odvetviach.

2.15 Nič nenasvedčuje tomu, že členské štáty medzi sebou diskutujú o politických opatreniach, nástrojoch či osvedčených postupoch. Národné koncepcie priemyselnej a inovačnej politiky sú v prvom rade formované národnými zvyklosťami a postupmi, pričom sú vymedzované národnými rámcami a vzťahmi medzi verejným a súkromným sektorom, okrem iného podnikmi, výskumnými ústavmi a vysokými školami, odborovými zväzmi a ďalšími subjektmi.

2.16 Mnohé politické opatrenia a súvisiace finančné mechanizmy sú preto v prvom rade národne orientované, čo neprospeje vnútornému trhu ani medziodborovým cezhraničným projektom.

2.17 Ako Komisia správne konštatuje, nežiaduca rozdrobenosť vnútorného trhu napriek veľmi dobrým výsledkom v niektorých krajinách obmedzuje potenciálne faktory rastu.

2.18 Tvorivá rozmanitosť je veľkou výhodou Európy, avšak prínosom pre všetkých Európanov bude len vtedy, ak sa zaistí približovanie k spoločným cieľom. Mala by sa nájsť optimálna rovnováha medzi tvorivou rozmanitosťou jednotlivých členských štátov a transparentným a presvedčivým približovaním.

2.19 Z amerického príkladu vyplýva, že takéto približovanie prinesie plody najmä európskym sieťam malých a stredných podnikov s potenciálom rastu.

3. Stratégia Európa 2020: spoločná vízia, kompetencie a opatrenia

3.1 Vnútorný trh potrebuje nový impulz. Napriek vzostupu skrytého protekcionizmu a pretrvávajúcej hrozbe opätovného zoštatňovania a fragmentácie sa EÚ darí zachovať vnútorný trh neporušený a zásady otvorených trhov nedotknuté, hoci implementácia ostáva aj naďalej slabinou.

3.2 Smer by mala udávať stratégia Európa 2020 vychádzajúca zo spoločných kompetencií EÚ a členských štátov. Stratégia rešpektujúca špecifické národné prístupy a metódy poskytuje

⁽⁶⁾ Pozri článok *State Capitalism*, The Economist, Special report, január 2011.

⁽⁷⁾ Commission Staff Working Document, Industrial Performance Scoreboard and Report on Member States' Competitiveness, Performance and Policies, SWD(2012) 298 final, časti 1, 2, 3 a 4.

nástroje, ktoré umožnia využívať výhody krokov uskutočnených v európskom meradle. Potenciálny prínos takéhoto cieľového riadenia sa doposiaľ systematicky prehliadal.

3.3 Rovnako je naliehavo potrebné dosiahnuť viditeľné výsledky v prispôbovaní úspešných inovačných procesov a súvisiacej tvorby pracovných miest meniacim sa modelom výrobného priemyslu, komerčného využitia a služieb.

3.4 Je potrebné uvážene predvídať reštrukturalizáciu, čo uľahčí prijímanie zmien, podporí zvyšovanie kvalifikácie alebo rekvalifikáciu pracovných síl a prispeje k zníženiu počtu neistých pracovných miest⁽⁸⁾.

3.5 Oznámenie Komisie z roku 2010 je východiskom iniciatív, ako napríklad Horizont 2020, preverovanie konkurencieschopnosti, priemyselná inovácia, efektívne využívanie zdrojov, zručnosti a vzdelávanie, prístup k financiám, vzťahy medzi priemyslom a službami a stieranie rozdielov medzi nimi, ako aj väčšia informovanosť o komplikáciách pri medzinárodných investíciách a transfere technológií.

3.6 Je prekvapujúce, že transparentné partnerské hodnotenia členských štátov sa doposiaľ vykonávali len zriedka. Monitorovacia úloha Európskej komisie by sa v tejto súvislosti mala rozšíriť.

3.7 Takéto partnerské hodnotenia by upozornili na zastarané štruktúry tak v priemysle, ako aj v rozhodovaní. Prispeli by k urýchleniu modernizácie prostredníctvom úspešných prístupov a mohli by poslúžiť ako ukazovatele približovania sa európskeho verejného a súkromného sektora svetovej špičke.

3.8 Pracovné dokumenty útvarov Komisie obsahujú odporúčania pre jednotlivé krajiny, ktoré priamo súvisia s priemyselným rozvojom⁽⁹⁾. Národné programy reforiem by mali lepšie odrážať tieto odporúčania pre jednotlivé krajiny, ako o tom členské štáty a Komisia diskutovali v rámci každoročného európskeho semestra.

3.9 Bolo by však vážnou chybou prenechať všetku túto prácu výhradne Komisii. Je to tiež prvoradou úlohou príslušných útvarov v členských štátoch, ktoré sú zodpovedné za oblasť politiky nepokrytú právnymi predpismi alebo opatreniami EÚ. Tieto útvary majú navyše zaistiť dôkladnú implementáciu právnych predpisov EÚ.

3.10 Finančná politika v eurozóne si vyžaduje presne nastavenú koordináciu medzi európskymi inštitúciami a orgánmi členských štátov. Nejestvuje dôvod, prečo by sa porovnateľná koordinácia nemohla na základe spoločnej vízie dosiahnuť posilnením rámcových podmienok pre priemysel, inováciu a tvorbu pracovných miest.

3.11 Pracovné dokumenty útvarov Komisie môžu členským štátom pomôcť vykonávať vzájomné dvojstranné alebo trojstranné hodnotenia, ktoré by sa týkali oblastí spojených s priemyslom, ako sú kvalifikácie a vzdelávanie, technológie a inovácie, administratívna záťaž, daňová politika a štátna pomoc. Jednotlivé krajiny si ľahko môžu vyvodiť závery o tom, aká politika je u nich doma žiaduca zo spoločného európskeho hľadiska. Seriózne hodnotenie uplatnených opatrení by malo byť v každom prípade súčasťou národných programov.

3.12 Keďže tieto trendy musí podporovať celá spoločnosť, je veľmi dôležité vnímať podnikateľské združenia a odborové zväzy ako riadnych partnerov v tomto procese. Platí to podľa okolností aj o ďalších zainteresovaných stranách, ako sú subjekty sústavy vzdelávania, mimovládne organizácie, spotrebiteľov a iných. Prístupy založené na dohode sa vyplácajú. Sociálny dialóg na národnej a regionálnej úrovni, ako aj v jednotlivých odvetviach a spoločnostiach bude veľkou oporou.

4. Oblasť, ktorými sa treba zaoberať

4.1 EHSV súhlasí s Komisiou, že doplnkovosť zásahov na úrovni členských štátov a EÚ v priemyselnej politike je základným predpokladom úspechu európskej priemyselnej politiky. Zväčšia dosah opatrení členských štátov i EÚ a poskytnú množstvo príležitostí na prechod od slov k skutkom.

4.1.1 Celková koncepcia znamená holistický prístup a prierezovú politiku. EHSV ďalej v tomto dokumente zdôrazňuje vzájomne prepojené témy, ktoré považuje za kľúčové pre budúcnosť európskeho priemyslu.

4.2 Priemyselná inovácia

4.2.1 **Priemyselná inovácia** si vyžaduje silnú európsku technologickú základňu, podporovanú cezhraničnou koordináciou a spoluprácou medzi výskumnými ústavmi a vysokými školami, aplikovanou technológiou a podnikmi.

4.2.2 Kľúčové podporné technológie a iné medziodvetvové technológie majú podstatný význam pre programy výskumu a vývoja v členských štátoch i v EÚ. Sú prínosom pre mnohé nadväzujúce činnosti, ako aj oblasti verejnej politiky týkajúce sa infraštruktúry a udržateľnosti. Rámec EÚ má zásadný význam pre verejno-súkromnú spoluprácu a konzultáciu, predovšetkým prostredníctvom technologických platforiem EÚ. Aj verejné obstarávanie by malo stimulovať pokrokovú inováciu.

4.2.3 Technológia je bojiskom budúcnosti. Komisia a Rada pre výskum by v rámci podpory (hlavných) medzinárodných projektov mali udávať smer pri upevňovaní vnútorného trhu s technológiami a podpore cezhraničných projektov. Úspešný výskum a vývoj a európske patenty by mali byť oporou inovatívnych investícií a kvalitných pracovných miest.

⁽⁸⁾ Pozri tiež Cercasovu správu Európskeho parlamentu.

⁽⁹⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 7: Pracovný dokument útvarov Komisie, časti 1 – 4.

4.2.4 EHSV zdôrazňuje význam finančných zdrojov EÚ určených na výskum a vývoj a cezhraničné projekty. Program Horizont 2020 by mal zodpovedať rýchlo sa rozvíjajúcemu úsiliu v iných krajinách. Európa má síce stále dobré postavenie, avšak stráca svoje tradičné vedenie. Škrty v rozpočte programu Horizont 2020 by boli kontraproduktívne.

4.2.5 Je zrejmé, že vyššie vzdelávanie a s ním súvisiaci výskum má kľúčový význam pre inovácie. Programy a ich riadenie by sa mali podľa potreby prispôbovať.

4.2.6 Bolo by vhodné každoročne sprístupňovať informácie o verejných a súkromných investíciách do kľúčových technológií.

4.2.7 Inovácia ovplyvňuje mnohé oblasti. Prináša novú dynamiku do podnikania a na pracoviská: zmena jestvujúcich výrobných metód, potreba reštrukturalizovať nadbytočné operácie, rozvoj hodnotových reťazcov a nových „odvetví“, stieranie hraníc medzi priemyslom a službami. Inovácia je o modernizácii a tvorivosti v spoločnosti, a takto by sa mala aj prezentovať.

4.2.8 Komisia zdôrazňuje, že potreba technológií a inovácií je horizontálnou prioritou vo všetkých jej útvaroch. Bolo by vhodné, keby verejná správa v členských štátoch prebrala tento prístup.

4.3 Zručnosti a odborná príprava

4.3.1 **Vhodné zručnosti a kvalifikácie** od najvyššej po najnižšiu úroveň sú pre technológie, inovácie, zmeny pracovných postupov, prepojenie priemyslu a služieb, nové požiadavky a vedúce sily spoločnosti kľúčovou oblasťou.

4.3.2 Moderné školstvo na všetkých úrovniach je veľmi dôležité. EÚ, podobne ako členské štáty a regióny, oprávnene venuje čoraz väčšiu pozornosť vzdelávaniu, školskej výučbe a odbornej príprave. Vzdelanie je základnou požiadavkou a musí byť všeobecne dostupné.

4.3.3 Všetky iniciatívy EÚ pre rast požadujú trvalý dôraz na celé spektrum vzdelávania. Vzhľadom na značné rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi bude výmena osvedčených postupov nevyhnutná na riešenie problémov, najmä nezamestnanosti mládeže.

4.3.4 Kľúčovú úlohu zohrávajú zainteresované subjekty. Sociálny dialóg na všetkých úrovniach (podnikovej, vrátane zamestnaneckých rád, miestnej, regionálnej, národnej a európskej) by sa mal zaoberať vzdelávaním, učňovskou prípravou resp. duálnou odbornou prípravou v spolupráci s priemyslom a ďalším (celoživotným) vzdelávaním na rozširovanie schopností a zvyšovanie zamestnateľnosti, aby sa tak uspokojili požiadavky trhu práce. Cezhraničné uznávanie schopností a kvalifikácií by malo byť pravidlom, aby sa podporila medzinárodná mobilita.

4.3.5 Komisia by v súlade s názorom OECD mala byť poverená vykonaním partnerských hodnotení sústav vzdelávania a ich výsledkov v jednotlivých členských štátoch. Hodnotenia

poskytnú užitočné ukazovatele na zlepšenie v tam, kde je to vhodné, podobne ako to je v mnohých iných oblastiach.

4.3.6 Podniky a spoločnosť vyžadujú čoraz vyššiu úroveň schopností. Prioritami sú vzdelanie technického smeru a výrobné služby, a to od nižších kvalifikácií až po vysokoškolské vzdelanie. Zásadnú úlohu zohrávajú stredné odborné školy technické a systémy odborného vzdelávania a prípravy.

4.3.7 Vo vyššom vzdelávaní je potrebné zaoberať sa štrukturálnym nedostatkom vedcov, inžinierov a matematikov, a to tak študentov týchto odborov, ako aj výskumných pracovníkov, pričom treba zmierniť rozdiel medzi dopytom a ponukou na trhu práce.

4.3.8 Každý pracovník by mal mať nárok na odbornú prípravu, čo je obzvlášť nevyhnutné pre pracovníkov a remeselníkov so špecifickými špecializáciami v malých a stredných podnikoch a remeselných výrobných.

4.3.9 Vytvorenie udržateľnej zamestnanosti v priemysle založenej na moderných pracovných podmienkach a podmienkach ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci je súčasťou správneho nazerania na modernizačné postupy v priemysle. Zvyšovanie konkurencieschopnosti by malo ísť ruka v ruke s vhodnými pracovnými podmienkami a právami zamestnancov.

4.3.10 Zvláštnu pozornosť je potrebné venovať vplyvu starnutia populácie EÚ na ponuku pracovnej sily v priemysle. Treba tomu prispôbiť pracovné podmienky starnúcich pracovníkov ako aj štruktúru a kapacity odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania.

4.4 Dostupnosť financovania

4.4.1 Dostupnosť **financovania** ostáva slabým miestom. Priemyselný sektor veľmi utrpel v dôsledku bankovej krízy. Banky sa naďalej zdráhajú financovať úvery. Kríza podporila opätovné zoštatňovanie podnikov. Tradičný odpor k riziku upevňujú prísnejšie medzinárodné pravidlá pre vlastný kapitál a pravdepodobne aj finančné predpisy EÚ. Uplatňovanie finančného rámca Bazilej III obmedzujúceho poskytovanie pôžičiek sa naštastie bude postupne zmiernovať.

4.4.2 Malé a stredné podniky žiadajú vhodnejšie finančné inžinierstvo a nové zdroje financovania, ako napríklad poisťovne a dôchodkové fondy. Jedným z hlavných cieľov je rozdeliť riziká alebo ich zmierniť, okrem iného systémami záruk alebo vládnyimi fondmi. Skupinové financovanie musí poskytnúť príťažlivé vyhliadky.

4.4.3 Zároveň sa musí zvýšiť podiel súkromného alebo nebankového financovania. Súkromné iniciatívy v členských štátoch sa musia spropagovať. Rozdiel medzi USA a Európou hovorí za všetko: 2/3 amerických investícií je financovaných zo zdrojov mimo finančného sektora, pričom v Európe je to iba 1/3. EÚ a právne predpisy členských štátov by mali podporovať trend smerom k väčšiemu podielu súkromného financovania a súkromnému kapitálu, najmä pokiaľ ide o podporu inovácií.

4.4.4 Subsidiarita znamená veľkú rozmanitosť daňových politík, ako aj systémov dotácií a pôžičiek v Európe. EHSV trvá na tom, aby Komisia vykonávala posúdenia a partnerské hodnotenia nástrojov v jednotlivých členských štátoch s cieľom dosiahnuť účinné zbližovanie nástrojov.

4.4.5 Európska investičná banka a Komisia pracujú na novej generácii nástrojov pre celú EÚ, ktoré by mali väčší dosah a pákový efekt ako granty. Výsledkom spojenia schopnosti fondov EÚ znášať riziko a kapacity EIB financovať by mala byť kombinácia schopností potrebných na vytvorenie a uplatňovanie finančných nástrojov na priemyselné účely.

4.4.6 Revolvingové fondy koordinované Európskou investičnou bankou spoločne s Komisiou, ktoré sa majú uplatňovať v rámci programu Horizont 2020, Cosme, viacročného finančného rámca a regionálnej politiky musia priniesť multiplikované výsledky. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať transparentnosti, pokiaľ ide o zodpovednosti. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné zachovať stabilný, dobre riadený rozpočet EÚ doplnený úspešnými úverovými nástrojmi, ktoré sa v členských štátoch vytvoria (resp. upravujú). Projektové dlhopisy a pôžičky na ekologické projekty sa musia rozšíriť.

4.4.7 Súčasné pravidlá EÚ sú príliš prísne a byrokratické. EHSV pripomína, že nástroje EÚ musia byť prispôbené trhu a musia sa ľahko implementovať. Musia pružne reagovať na prudko sa meniace podmienky na trhu a byť dostupné pre inovatívne spoločnosti, ako aj pre malé mikroekonomické projekty, ktoré ostávajú nepovšimnuté. Je potrebné vytvoriť novú rovnováhu medzi spoľahlivým riadením nástrojov a potrebami trhu.

4.5 Udržateľný rozvoj

4.5.1 **Udržateľný rozvoj a efektívne využívanie zdrojov** sú napriek významným rozdielom medzi jednotlivými členskými štátmi čoraz častejšie súčasťou podnikových stratégií, ako aj predchádzajúcich a nadväzujúcich činností. Udržateľné modely podnikania utužujú odolnosť európskych podnikov. Verejné a súkromné subjekty sa musia spoliehať na seba navzájom.

4.5.2 Osobitným prípadom, ktorému treba venovať pozornosť, sú klimatické zmeny a emisie CO₂. Keďže naďalej pretrvávajú hrozba presunu emisií CO₂ a investícií, EHSV žiada znovu posúdiť politiky EÚ ako základ pre udržateľný prechod na hospodárstvo s nízkymi emisiami oxidu uhličitého.

4.5.3 Predpokladom udržateľného hospodárskeho rastu a tvorby pracovných miest v EÚ je nákladová účinnosť a technická uskutočniteľnosť zabezpečujúca konkurencieschopnosť podnikov. Iba tak možno dosiahnuť súčinnosť medzi environmentálnymi cieľmi a výkonnosťou priemyslu.

4.5.4 Prechod na hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂ účinne využívajúce zdroje, ktorý by bol založený na technológiách, by mal byť zároveň sociálne spravodlivý voči všetkým generáciám pracovníkov.

4.5.5 Starnutie populácie vedie medzi spotrebiteľmi k vyššiemu podielu seniorov, ktorí majú inú štruktúru spotreby, čomu sa musí produkcia priemyslu prispôbovať. Vedie to aj k novým podnikateľským príležitostiam a priestoru pre inovácie, ako sú funkčné potraviny, prispôbenie bývania a dopravy, ale aj nové technológie v zdravotníctve a dlhodobej starostlivosti.

4.5.6 Programy a regulačné predpisy EÚ by mali byť spúšťačím mechanizmom udržateľnej inovácie o. i. v súlade s usmerneniami stanovenými v hlavnej iniciatíve zameranej na efektívne využívanie zdrojov. Vzhľadom na obrovské priemyselné záujmy v tejto súvislosti majú rozhodujúci význam porovnateľné, stabilné a predvídateľné environmentálne podmienky v celej EÚ. Mala by sa riadne posúdiť účinnosť „ekodizajnu“⁽¹⁰⁾ a zavedenie absolútnych stropov využívania surovín v priemysle. Nadmerná regulácia vplýva aj na inováciu a investície a môže viesť k strate trhového podielu. Komisia a Rada by mali chrániť základné (energeticky náročné) priemyselné odvetvia v Európe a odstraňovať narušenia hospodárskej súťaže vo vzťahu k tretím krajinám.

4.6 Služby

4.6.1 Služby predstavujú 70 % európskeho hospodárstva a poskytujú prácu najväčšej časti pracovných síl. Sú tiež neoddeliteľne prepojené s priemyselnými procesmi a posilňujú ich základňu. Implementácia smernice o službách však doposiaľ neprebíhala hladko. Na väčšine územia EÚ sú podnikateľské služby navyše stále slabo rozvinuté.

4.6.2 Absencia integrovaného trhu služieb, v súvislosti s ktorou sa predstiera, že neexistuje, má negatívny dosah tak na vnútorný obchod EÚ, ako aj na produktivitu. USA vedú v oboch týchto ukazovateľoch vďaka svojmu oveľa integrovanejšiemu trhu služieb. Stále sa v značnej miere uprednostňujú „domáce“ služby, čo je ešte podporované prekážkami brániacimi cezhraničnému poskytovaniu služieb. Menej obchodovania znamená menšiu konkurenciu: trhy služieb v EÚ sú ešte stále v podstate národné, čo brzdí rast produktivity⁽¹¹⁾.

4.6.3 Tento slabý rozvoj je prekážkou konkurencieschopností odvetvia IKT v Európe, brzdí priekopnícke iniciatívy a bráni rastu produktivity. EÚ by preto mala zabezpečiť rozvoj voľného trhu služieb a podporovať služby podnikom a súvisiacu tvorbu pracovných miest v Európe.

4.7 Administratívne prekážky

4.7.1 Sťažnosti na **administratívne prekážky** sú na dennom poriadku. Naďalej sa však v ich dôsledku primárne systematicky prehodnocujú pravidlá a predpisy v členských štátoch, v prípade ktorých by bolo tiež veľmi žiaduce vypracovať posúdenia vplyvu, ako ich uskutočňuje Komisia

⁽¹⁰⁾ Smernica 2009/125/EÚ, október 2009.

⁽¹¹⁾ „How to build European services markets“, John Springford, Centre for European Reform, september 2012, s. 4.

pre svoje opatrenia. Koordinácia medzi členskými štátmi je zvyčajne slabá. Administratívne prekážky a bariéry často odrádzajú od vytvorenia nového podniku a podpory malých a stredných podnikov.

4.7.2 V tejto oblasti rastie skrytý protekcionizmus. EHSV trvá na neustálom a transparentnom posudzovaní. Komisia by mala dostať poverenie vykonávať vyšetrovania. Partnerské hodnotenia by sa mali prediskutovať v Rade, ktorá by pre ne mala stanoviť ciele a lehoty.

4.8 Malé a stredné podniky

4.8.1 Jestvuje mnoho rôznych, často vzájomne neporovnateľných druhov malých a stredných podnikov. V niektorých odvetviach, napríklad v maloobchodnom predaji, sa ocitajú pod veľkým tlakom, zatiaľ čo v iných preberajú činnosti od väčších spoločností – zadávanie činností externým dodávateľom, hodnotové reťazce atď. Zvyčajne majú kľúčový význam pre inováciu výrobkov a služieb. Malé a stredné podniky sa musia vzhľadom na ich inovačnú silu a úspechy na trhu viditeľne integrovať a vyzdvihovať ako hybná sila priemyselnej politiky EÚ.

4.8.2 Vďaka ich dynamike, interakcii s hodnotovými reťazcami a pružnosti sú malé a stredné podniky často priekopníkmi v riešeníach na mieru a obnove. Okrem toho sú cenným zdrojom pracovných miest. Bolo by potrebné podporovať malé a stredné podniky v ich úsilí znižovať spotrebu obmedzených zdrojov a energie. To sa v konečnom dôsledku prejaví na znížení nákladov, čo im umožní dosahovať lepšie výsledky a vytvárať pracovné miesta.

4.8.3 Európa potrebuje viac mladých podnikateľov. Je potrebné venovať väčšiu pozornosť podnikaniu vo vzdelávaní, vrátane fenoménu tzv. podnikateľskej univerzity. EHSV víta akčný plán pre podnikanie, ktorý vypracovala Európska komisia.

4.8.4 Počet začínajúcich podnikov sa zvyšuje. Z porovnania s USA však vyplýva, že príliš málo malých podnikov dosiahne štádium zrelosti. Dôvodom sú tak nespoľahlivé finančné podmienky, ako aj národné prekážky na európskom trhu.

4.9 Energetika

4.9.1 Odlišná **energetická politika** jednotlivých členských štátov vedie k rozdrobeniu politík týkajúcich sa kombinácie energetických zdrojov v EÚ, čo ovplyvňuje ceny energií, technológie, vzťahy s tretími krajinami a vnútorný trh. EHSV trvá na vypracovaní spoločnej energetickej politiky. Vzhľadom na rozsiahly dosah energetiky na hospodárstvo nemôže bez určitých spoločných celoeurópskych zásad vzniknúť riadna priemyselná politika.

4.9.2 Rada sa už nemôže ďalej vyhýbať strategickej diskusii o dlhodobých výhladoch energetiky a súvisiacej politike, t. j. o vhodnej kombinácii energetických zdrojov v EÚ, pokrývajúcej fosílnu surovinu, jadrovú energiu a energiu z obnoviteľných zdrojov. Na programe sú aj podmienky z hľadiska životného prostredia, zdravia a bezpečnosti.

4.9.3 Potreba prijať rozhodnutia je čoraz naliehavejšia, pretože rozvoj ťažby bridlicového plynu v USA v súčasnosti obracia situáciu v svetovej energetike hore nohami.

4.9.4 Ceny energií v EÚ sú podstatne vyššie ako ceny u hlavných obchodných partnerov. Americká cena zemného plynu predstavuje 20 % európskej ceny. To má obrovský dosah na chemický a oceliarsky priemysel a môže ovplyvniť aj nadväzujúce odvetvia. Vplyv tejto situácie na investície v Európe a potreba koordinovanej reakcie Európskej únie a členských štátov vyvoláva páliivé otázky, ktoré si vyžadujú faktickú odpoveď.

4.9.5 Priemysel prispieva k obnoviteľným zdrojom energie. Vzhľadom na vysokú cenu energie je veľmi dôležité dosiahnuť rovnováhu medzi konkurencieschopnosťou a procesom financovania obnoviteľných zdrojov energie, čo môže zahŕňať zníženie poplatkov, ako aj zvýšenie nákladovej účinnosti podporných mechanizmov.

4.10 Vonkajšie vzťahy

4.10.1 **Vonkajšie vzťahy** prekračujú rámec formálnych dohôd, ako sú dohody v rámci WTO. EÚ a členské štáty by mali pri rozvoji vonkajšieho rozmeru priemyselnej politiky definovať spoločné postoje k riešeniu zložitých otázok, a to predovšetkým na zaistenie rovnakých podmienok na celom svete. Keďže otvorené trhy znamenajú reciprocitu, EÚ by sa mala vážne zaoberať konkrétnymi škodlivými narušeniami európskych priemyselných záujmov.

4.10.2 Neprerušovaná dodávka energie má kľúčový význam tak z hospodárskych, ako aj z bezpečnostných dôvodov. Táto problematika si vzhľadom na v súčasnosti nízke ceny energie v USA vyžaduje celoeurópsky prístup. Osobitná pozornosť by sa mala zameriavať na materiály, ktoré sú podstatné pre priemyselné procesy.

4.10.3 Medzinárodné environmentálne, klimatické a sociálne normy alebo súvisiace odvetvové dohody majú kľúčový význam pre rovnaké podmienky na celom svete. Musia vytvárať podmienky na zachovanie výrobných hodnotových reťazcov v Európe.

4.10.4 EHSV zdôrazňuje, že je potrebné chrániť práva duševného vlastníctva. Rovnako je potrebné zabezpečiť prístup k verejnému obstarávaniu v zahraničí.

4.10.5 Veľmi vítané sú dobre vyjednané a vyrovnané dohody o voľnom obchode, najmä s USA. Nevyhnutným predpokladom je ich dôsledné monitorovanie.

V Bruseli 11. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú obchodné opatrenia uplatniteľné na určitý tovar vznikajúci spracovaním poľnohospodárskych výrobkov“

COM(2013) 106 final – 2013/0063 (COD)

(2013/C 327/15)

Spravodajca: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Európsky parlament (12. marca 2013) a Európska komisia (15. marca 2013) sa rozhodli podľa článku 43 ods. 2, článku 207 ods. 2 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú obchodné opatrenia uplatniteľné na určitý tovar vznikajúci spracovaním poľnohospodárskych výrobkov“

COM(2013) 106 final – 2013/0063 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 12. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 10. júla) prijal 149 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor víta tento návrh na zosúladienie právnych predpisov s Lisabonskou zmluvou rovnako, ako ho privítal v stanovisku EHSV 357/2011 ⁽¹⁾ a neskorších stanoviskách.

1.2 EHSV požaduje plošnú modernizáciu obchodných opatrení, celkové zlepšenie ich transparentnosti, zapojenie všetkých príslušných zainteresovaných strán a zároveň zosúladienie s cieľmi spoločnej poľnohospodárskej politiky v záujme presadzovania hodnôt EÚ na celom svete.

1.3 EHSV požaduje, aby sa zabezpečili účinné nástroje na ochranu proti možnému zneužitiu v prípadoch, keď dohody o voľnom obchode umožňujú, aby boli na trh EÚ uvedené potraviny nižšej akosti, ktoré sú lacnejšie a ich produkcia je jednoduchšia.

1.4 EHSV dôrazne odporúča, aby všetky obchodné režimy v budúcnosti bránili narušaniu hospodárskej súťaže na trhu EÚ na základe nižších environmentálnych a sociálnych noriem, ako aj noriem v oblasti bezpečnosti potravín a dobrých životných podmienok zvierat, ktoré platia v tretích krajinách. To by bolo možné dosiahnuť prostredníctvom dodatočných kompenzačných zložiek v rámci dovozného cla.

1.5 Výbor požaduje zrevidovať systém udeľovania dovozných povolení, osvedčení o náhrade a povolení na použitie aktívneho zušľachtovacieho styku a hlavne prideľovania kvót, aby sa ponechal dostatočný priestor pre malých a stredne veľkých producentov.

1.6 EHSV požaduje, aby sa zaviedli nástroje elektronického verejného obstarávania, ktoré by boli súčasťou colného systému, pre správu povolení, kvót a osvedčení. Takýto systém by umožňoval dôsledne monitorovať situáciu na trhu v reálnom čase a okamžite reagovať v prípade, keď sa dosiahnu spúšťacie objemy alebo spúšťacie ceny.

1.7 Výbor požaduje, aby sa systém vývozných náhrad udržiaval v pohotovostnom režime, a to vzhľadom na skutočnosť, že v súčasnosti nemôžeme predvídať, kedy bude táto záchranná sieť znovu potrebná.

1.8 Výbor vyzýva Komisiu, aby posilnila úlohu poradnej skupiny pre medzinárodné aspekty poľnohospodárstva v tom zmysle, aby táto skupina mohla získavať podnety a reakcie priamo od poľnohospodárov, spracovateľov, spotrebiteľov, obchodných subjektov a pod. ⁽²⁾.

2. Súvislosti

2.1 Účelom navrhovaného nariadenia Rady a Parlamentu (EÚ) je zosúladiť súčasné obchodné opatrenia týkajúce sa spracovaných poľnohospodárskych výrobkov/tovaru neuvedeného v prílohe I, ktoré sú v súčasnosti stanovené v nariadení č. 1216/2009, a spoločný systém obchodovania s ovalbumínom a laktalbumínom, ktorý v súčasnosti stanovuje nariadenie Rady (ES) č. 614/2009, s Lisabonskou zmluvou a zlúčiť ich v záujme racionalizácie, harmonizácie a zjednodušenia s cieľom:

— určiť, ktoré právomoci Komisie sú delegované a ktoré vykonávacie, a stanoviť príslušný postup na prijímanie týchto aktov,

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 30 – 32

⁽²⁾ Ú. v. ES C 304, 10.11.1993, s. 8 – 10

- zosúladiť ich s novým nariadením o jednotnej spoločnej organizácii trhov [COM(2011) 626 final] v kontexte prispôsobenia spoločnej organizácie trhov Lisabonskej zmluve a SPP po roku 2013. Tento návrh je v súčasnosti predmetom dlhých a vyčerpávajúcich diskusií na úrovni Rady a Európskeho parlamentu,
- aktualizovať tieto nariadenia a poskytnúť jasnejší a pevnejší právny základ pre vykonávacie predpisy,
- vytvoriť pevný právny rámec pre správu znížených dovozných ciel a dovozných kvót podľa dohôd o voľnom obchode a pre správu systému vývozných náhrad a prispôbiť platné nariadenie súčasným postupom uplatňovaným v prípade dohôd o voľnom obchode a vývozných náhrad.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV víta návrh Komisie zjednodušiť, racionalizovať a harmonizovať právne predpisy týkajúce sa obchodovania so spracovanými poľnohospodárskymi výrobkami, a najmä skutočnosť, že obe nariadenia (o obchodných opatreniach uplatniteľných na spracované poľnohospodárske výrobky a spoločnej organizácii poľnohospodárskych trhov) budú súbežne zosúladené s Lisabonskou zmluvou, pretože obe zahŕňajú podobné ustanovenia týkajúce sa režimu dovozu alebo vývozu poľnohospodárskych výrobkov a spracovaných poľnohospodárskych výrobkov (ako napríklad znížené dovozné clo, doplnkové dovozné clo, dovozné kvóty, vývozné náhrady, vývozné povolenia a osvedčenia o náhrade).

3.2 Výbor sa zároveň domnieva, že zjednodušenie, racionalizácia a harmonizácia právnych predpisov by boli vynikajúcou príležitosťou na modernizáciu obchodných pravidiel a celkové zlepšenie ich transparentnosti za účasti všetkých príslušných zainteresovaných strán a v záujme presadzovania hodnôt EÚ na celom svete.

3.3 EHSV oceňuje, že navrhované nariadenie predstavuje zosúladenie súčasných ustanovení s Lisabonskou zmluvou bez zásadných zmien, zároveň však požaduje hĺbkovú revíziu obchodných opatrení, aby sa zosúladiť s cieľmi spoločnej poľnohospodárskej politiky stanovenými v článku 39 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

3.4 EHSV pri viacerých príležitostiach vyslovil svoju podporu dohodám o voľnom obchode a preferenčným obchodným opatreniam a zdôraznil tiež význam rokovaní WTO. Upozorňuje však, že EÚ ako jeden z najväčších dovozcov potravín na

svete musí zohrávať zásadnú úlohu pri presadzovaní svojich najvyšších noriem v oblasti bezpečnosti a kvality potravín, dobrých životných podmienok zvierat, ochrany životného prostredia a sociálnych hodnôt.

3.5 Výbor zdôrazňuje, že dovozné clo, a najmä jeho poľnohospodárska zložka, by mali byť doplnené o ďalšie zložky týkajúce sa životného prostredia, bezpečnosti potravín, dobrých životných podmienok zvierat a sociálnej oblasti, ktoré by mohli slúžiť ako nástroj na šírenie hodnôt EÚ v odvetví potravinárskej výroby v tretích krajinách. Tieto zložky by sa mohli obmedziť len vtedy, ak by výrobca tovaru dovážaného do EÚ rešpektoval tieto hodnoty. Takéto spoločné rešpektovanie našich spoločenských hodnôt zlepši v dlhodobom horizonte odolnosť a udržateľnosť celosvetového systému potravinárskej výroby.

3.6 EHSV požaduje, aby sa zabezpečili účinné nástroje na ochranu proti možnému zneužitiu v prípadoch, keď dohody o voľnom obchode umožňujú, aby boli na trh EÚ uvedené potraviny nižšej akosti, ktoré sú lacnejšie a ich produkcia je jednoduchšia.

3.7 Výbor vyzýva Komisiu, aby zrevidovala systém udeľovania dovozných povolení, osvedčení o náhrade a povolení na použitie aktívneho zušľachťovacieho styku a hlavne pridelovania kvót. Cieľom je ponechať dostatočný priestor malým a stredne veľkým producentom a zabrániť tomu, aby malá skupina hospodárskych subjektov získala na trhu dominantné postavenie.

3.8 EHSV vyzýva Komisiu, aby zaviedla nástroje elektronického verejného obstarávania, ktoré by boli súčasťou colného systému, pre správu povolení, kvót a osvedčení. To by výrazne znížilo transakčné náklady a zmenšilo riziko vznikajúce v situácii, keď hospodárske subjekty fyzicky manipulujú s dokumentmi.

3.9 Takýto systém by umožňoval dôsledne monitorovať situáciu na trhu v reálnom čase a okamžite reagovať v prípade, keď sa dosiahnu spúšťacie objemy alebo spúšťacie ceny.

3.10 Výbor sa domnieva, že vývozné náhrady, aj keď sa v súčasnosti nevyužívajú, zohrávajú veľmi dôležitú úlohu ako záchranná sieť v prípade nerovnováhy na trhu. Zároveň je veľmi dôležité udržiavať tento systém v pohotovostnom režime, a to vzhľadom na skutočnosť, že v súčasnosti nemôžeme predvídať, kedy bude táto záchranná sieť znovu potrebná.

3.11 Je nevyhnutné, aby Komisia posilnila úlohu poradnej skupiny pre medzinárodné aspekty poľnohospodárstva, aby táto skupina mohla získavať podnety a reakcie priamo od poľnohospodárov, spracovateľov, spotrebiteľov, obchodných subjektov a pod., a slúžila tak ako cenné fórum pre konzultácie a informovanie ⁽³⁾.

V Bruseli 10. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽³⁾ Ú. v. ES C 304, 10.11.1993, s. 8 – 10

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Konceptia na ochranu vodných zdrojov Európy“

COM(2012) 673 final

„Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o vykonávaní plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia v kontexte rámcovej smernice o vode (2000/60/ES)“

COM(2012) 670 final

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Správa o preskúmaní európskej politiky v oblasti nedostatku vody a sucha“

COM(2012) 672 final

(2013/C 327/16)

Spravodajca: **Georges CINGAL**

Pomocná spravodajkyňa: **An LE NOUAIL-MARLIÈRE**

Európska komisia sa 11. novembra 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Konceptia na ochranu vodných zdrojov Európy“

COM(2012) 673 final.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 12. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 10. júla 2013) 128 hlasmi za, pričom 101 členov hlasovalo proti a 17 sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV hodnotí kladne oznámenie Komisie, domnieva sa však, že dokument nenavrhuje dostatok proaktívnych opatrení na riešenie jednotlivých zistených problémov.

1.2 EHSV preto vyzýva Komisiu, aby uznala, že je potrebné:

— demokratizovať hospodárenie s vodou, t. j. dať každému spotrebiteľovi miesto v správe povodia, ktoré mu právom patrí,

— v záujme spravodlivého zaobchádzania so všetkými regiónmi realizovať európsku kontrolu vody,

— vziať na vedomie nutné záväzky súvisiace s nebezpečnými látkami (chemikálie, nanočastice atď.).

1.3 EHSV víta záväzok Komisie zahrnúť ciele spojené s vodou do ostatných kľúčových politík, ako je SPP, Kohézny fond, štrukturálne fondy a politiky v oblasti obnoviteľných zdrojov energie. Zároveň konštatuje, že je potrebné vyvinúť

oveľa väčšie úsilie na to, aby sa dosiahol skutočný súlad politík a odstránili sa podnety na nadmerný odber vody, narušovanie morfológie a znečisťovanie vody.

1.4 EHSV vyzýva Komisiu, aby objasnila otázku trvácnosti zdrojov. Napriek tomu, že rámcová smernica o vode⁽¹⁾ zakazuje ohrozovať vodné zdroje, je možné konštatovať, že EÚ umožňuje vypracovávať projekty s na zaručenie dodávok energie. Vzniká riziko, že pôvodne okrajový problém, sa začne opakovať s rozvojom projektov zameraných na ťažbu bridlicového plynu. EHSV sa domnieva, že vodné zdroje sú prvoradé.

1.5 EHSV odporúča Komisii, aby vyzvala členské štáty na striktné uplatňovanie článku 9 (zásada znečisťovateľ platí) rámcovej smernice o vode s cieľom dosiahnuť dobrý stav vôd.

1.6 EHSV vyzýva Komisiu, aby objasnila, čo je potrebné rozumieť pod nedostatkom vody. Ak sa budeme držať klasickej definície, podľa ktorej dopyt po vode je vyšší ako objem zdrojov, existuje nebezpečenstvo, že sa bude zasahovať príliš neskoro (úhyn lesov atď.). Okrem definície minimálnych

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 327, 22.12.2000, s. 1 – 73.

ekologických tokov je teda potrebné vymedziť aj úroveň výstrah, ktoré umožňujú realizovať preventívne opatrenia predtým, ako sa naplnia tieto minimálne limity s cieľom zabrániť akejkoľvek kritickej situácii.

1.7 EHSV vyzýva Komisiu, aby prostredníctvom nástrojov politiky súdržnosti (EFRR, ESF, Európska územná spolupráca atď.) podporovala:

- územné samosprávy pri rozvoji terciárnej úpravy v čistkách odpadových vôd,
- hospodárske subjekty, aby sa viac zaujímali o odolnosť svojho vlastníctva voči zmenám klímy a aby uprednostňovali prírodné mechanizmy na ochranu vodných zdrojov (pôda, rastliny atď.) napríklad prostredníctvom využívania ukazovateľa kvality pôd C/N (uhlík/dusík),
- osvedčené iniciatívy (akčný plán LIFE atď.).

1.8 EHSV vyzýva Komisiu, aby informovala o najlepších dostupných osvedčených technických postupoch (Best Available Techniques, BAT). Vyvážený obeh vody predstavuje cieľ, ktorý sa nezdá byť nereálnym, ak zoberieme do úvahy dosiahnutý pokrok, napr. v oblasti výroby papiera a celulózy. EHSV sa však domnieva, že je potrebné zaviesť normy a regulačné predpisy na zníženie úniku zo sietí.

1.9 EHSV vyzýva Komisiu, aby navrhla legislatívny nástroj na postupné zohľadňovanie účinnosti v oblasti vodného hospodárstva: meranie spotreby, preprava, hygienická úprava atď. Nie je možné sústrediť sa výlučne na použitie v domácnostiach. Takisto by sme sa nemali uspokojiť s dobrovoľnými krokmi. Integrovaný prístup k hospodáreniu s vodnými zdrojmi sa týka každého povodia.

1.10 EHSV vyzýva Komisiu, aby rozšírila zoznam znečisťujúcich látok (nanočastice, chemické molekuly, ktoré sú karcinogénne, mutagénne alebo toxické pre reprodukciu), ktoré sa nesmú nachádzať v povrchových alebo podzemných vodách, s cieľom chrániť zdravie občanov⁽²⁾ a dospieť k odporúčaniu týkajúcemu sa opätovného využitia spracovanej vody. EHSV poukazuje na význam správy č. 1/2013 Európskej environmentálnej agentúry s názvom „Late Lessons from Early Warning II“⁽³⁾ (Neskoré poučenia z časného varovania VII).

1.11 EHSV pripomína svoje obavy v súvislosti s finančne kompenzovanými presunmi medzi povodiami a vyzýva Komisiu k čo najväčšej obozretnosti. Verejnosť musí byť oboznámená s každým projektom (Aarhuský dohovor), o ktorom sa musí viesť otvorená diskusia. EHSV pripomína, že systém presunov by bol nespravodlivý a bol by v neprospech najchudobnejších obyvateľov bez ohľadu na to, či by boli alebo neboli finančne odškodnení.

2. Súvislosti

2.1 V roku 2000 sa v rámcovej smernici o vode stanovil právny základ, ktorého cieľom je chrániť a obnoviť zdroje vody v celej Európe, ako aj zabezpečiť jej udržateľné a dlhodobé využívanie. Cieľom rámcovej smernice o vode je všeobecne zabezpečiť, aby všetky vody EÚ, či už ide o jazerá, rieky alebo podzemné vody, dosiahli do roku 2015 dobrý stav.

2.2 Komisia konštatovala, že zodpovedným orgánom sa často nepodarilo spojiť ciele sledujúce účinnosť a spravodlivý prístup (bolo by preto logické uplatňovať zásadu „znečisťovateľ platí“ a odstrániť kontraproduktívne alebo škodlivé dotácie) s cieľom vyvážiť príjmy a investičné výdavky.

2.3 Komisia zverejnila 14. novembra 2012 súborný plán zahŕňajúci tieto tri dokumenty:

- oznámenie o akčnom pláne na ochranu vodných zdrojov Európy,
- správu o preskúmaní európskej politiky v oblasti nedostatku vody a sucha,
- správu o realizácii rámcovej smernice o vode a plán v oblasti vodohospodárskeho manažmentu povodia.

2.3.1 Vzhľadom na životne dôležitý charakter zdroja predstavuje jeho riadenie kľúčový záujem pre občanov EÚ, a teda aj výzvy v súvislosti s potrebnými odbornými znalosťami. Súhrny technických hodnotení a analýz vplyvov sú dostatočne dôležité na to, aby boli šírené medzi organizáciami občianskej spoločnosti, a tak dostupné v rôznych jazykoch EÚ.

2.3.2 Návrhy Komisie vyplývajú z rôznych prác, a najmä z prác Európskej environmentálnej agentúry:

- *Towards efficient use of water resources in Europe, Report n 1/2012, 68 pages*
- *European waters – assessment of status and pressures, Report n 8/2012, 96 pages*
- *European waters – current status and future challenges, synthesis, 51 pages*
- *Water resources in Europe in the context of vulnerability, Report n 11/2012, 92 pages*

2.3.3 Prehodnotenie európskej politiky týkajúcej sa nedostatku vodných zdrojov a sucha je vítané, keďže dopyt neustále rastie, nie však objem zdrojov. Viaceré správy OSN navyše konštatujú, že hranica sucha sa posúva smerom na sever.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 116 – 118.

⁽³⁾ <http://www.eea.europa.eu/fr/pressroom/newsreleases/ce-que-coute-d2019ignorer-les>

2.4 Akčný plán o vode navrhuje realizovať prístup na základe troch aspektov s rozdelením opatrení do 25 etáp.

- zlepšiť realizáciu súčasnej politiky EÚ v oblasti vodného hospodárstva a v plnej miere využiť možnosti, ktoré ponúkajú platné právne predpisy;
- podporiť začlenenie cieľov politiky v oblasti vodného hospodárstva do ostatných príslušných politických oblastí, ako je poľnohospodárstvo, rybné hospodárstvo, obnoviteľné zdroje energie, doprava, a takisto do Kohézneho fondu a do štrukturálnych fondov;
- vyplniť medzery v súčasnom rámci, najmä pokiaľ ide o nástroje, ktoré sú potrebné na efektívne využívanie vody.

2.5 Harmonogram akčného plánu pre vodu je úzko spojený s harmonogramom stratégie Európa 2020, a najmä s harmonogramom plánu na účinné využívanie zdrojov, presnejšie s jeho akčným plánom a aspektom, ktorý sa venuje otázke vodného hospodárstva.

2.6 EHSV 22. septembra 2010 zverejnil informačnú správu, ktorú prijala odborná sekcia REX a ktorá bola predložená na Samite hospodárskych a sociálnych rád euro-stredomorského regiónu v novembri 2010 na tému „Dôstojná práca a udržateľný rozvoj v Stredozemí v oblasti sladkej vody, morskej vody a sanitácie.“ Výbor sa v tomto dokumente zaoberá otázkami spojenými s vysychaním v oblasti Stredozemia, jeho sociálnymi dôsledkami a podmienkami financovania projektov spojených s touto problematikou. Na požiadanie maďarského predsedníctva Rady EÚ o vypracovanie prieskumného stanoviska výbor 15. júna 2011 reagoval prostredníctvom svojho stanoviska na tému „Začlenenie vodohospodárskej politiky do ostatných oblastí európskej politiky“⁽⁴⁾. Výbor 23. mája 2012 prijal stanovisko o „prioritných látkach v oblasti vodnej politiky“⁽⁵⁾ a 13. decembra 2012 stanovisko o partnerstve EÚ v oblasti inovácií zameranom na vodné hospodárstvo⁽⁶⁾. Odkazujeme tiež na stanovisko o tematickej stratégii na ochrany pôdy⁽⁷⁾ a na „siedmy environmentálny akčný program“⁽⁸⁾.

3. Všeobecné poznámky

3.1 Rovnako ako Komisia aj EHSV uznáva, že rámcová smernica o vode je dobrým nástrojom na dosiahnutie dobrého ekologického stavu vôd v Európe. Tento cieľ však bude možné dosiahnuť len vtedy, ak budú databázy spravovať nezávislé organizácie a ak bude jej smernice vykonávanie dôrazne posilnené. Dobrý stav vôd sa do roku 2015 nedosiahne v prípade 47 % vôd, hoci akčný plán vyhodnocuje dosiahnutý pokrok v oblasti hospodárenia s vodou a predkladá niekoľko návrhov, ktoré by sa mali začať uplatňovať do roku 2020.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 43 – 48.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 116 – 118.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 147 – 152.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 29 – 33.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 77 – 81.

3.2 Niektoré členské štáty meškajú s uplatňovaním článku 9 rámcovej smernice o vode, hoci bola prijatá v roku 2000, čo znamená, že sa oneskorí aj dosiahnutie dobrého stavu vôd. EHSV sa domnieva, že zásada „znečisťovateľ platí“ sa pre stanovenie cien vody a sadzieb za jej hygienickú úpravu musí vzťahovať na vodohospodárov kedykoľvek a kdekoľvek, a odporúča, aby sa plán uplatňoval tak na regióny s nedostatkom, ako aj na regióny s prebytkom.

3.2.1 EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že členské štáty odďaľujú realizáciu rámcovej smernice o vode a bránia občanom v tom, aby mali prístup ku kvalitnejšej vode. Takisto vyslovujeme jednoznačnú podporu Komisii v súvislosti s tým, aby všetkým členským štátom nariadila dodržiavanie rámcovej smernice o vode.

3.3 EHSV je však znepokojený v súvislosti s tým, že Komisia nenavrhuje dostatok inovačných opatrení na zlepšenie účinnosti v oblasti vodného hospodárstva. Predpokladá sa, že do roku 2030 by nesplnený dopyt mohol dosiahnuť 40 %, čo znamená, že nedostatok zdrojov zasiahne väčšinu členských štátov. Výrazné riziko v prístupe Komisie spočíva v tom, že ostáva len pri existujúcich nástrojoch a okrem smernice o ekodizajne nenavrhuje politiku riadenia podľa produktu, aby tak reagovala na spotrebné požiadavky zo strany domácností, priemyslu (vrátane lomov) a poľnohospodárov, pokiaľ ide o spotrebu. V týchto podmienkach sa možno obávať, že pribudnú vodné toky, ktoré budú vysychať alebo budú znečistené. EHSV sa obáva, že občania budú neustále platiť poplatky na podporu systémov výroby, ktoré nie sú v súlade s perspektívou udržateľného rozvoja. Integrované hospodárenie s vodnými zdrojmi (GIRE) je len globálnym referenčným údajom. Treba spresniť podmienky, za ktorých sa musí toto hospodárenie uplatňovať na všetkých povodiach.

3.4 EHSV víta opatrenia na zachovanie ekosystémov a podporuje kroky na zachovanie prírodných vodných plôch. Tento prístup je prospešný z hľadiska odolnosti druhov a ekosystémov proti klimatickým zmenám, najmä ak ho sprevádzajú primerané opatrenia v oblasti spoločnej poľnohospodárskej politiky a politiky rozvoja vidieka. Komisia, žiaľ, dostatočne nezdôraznila styčné body medzi vodou a klímou. Treba definovať opatrenia, aby sa zrážkové vody udržali v pôde a presakovali do podzemných vôd.

4. Osobitné pripomienky

4.1 Téma vody je podstatná, pretože predstavuje kľúčový statok pre ľudí a prírodné ekosystémy, ako aj spoločné dedičstvo ľudstva.

4.2 Vodohospodárska politika a hygienická úprava vody musia byť súčasťou udržateľného rozvoja, čo umožní, aby tento zdroj zodpovedal súčasným potrebám obyvateľstva a zachoval sa aj pre potreby budúcej generácie. Či už v Európe alebo vo svete, veľa ľudí nemá prístup k tomuto životne dôležitému zdroju. Koncepcia OSN uznávajúca všeobecné právo na

prístup k pitnej vode v dostatočnom množstve a na jej hygienickú úpravu umožní viac ako miliónu osôb v Európe, ktoré nemajú prístup k zdravej, čistej a cenovo dostupnej vode, a niekoľkým miliónom európskych občanov, ktorí nemajú žiadny systém na hygienickú úpravu vody, naplnenie tohto základného práva ⁽⁹⁾.

4.3 EHSV preto vyzýva Komisiu, aby navrhla legislatívu, ktorá by z prístupu k vode a jej hygienickej úpravy urobila ľudské právo v zmysle ľudských práv OSN, a aby podporovala dodávky vody a hygienickú úpravu vody ako základné verejné služby pre všetkých. Európske právne predpisy by mali od vlád požadovať, aby zabezpečili a poskytovali obyvateľstvu hygienickú úpravu vody a dostatočné množstvo nezávadnej a pitnej vody. EHSV odporúča, aby:

- európske inštitúcie a členské štáty boli povinné zaručiť všetkým obyvateľom právo na vodu a na jej hygienickú úpravu,
- hygienická úprava a spravovanie vodných zdrojov nepodliehali len „pravidlám vnútorného trhu“, a aby služby súvisiace s vodou boli vyňaté z liberalizácie a z pôsobnosti smernice o koncesiách ⁽¹⁰⁾,
- EÚ zintenzívnila úsilie o zabezpečenie univerzálneho prístupu k vode a jej hygienickej úprave na svojom území.

4.4 Prístup k vode je základným právom, ktoré úzko súvisí s poskytovaním služieb týkajúcich sa vody, ako aj so spôsobom stanovovania cien za vodu. V tejto súvislosti EHSV berie na vedomie prebiehajúci prieskum týkajúci sa trhu s vodou vo Francúzsku, ktorý Komisia začala v januári 2012. Tri vedúce viacnárrodné skupiny na svetovom trhu s vodou sú francúzske. Výbor podporuje rozsah tohto formálneho postupu v oblasti

kartelov a zneužívania dominantného postavenia, ktorý nasleduje po vyšetrovaní, ktoré prebehlo v týchto troch spoločnostiach na jar 2010. Mal by Komisia umožniť určiť, či tieto tri spoločnosti „po dohode s Fédération professionnelle des entreprises de l'eau (FP2E, *Profesionálna federácia vodohospodárskych spoločností*)“ koordinovali svoje konanie na francúzskom trhu s vodou a odpadovými vodami, a tak porušovali protimonopolné predpisy EÚ, a zistiť, či sa dohodli na stanovení ceny pre konečného odberateľa. EHSV netrepežlivo očakáva uverejnenie výsledkov.

4.5 Presuny z jedného vodného útvaru do druhého si vyžadujú značné investície a môžu byť spojené s veľkými rizikami pre životné prostredie. Nenapomáhajú uvážlivé využívanie zdrojov. Zdôrazňujú nerovnosti, pretože najviac platí za vzácny zdroj si môžu dovoliť len najbohatšie hospodárske subjekty.

4.6 Oznámenie navrhuje len využívať najlepšie dostupné techniky, aby sa znížili úniky zo sietí. Túto problematiku by malo riešiť stanovenie noriem a lepšie právne predpisy pre každé povodie. Stanovenie noriem sa preukázalo ako užitočné pre zlepšenie služieb a produktivity. Komisia by mohla pripraviť plán na zníženie únikov.

4.7 Ak predkladateľ projektu plánuje v rámci projektu infraštruktúry zmeniť režim vodného útvaru, musí nevyhnutne dodržiavať ciele zachovania biodiverzity. EHSV pripomína, že rozličné miesta patriace, na ktoré sa vzťahuje Ramsarský dohovor, boli obetované v prospech zavlažovania. EHSV zdôrazňuje, že plán sa neusiluje o nápravu škôd z minulosti, a že návrhy sú nedostatočné, keďže ide len o rybovody alebo výťahy pre ryby. Možno len vyjadriť ľútosť nad tým, že plán nestanovuje nevyhnutnú ochranu prameňov a malých vodných plôch (jazerá, rybníky, rašeliniská atď.).

V Bruseli 10. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 147 – 152.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 191, 29.6.2012, s. 84 – 96.

PRÍLOHA I

k stanovisku odbornej sekcie

Toto protistanovisko, ktoré získalo aspoň štvrtinu hlasov, bolo počas diskusie zamietnuté:

Nahradiť celý text stanoviska týmto textom:

1. Závery a odporúčania

1.1 Voda je nevyhnutná pre ľudský život, prírodu a hospodárstvo. Nepretržite sa obnovuje, ale jej zásoby sú zároveň obmedzené. Vodu nie je možné získať alebo nahradiť prostredníctvom iných zdrojov.

1.2 V uplynulých desaťročiach sa podarilo dosiahnuť významné úspechy pri znižovaní vypúšťania znečisťujúcich látok do európskych vôd, čo viedlo k zlepšeniu kvality vody. Dostupné údaje však naznačujú, že viac ako polovica povrchových vôd v Európe nemá dobrý ekologický stav alebo potenciál a budú tu potrebné dodatočné opatrenia na to, aby sa podarilo dosiahnuť ciele rámcovej smernice o vode.

1.3 V koncepcii sa uznáva, že vodné prostredia sa v rámci EÚ veľmi líšia, a preto v nej v súlade so zásadou subsidiarity a zásadou proporcionality nie sú navrhnuté žiadne univerzálne riešenia.

1.4 Výbor vysoko oceňuje rozsah a kvalitu práce, ktorá bola potrebná v prípravnej fáze tejto koncepcie na ochranu vodných zdrojov. Dokument je založený na dôsledne vyhodnotených skúsenostiach s otázkami týkajúcimi sa vody, počnúc plánmi vodohospodárskeho manažmentu povodia, ako aj na informáciách z odborných štúdií.

1.5 Všetky štyri základné zásady právnych predpisov v oblasti životného prostredia boli uplatnené vhodným spôsobom, aby sa podarilo vyriešiť plejádu problémov a podporila sa humanitárna zásada prístupu k bezpečnej pitnej vode a základným hygienickým službám na globálnej úrovni.

1.6 EHSV vysoko oceňuje skutočnosť, že základným stavebným prvkom politiky EÚ v oblasti vodného hospodárstva sú v tejto koncepcii povodia, čo uľahčí spoluprácu medzi členskými štátmi a umožní riešiť zásadné problémy najúčinnším spôsobom.

1.7 Hoci EHSV považuje koncepciu a všetky dokumenty, na ktorých je založená, za výnimočne dobre prepracované, je podľa neho potrebné venovať oveľa väčšiu pozornosť zavádzaniu plánovaných opatrení.

1.8 Pri zavádzaní už existujúcich regulačných opatrení (oblasť 1) by sa mala pozornosť venovať zníženiu rozptýlených zdrojov znečistenia. Zavádzanie by malo byť spojené s primeranými stimulmi, ktoré sú v súlade so špecifickými podmienkami v povodí každej rieky.

1.9 Uplatňovanie zásady „znečisťovateľ platí“ si vyžaduje vhodné merania a monitorovanie, aby sa vytvoril solídny základ pre ďalšie kroky. Takéto požiadavky by však mali byť primerané miestu výskytu a závažnosti problémov, ktoré treba riešiť.

1.10 V koncepcii sa celkom oprávnene požaduje, aby sa s členskými krajinami a krajinami EHP ďalej rozvíjali vodné účty. Takéto účty by vodohospodárom príslušného povodia umožnili vypočítať, koľko vody sa môže použiť a koľko sa musí ponechať na zachovanie funkcií ekosystému (ekologické prietoky).

1.11 Nezákonné čerpanie vody je závažným problémom v niektorých oblastiach s nedostatkom vody. Štúdie na testovanie údajov Copernicus/GMES by členskými štátmi umožnili zistiť nezákonné čerpanie.

1.12 Výbor zdôrazňuje, že je potrebné skoordinať program v oblasti vodného hospodárstva s SPP a že teraz sa naskytá výnimočná príležitosť, keďže Európsky parlament, Rada a Komisia stanovujú program na nasledujúcich sedem rokov. Takáto možnosť by sa nemala premeškať.

1.13 Opatrenia v oblasti protipovodňovej ochrany (v súčasnosti také aktuálne v strednej Európe) by si vyžadovali koordinované financovanie, a to aj zo štrukturálnych/kohéznych fondov. Okrem toho neboli niektoré z plánovaných opatrení (na základe predchádzajúcich povodní) zrealizované v dôsledku najrozličnejších administratívnych prekážok.

1.14 Výbor sa už vyjadril, že si cení partnerstvá v oblasti inovácií zameraných na vodné hospodárstvo a poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť. V tejto súvislosti by sa malo zdôrazniť, že tieto iniciatívy vznikli na základe prístupu „zdola nahor“.

1.15 Politické zásahy v oblastiach mimo sladkovodného hospodárstva môžu tiež zohrať svoju rolu pri posilňovaní prevencie znečisťovania vody. Napríklad legislatíva týkajúca sa udržateľného používania pesticídov, priemyselných emisií, farmaceutických výrobkov, ako aj nariadenie REACH by mali byť koordinované s rámcovou smernicou o vode.

1.16 Snahy o doplnenie medzier v súčasnej legislatíve sa celkom oprávnené zameriavajú na zlepšenie efektívnosti využívania vody, vrátane kľúčového aspektu zvýšiť potenciál opätovného využívania vody. Na dosiahnutie očakávaných a žiaducich výsledkov je v prvom rade potrebné stanoviť kritériá bezpečného opätovného využívania vody.

1.17 Na záver výbor pripomína dôležité aspekty lesného hospodárstva a hospodárenia s pôdou, ktoré úzko súvisia s otázkou vodného hospodárstva.

1.18 EHSV upozorňuje, že dosahovaniu cieľov stanovených v tejto koncepcii budú brániť prekážky. Všetky strany zainteresované do procesu tejto koncepcie by si mali byť vedomé rizík, ktoré sú s tým spojené a na svojej úrovni zodpovednosti by mali urobiť všetko, čo je v ich silách, aby čo najviac týchto prekážok odstránili. Občianska spoločnosť by mala byť úzko zapojená do tohto náročného procesu tak, že bude mať k dispozícii primerané informácie, využije svoje možnosti v rámci legislatívneho procesu a prispôbi svoje správanie sa problémom týkajúcich sa vody.

2. Kontext – dokumenty Komisie

2.1 Voda je nevyhnutná pre ľudský život, prírodu a hospodárstvo. Nepretržite sa obnovuje, ale jej zásoby sú zároveň obmedzené. Vodu nie je možné získať alebo nahradiť prostredníctvom iných zdrojov. Sladká voda predstavuje len približne 2 % vody na planéte a vzájomne si konkurujúci dopyt môže podľa odhadov do roku 2030 viesť približne k 40 % zníženiu celosvetových zásob vody.

2.2 Dokumenty, ktoré tvoria tento balík, pozostávajú z dvoch dôležitých správ a plánu hlavných opatrení, ktoré je potrebné prijať:

- Správa Komisie o vykonávaní rámcovej smernice o vode (2000/60/ES) – plány vodohospodárskeho manažmentu povodia
- Správa o preskúmaní európskej politiky v oblasti nedostatku vody a sucha
- Koncepcia na ochranu vodných zdrojov Európy

2.3 Okrem toho je k dispozícii celá plejáda štúdií, ktoré znázorňujú fakt, že problémy spojené s vodou sú veľmi rôznorodé. Podľa toho, čo sa dá vyčítať z predložených dokumentov, hlavnými otázkami sa zaoberá Koncepcia na ochranu vodných zdrojov.

2.4 V rámci spoločnej implementačnej stratégie rámcovej smernice o vode bolo v otvorenom a participatívnom procese, do ktorého boli zapojené široké skupiny zainteresovaných strán, vypracovaných 26 usmerňovacích dokumentov týkajúcich sa rôznych aspektov uplatňovania tejto rámcovej smernice s cieľom poskytnúť vysvetlenia a podporu pri jej zavádzaní.

2.5 Z výsledkov verejnej konzultácie vyplynulo, že spoločná implementačná stratégia sa zameriava čiastočne alebo v plnom rozsahu na správne otázky a že vypracované usmernenia boli užitočné pri zavádzaní politiky EÚ v oblasti vodného hospodárstva do praxe. K niektorým otázkam (napr. analýza nákladov a prínosov, stanovovanie cieľov) sú však potrebné ďalšie objasnenia a užitočnosť usmernení by bola ešte väčšia, keby sa boli vypracovali v skoršom štádiu harmonogramu uplatňovania.

2.6 Pokrok dosiahnutý vďaka holistickému ekosystémovému prístupu k cieľom v oblasti vodného hospodárstva ešte stále nemusí byť dostatočný. V budúcnosti môže byť potrebné prehodnotiť definíciu dobrého stavu, aby sa zabezpečilo, že je dostatočne ambiciózna na to, aby zabránila ďalšiemu zhoršovaniu situácie. Okrem toho je momentálne v oveľa väčšej miere zohľadňovaný význam ochrany ekosystémových služieb.

2.7 Štúdiá ku kontrole účelnosti poukázala na najdôležitejšie problémy, ktorými je nutné sa zaoberať:

- **Kvalita vody:** Informácie obsiahnuté v prvých (2009) plánoch vodohospodárskeho manažmentu povodia naznačujú, že viac ako polovica povrchových vôd v Európe nesplňa podmienky pre dobrý ekologický stav. Okrem opatrení, ktoré boli prijaté v rámci starších smerníc (o dusičnanoch, o komunálnych odpadových vodách, o priemyselných emisiách), sú na dosiahnutie cieľov rámcovej smernice o vode potrebné aj ďalšie kroky.
- **Nedostatok vody** sa v Európe čoraz viac rozširuje. Rozsiahle oblasti, najmä na juhu Európy, sú postihnuté nedostatkom vody, zatiaľ čo konkurujúce spôsoby využívania vody zvyšujú dopyt na celom kontinente. Vo viacerých európskych regiónoch je nedostatok vody bezprostrednou a dlhodobou hrozbou pre ekosystémy a dodávky vody pre poľnohospodárstvo, priemysel a domácnosti.

— **Výskyt a intenzita záplav a období sucha** a ich environmentálne dôsledky sa, zdá sa, za uplynulých 30 rokov zvýšili. Dá sa to pripísať tak klimatickým zmenám, ako aj iným antropogénnym tlakom (napríklad zmeny využitia pôdy). Od roku 1998 si povodne v Európe vyžiadali približne 700 ľudských životov, presídlenie asi pol milióna osôb a spôsobili (poistené) hospodárske škody vo výške minimálne 25 miliárd EUR.

— **Ďalšie významné tlaky na vodné zdroje v EÚ** vyplývajú z vypúšťania znečisťujúcich látok, z hydromorfologických zmien a odčerpávania vody, ktoré súvisí najmä s demografickým rastom, využívaním pôdy a hospodárskou činnosťou.

2.8 V uplynulých desaťročiach sa podarilo dosiahnuť významné úspechy pri znižovaní vypúšťania znečisťujúcich látok do európskych vôd, čo viedlo k zlepšeniu kvality vody. Údaje obsiahnuté v prvých plánoch vodohospodárskeho manažmentu povodia však naznačujú, že viac ako polovica povrchových vôd v Európe nemá dobrý ekologický stav alebo potenciál a budú tu potrebné dodatočné opatrenia na to, aby sa podarilo dosiahnuť ciele rámcovej smernice o vode. Tlaky, ktoré údajne najviac ovplyvňujú povrchové vody sú **znečistenie z rozptýlených zdrojov**, ktoré spôsobuje obohacovanie vody o živiny, ako aj **hydromorfologické tlaky**, ktoré vedú k zmenám biotopov.

2.9 V koncepcii sa uznáva, že vodné prostredia sa v rámci EÚ veľmi líšia, a preto v nej v súlade so zásadou subsidiarity nie je navrhnuté žiadne univerzálne riešenie. Zdôrazňujú sa v nej zásadné témy, medzi ktoré patria: zlepšenie využívania pôdy, riešenie znečistenia vôd, zefektívnenie využívania vody, vyššia odolnosť a zlepšenie riadenia vykonávaného subjektmi zapojenými do hospodárenia s vodnými zdrojmi.

2.10 V koncepcii je predstavená celá plejáda opatrení/programov/krokov, ktorých cieľom je zamerať sa na pretrvávajúce problémy na rôznych úrovniach. Sú rozdelené do troch rôznych oblastí:

— Vykonávanie

— Začlenenie cieľov vodohospodárskej politiky do ostatných oblastí politiky EÚ

— Vyplnenie medzier v súčasnom rámci

Tieto opatrenia sa už rozbehli a podľa plánu by sa mali dokončiť do roku 2016, s výnimkou dlhodobých krokov/programov, ktoré sa majú dokončiť do roku 2021.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Výbor oceňuje rozsah a kvalitu práce, ktorá bola potrebná v prípravnej fáze tejto koncepcie. Dokument je založený na dôsledne vyhodnotených skúsenostiach s otázkami týkajúcimi sa vody, počnúc plánmi vodohospodárskeho manažmentu povodia, ako aj na informáciách z odborných štúdií. Okrem toho je vhodné poznamenať, že práva na vodu boli odjakživa dôležitou súčasťou právnej štruktúry v európskych krajinách, čo tiež poskytuje dlhoročné skúsenosti v tejto oblasti.

3.2 Všetky štyri základné zásady právnych predpisov v oblasti životného prostredia boli vhodne uplatnené, aby sa podarilo vyriešiť plejádu problémov a podporila sa zásada prístupu k bezpečnej pitnej vode a základným hygienickým službám na globálnej úrovni.

3.3 Koncepcia nielenže formálne uznáva veľkú rôznorodosť prírodných podmienok, pokiaľ ide o otázky vody v Európe, ale predkladá aj návrhy praktických krokov, ktoré sa zameriavajú na hlavné špecifické problémy v jednotlivých regiónoch/povodiach. EHSV vysoko oceňuje skutočnosť, že základným stavebným prvkom politiky EÚ v oblasti vodného hospodárstva sú v tejto koncepcii povodia, čo uľahčí spoluprácu medzi členskými štátmi a umožní riešiť zásadné problémy najúčinnnejším spôsobom.

3.4 Výbor tiež berie na vedomie dokument o kontrole účelnosti⁽¹⁾, ktorý je jedným z prvých svojho druhu a poskytuje cenné hodnotenie jednak samotnej politiky v oblasti vodného hospodárstva, ako aj v kontexte celého súboru právnych predpisov v súvisiacich oblastiach politiky.

3.5 Hoci EHSV považuje koncepciu a všetky dokumenty, na ktorých je založená, za výnimočne dobre prepracované, je podľa neho potrebné venovať oveľa väčšiu pozornosť realizácii plánovaných opatrení. Ich zavádzanie bude, ako vždy, problematické a musí sa stať hlavnou prioritou. Malo by sa vynaložiť všemožné politické úsilie, využiť stimuly, ako aj metódy systémového riadenia či riadenia projektov, aby sa zabezpečilo, že tento plán bude nakoniec úspešný.

⁽¹⁾ SWD(2012) 393 final.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Pri zavádzaní už existujúcich regulačných opatrení (oblasť 1) by sa mala pozornosť venovať zníženiu rozptýlených zdrojov znečistenia, a to tak, že sa sprísnia/posilnia akčné programy týkajúce sa dusičnanov. Mali by sa dôkladne zanalyzovať zaostávajúce a žiaduce zlepšenia by mali byť vhodne stimulované, v súlade so špecifickými podmienkami v príslušnom povodí.

4.2 Zásada „znečisťovateľ platí“ sa uplatňuje aj v tomto prípade, avšak táto povinnosť musí byť presne stanovená a založená na realistických predpokladoch/odhadoch vodného cyklu. Znečisťovateľ by mal byť povinný platiť za preukázané skutočné znečistenie, za ktoré nesie zodpovednosť.

4.3 Ďalšie úsilie o zníženie priemyselného bodového znečistenia sú založené na uplatňovaní smernice o priemyselných emisiách. Zásada proporcionality sa musí uplatňovať spoločne so zásadou „znečisťovateľ platí“, čo sa dá jasne stanoviť v prípade zdrojov bodového znečistenia.

4.4 Uplatňovanie zásady „znečisťovateľ platí“ si vyžaduje vhodné merania (objem) a možno aj monitorovanie (znečisťujúce látky), aby sa vytvoril solídny základ pre ďalšie kroky. Takéto požiadavky by mali byť primerané miestu výskytu a závažnosti problémov, ktoré treba riešiť.

4.5 V mnohých častiach Európy nanešťastie ešte stále nemáme úplný obraz o vodných tokoch. V koncepcii sa právom požaduje, aby sa vypracovali vodné účty s členskými štátmi na základe práce, ktorá už bola vykonaná s EHP. Takéto účty by vodohospodárom príslušného povodia umožnili vypočítať, koľko vody sa môže použiť a koľko sa musí ponechať na zachovanie funkcie ekosystému (ekologické prietoky). Výbor dôrazne odporúča, aby tieto kroky boli uskutočnené čo najskôr.

4.6 V mnohých častiach Európy nadmerné odčerpávanie vody na zavlažovanie bráni tomu, aby boli vodné plochy v dobrom stave. Nezákonné čerpanie vody je závažným problémom v niektorých oblastiach s nedostatkom vody. **Štúdiá na testovanie údajov Copernicus/GMES** by členským štátom umožnila zistiť nezákonné čerpanie a takáto úloha by mala súčasne podporiť celoeurópsky význam projektu GMES.

4.7 Výbor sa domnieva, že je dôležité vytvoriť **spoločnú metodiku na úhradu nákladov**, ktorá by umožnila dosiahnuť porovnateľnosť výsledkov v Únii. Zabezpečilo by sa tak, že všetci užívatelia vody budú mať primerané stimuly na to, aby vodu využívali efektívne.

4.8 EHSV poukazuje na viacero príkladov iniciatív a prístupov v oblastiach s nedostatkom vody, ktoré boli predstavené počas verejnej diskusie o tejto otázke v sídle výboru. Okrem toho bolo niekoľko štúdií o efektívnom využívaní vody uverejnených aj v rámci koncepcie „more crop per drop“ (väčší výnos pri rovnakej spotrebe vody). Výsledok tejto práce by sa mohol použiť na preklenutie rozdielov medzi dopytom po vode v poľnohospodárstve a dostupnými vodnými zdrojmi v oblastiach s nedostatkom vody. Pri riešení tohto citlivého problému by sa mala opätovne využiť zásada proporcionality.

4.9 Oblasť 2, integrácia cieľov vodohospodárskej politiky do iných oblastí politiky EÚ, si tiež vyžaduje početné kroky uvedené v akčnom pláne koncepcie.

4.10 Výbor zdôrazňuje, že je potrebné skoordinať program v oblasti vodného hospodárstva s SPP a že teraz sa naskytá výnimočná príležitosť, keďže Európsky parlament, Rada a Komisia stanovujú program na nasledujúcich sedem rokov. Takáto možnosť by sa nemala premeškať najmä v týchto oblastiach:

- začlenenie základných opatrení rámcovej smernice o vode do krízového plnenia,
- ekologizácia piliera 1, najmä v oblastiach ekologického záujmu,
- vypracovanie a rozvoj programov na riešenie problematiky vody,
- v pilieri 2 SPP financovanie využívania **efektívnejších zavlažovacích systémov** (s environmentálnou podmienenosťou, napríklad meranie spotreby),
- podnecovanie prirodzených opatrení na zadržiavanie vody – záplavové územia, mokrade alebo ochranné pásma pozdĺž brehov riek – ktoré sú kľúčovými opatreniami potrebnými na obnovenie funkcie ekosystému, v pilieri 2 je nevyhnutné zamerať financovanie na kritické oblasti. Cieľom by malo byť aj podnecovať činnosť v rámci programov LIFE+, Horizont 2020 a pod.,

4.11 Opatrenia v oblasti protipovodňovej ochrany (v súčasnosti také aktuálne v strednej Európe) by si vyžadovali koordinované financovanie, a možno aj financovanie zo štrukturálnych fondov. Okrem toho neboli niektoré z plánovaných opatrení (na základe predchádzajúcich povodní) zrealizované v dôsledku najrozličnejších administratívnych prekážok. Takéto naliehavé záležitosti by si vyžadovali aj vhodné naliehavé administratívne postupy.

4.12 Výbor oceňuje partnerstvá v oblasti inovácií zamerané na vodné hospodárstvo a poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť. Malo by sa zdôrazniť, že tieto iniciatívy vznikli na základe prístupu „zdola nahor“ v členských štátoch, a Komisia tu zohráva koordinačnú úlohu. Takéto zapojenie aktérov v oblasti ich činnosti zvyšuje šance na úspech.

4.13 Aj politické zásahy v oblastiach mimo sladkovodného hospodárstva môžu zohrať svoju rolu pri prevencii znečisťovania vody. Napríklad legislatíva týkajúca sa udržateľného používania pesticídov, priemyselných emisií, farmaceutických výrobkov, ako aj nariadenie REACH musia byť zosúladené s opatreniami plánovanými v tejto koncepcii.

4.14 Oblasť 3, vyplnenie medzier v súčasnej legislatíve, sa celkom oprávnené koncentruje na zlepšenie efektívnosti využívania vody, vrátane kľúčového aspektu zvýšiť potenciál opätovného využívania vody. Na dosiahnutie očakávaných a žiaducich výsledkov je v prvom rade potrebné stanoviť kritériá bezpečného opätovného využívania vody. Voda by sa mohla prirodzene opätovne využívať v tom istom/podobnom zariadení, postupné využitie recyklovanej vody od jedného užívateľa/zariadenia iným užívateľom/zariadením by si vyžadovalo vhodné vyrovnanie potrebného objemu aj kvality.

4.15 Napríklad využívanie vody v úplne uzavretom vodnom cykle, a to aj v rámci jednej operácie, je takmer nemožné, pretože obsah anorganických solí v tomto uzavretom obehú sa neustále zvyšuje. Preto je potrebné nájsť bezpečnú rovnováhu, ktorá umožní, aby procesy prebiehali bez problémov.

4.16 Na záver výbor upozorňuje na dôležité aspekty hospodárenia s pôdou a lesného hospodárstva, ktoré úzko súvisia s otázkou vodného hospodárstva. V dôsledku požiadaviek rôznych oblastí politiky, ktoré si niekedy navzájom odporujú, sa lesné zdroje dostali do stavu, v ktorom je ťažké dosiahnuť, aby poskytovali svoje neproduktívne služby, ako napríklad úlohu fungovať ako zadržiavacia nádrž sladkej vody, úložisko CO₂, ako aj v súvislosti so zachovaním biodiverzity a pod. Analýza životného cyklu by mala ukázať všetky aspekty a tiež naznačiť vyvážené opatrenia prispôbené úlohe, ktorú majú lesy v EÚ zohrávať.

4.17 K otázke vody sa nedá pristupovať oddelene od otázky pôdy. Výbor vyzýva, aby sa primeraná pozornosť venovala pôde, hoci uznávame, že politika v oblasti pôdneho hospodárstva spadá pod zásadu subsidiarity. V budúcnosti by sa v koncepcii mali podrobnejšie rozoberať spoločné rysy.

4.18 EHSV upozorňuje, že dosahovanie cieľov stanovených v tejto koncepcii bude narážať na prekážky v týchto oblastiach:

- zlyhanie trhu (strata príjmov, rozdelenie nákladov a prínosu),
- nedostatočné financovanie, škodlivé dotácie,
- regulačné prekážky,
- nedostatočná koordinácia,
- nedostatočná politická vôľa,
- integrácia cieľov vodohospodárskej politiky do iných sektorových politík je naďalej len ohlasovaným zámerom.

Všetky strany zainteresované do procesu tejto koncepcie by si mali byť vedomé rizík, ktoré sú s tým spojené a na svojej úrovni zodpovednosti by mali urobiť všetko, čo je v ich silách, aby čo najviac týchto prekážok odstránili. Občianska spoločnosť by mala byť úzko zapojená do toho náročného procesu tak, že bude mať k dispozícii primerané informácie, využije svoje možnosti v rámci legislatívneho procesu a prispôsobí svoje správanie sa problémom s vodou.

Výsledok hlasovania

Za	112
Proti	129
Zdržali sa	12

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach týkajúcich sa zníženia nákladov na zavedenie vysokorýchlostných elektronických komunikačných sietí“

COM(2013) 147 final – 2013/0080 (COD)

(2013/C 327/17)

Spravodajca: **Thomas McDONOGH**

Rada (12. apríla 2013) a Európsky parlament (16. apríla 2013) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach týkajúcich sa zníženia nákladov na zavedenie vysokorýchlostných elektronických komunikačných sietí“

COM(2013) 147 final – 80/2013 (COD).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 20. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 10. júla 2013) prijal 180 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor sa domnieva, že univerzálny prístup k vysokorýchlostným elektronickým komunikačným sieťam je kľúčom k podpore rastu v Európe, tvorbe pracovných miest a posilneniu súdržnosti. EHSV jasne podporuje ciele v oblasti širokopásmových sietí v digitálnej agende (¹). Tieto ciele sa však budú len ťažko dosahovať bez špeciálneho úsilia členských štátov a Komisie, ktoré bude zamerané na zlepšenie prostredia pre ponuku aj dopyt v oblasti širokopásmových sietí v EÚ.

1.2 Výbor bol veľmi sklamaný nedávnym rozhodnutím Európskej rady znížiť časť rozpočtu viacročného finančného rámca (VFR) na roky 2014 – 2020 na digitálnu infraštruktúru z 9,2 miliardy EUR na iba 1 miliardu EUR. Toto zníženie znemožní využitie prostriedkov z VFR na podporu zavádzania širokopásmového pripojenia, čo najväčšmi postihne chudobnejšie a znevýhodnené regióny EÚ.

1.3 Výbor víta predložený návrh nariadenia, ktorý vypracovala Komisia. Navrhované opatrenia sú mimoriadne dôležité pri prekonávaní rozdielov v digitalizácii a podpore zavádzania širokopásmových sietí vo vidieckych oblastiach.

1.4 EHSV by preto chcel Komisii poradiť, ako možno dosiahnuť, aby vysokorýchlostné širokopásmové siete boli uznané ako univerzálne právo pre všetkých občanov bez ohľadu na miesto, kde sa nachádzajú. Komisia nadniesla otázku opätovného zavedenia širokopásmových sietí do záväzkov univerzálnej služby v roku 2010 (²). Odpoveď na túto otázku je nevyhnutná na podporu blaha občanov, zamestnanosti a digitálnej integrácie.

1.5 Výbor vyzýva členské štáty, aby bezodkladne dokončili národné plány v oblasti širokopásmových sietí.

1.6 Komisia a členské štáty by mali zvážiť finančné stimuly a podporu, ktoré by mohli poskytnúť súkromnému sektoru, aby podnietili investície do vysokorýchlostných širokopásmových sietí v oblastiach s nízkou hustotou obyvateľstva.

1.7 Okrem výrazných investícií súkromného sektora do rozvoja vysokorýchlostných širokopásmových sietí bude na splnenie cieľov digitálnej agendy 2020 podľa odhadov výboru potrebných až 60 miliárd EUR z verejných zdrojov. EHSV vyzýva Komisiu a členské štáty, aby túto rozhodujúcu sumu zahrnuli do rozpočtov.

1.8 Výbor by privítal, keby Komisia riešila problém prevádzkovateľov širokopásmových služieb, ktorí neposkytujú klientom internetové pripojenie s rýchlosťou, ktorú sľúbili v zmluve. Toto nedodržanie zmluvy a nepravdivá reklama narušujú dôveru v digitálny trh, poškodzujú dopyt a treba ich riešiť pomocou dôrazných opatrení.

1.9 Výbor vyzýva Komisiu, aby vychádzala z návrhu nariadenia a rozvíjala celoeurópsky veľkoobchodný trh pre širokopásmovú infraštruktúru.

1.10 EHSV žiada Komisiu, vnútroštátne regulačné orgány a členské štáty, aby zabezpečili rozvoj konkurencieschopného trhu pre širokopásmovú infraštruktúru vo všetkých oblastiach v EÚ.

(¹) COM(2010) 245 final.

(²) COM(2008) 572 final.

1.11 Výbor konštatuje, že navrhované nariadenie bude ponúkať nové podnikateľské príležitosti pre podniky fungujúce v oblasti služieb a dopravy, aby sa zapojili do trhu zameraného na širokopásmovú infraštruktúru. Komisia a členské štáty by mali vynaložiť osobitné úsilie a povzbudiť tieto firmy, aby využili túto príležitosť.

1.12 Výbor upozorňuje Komisiu na predchádzajúce nedávne stanoviská, ktoré sa zaoberajú zavádzaním vysokorychlostných širokopásmových sietí a znižovaním rozdielov v digitálnej oblasti: Digitálna agenda pre Európu ⁽³⁾, Prvý program politiky rádiového frekvenčného spektra ⁽⁴⁾ a Digitálna agenda pre Európu – Digitalizácia ako hnacia sila rastu (CES959-2013 zatiaľ nezverejnené v úradnom vestníku).

2. Zhrnutie návrhu Komisie

2.1 Účel

2.1.1 V oznámení „Akt o jednotnom trhu II – Spoločne za nový rast“ bolo zníženie nákladov zavádzania širokopásmových sietí označené za jeden z 12 hlavných krokov, ktoré budú stimulovať rast.

2.1.2 Poskytovanie služieb vysokorychlostných širokopásmových sietí sa spomalilo, predovšetkým v oblastiach mimo miest z dôvodu zavedenia množstva rôznych predpisov a administratívnych postupov na celoštátnych a nižších úrovniach.

2.2 Ciele

2.2.1 Cieľom nariadenia je:

- znížiť náklady a investičné riziko prostredníctvom zjednotenia postupov účinného plánovania a investovania pri poskytovaní širokopásmových služieb,
- odstrániť prekážky fungovania jednotného trhu spôsobené množstvom rôznych predpisov a administratívnych postupov na celoštátnych a nižších úrovniach, ktoré majú zabezpečiť širokopásmovú infraštruktúru,
- stimulovať všadeprítomné širokopásmové pripojenie,
- zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie s podnikmi, ako aj s investormi, ktorí poskytujú širokopásmové siete, a ich nediskrimináciu.

2.3 Navrhované nariadenie

2.3.1 V záujme splnenia plánovaných cieľov v oblasti nákladov a efektivity sa v nariadení stanovuje niekoľko priamo uplatniteľných práv a povinností pre sieťových operátorov a prevádzkovateľov infraštruktúry, ktoré sú uplatniteľné v rozličných fázach zavádzania infraštruktúry.

2.3.2 V nariadení sú navrhnuté tieto právne kroky na dosiahnutie vytýčených cieľov:

— **prístup k existujúcej fyzickej infraštruktúre:** každý prevádzkovateľ siete (vlastník telekomunikačnej alebo netelekomunikačnej infraštruktúry - v nariadení „prevádzkovateľ siete“ znamená prevádzkovateľa elektronickej komunikačnej siete, ako aj podnik zabezpečujúci fyzickú infraštruktúru na poskytovanie: služieb výroby, dopravy alebo distribúcie zemného plynu, elektriny, vrátane verejného osvetlenia, vykurovania, vody, vrátane odstraňovania alebo čistenia odpadových vôd, dopravných služieb, vrátane železníc, ciest, prístavov a letísk) má právo ponúknuť a záväzok splniť všetky odôvodnené žiadosti o prístup k jeho fyzickej infraštruktúre na zavedenie vysokorychlostných elektronických komunikačných sietí, či už pevných alebo bezdrôtových,

— **informácie o existujúcej infraštruktúre:** poskytovatelia širokopásmových služieb budú mať prostredníctvom jediného informačného miesta právo na prístup k súboru minimálnych informácií týkajúcich sa existujúcej fyzickej infraštruktúry a právo vykonávať prieskumy existujúcej infraštruktúry na mieste,

— **koordinácia stavebných prác:** Každý prevádzkovateľ siete má právo s podnikmi oprávnenými poskytovať elektronické komunikačné siete prerokovať dohody o koordinácii stavebných prác s ohľadom na zavádzanie prvkov vysokorychlostných širokopásmových sietí. V záujme lepšej koordinácie prác každý prevádzkovateľ siete sprístupní na základe žiadosti minimálne informácie o prebiehajúcich alebo plánovaných stavebných prácach týkajúcich sa jeho fyzickej infraštruktúry,

— **výdanie povolení:** každý prevádzkovateľ širokopásmových sietí má právo na prístup elektronickými prostriedkami prostredníctvom jediného informačného miesta k všetkým informáciám o podmienkach a postupoch uplatniteľných na konkrétne stavebné práce, ako aj právo podávať žiadosti o povolenia elektronickými prostriedkami prostredníctvom tohto miesta. Príslušné orgány udelia alebo zamietnu povolenia do šiestich mesiacov od doručenia žiadosti,

— **zariadenie v budovách:** Všetky novo postavené budovy a budovy, ktoré prechádzajú rozsiahlou rekonštrukciou, musia byť vybavené vysokorychlostnou fyzickou infraštruktúrou v budove až po koncové body siete.

2.3.3 Každý spor medzi prevádzkovateľmi sietí a poskytovateľmi širokopásmových služieb týkajúci sa práv a záväzkov bude v prípade potreby riešený prostredníctvom príslušného vnútroštátneho orgánu pre riešenie sporov: národného regulačného orgánu alebo iného príslušného orgánu.

2.3.4 Nariadenie sa stane priamo uplatniteľné v EÚ po súhlase Európskeho parlamentu a Rady.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 58-64.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 53-57.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Širokopásmový prístup je dôležitý

3.1.1 Širokopásmový prístup je dôležitý pri budovaní infraštruktúry pre digitálnu agendu a dokončenie jednotného digitálneho trhu. Ekonomický význam širokopásmových služieb nemožno dostatočne vyzdvihnúť. Dostupnosť širokopásmových sietí má multiplikačný efekt na ekonomický rast: Svetová banka odhaduje, že každý 10-percentný nárast v miere rozšírenia širokopásmových sietí sa odrazí v 1,5-percentnom náraste HDP. Vysokorýchlostné všadeprítomné pripojenie je dôležité pre rozvoj nových transformačných technológií a služieb, ako sú výpočtové mračno (*cloud computing*) a inteligentné siete (*smart grids*).

3.1.2 Význam širokopásmového prístupu pre rast a zamestnanosť uznáva digitálna agenda, ktorá stanovuje, že do roku 2013 sa má poskytnúť prístup k základnej širokopásmovej sieti pre všetkých Európanov a do roku 2020 (i) rýchlosť 30 megabitov za sekundu pre všetkých Európanov a (ii) pripojenie na internet s rýchlosťou nad 100 megabitov za sekundu pre viac ako polovicu európskych domácností. Tieto ciele možno dosiahnuť len vtedy, ak sa v EÚ náklady na zavádzanie infraštruktúry znížia a ak sa prijímajú mimoriadne opatrenia zamerané na poskytovanie širokopásmového prístupu vo vidieckych a menej zvýhodnených oblastiach EÚ.

3.2 Nízke náklady a svetová úroveň

3.2.1 Nízkonákladová, širokopásmová infraštruktúra na svetovej úrovni je základnou súčasťou dynamického hospodárstva 21. storočia. Podniky založené na vedomostiach sa budú rozvíjať tam, kde existujú schopnosti a infraštruktúra na ich podporu. Pribúdanie moderných služieb v odvetví zdravotníctva, školstva a sociálnych služieb bude závisieť od dostupnosti rýchleho a vysokorýchlostného širokopásmového pripojenia.

3.2.2 Kvalita sietí, náklady na ich poskytovanie a konkurencieschopné ceny pre konečných spotrebiteľov predstavujú dôležité riadiace kritériá v programoch rozvoja sietí. Keďže až 80 % nákladov na sieťovú infraštruktúru pripadá na stavebno-inžinierske práce, je nevyhnutné, aby celoštátne a miestne orgány pracovali na tom, aby sa náklady výrazne znížili prostredníctvom efektívnej koordinácie projektov infraštruktúry.

3.3 Právo na univerzálnu službu

3.3.1 EHSV požiadal Komisiu vo viacerých stanoviskách, najnovšie v stanovisku o digitalizácii ako hnacej sile rastu⁽⁵⁾, aby uviedla ako možno právo na vysokorýchlostný širokopásmový prístup uznať za univerzálne právo všetkých občanov bez ohľadu na miesto, kde sa nachádzajú. Odpoveď na túto otázku je v súčasnosti naliehavo potrebná.

3.4 Ultrarýchle širokopásmové siete sú nevyhnutné

3.4.1 Ciele stanovené v digitálnej agende, ktoré sa týkajú dostupnosti širokopásmových sietí do roku 2020 sa naplnia v blízkej budúcnosti vďaka rýchlemu pokroku v širokopásmových technológiách a internetových službách (napr. videokonferencie s vysokým rozlíšením). Ultrarýchle siete, ktoré poskytujú pripojenie až do 1 gigabitov za sekundu (1 000 megabitov za sekundu), sa už zavádzajú v niektorých mestských oblastiach (<http://arstechnica.com/tech-policy/2012/07/tokyo-seoul-and-paris-get-faster-cheaper-broadband-than-us-cities/>) a vyvíjajú sa video služby, ktoré by tieto vyššie prenosové rýchlosti využili.

3.4.2 V celej EÚ budú potrebné výrazné investície do vysokorýchlostného pripojenia, aby sme udržali tempo s celosvetovým vývojom internetovej ekonomiky.

3.5 EÚ zaostáva

3.5.1 Ako Komisia konštatuje vo svojom nedávnom oznámení o význame digitálnej agendy ako hnacej sily hospodárskeho rastu⁽⁶⁾, Európa naďalej zaostáva za svetovými konkurentmi pri zabezpečovaní širokopásmovej infraštruktúry.

3.5.2 Investície do vysokorýchlostných širokopásmových sietí sa rýchlejšie rozvíjajú v niektorých oblastiach Ázie a v USA, čo prináša výrazne lepšie pokrytie a vyššiu rýchlosť. V decembri 2011 mala Južná Kórea, ktorá má 20,6 % pripojení na 100 obyvateľov, celosvetovo najvyššiu mieru pripojenia na internet optickými káblami, t. j. dvakrát viac ako vo Švédsku (Pracovný dokument útvarov Komisie dopĺňujúci návrh nariadenia na zníženie nákladov na zavádzanie širokopásmových sietí: SWD(2013) 0073 (časť 1)).

3.6 Odstraňovanie rozdielov v digitálnej oblasti

3.6.1 Prehľad výsledkov v oblasti digitálnej agendy (<https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard>) a najnovšie údaje Eurostatu (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/main_tables) dokazujú, že rozdiely v digitálnej oblasti sa prehĺbujú a medzi jednotlivými členskými štátmi existujú veľké rozdiely. V roku 2012 bolo 28 % domácností v EÚ 27 bez širokopásmového pripojenia. Navyše 90 % domácností bez širokopásmového pripojenia sa nachádza vo vidieckych oblastiach. Vo vidieckych oblastiach 35 miliónov domácností stále čaká na vysokorýchlostné pripojenie. Ak sa občanom žijúcim mimo mestských oblastí nebude venovať náležitá pozornosť, budú znášať narastajúce sociálne a ekonomické nevýhody.

3.6.2 Opatrenia uvedené v návrhu nariadenia Komisie poskytnú základ pre reformu predpisov národných vlád a miestnych samospráv v oblasti plánovania, plánovania inteligentnej infraštruktúry, investičných stimulov a inovatívnych technológií, ktoré môžu pomôcť pri prekonávaní rozdielov v oblasti širokopásmových sietí.

⁽⁵⁾ „Digitálny rast – predbežné preskúmanie“, Ú. v. EÚ C 271, 19.9.2013, s. 127 – 132.

⁽⁶⁾ COM(2012) 784 final.

3.7 Potrebne investície

3.7.1 Výbor mimoriadne sklamaro rozhodnutie Rady z februára znížiť na obdobie rokov 2014 – 2020 rozpočet viacročného finančného rámca (VFR) vyčlenený na digitálnu infraštruktúru a služby v rámci Nástroja na prepojenie Európy z 9,2 miliardy EUR len na 1 miliardu EUR. Tento škrt by zrušil podporu VFR pre zavádzanie širokopásmových služieb a najviac by poškodil chudobnejšie a menej zvýhodnené regióny EÚ, čím by sa prehĺbili rozdiely v digitálnej oblasti.

3.7.2 Peniaze vyčlenené vo VFR na podporu širokopásmových služieb mala Komisia využiť na stimulovanie trhu v oblasti širokopásmových služieb, ale predstavujú len malú časť prostriedkov potrebných na splnenie cieľov v tejto oblasti stanovených v digitálnej agende. Konzultanti, ktorých si najala Komisia, aby preskúmali finančný deficit, sa domnievajú, že bude potrebných ďalších 6,2 miliardy EUR z verejných prostriedkov na splnenie cieľov vytýčených do roku 2020 („Study on the socio-economic impact of bandwidth”, ktorú uskutočnila spoločnosť Analysys Mason pre Európsku komisiu, 2012).

3.7.3 Financovanie tejto náročnej investície bude musieť zabezpečiť hlavne súkromný sektor, ale budú potrebné špeciálne opatrenia na podporu súkromných investícií vo vidieckych oblastiach, kde je príliš nízka hustota obyvateľstva na prilákanie investícií a bude musieť poskytnúť oveľa viac takejto podpory. Komisia by mala vyvinúť osobitné úsilie a zvážiť, ako môžu európske inštitúcie a členské štáty lepšie podporiť financovanie zavádzania širokopásmových sietí zo strany súkromného sektora.

3.7.4 V opatrení 48 digitálnej agendy sa stanovuje, že na financovanie zavádzania vysokorychlostných sietí sa využijú prostriedky zo štrukturálnych fondov. Možno tiež zvážiť využitie Kohézneho fondu.

3.8 Stimulácia ponuky

3.8.1 Miestne samosprávy a obecné orgány môžu zohrávať dôležitú úlohu pri podpore poskytovania širokopásmového pripojenia vo svojich regiónoch prostredníctvom PPP iniciatív a čo najrýchlejšieho a najefektívnejšieho vykonávania opatrení uvedených v návrhu nariadenia.

3.8.2 Nariadenie je príležitosťou otvoriť trh v oblasti poskytovania širokopásmového pripojenia a služieb pre vstup viacerých prevádzkovateľov, predovšetkým netelekomunikačných spoločností s rozsiahlou infraštruktúrou, ktorá by sa mohla využiť na poskytovanie vysokorychlostných sietí. Členské štáty a Komisia by mali vynaložiť osobitné úsilie, aby podnietili vstup týchto nových prevádzkovateľov.

3.8.3 Nariadenie rovnako ponúka potenciál na otvorenie trhu cezhraničným investíciám do rozvoja infraštruktúry zo strany európskych firiem. Komisia by sa mala zamyslieť, ako by sa tento jednotný trh v oblasti infraštruktúry mohol rozvíjať prostredníctvom celoeurópskej osvetly o investičných príležitostiach, znižovania rizika týchto investícií pre zahraničných investorov, prípadne prostredníctvom rozvoja niektorých špeciálnych finančných nástrojov (dlhopisov), ktoré by väčšmi zatriaktívili investovanie v najproblematickejších regiónoch.

3.8.4 Inovatívne technologické riešenia vrátane väčšieho využívania bezdrôtových technológií sa musia zaviesť čo najskôr, aby sa urýchlilo zavádzanie širokopásmových sietí a riešil problém prehľbujúcich sa rozdielov v digitálnej oblasti medzi mestom a vidiekom.

3.8.4.1 Najmä plné vykonávanie európskeho programu politiky rádiového frekvenčného spektra (RSPP) (7) v členských štátoch je dôležité na to, aby sa v záujme dosiahnutia cieľov stanovených do roku 2020 zabezpečilo vyčlenenie a sprístupnenie dostatočného a primeraného spektra na potreby pokrytia a kapacity bezdrôtových širokopásmových technológií.

3.8.4.2 V najodľahlejších oblastiach EÚ budú širokopásmový prístup poskytovať satelitné technológie. Avšak, so zreteľom na kapacity, náklady a rýchlosť bude toto len okrajové riešenie; satelitné technológie budú zabezpečovať v Európe v roku 2020 zrejme len menej ako 10 % širokopásmového pripojenia s rýchlosťou 30 megabitov za sekundu.

3.9 Stimulácia dopytu

3.9.1 Nízky dopyt po širokopásmových službách, najmä v riedko osídlených oblastiach, nepriaznivo ovplyvňuje investície do sietí, napriek tomu, že v oblastiach bez vysokorychlostného pripojenia je vždy výrazný skrytý dopyt.

3.9.2 Komisia a členské štáty sa musia zamerať na stimulovanie dopytu po širokopásmových sieťach prostredníctvom viacerých metód vrátane cielených verejno-informačných kampaní, zón WiFi na verejných priestranstvách, ďalšieho rozvoja elektronických služieb verejnej správy a podpory vzdelávania na získanie digitálnej gramotnosti. Kroky v oblasti stimulovania dopytu by sa mali osobitne zameriavať na vidiecke oblasti.

3.9.3 Náklady na širokopásmové siete a transparentnosť cien sú kľúčové na to, aby občania širokopásmové siete prijali. Súčasní používatelia širokopásmových sietí v Európe sa sťažujú, že ich prevádzkovatelia im neposkytujú rýchlosť internetového pripojenia, ktorú sľúbili v zmluve. Toto nedodržanie zmluvy a nepravdivá reklama narušujú dôveru v digitálny trh, poškodzujú dopyt a treba ich riešiť pomocou dôrazných opatrení.

(7) COM(2010) 471 final.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Potreba nariadenia

4.1.1 Komerčne riadené spoločnosti v oblasti elektronickej komunikácie nedostávajú dostatočné finančné stimuly na investovanie do širokopásmovej infraštruktúry v mnohých oblastiach EÚ, v ktorých je príliš nízka hustota obyvateľstva. Výbor preto vyjadruje potešenie, že navrhované nariadenie zavedie opatrenia na výrazné zníženie nákladov a rizík pri rozvoji širokopásmových sietí a zlepši pre prevádzkovateľov sietí argumenty v prospech investovania.

4.1.2 Na zabezpečenie správnej digitálnej integrácie a maximalizáciu ekonomických prínosov z univerzálnych vysokorychlostných širokopásmových sietí musia členské štáty a miestne samosprávy uplatňovať silný vplyv na ponuku širokopásmovej infraštruktúry a dopyt po nej prostredníctvom vykonávania plánov v oblasti širokopásmových sietí, ktoré vyvážia vysokú ekonomickú návratnosť z investícií do infraštruktúry s vysokou hustotou obyvateľstva a finančne menej atraktívne investície potrebné v menej rozvinutých regiónoch. Navrhované nariadenie im poskytne lepšie prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa.

4.1.3 Na mnohých trhoch existuje jeden dominantný prevádzkovateľ infraštruktúry. Výbor dúfa, že efektívne vykonávanie nariadenia vytvorí pre prevádzkovateľov sietí lepšie podmienky na vstup na trh a ponúknutie konkurencieschopných služieb.

4.2 Znižovanie nákladov a zlepšovanie spolupráce

4.2.1 Podľa oznámenia môžu stavebné práce predstavovať až 80 % nákladov na zavádzanie širokopásmových sietí. Úspory v investičných nákladoch prevádzkovateľov sietí očakávané z vykonávania navrhovaného nariadenia sa odhadujú na 20 – 30 % celkových investičných nákladov, t. j. až do 63 miliárd EUR do roku 2020. Tieto úspory možno investovať v ostatných oblastiach ekonomiky.

4.2.2 Spolupráca a spoločné využívanie informácií súkromnými poskytovateľmi infraštruktúry má zásadný význam pre účinnosť, rýchlosť realizácie, environmentálnu udržateľnosť a dostupnosť konkurencieschopných cien pre koncových používateľov. Výbor vyjadruje potešenie, že nariadenie ukladá súkromným prevádzkovateľom infraštruktúry povinnosť uverejňovať pravdivé informácie o existujúcej a plánovanej infraštruktúre a že prevádzkovatelia sietí budú musieť spolupracovať, aby sa uľahčilo dobré plánovanie, spolupráca a efektívne využívanie zdrojov.

4.3 Prírodné monopoly

4.3.1 V oblastiach s nízkou hustotou obyvateľstva zákony ekonomiky stanovujú, že možno podporiť len jedného hlavného prevádzkovateľa širokopásmovej infraštruktúry, inými slovami, existuje prírodný monopol.

4.3.2 Takáto situácia prírodného monopolu odôvodňuje prijatie modelu „otvoreného prístupu“ k poskytovaniu širokopásmového pripojenia, keď by jediný prevádzkovateľ, zrejme

PPP, zaviedol hlavnú infraštruktúru a potom by otvoril siete pre menších prevádzkovateľov služieb prostredníctvom prenájmu za rovnakých a spravodlivých podmienok. Komisia by prípadne mala zvážiť, ako možno rozvíjať a regulovať tento model otvoreného prístupu tak, aby sa pritom nenarušila normálna hospodárska súťaž.

4.4 Veľkoobchodný trh

4.4.1 Navrhované nariadenie by poskytlo legislatívu umožňujúcu rozvoj veľkoobchodného trhu v oblasti širokopásmovej infraštruktúry. Komisia by zrejme mala preskúmať, ako by sa nariadenie dalo využiť na stimuláciu tohto trhu, najmä v ťažko dostupných regiónoch EÚ.

4.4.2 Veľkoobchodný trh v oblasti nenasvietených optických vlákien alebo bezdrôtovej infraštruktúry by mohol byť cezhraničný a celoeurópsky, ak by bola dobrá informovanosť o dopyte užívateľov a existujúcej infraštruktúre. Komisia by mala preskúmať, ako možno tento trh stimulovať a podporiť.

4.5 Národné plány v oblasti širokopásmových sietí

4.5.1 Budovanie infraštruktúry najmä vo vidieckych oblastiach si vyžaduje efektívnu národnú stratégiu a vykonávací plán. Všetky členské štáty majú stratégie v oblasti širokopásmových sietí, ale mnohým z nich chýbajú plány na plnenie cieľov v oblasti digitálnej agendy. Národné stratégie treba čoskoro aktualizovať, aby zahrnuli prístup k zavádzaniu ultrarýchlych sietí s konkrétnymi cieľmi a stanovenými vykonávacími opatreniami.

4.5.2 Na základe opatrenia 46 digitálnej agendy sa od členských štátov vyžaduje, aby vypracovali národné plány v oblasti širokopásmových sietí, ale viaceré členské štáty svoje plány nedokončili a Komisia toto opatrenie označila za meškajúce. Toto meškanie má negatívny vplyv na zavádzanie širokopásmových sietí a plány na financovanie tohto odvetvia. EHSV vyzýva členské štáty, aby prehodnotili plány na základe navrhovaného nariadenia a čo najskôr dokončili ich vypracovávanie.

4.5.3 Komplexný národný plán v oblasti širokopásmových sietí, ktorý by zahŕňal iniciatívy PPP a osobitné stimuly na uľahčenie zavádzania vo vidieckych oblastiach, by uľahčil čerpanie financií z európskych zdrojov a zdrojov EIB.

4.6 Podniky verejnoprospešných služieb

4.6.1 Navrhované nariadenie umožní vlastníkom infraštruktúry, ktorí nie sú spoločnosťami v oblasti elektronickej komunikácie, t. j. energetické, vodohospodárske či dopravné spoločnosti alebo podniky pôsobiace v oblasti nakladania s odpadom, aby sa obchodných podmienok sprístupnili svoju infraštruktúru na poskytovanie širokopásmových služieb. Vďaka tomu budú môcť uvedené spoločnosti získať nové príjmy, znížiť svoje náklady na základnú infraštruktúru prostredníctvom rozdelenia nákladov s prevádzkovateľmi širokopásmových sietí a zvýšiť synergie pri rozvoji vlastných hlavných služieb, napr. v rozvoji inteligentných sietí (*smart grids*) pre dodávateľov energie.

4.6.2 Komisia a členské štáty by mali vyvinúť úsilie a upozorniť tieto spoločnosti na príležitosti, ktoré ponúka základné zavádzanie širokopásmovej infraštruktúry, a na možný pozitívny vplyv navrhovaného nariadenia na ich podnikanie.

V Bruseli 10. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o viacročnom financovaní činnosti Európskej námornej bezpečnostnej agentúry v oblasti boja proti znečisťovaniu životného prostredia plavidlami a znečisťovaniu mora zariadeniami na ťažbu ropy a zemného plynu“

COM(2013) 174 final

(2013/C 327/18)

Spravodajkyňa: **Dr. BREDIMA**

Európsky parlament (16. apríla 2013) a Rada Európskej únie (18. apríla 2011) sa podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie rozhodli prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o viacročnom financovaní činnosti Európskej námornej bezpečnostnej agentúry v oblasti boja proti znečisťovaniu životného prostredia plavidlami a znečisťovaniu mora zariadeniami na ťažbu ropy a zemného plynu“

COM(2013) 174 final.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 20. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 10. júla 2013) prijal 179 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery

1.1 EHSV súhlasí so zvýšením rozpočtu Európskej námornej bezpečnostnej agentúry podľa navrhovaného nariadenia zo 154 miliónov EUR na 160,5 milióna EUR na roky 2014 – 2020. Opätovne pripomína, že podporuje rozšírenie právomocí EMSA v zmysle nariadenia č. 100/2013.

1.2 Prijatie navrhovaného nariadenia prichádza v zlomovom okamihu vzhľadom na objavenie ložísk ropy a zemného plynu vo východnej časti Stredozemného mora a následné iniciatívy na ich rýchlu ťažbu pomocou morských vrtov. Tieto aktivity budú predstavovať výzvu, pokiaľ ide o schopnosť EMSA odpovedať na potenciálne riziká spojené s vrtaním na mori a prepravou ropy a zemného plynu.

1.3 EHSV súhlasí s navrhovaným objemom finančných prostriedkov, no domnieva sa, že nemusí byť dostatočný na vykonanie činností stanovených na uvedené sedemročné obdobie, a to vzhľadom na tieto skutočnosti: väčšia premávka (viac ropných a plynových tankerov na mori), zvýšená vrtná činnosť súvisiaca s ťažbou ropy a zemného plynu v moriach obklopujúcich EÚ, medzi členskými štátmi EÚ pribudli ďalšie pobrežné a ostrovné štáty. Obmedzená kapacita možnosti reagovať na núdzové situácie môže viesť k väčším externým nákladom v prípade veľkých havárií.

1.4 EHSV sa domnieva, že rozmiestnenie aktuálne 19 plavidiel, ktoré majú pomôcť členským štátom pri odstraňovaní znečistenia na mori, nemusí postačovať na pokrytie všetkých pobrežných oblastí EÚ. Objem finančných prostriedkov nemusí byť dostatočný ani z hľadiska ďalšieho rozvoja satelitných snímkov na zisťovanie znečisťujúcich látok vypustených plavidlami v celej oblasti EÚ a ich odčerpávanie.

1.5 EHSV povzbudzuje EMSA, aby začala využívať svoju novú právomoc a prispela tak k boju proti námornému pirátstvu. Satelitné systémy EMSA na monitorovanie budú nanajvýš užitočné pri identifikácii pirátskych lodí.

1.6 EHSV by rád vedel, či sú členské štáty EÚ a susedné krajiny stále primerane vybavené na to, aby mohli reagovať na veľké havárie, ako bola napr. nehoda tankerov Erika a Prestige, alebo katastrofy podobné explózií plošiny Deepwater Horizon.

1.7 EHSV vyzýva EÚ, jej členské štáty a nové susedné pobrežné štáty, aby zintenzívnili implementáciu nasledujúcich regionálnych dohovorov, ktoré sú uvedené v dôvodovej správe navrhovaného nariadenia: Helsinský dohovor, Barcelonský dohovor, Bonnská dohoda, dohovor OSPAR, Lisabonská dohoda (ktorá ešte stále nenadobudla platnosť) a Bukurešťský dohovor.

1.8 EHSV vyzýva EMSA, aby konala s cieľom identifikovať nevhodné zberné zariadenia na zvyšky ropy v prístavoch EÚ aj v prístavoch susedných štátov.

2. Návrh Európskej komisie

2.1 Európska komisia predložila 3. apríla 2013 *Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o viacročnom financovaní činnosti Európskej námornej bezpečnostnej agentúry v oblasti boja proti znečisťovaniu životného prostredia plavidlami a znečisťovaniu mora zariadeniami na ťažbu ropy a zemného plynu* ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ COM(2013) 174 final.

2.2 V nariadení č. 2038/2006 ⁽²⁾ (18. decembra 2006) sa stanovilo viacročné financovanie činnosti Európskej námornej bezpečnostnej agentúry v oblasti boja proti znečisťovaniu životného prostredia plavidlami na obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2013.

2.3 Nariadenie č. 100/2013 (z 15. januára 2013) dalo agentúre EMSA nové „hlavné“ úlohy týkajúce sa zasahovania pri znečistení morí spôsobenom ropnými a plynovými zariadeniami a rozšírilo služby EMSA na krajiny, na ktoré sa vzťahuje politika rozšírenia a európska susedská politika ⁽³⁾. V predložennom stanovisku sa posudzuje najmä prispôbenie financovania EMSA jej novým úlohám. Navrhovaná výška finančných prostriedkov je 160,5 milióna EUR na obdobie siedmich rokov (1. januára 2014 – 31. decembra 2020).

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV súhlasí so zvýšením rozpočtu Európskej námornej bezpečnostnej agentúry podľa navrhovaného nariadenia zo 154 miliónov EUR na 160,5 milióna EUR na roky 2014 – 2020. Pripomína, že podporuje rozšírenie právomocí EMSA v zmysle nariadenia č. 100/2013. Táto podpora je v súlade so súborom stanovísk EHSV ⁽⁴⁾ týkajúcich sa úlohy EMSA.

3.2 Nariadenie č. 100/2013 dáva agentúre EMSA právomoc zasiahnuť nielen pri úniku ropy z lodí, ale aj v prípade úniku ropy z ropných plošín a plošín na ťažbu plynu na mori. Táto právomoc bola priznaná v nadväznosti na únik ropy pri havárii a následnej explózii vrtnej plošiny Deepwater Horizon v Golfskom zálive v apríli 2010. EHSV vychádza z toho, že všeobecným cieľom návrhu Komisie je zabezpečiť účinnú pomoc EÚ v boji proti znečisťovaniu životného prostredia plavidlami a znečisťovaniu mora zariadeniami na ťažbu ropy a zemného plynu prostredníctvom agentúry EMSA, ktorá má dotknutým štátom poskytovať udržateľné služby v rámci boja proti znečisteniu. Členské štáty teda môžu zohľadniť takúto podporu pri vypracúvaní resp. aktualizácii svojich vnútroštátnych plánov v oblasti boja proti znečisťovaniu morí.

3.3 EHSV vychádza z toho, že navrhovaný rozpočet má agentúre EMSA umožniť zachovať si svoju sieť pohotovostných plavidiel na boj proti úniku ropy, ktorá je rozmiestnená medzi námornými oblasťami EÚ, a že na boj proti znečisťovaniu ropnými látkami unikajúcimi z lodí a zariadení na mori bude k dispozícii len obmedzený počet nových plavidiel. Očakáva sa tiež, že nebudú k dispozícii finančné prostriedky na modernizáciu vybavenia na odčerpávanie uniknutej ropy, ktoré by tak v období rokov 2014 až 2020 už nemuselo byť optimálne.

3.4 EHSV vychádza z toho, že monitorovanie nelegálnych vypúšťaní ropy z ropných zariadení na mori prostredníctvom systému CleanSeaNet, bude fungovať najmä formou spoločného využívania satelitných snímok, ktoré sa používajú aj na monitorovanie znečistenia spôsobného plavidlami. EHSV pripomína svoje predchádzajúce stanovisko ⁽⁵⁾, v ktorom sa uvádza, že „vzhľadom na vysoké náklady satelitného snímania je EHSV presvedčený, že je potrebné optimalizovať využitie prostriedkov a najmä, že členské štáty musia navzájom koordinovať využívanie snímok, čo by mohlo viesť k značnej úspore nákladov. Zároveň je potrebné investovať do zdokonaľovania spôsobu získavania snímok vo všetkých európskych námorných oblastiach, keďže súčasný záber snímania nie je komplexný, a to najmä v oblasti Stredomoria.“

3.5 EHSV vychádza z toho, že finančné prostriedky nebudú určené na poskytnutie technickej pomoci ani na budovanie kapacít v partnerských krajinách v rámci európskej susedskej politiky.

3.6 Prijatie navrhovaného nariadenia prichádza v rozhodujúcom momente vzhľadom na objavenie nových zdrojov energie pre EÚ. Objavenie nových podmorských zásob ropy a zemného plynu a následné vŕtanie s cieľom čo najrýchlejšie ich vyťažiť bude, predovšetkým vo východnej časti Stredozemného mora, predstavovať výzvu pre agentúru EMSA a jej schopnosť reagovať na potenciálne riziká, ktoré s tým súvisia. Agentúra EMSA by mala mať k dispozícii viac prostriedkov, ak má v tomto smere splniť svoju úlohu. Väčšia premávka plavidiel a najmä tankerov / cisternových lodí na prepravu skvapalneného zemného plynu, objavenie nových ložísk ropy a zemného plynu a súvisiaca vrtná činnosť si bude vyžadovať oveľa viac plavidiel v Stredozemnom a Čiernom mori. Počet 19 plavidiel na pokrytie celého pobrežia EÚ v období rokov 2014 – 2020 je veľmi optimistický odhad, ktorý sa za daných okolností môže ukázať ako extrémne nízky.

3.7 Rozšírenie právomoci EMSA na uvedenú oblasť si vyžiada ďalší rozvoj služby satelitného snímkovania na sledovanie, skoré odhalenie znečistenia a identifikáciu zodpovedných plavidiel či zariadení na ťažbu ropy a plynu. Zlepšiť by sa mala dostupnosť údajov a účinnosť zásahov pri znečistení.

3.8 EHSV by rád vedel, či sú členské štáty EÚ a susedné krajiny stále primerane vybavené na to, aby mohli reagovať na veľké havárie, ako bola napr. nehoda tankerov Erika a Prestige, alebo katastrofy podobné explózii plošiny Deepwater Horizon.

3.9 Na základe uvedeného sa EHSV domnieva, že by sa malo vyčleniť viac zdrojov s cieľom: vymeniť vybavenie na boj proti znečisťovaniu životného prostredia na palube zmluvných plavidiel, poskytnúť ďalšie pohotovostné plavidlá na boj proti úniku ropy, ktoré by pokrývali oblasti so zariadeniami na mori, ktoré v súčasnosti nespádajú do primeraného geografického rozsahu

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006, s. 1.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 39, 9.2.2013, s. 30.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 15,
Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 153,
Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 81,
Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 173,
Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 103,
Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 20,
Ú. v. EÚ C 211, 19.8.2008, s. 31,
Ú. v. EÚ C 28, 3.2.2006, s. 16,
Ú. v. EÚ C 108, 30.4.2004, s. 52.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 28, 3.2.2006, s. 16.

(napr. Arktída), zakúpiť ďalšie disperzanty a vybavenie na zásahy pri úniku ropy na mori, rozšíriť služby siete CleanSeaNet na oblasti so zariadeniami na mori a pokryť pomoc určenú krajinám v rámci európskej susedskej politiky.

3.10 EHSV povzbudzuje EMSA, aby začala využívať svoju novú právomoc a prispela tak k boju proti námornému pirátstvu. Nástroje a údaje agentúry EMSA – predovšetkým monitorovanie pomocou satelitného systému – budú užitočné pri identifikácii pirátskych lodí. Jednou z hlavných úloh agentúry EMSA by sa malo stať poskytovanie údajov o geografickej polohe plavidiel, no vždy na žiadosť vnútroštátnych orgánov. EHSV pripomína, že je potrebné, aby EMSA pomáhala v boji proti pirátstvu, ako sa uvádza už v jeho stanovisku na tému „Námorné pirátstvo: posilnenie reakcie EÚ“ zo 16. januára 2013 a ako zaznelo na príslušnej verejnej diskusii 24. januára 2013.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Článok 2: Vymedzenie pojmov

Definícia pojmu „ropné látky“ v zmysle navrhovaného nariadenia odkazuje na definíciu uvedenú stanovenú v Medzinárodnom dohovore o pohotovosti, zásahoch a spolupráci z roku 1990. EHSV žiada EÚ a jej členské štáty, aby zlepšili implementáciu tohto dohovoru.

4.2 Článok 2: Vymedzenie pojmov

Definícia pojmu „nebezpečné a škodlivé látky“ odkazuje na definíciu stanovenú v Protokole o pohotovosti, zásahoch a spolupráci v prípadoch znečistenia nebezpečnými a škodlivými látkami z roku 2000. EHSV žiada EÚ a jej členské štáty, aby pristúpili k uvedenému dohovoru a implementovali ho, ak tak ešte neurobili.

4.3 Článok 4: Financovanie z prostriedkov Únie

4.3.1 EHSV vychádza z toho, že pomoc agentúry EMSA krajinám, na ktoré sa vzťahuje politika rozširovania a európska susedská politika, by sa mala financovať z existujúcich programov EÚ pre tieto krajiny, a preto by nemala predstavovať súčasť tohto viacročného finančného rámca.

4.3.2 EHSV súhlasí s navrhovaným objemom finančných prostriedkov, no má pochybnosti o tom, či bude stačiť na realizáciu činností vyžadovaných počas sedemročného obdobia vzhľadom na objavujúce sa výzvy: zvýšené dopravné toky (viac ropných tankerov a cisternových lodí na prepravu plynu)

a zvýšená vrtná činnosť súvisiaca s ťažbou ropy a zemného plynu v moriach obklopujúcich EÚ. Nižšia schopnosť reagovať na núdzové situácie môže viesť k vyšším externým nákladom v prípade veľkých havárií.

4.4 Článok 5: Existujúce monitorovacie schopnosti

Pokiaľ ide o zoznam verejných a súkromných mechanizmov na boj proti znečisťovaniu životného prostredia v EÚ, EHSV naliehavo žiada, aby sa doň začlenili aj takéto mechanizmy pobrežných štátov, ktoré susedia s EÚ, keďže znečistenie morí nemá hranice. Hoci je toto stanovisko venované znečisteniu v dôsledku havárií, EHSV by chcel okrem toho vyzvať agentúru EMSA, aby vystopovala nevhodné zberné zariadenia na zvyšky ropy v prístavoch EÚ, ako aj v prístavoch susedných pobrežných štátov. V protiklade k znečisteniu v dôsledku havárií je prevádzkové znečistenie mediálne oveľa menej zaujímavé a nie je až takou senzáciou, no práve takéto znečistenie má značne vyšší podiel na celkovom znečistení morí.

4.5 EHSV vyzýva EÚ, jej členské štáty a nové susedné pobrežné štáty, aby zintenzívnili implementáciu nasledujúcich regionálnych dohovorov, ktoré sú uvedené v dôvodovej správe navrhovaného nariadenia: Helsinský dohovor, Barcelonský dohovor, Bonnská dohoda, dohovor OSPAR, Lisabonská dohoda (ktorá ešte stále nenadobudla platnosť) a Bukurešťský dohovor. EHSV sa domnieva, že by sa mali naďalej podporovať cvičenia zamerané na boj proti znečisteniu (spoločne) organizované v rámci týchto dohovorov. Za kľúčovú považuje výmenu expertov zaoberajúcich sa problematikou znečistenia morí. Na základe programu agentúry EMSA s názvom EMPOLLEX (výmenný program pre expertov zaoberajúcich sa problematikou znečistenia morí) by sa preto mala uľahčiť výmena väčšieho počtu takýchto odborníkov medzi členskými štátmi.

4.6 EHSV pripomína, že je potrebné, aby susedné pobrežné štáty v plnej miere implementovali základný námorný dohovor, t. j. Dohovor Organizácie Spojených národov o morskom práve (1982), ktorý je právnym základom činnosti súvisiacej so znečistením morí, vykonávania vrtov do morského dna a environmentálne bezpečnou prepravou na mori.

4.7 Zmluvné plavidlá majú veľkú kapacitu uloženia odčerpanej ropy a možnosť výberu medzi rôznymi systémami odčerpávania ropy. EHSV sa domnieva, že by sa malo umožniť, aby zmluvné plavidlá agentúry EMSA mohli byť vyžívané na prekládku, transfer medzi plavidlami a ukladanie ropy odčerpanej z mora.

V Bruseli 10. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec pre prístup na trh s prístavnými službami a finančná transparentnosť prístavov“

COM(2013) 296 final – 2013/0157 (COD)

(2013/C 327/19)

Hlavný spravodajca: **Jan SIMONS**

Európsky parlament 19. júna 2013 a Rada 10. júna 2013 rozhodli podľa článku 100 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, že prekonzultujú s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec pre prístup na trh s prístavnými službami a finančná transparentnosť prístavov“

COM(2013) 296 final – 2013/0157 (COD).

Európsky hospodársky a sociálny výbor poveril 21. mája 2013 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy (článok 59 rokovacieho poriadku) bol pán Simons rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 11. júla 2013) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 81 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor súhlasí s uplatňovaním kombinácie nezáväzných predpisov s právnymi predpismi tam, kde je to nevyhnutné.

1.2 Je zajedno so zámerom Európskej komisie uplatňovať tieto návrhy na všetkých 319 prístavov TEN-T, pričom členské štáty budú mať možnosť uplatňovať ustanovenia nariadenia aj na ostatné prístavy.

1.3 Súhlasí s návrhom Komisie vynechať z rozsahu pôsobnosti nariadenia osobnú dopravu a manipuláciu s nákladom vzhľadom na ich v súčasnosti minimálny dosah. Výbor však pri vykonávaní odporúča venovať osobitnú pozornosť službám lodivodov, zakotveniu a ťahaníu plavidiel a riadne zohľadniť ich rôzny vplyv, aby sa tieto služby mohli vykonávať na základe nezávislého rozhodovania bez komerčných tlakov, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť, zachovanie a ochranu životného prostredia pre prístavné spoločenstvo a všeobecnú verejnosť.

1.4 Výbor víta, že súčasťou nariadenia je zabezpečenie práv zamestnancov, kladie si však otázku, prečo sa uplatňovanie smernice 2001/23/ES považuje za dobrovoľné. V spojitosti so sociálnymi prvkami, ktoré by mali byť zahrnuté do verejných zákaziek a udeľovania koncesií, výbor odkazuje na svoje stanovisko o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb, ktoré bolo prijaté 26. apríla 2012⁽¹⁾. Nedávno sa ustanovil aj autonómny sociálny dialóg v prístavnom sektore, ktorý výbor už dlho požadoval.

1.5 S podporou výboru môže počítať aj zámer Komisie zlepšiť finančnú transparentnosť v prístavnom sektore, čo umožní rýchlejšiu dostupnosť informácií súvisiacich s prípadnou štátnou podporou.

1.6 Podnikateľská sloboda riadiaceho orgánu prístavu stanoviť poplatky za prístavné služby je porušovaná stanovením rôznych kritérií a delegovaním právomocí na Komisiu. Riešenie tejto otázky sa uvádza v bode 5.5.

1.7 Výbor považuje ustanovenie nezávislého dozorného orgánu (článok 17), ktorý bude dozerať na uplatňovanie tohto nariadenia, za neprimerané opatrenie. Postačujú pravidlá hospodárskej súťaže, resp. v opačnom prípade sa musia prijať špecifické opatrenia.

1.8 Komisia predpokladá revíziu nariadenia a prípadné navrhnutie opatrení už do 3 rokov od nadobudnutia účinnosti nariadenia. Výbor sa domnieva, že táto lehota je príliš krátka a navrhuje uskutočniť do 3 rokov priebežné posúdenie s prípadnými pripomienkami a až po 6 rokoch definitívne preskúmanie s nadväznými opatreniami.

2. Úvod

2.1 Do tretice všetko dobré! Európska komisia predkladá po tretíkrát návrh o námorných prístavoch EÚ, tentoraz za inej situácie a s iným prístupom.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 191, 29.6.2012, s. 84.

2.2 Novinkou je zahrnutie 319 námorných prístavov do transeurópskej dopravnej siete (TEN-T) a Nástroja na prepojenie Európy s cieľom zlepšiť prepojenie námorných prístavov s vnútrozemím. Námorné prístavy sú tak definované ako predmet európskeho záujmu, ale aj ako potenciálni vzájomní konkurenti.

2.3 Nezáväzné opatrenia z minulosti nemali takmer žiadny vplyv na spravodlivý prístup na trh a transparentnosť. Preto teraz prichádza popri iných opatreniach návrh právneho predpisu, nariadenia týkajúceho sa uvedených dvoch oblastí, aby sa prístavy EÚ stali hybnou silou rastu a multimodálnej dopravy.

3. Dokumenty Komisie

3.1 Komisia po dlhšej a podrobnej analýze, ako sa to uvádza v posúdení vplyvu, predstavuje v oznámení „Prístavy: motor rastu“ súbor ôsmich doplnujúcich právne nezáväzných opatrení, ktoré sú podľa jej názoru v nadchádzajúcich rokoch nevyhnutné na rozvoj potenciálu 319 prístavov, z ktorých je 83 súčasťou základnej siete TEN-T.

3.2 Komisia uvádza, že základnou zásadou stratégie je neregulovať zbytočne činnosť dobre fungujúcich prístavov, ale poskytovať podporu zaostávajúcim prístavom, a to uplatňovaním osvedčených postupov a overených manažérskych prístupov, pričom sa zároveň zohľadňuje rozmanitosť a špecifiká jednotlivých prístavov.

3.3 Prístavné činnosti priamo prispievajú k rastu zamestnanosti. V súčasnosti 2 200 prevádzkovateľov prístavov zamestnáva približne 110 000 prístavných robotníkov, pričom prístavy v 22 prímorských členských štátoch ponúkajú priamo alebo nepriamo pracovné príležitosti 3 miliónom zamestnancov. Predstavujú významný zdroj daňových príjmov verejných orgánov.

3.4 V návrhu nariadenia, ktorým sa stanovuje rámec prístupu na trh s prístavnými službami a finančná transparentnosť prístavov, sa výslovne uvádza, že zásada slobodného poskytovania služieb sa vzťahuje na všetky formy poskytovania služieb vo všetkých prístavoch TEN-T.

3.5 Časť venovaná prístupu na trh (kapitola II) a prechodné opatrenia (článok 24) návrhu nariadenia sa takisto nevzťahujú na služby osobnej dopravy a manipulácie s nákladom.

3.6 Riadiacim orgánom prístavov to umožňuje stanoviť poskytovateľom služieb požiadavky kvality a dostupnosti, a zároveň majú možnosť obmedziť počet poskytovateľov služieb na základe obmedzeného priestoru, pokiaľ je to jednoznačne uvedené vo formálnom pláne rozvoja prístavu alebo ak bola prevádzkovateľovi stanovená povinnosť poskytovať služby vo verejnom záujme, čo je jednoznačne a verejne známe.

3.7 Komisia požaduje, aby sa zabezpečili práva zamestnancov a aby členské štáty mali možnosť tieto práva ďalej

posilniť v prípade prevzatia určitého podniku spolu so zamestnancami tohto pôvodného podniku.

3.8 V návrhu sa uvádza, že finančné vzťahy medzi riadiacimi orgánmi prístavov na jednej strane a verejnými orgánmi na strane druhej musia byť transparentné, najmä ak sú riadiace orgány prijímateľmi verejných prostriedkov.

3.9 Riadiace orgány prístavov môžu nezávisle a na základe vlastnej podnikateľskej a investičnej stratégie stanovovať poplatky za používanie infraštruktúry prístavu, pričom sa poplatky môžu líšiť v závislosti od miery využívania prístavu a/alebo účinnejšieho využívania prístavnej infraštruktúry, príbrežnej námornej dopravy alebo energetickej účinnosti, čo má slúžiť na podporu energetickejšieho a úspornejšieho dopravy s nízkymi emisiami CO₂.

3.10 Členské štáty majú na základe návrhu povinnosť zriadiť nezávislý štátny orgán, ktorý bude dozerať na uplatňovanie predkladaného nariadenia.

3.11 Nezávislý dozorný orgán je samostatný právny subjekt, ktorý musí byť funkčne nezávislý vo vzťahu ku každému riadiacemu orgánu prístavu alebo poskytovateľom prístavných služieb. Zaoberá sa sťažnosťami, má právo stanoviť riadiacim orgánom prístavov, poskytovateľom prístavných služieb a užívateľom prístavu povinnosť poskytovať všetky informácie, ktoré považuje za nevyhnutné na vykonávanie náležitého dohľadu a prijíma záväzné rozhodnutia, proti ktorým sa možno odvolať iba na súde.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Výbor sa domnieva, že vydaním oznámenia, posúdenia vplyvu a návrhu nariadenia Komisia urobila krok smerom k otvoreniu prístupu na trh v prístavných službách a väčšej finančnej transparentnosti prístavov. Výbor poukazuje na význam zvyšovania kvality poskytovania služieb a investícií v prístavoch, čo je nevyhnutné na dobré fungovanie trhu. Náležitá pozornosť sa venuje tiež bezpečnosti, ochrane, životnému prostrediu a koordinačnej úlohe EÚ.

4.2 Vydané návrhy obsahujú tak nezáväzné opatrenia v podobe 8 oblastí činnosti stanovených v oznámení, ako aj právny predpis v podobe návrhu nariadenia. Výbor zastáva vo všeobecnosti názor, že ak je to možné, je potrebné využívať nezáväzné opatrenia a právne predpisy uplatňovať iba ak nie je iná možnosť. Túto myšlienku vyslovil výbor už v minulosti vo svojom stanovisku o európskej prístavnej politike (2).

4.3 Návrh nariadenia sa vzťahuje na všetkých 319 prístavov TEN-T, pretože vzhľadom na svoju povahu zohrávajú významnú úlohu v európskom dopravnom systéme. Členské štáty sa však môžu rozhodnúť, že budú uplatňovať ustanovenia tohto návrhu nariadenia aj na iné prístavy. Výbor schvaľuje prístup Komisie, ktorý sama považuje za pragmatický.

(2) Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 45.

4.4 Konštatuje, že služby manipulácie s nákladom a terminály pre cestujúcich sa ocitli mimo ustanovení nariadenia o prístupe na trh a prechodných opatreniach (článok 11). Argumentom Komisie pritom je, že v prípade služieb manipulácie s nákladom a služieb osobnej dopravy, pokiaľ sú poskytované výletnými loďami, ide väčšinou o koncesie, zatiaľ čo osobná doprava trajektami je zvyčajne verejnou službou. S touto argumentáciou Komisie výbor súhlasí.

4.5 Zásada slobody poskytovať služby v prístavoch má v tomto nariadení popredné miesto. Uvádzajú sa v ňom štyri možnosti obmedzenia tejto slobody, a to:

- stanovenie minimálnych požiadaviek na poskytovanie prístavných služieb,
- obmedzenie počtu poskytovateľov prístavných služieb,
- povinnosť poskytovať verejné služby,
- interný prevádzkovateľ.

Výbor môže súhlasiť s touto koncepciou presadzovania zásady slobody poskytovania služieb s možnosťou doplniť niekoľko konkrétnych obmedzení prispôbených námorným prístavom. Pri vykonávaní však odporúča venovať osobitnú pozornosť službám lodivodov, zakotveniu a ťahaníu plavidiel a riadne zohľadniť ich rôzny vplyv, aby sa tieto služby mohli vykonávať na základe nezávislého rozhodovania bez komerčných tlakov, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť, zachovanie a ochranu životného prostredia pre prístavné spoločenstvo a všeobecnú verejnosť.

4.5.1 Nie je však celkom jasné, prečo sa „interný prevádzkovateľ“ (článok 9) spája iba s poskytovaním služieb vo verejnom záujme. Vždy môžu jestvovať čisto komerčné dôvody, ako zaisťovanie kontinuity a dostupnosti služieb, aby riadiaci orgán prístavu mal záujem sám poskytovať určitú službu bez toho, aby bola výslovne označená za službu verejného záujmu a/alebo aby viedla k obmedzeniu poskytovateľov vzhľadom na nedostatočný priestor alebo jeho vyhradenie na určitý druh využitia. Túto poslednú možnosť by bolo tiež potrebné zahrnúť do nariadenia.

4.6 Výbor víta skutočnosť, že do znenia článku 10 nariadenia je zahrnutá doložka, ktorá by mala zaručovať práva zamestnancov prístavov. Kladie si však otázku, prečo sa uplatňovanie smernice 2001/23/ES považuje za dobrovoľné. V spojitosti so sociálnymi prvkami, ktoré by mali byť zahrnuté do verejných zákaziek a udeľovania koncesií, výbor odkazuje na súvisiace stanovisko o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb, ktoré bolo prijaté 26. apríla 2012⁽³⁾.

4.7 Komisia zahrnula do nariadenia viacero článkov (článok 12 a nasl.) so zámerom podporiť finančnú transparentnosť a autonómiu. Prístavné orgány majú okrem iného povinnosť poskytovať prehľad o rozsahu štátnej podpory a viesť o nej oddelené účtovníctvo v prípade, že riadiaci orgán prístavu tiež poskytuje prístavné služby. Výbor je zástancom čo najväčšej transparentnosti a súhlasí so súvisiacimi návrhmi.

4.8 Výbor považuje ustanovenie nezávislého dozorného orgánu (článok 17), ktorý bude dozeráť na uplatňovanie tohto nariadenia, za neprimerané a nadbytočné opatrenie, ktoré je v rozpore s rozvojom prístavov ako podnikateľských subjektov snažiacich sa poskytovať kvalitné a trhovo orientované služby. Platné právne predpisy EÚ a členských štátov o hospodárskej súťaži sú postačujúce a v opačnom prípade má Komisia povinnosť prijať opatrenia voči konkrétnemu členskému štátu.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 Potrebu začať sektorový sociálny dialóg v prístavoch robí ešte pálčivejšou odhad, že v roku 2030 bude v prístavoch potrebných o 15 % viac prístavných robotníkov ako v súčasnosti. Podľa názoru výboru je jedným z najdôležitejších predpokladov dobrého fungovania prístavov dobré sociálne prostredie a vôľa všetkých zúčastnených strán diskutovať.

5.2 Výbor preto víta skutočnosť, že sa 19. júna 2013 zriadil výbor EÚ pre sociálny dialóg, ktorý bude vo vlastnej autonómii sociálnych partnerov pracovať okrem iného na zlepšovaní pracovných podmienok.

5.3 Je zajedno s návrhom, aby sa poplatok za využívanie prístavnej infraštruktúry stanovoval na základe konzultácie s používateľmi prístavu. Tento spôsob stanovovania poplatkov za využívanie prístavnej infraštruktúry je podľa názoru výboru transparentný.

5.4 Za prínos nariadenia považuje skutočnosť, že prístavné orgány sú povinné poskytovať prehľad o rozsahu štátnej podpory, ktorú dostávajú, a o spôsobe, ako túto podporu zahŕňajú do kalkulácie svojich nákladov. Štátna podpora sa tak bude vykazovať v ranejšej fáze, čo prispeje k finančnej transparentnosti.

5.5 Aspekt, ktorý výbor považuje za veľmi dôležitý, a to podnikateľská sloboda riadiaceho orgánu prístavu stanoviť poplatky za prístavné služby (článok 14 ods. 1, 2 a 3), je vzápätí v ďalších odsekoch nariadenia popretá stanovením rôznych kritérií a delegovaním právomocí na Komisiu. Túto slobodu možno zachovať vypustením zmienených odsekov a jednoduchým doplnením slov „a hospodárskej súťaže“ na konci odseku 3 za spojenie „v súlade s pravidlami štátnej pomoci“.

5.6 Komisia navrhuje predložiť do 3 rokov od nadobudnutia účinnosti nariadenia správu o dosahu tohto právneho predpisu. Výbor sa domnieva, že túto správu treba vnímať ako priebežnú, pretože stanovený termín je príliš krátky na formuláciu definitívnych záverov. Po 6 rokoch by to však bolo vhodné.

(3) Ú. v. EÚ C 191, 29.6.2012, s. 84.

5.7 Výbor napokon opakuje, že by sa mali prijať ďalšie kroky na zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže medzi prístavmi v EÚ a prístavmi v krajinách susediacich s EÚ.

V Bruseli 11. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim v leteckej doprave (priebežný program)“

COM(2013) 130 final

(2013/C 327/20)

Spravodajkyňa: **pani ANGELOVA**

Pomocný spravodajca: **pán HENCKS**

Európsky parlament (16. apríla 2013) a Rada Európskej únie (16. júla 2013) sa rozhodli podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokument

„Spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim v leteckej doprave (priebežný program)“

COM(2013) 130 final.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 20. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 11. júla) prijal 136 hlasmi za, pričom 6 členovia hlasovali proti a 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV víta dodatočnú právnu istotu, ktorú predkladaný návrh prináša cestujúcim aj leteckým dopravcom tým, že poskytuje presnejšie vymedzenie príslušných pojmov používaných v nariadení, a tak zohľadňuje rozsudky Súdneho dvora Európskej únie a stanovuje pevný právny rámec. EHSV však vyjadruje poľutovanie nad tým, že návrh Komisie neposkytuje vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov.

1.2 EHSV v zásade schvaľuje opatrenia, ktoré musia leteckí dopravcovia prijať v rôznych podmienkach na odškodnenie cestujúcich v prípade dlhých meškaní, presmerovaní a reorganizácii letov a na zvýšenie celkového pohodlia cestujúcich v prípade meškania alebo zmeškania letu. Vyjadruje však svoj nesúhlas, predovšetkým pokiaľ ide o odškodnenie cestujúcich v prípade meškaní, dlhých meškaní letov a letov na krátku vzdialenosť, pri ktorých sa návrh odchyľuje od príslušnej judikatúry Súdneho dvora EÚ.

1.3 EHSV oceňuje, že návrh sa predkladá po tom, ako prebehlo rozsiahle posúdenie vplyvov a pripomína, že účinné a včasné vykonávanie balíka predpisov SES II+ je významným nástrojom, ktorý by mal znížiť náklady leteckých dopravcov.

1.4 EHSV odmieta návrh Komisie zvýšiť prahovú dobu, po ktorej má cestujúci právo na náhradu. Tento návrh sa odchyľuje od troch po sebe idúcich rozhodnutí Súdneho dvora EÚ.

1.5 EHSV chápe dôvody podstatného zvýšenia prahovej doby pri náhrade za meškanie v prípade ciest na väčšie vzdialenosti, ale vyzýva Komisiu, aby pokračovala vo svojich snahách nájsť stimuly pre leteckých dopravcov, aby v skutočnosti pracovali značne pod úrovňou týchto prahových dôb. Uvedené doby pri meškaní by sa ďalej mali skrátiť pre ľudí so zdravotným postihnutím alebo zníženou mobilitou, aby sa zohľadnili osobitné náklady, ktoré týmto ľuďom vznikajú pri každom dlhom omeškaní.

1.6 EHSV kladne hodnotí, že bola stanovená lehota a že ak letecký dopravca nemôže cestujúceho presmerovať na vlastné letecké linky, musí sa obrátiť na iných dopravcov alebo iné druhy dopravy. Podľa názoru výboru je však lehota 12 hodín, kým bude cestujúci môcť využiť iné služby alebo iného dopravcu, príliš dlhá. Okrem toho by cestujúci mali mať právo odmietnuť iný dopravný prostriedok (napr. autobus, vlak alebo loď). EHSV opakuje svoj návrh vytvoriť „fond spolupodpovednosti“ na pokrývanie dodatočných nákladov na čo najrýchlejší transfer k inému dopravcovi pri návrate s inými dopravcami alebo presmerovaní prostredníctvom iných dopravcov.

1.7 Pokiaľ ide o vymedzenie pojmu „mimoriadne okolnosti“, podľa EHSV by sa malo jasne stanoviť, že meškania, zmeny letového poriadku alebo zrušenia letu je možné považovať za mimoriadne okolnosti iba vtedy, ak tieto okolnosti

1. svojou povahou alebo príčinou nie sú vlastné normálnemu výkonu činnosti leteckého dopravcu,

2. sa vymykajú jeho kontrole,
3. ak sa im nedalo predísť ani uplatnením všetkých náležitých resp. primeraných opatrení.

Vždy, keď sa uvedú mimoriadne okolnosti, sa potom bude musieť posudzovať, či sú skutočne splnené všetky tri podmienky, čo v prípade niektorých okolností uvedených v prílohe 1 návrhu nariadenia nie vždy bude platiť (napr. zdravotné a bezpečnostné riziká, poveternostné podmienky alebo pracovné spory).

1.8 EHSV žiada Komisiu o taký právny prepis, ktorý by bol neutrálny voči iným druhom dopravy, aby sa tak nenarušila zásada rovnakého zaobchádzania a nevytváral sa protekcionizmus poškodzujúci iné druhy dopravy.

2. Úvod

2.1 Zlepšenie leteckej dopravy v Európe je v posledných rokoch jednou z priorít práce Európskej komisie. Dodržiavanie stále prísnejších pravidiel EÚ o bezpečnosti, efektívnosti a environmentálnych vplyvoch leteckej dopravy v jednotnom európskom vzdušnom priestore⁽¹⁾ zlepšilo poskytovanie služieb leteckej dopravy a posilnilo nadobudnuté práva cestujúcich v leteckej doprave. EHSV vypracoval stanoviská k všetkým relevantným dokumentom⁽²⁾ a vyzýva Komisiu, aby pokračovala vo svojom úsilí rovnakým smerom, keďže je potrebné ďalej pracovať.

2.2 Vzhľadom na to, že cestovanie lietadlom už nie je žiaden luxus, ale nevyhnutnosť na uspokojenie podnikateľských potrieb a samozrejmych práv slobodného pohybu európskych občanov, EHSV je presvedčený, že sú ešte stále niektoré oblasti, ktoré sa musia preskúmať s cieľom zaručiť práva cestujúcich a poskytnúť leteckým dopravcom stabilné právne a obchodné prostredie, ktoré im umožní uspieť na mimoriadne konkurenčnom trhu. Medzi oblasti, ktoré si vyžadujú zlepšenie právneho rámca a účinnejšie uplatňovanie platných právnych predpisov patria aj pravidlá náhrad a pomoci cestujúcim v leteckej doprave.

3. Zhrnutie návrhu Komisie

3.1 Návrhom sa mení platné nariadenie (ES) č. 261/2004 a dôvodom zmeny je viacero nových skutočností:

- leteckí dopravcovia často neposkytujú cestujúcim práva, na ktoré majú nárok v prípadoch odmietnutia nástupu do lietadla, veľkého meškania, zrušenia letov alebo nesprávneho zaobchádzania s batožinou,

- Komisia v roku 2011 skonštatovala, že v dôsledku nedostatkov a medzier v súčasných pravidlách členské štáty a rôzni prevádzkovatelia leteckej prepravy tieto pravidlá neuplatňujú jednotným spôsobom,

- judikatúra Súdneho dvora EÚ zohrala rozhodujúcu úlohu napr. tým, že sa ňou stanovilo, čo sa považuje za „mimoriadnu okolnosť“, a takisto práva na náhradu v prípade dlhých meškaní.

3.2 Hlavným cieľom návrhu je zaručiť základné práva cestujúcich v leteckej preprave, konkrétne právo na informácie, náhradu, zmenu trasy, pomoc pri čakaní na cestu a kompenzáciu za určitých podmienok⁽³⁾, pričom zohľadňuje finančný vplyv na odvetvie leteckej prepravy a zabezpečuje, aby leteckí dopravcovia prevádzkovali svoju činnosť v harmonizovaných podmienkach na liberalizovanom trhu.

3.3 Návrh sa zaoberá tromi hlavnými oblasťami, v ktorých sú podľa Komisie potrebné ďalšie opatrenia, ktorými sa zlepší vykonávanie nariadenia, t. j. účinne zharmonizované presadzovanie práva EÚ, uľahčenie jeho praktického používania a zvýšenie povedomia verejnosti o tomto práve. Zodpovedá odporúčaniu Európskeho parlamentu, podľa ktorého má „posilniť právnu istotu, zvýšiť interpretačnú zrozumiteľnosť a zjednotiť uplatňovanie týchto nariadení v celej EÚ“⁽⁴⁾.

3.4 Legislatívna reforma nariadenia (ES) č. 261/2004 navrhnutá Európskou komisiou teda

- preberá zásady judikatúry Súdneho dvora EÚ,
- určuje rozsah a presný význam „mimoriadnych okolností“, pri ktorých letecký dopravca nemusí vyplatiť náhradu v prípade zrušenia a veľkého meškania letu alebo pri zmeškaní prípoja,
- stanovuje práva cestujúcich v prípade zmeškania prípoja v dôsledku zmeny letového poriadku predchádzajúceho letu,
- stanovuje jednotnú dobu meškania, po ktorej má cestujúci nárok na občerstvenie a jedlo,
- pokrýva iné aspekty, napríklad informovanie cestujúcich, právo opraviť chybu v napísaných údajoch, pričom zároveň uznáva právo leteckých dopravcov požadovať náhradu od tretích subjektov zodpovedných za narušenie letu.

⁽¹⁾ COM(2012) 573 final.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 125–130; Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 38–43; Ú. v. EÚ C 198, 10.7.2013, s. 9–13.

⁽³⁾ COM(2011) 174 final.

⁽⁴⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu z 29. marca 2012 o fungovaní a uplatňovaní stanovených práv cestujúcich v leteckej doprave, 2011/2150(INI).

4. Všeobecné pripomienky

4.1 EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že návrh nerešpektuje celú judikatúru Súdneho dvora EÚ a odchyľuje sa od nej v aspektoch, ktoré sú pre práva cestujúcich najdôležitejšie. Uznáva však, že návrh zlepšuje platné nariadenie v tých oblastiach, v ktorých Komisia judikatúru Súdneho dvora EÚ zohľadnila.

4.2 EHSV vyjadruje spokojnosť s tým, že predložený návrh, ako sa zdá, odstraňuje väčšinu nedostatkov predchádzajúcej verzie, na ktoré poukazovali subjekty odvetvia aj cestujúci⁽⁵⁾, a zároveň vyjasňuje niektoré vymedzenia pojmov.

4.2.1 Pre odvetvie môže prínos návrhu v porovnaní so súčasnými pravidlami spočívať v tom, že návrh

- obmedzuje zodpovednosť poskytovať starostlivosť v prípade mimoriadnych okolností, ktoré sa vymykajú kontrole dopravcu,

- nevyčerpávajúcim spôsobom vymedzuje, čo sa považuje za „mimoriadne okolnosti“,

- vyjasňuje možnosť požadovať náhradu nákladov od zodpovedného tretieho subjektu a stanovuje spoluzodpovednosť,

- pri dlhších meškaniach predlžuje dobu, po ktorej musí dopravca zaplatiť náhradu,

- obmedzuje povinnosť poskytnúť ubytovanie cestujúcim na maximálne tri noci a na 100 EUR na cestujúceho pri mimoriadnych okolnostiach, pričom toto obmedzenie neplatí pri osobách so zníženou pohyblivosťou, nesprievádzaných deťoch, tehotných ženách a osobách, ktoré potrebujú osobitnú lekársku pomoc,

- odstraňuje povinnosť ponúknuť ubytovanie pri letoch lietadlom s maximálnou kapacitou 80 miest na vzdialenosť 250 km alebo kratšiu s výnimkou prípadu, keď ide o prípojný let.

4.2.2 Pre cestujúcich môže prínos návrhu spočívať v tom, že návrh

- objasňuje podmienky uplatňovania nariadenia,

- určuje, ako postupovať pri odmietnutí nástupu do lietadla, zrušení a dlhom meškaní letu, zmeškaní prípojného letu, a jasnejšie stanovuje pravidlá týkajúce sa práva na vyplatenie náhrady, preplatenia nákladov, presmerovania a starostlivosti,

- poskytuje podrobnosti o presadzovaní predpisu,

- zavádza náhrady za dlhé meškania,

- stanovuje jednotnú dvojhodinovú dobu meškania, po ktorej musí dopravca cestujúcemu poskytnúť občerstvenie a jedlo,

- podstatne sprísňuje povinnosť dopravcu oboznámiť cestujúcich s ich právami, a takisto postupy vyplácania náhrad cestujúcim a vybavovania sťažností a dohľad príslušných orgánov, aby sa zabezpečilo riadne presadzovanie pravidiel.

4.2.3 EHSV uznáva, že je veľmi ťažké uspokojiť súčasne požiadavky všetkých zúčastnených subjektov, takže prínos pre jeden subjekt, môže znamenať menšiu spokojnosť iného subjektu.

4.3 EHSV považuje činnosť Komisie zameranú na zlepšenie ochrany cestujúcich pri platobnej neschopnosti leteckej spoločnosti⁽⁶⁾ za krok správnym smerom, avšak zdôrazňuje, že tieto opatrenia nie sú dostatočné na to, aby zaistili komplexnú a účinnú ochranu cestujúcich v prípade platobnej neschopnosti leteckej spoločnosti. Domnieva sa, že by sa mal zaviesť mechanizmus, ktorý by zaručil, že v prípade platobnej neschopnosti leteckí dopravcovia budú spĺňať ustanovenia navrhnutého nariadenia.

4.4 Návrh je prísne oddelený od smernice Rady 90/314/EHS, pretože dáva cestujúcim právo vybrať si, na základe akých právnych predpisov predložia svoje nároky, ale nedáva im právo kumulovať náhradu za ten istý problém na základe oboch právnych predpisov.

4.5 Vo svojich predchádzajúcich stanoviskách o právach cestujúcich v leteckej doprave EHSV predložil rôzne návrhy, ktoré by tieto práva posilnili⁽⁷⁾, a mnohé z nich boli do návrhu nariadenia zapracované. EHSV však musí s poľutovaním konštatovať, že zohľadnené neboli nasledujúce návrhy:

- začleniť riešenia obsiahnuté v rozsudkoch Súdneho dvora EÚ do budúceho predpisu,

- stanoviť pre určité výnimočné prípady rozsah práva na pomoc a jeho hranice a stanoviť, ako by sa mohli zachovať legitímne práva cestujúcich prostredníctvom alternatívnych mechanizmov, pričom by sa v primeranej časovej lehote vydávali rozhodnutia záväzné pre zúčastnené strany,

- riešiť situácie, ktoré vznikajú v súčasnosti v súvislosti so zmenou letového plánu,

- upraviť povinnosť poskytnúť pomoc v miestach prestupu,

⁽⁵⁾ SEC(2011) 428.

⁽⁶⁾ COM(2013) 129 final.

⁽⁷⁾ CESE 1609/2011 a CESE 1314/2012.

- začleniť zamestnancov pozemných služieb, ktorí pracujú pre letecké spoločnosti, do poskytovania služieb uvedených v nariadení,
- spresniť, ktorý orgán bude zodpovedný za vybavovanie sťažností spotrebiteľov a bude dohliadať na dodržiavanie nariadenia,
- monitorovať a zverejňovať na úrovni EÚ a členských štátov sťažnosti súvisiace s nedodržaním nariadenia roztriedené podľa jednotlivých spoločností a druhu a umožniť, aby tie spoločnosti, ktorým sa udelí osvedčenie leteckého prevádzkovateľa, podliehali v každom členskom štáte kontrole,
- odstrániť nesúlad v znení bodu 1 a bodu 2 článku 14 nariadenia,
- zaviesť povinnosť odškodniť cestujúcich v prípade úpadku leteckej spoločnosti, pričom treba dodržať zásadu spoluzodpovednosti za ich návrat s inými leteckými spoločnosťami, ktoré majú voľné miesta, a zriaďiť fond, ktorý by umožnil odškodniť cestujúcich na základe zásady „účastník trhu platí“,
- možnosť postúpiť cestovnú zmluvu tretej strane,
- zakázať terajšie praktiky leteckých spoločností, ktoré zrušia spätný let, ak cestujúci nevyužil let smerom tam z tej istej letenky.

4.6 EHSV víta všetky zlepšenia týkajúce sa presadzovania práva osôb so zdravotným postihnutím a cestujúcich so zníženou pohyblivosťou, pretože to umožňuje dodržať ustanovenia Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. V tejto súvislosti EHSV navrhuje nasledujúce zmeny a doplnenia:

4.6.1 Všeobecný pojem „osoba so zníženou pohyblivosťou“ používaný v znení návrhu by sa mal nahradiť pojmom „zdravotne postihnuté osoby a osoby so zníženou pohyblivosťou“, ako sa používa v nariadení (ES) č. 1107/2006 o právach zdravotne postihnutých osôb a osôb so zníženou pohyblivosťou v leteckej doprave.

4.6.2 Pojem „pomôcky uľahčujúce pohyblivosť“ používaný v navrhovanom článku 6b treba nahradiť pojmom „pomôcky uľahčujúce pohyblivosť alebo asistenčné pomôcky“

4.6.2.1 EHSV dôrazne odporúča profesionálnejšiu manipuláciu s pomôckami uľahčujúcimi pohyblivosť a asistenčnými pomôckami pri ceste lietadlom. Na tento účel by všetci zamestnanci manipulujúci s takýmito pomôckami mali byť lepšie informovaní a vyškolení. Právne predpisy EÚ týkajúce sa práv

cestujúcich so zdravotným postihnutím by sa mali zodpovedajúcim spôsobom zmeniť a doplniť. Vyššia profesionalita by bola na prospech spoločnostiam poskytujúcim pozemné odbavenie, leteckým spoločnostiam, letiskám, a takisto cestujúcim.

4.6.3 V novom článku 6 návrhu treba objasniť, že v prípade dlhého meškania z akejkoľvek príčiny sa zdravotne postihnutým osobám a osobám so zníženou pohyblivosťou poskytne rovnaká pomoc, ako je stanovené v prílohách I a II nariadenia (ES) č. 1107/2006.

4.6.4 Musí sa presne objasniť, že poskytnuté ubytovanie, doprava do miesta ubytovania, informácie o opatreniach a prostriedkoch (vrátane internetových stránok a iných elektronických prostriedkoch) používaných pri šírení informácií, a takisto postupy vybavovania sťažností a vyhlásenia o záujme, ak sa vyžadujú, budú dostupné zdravotne postihnutým osobám, a takisto, že sa budú plniť požiadavky na vodiacich a asistenčných psov. V tejto súvislosti sa ustanovenia v navrhovanom článku 14 týkajúce sa povinnosti informovať cestujúcich musia rozšíriť na všetky kategórie zdravotne postihnutých osôb a nesmú sa týkať iba nevidiacich a zrakovo postihnutých osôb (uvedených v článku 14 ods. 3).

4.6.5 Nariadenie stanovuje, že nemožno odoprieť nástup na palubu z dôvodu zdravotného postihnutia alebo zníženej pohyblivosti cestujúceho, ale v článku 4 sa uvádza výnimka z tejto zásady z dôvodu bezpečnosti a rozmerov lietadla alebo v prípade, ak dvere lietadla znemožňujú nástup alebo prepravu zdravotne postihnutého cestujúceho alebo cestujúceho so zníženou pohyblivosťou. V tejto oblasti by bolo potrebné uplatňovať aspoň transparentnú politiku týkajúcu sa možností vstupu na palubu lietadiel poskytovaním jasných a transparentných informácií pri kúpe letenky.

5. Konkrétne pripomienky k meneným a dopĺňaným pravidlám

5.1 EHSV schvaľuje zásadu opatrení, ktoré musia leteckí dopravcovia prijať v rôznych podmienkach na odškodnenie cestujúcich v prípade dlhých meškaní, poskytnutie lepšej starostlivosti, umožnenie presmerovania a reorganizácie letov a zvýšenie celkového pohodlia cestujúcich v prípade meškania alebo zmeškania letu.

5.2 EHSV sa domnieva, že návrh Komisie zvýšiť prahovú dobu, po ktorej má cestujúci právo na náhradu, zo súčasných troch hodín najmenej na päť hodín pri všetkých letoch v EÚ je neprijateľný. EHSV nerozumie, prečo by zmiernenie prahovej požiadavky súvisiacej so vznikom nároku na vyplatenie náhrady viedlo k zníženiu podielu zrušených letov, keď v prípade zrušenia letu musia letecké spoločnosti vyplácať náhradu tak či tak.

5.3 Je pochopiteľné, že pri cestách do a z tretích krajín by sa mali stanoviť prahové doby v závislosti od cestovnej vzdialenosti, pričom sa zohľadnia praktické problémy, s ktorými sa stretávajú leteckí dopravcovia pri riešení príčiny meškaní na vzdialených letiskách. EHSV však navrhovanú dobu 9 alebo 12 hodín považuje za príliš dlhú a domnieva sa, že Komisia

by mala pokračovať vo svojich snahách nájsť stimuly pre leteckých dopravcov, aby v skutočnosti pracovali značne pod úrovňou týchto prahových dôb. Uvedené doby pri meškaní by sa ďalej mali znížiť pre ľudí so zdravotným postihnutím alebo zníženou mobilitou, aby sa zohľadnili osobitné náklady, ktoré týmto ľuďom vznikajú pri dlhom meškaní. EHSV považuje účinné a včasné vykonávanie balíka predpisov SES II+ za významný nástroj na zníženie nákladov leteckých dopravcov, ktorý im umožní viac pružnosti pri financovaní zníženia limitov pri presmerovaní cestujúcich.

5.4 EHSV kladne hodnotí, že bola stanovená určitá lehota a že ak letecký dopravca nemôže cestujúceho presmerovať na vlastné letecké linky do 12 hodín, musí sa obrátiť na iných dopravcov alebo iné druhy dopravy (pod podmienkou, že majú k dispozícii voľné miesta). Podľa názoru výboru je však lehota 12 hodín, kým bude cestujúci môcť využiť iné služby alebo iného dopravcu, príliš dlhá. Okrem toho by cestujúci mali mať právo odmietnuť iný dopravný prostriedok (napr. autobus, vlak alebo loď). EHSV opakuje svoj návrh vytvoriť po intenzívnej diskusii so všetkými zainteresovanými stranami „fond spoluzodpovednosti“ na pokrývanie dodatočných nákladov na čo najrýchlejší transfer k inému dopravcovi pri návrate s inými dopravcami alebo presmerovaní prostredníctvom iných dopravcov.

5.5 EHSV je presvedčený, že je potrebné jasnejšie stanoviť zodpovednosť letiska poskytnúť pomoc cestujúcim v prípade zrušenia viacerých letov, ktoré je spôsobené neschopnosťou orgánov letiska vytvoriť potrebné podmienky na plynulé poskytovanie letových služieb.

5.6 EHSV podporuje druhé testovanie uplatňovania doložky o „mimoriadnych okolnostiach“ uvedenú v článku 1 ods. 4 písm. b) návrhu a odporúča, aby štátne orgány presadzovania práva zabezpečili jeho riadne vykonanie.

5.7 EHSV podporuje návrh zaviesť jednotnú prahovú dobu 2 hodiny pri letoch na všetky vzdialenosti nahrádzajúcu súčasnú prahovú dobu týkajúcu sa starostlivosti, ktoré v súčasnosti závisia od letovej vzdialenosti. Je to vo veľkej miere v záujme cestujúcich a poskytuje im prijateľné podmienky a pohodlie pri čakaní.

5.8 EHSV víta návrh, aby cestujúci, ktorí nestihnú letecké spojenie, pretože ich predchádzajúci let mal meškanie, mali právo na starostlivosť a za určitých okolností právo na náhradu, pretože to tiež zlepšuje postavenie cestujúcich.

5.9 Krokom k väčšiemu zaručeniu práv cestujúcich je návrh, aby cestujúci v letoch reorganizovaných s kratšou lehotou oznámenia než dva týždne pred pôvodne plánovaným časom odletu mali podobné práva ako cestujúci zmeškaného letu.

5.10 EHSV dôrazne odporúča Komisii nájsť opatrenia na zlepšenie spolupráce letísk s leteckými dopravcami, aby sa podstatne skrátil čas čakania cestujúcich, keď sa lietadlo zdrží na odbavovacej ploche.

5.11 EHSV vyzýva Komisiu, aby zakázala súčasnú prax leteckých spoločností rušiť spätný let, ak cestujúci nevyužil let smerom tam z tej istej letenky⁽⁸⁾. Výbor súhlasí s posilnením práva na informácie o prerušení letu (ihneď, ako sú k dispozícii), keďže to zlepší aj schopnosť cestujúcich plánovať svoj ďalší postup po docestovaní do konečného miesta určenia.

5.12 EHSV chápe potrebu obmedziť dobu, počas ktorej by sa letecký dopravca mal postarať o ubytovanie v prípade mimoriadnych okolností a súhlasí s navrhovaným obmedzením na 3 noci. Výbor však dôrazne odporúča Komisii, aby cenové obmedzenie na toto ubytovanie v každom členskom štáte stanovili štátne orgány presadzovania práva. Cenové obmedzenie by sa nemalo vzťahovať na osoby so zníženou pohyblivosťou.

6. Presadzovanie právnych predpisov

6.1 Návrh zmien a doplnení nariadenia (ES) č. 261/2004 objasňuje úlohu štátnych orgánov presadzovania práva a prisudzuje im úlohy pri všeobecnom presadzovaní. Mimosúdne riešenie jednotlivých sťažností bude úlohou orgánov vybavujúcich sťažnosti (orgány zaoberajúce sa alternatívnym riešením sporov), ako to už EHSV v minulosti žiadal⁽⁹⁾. Tieto ustanovenia dávajú viac právomocí orgánom zodpovedným za samotné postihovanie dopravcov za nedodržanie ustanovení nariadenia (ES) č. 261/2004 a cestujúcim poskytujú spoľahlivejší prostriedok na riadne vymáhanie ich práv.

6.2 Navrhovaná výmena informácií a koordinácia medzi jednotlivými štátnymi orgánmi presadzovania práva a medzi týmito orgánmi a Komisiou, ktorá vznikla v dôsledku povinností predkladať správy a formálnych koordinačných postupov, umožní rýchlo reagovať na všetky zistené problémy s dodržiavaním predpisov.

7. Vymedzenie pojmu „mimoriadne okolnosti“

7.1 EHSV víta skutočnosť, že návrh nariadenia

— sa zakladá na vymedzení „mimoriadnych okolností“, ktoré podal Súdny dvor EÚ vo veci C-549/07 (Wallentin-Hermann),

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 127.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 125.

— spresňuje, že meškania alebo zrušenia letov sa považujú za mimoriadne okolnosti len v prípade, ak

1. nepatria do obvyklého výkonu činnosti dotknutého leteckého dopravcu [článok 1 ods. 1 písm. e)],
2. vymykajú sa jeho účinnej kontrole [článok 1 ods. 1 písm. e)],
3. sa nedalo zabrániť zrušeniu letu, zmene času odletu/príletu alebo meškaniu, ani keby sa prijali všetky primerané opatrenia [články 1 ods. 4 písm. b) a 1 ods. 5 ods. 4)].

Tieto spresnenia prospejú cestujúcim pri uplatňovaní ich práv v tejto oblasti, ako aj leteckým dopravcom pri stanovovaní ich príslušných povinností.

7.2 Navrhovaný nevyčerpávajúci zoznam okolností, ktoré sa majú považovať za mimoriadne, a okolností, ktoré sa nemajú považovať za mimoriadne, uvedený v prílohe 1 návrhu nariadenia takisto pomôže zmenšiť riziko zbytočných sporov medzi cestujúcimi a leteckými spoločnosťami.

7.3 Podľa EHSV by sa malo v nariadení jasne stanoviť, že sa bude musieť odteraz pri každom odvolaní sa na mimoriadne okolnosti posudzovať, či mimoriadne okolnosti skutočne spĺňajú všetky tri podmienky, čo v prípade niektorých okolností uvedených v prílohe 1 nie vždy bude platiť (napr. zdravotné alebo bezpečnostné riziká, poveternostné podmienky alebo pracovné spory).

V Bruseli 11. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

PRÍLOHA

K Stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy, ktoré dostali aspoň štvrtinu odovzdaných hlasov boli zamietnuté počas rozpravy.

Nový bod 4.1.3 (pozmeňovací návrh 7)

„EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že návrh narušil existujúcu rovnováhu medzi všetkými záujmami a uprednostňuje ochranu práv dopravcov pred právami cestujúcich.“

Výsledok hlasovania:

za: 52
proti: 70
zdržalo sa: 14

Bod 5.3 (pozmeňovací návrh 11)

Zmeniť:

„Je nepochopiteľné, že pri cestách do a z tretích krajín by sa mali stanoviť prahové doby v závislosti od cestovnej vzdialenosti, pričom sa zohľadnia praktické problémy, s ktorými sa stretávajú leteckí dopravcovia pri riešení príčiny meškaní na vzdialených letiskách. EHSV však navrhovanú dobu 9 alebo 12 hodín považuje za príliš dlhú a domnieva sa, že Komisia by mala zachovať terajšiu lehotu troch hodín pre všetky prípady pokračovať vo svojich snahách nájsť stimuly pre leteckých dopravcov, aby v skutočnosti pracovali značne pod úrovňou týchto prahových dôb. Uvedené doby pri meškaní by sa ďalej mali znížiť pre ľudí so zdravotným postihnutím alebo zníženou mobilitou, aby sa zohľadnili osobitné náklady, ktoré týmto ľuďom vznikajú pri dlhom meškaní. EHSV považuje účinné a včasné vykonávanie balíka predpisov SES II+ za významný nástroj na zníženie nákladov leteckých dopravcov, ktorý im umožní viac pružnosti pri financovaní zníženia limitov pri presmerovaní cestujúcich.“

Výsledok hlasovania:

za: 50
proti: 81
zdržalo sa: 12

Bod 5.12 (pozmeňovací návrh 12)

Zmeniť:

„EHSV ľutuje, že nový návrh oslabuje platné nariadenie, ktoré zabezpečuje, aby bolo o cestujúcich postarané počas čakania v prípade prerušenia letu, čím sa opäť odchyľuje od rozsudku Súdneho dvora EÚ týkajúceho sa práva na ubytovanie (vec *Denise McDonagh vs. Ryanair*, 31. januára 2013). EHSV považuje právo na ubytovanie za odôvodnené o to viac v situáciách, ktoré trvajú dlhý čas a cestujúci sú vtedy obzvlášť zraniteľní. Letecká doprava na rozdiel od iných spôsobov dopravy zahŕňa najmä prepravu na dlhé vzdialenosti, cestujúci sa v rámci nej často stretávajú s prerušením cesty ďaleko od svojich domovov a často veľké vzdialenosti neumožňujú cestujúcim nájsť alternatívne možnosti na cestu do cieľovej destinácie. chápe potrebu obmedziť dobu, počas ktorej by sa letecký dopravca mal postarať o ubytovanie v prípade mimoriadnych okolností a súhlasí s navrhovaným obmedzením na 3 noci⁽¹⁾. Výbor však dôrazne odporúča Komisii, aby cenové obmedzenie na toto ubytovanie v každom členskom štáte stanovili štátne orgány presadzovania práva. Cenové obmedzenie by sa nemalo vzťahovať na osoby so zníženou pohyblivosťou.“

Výsledok hlasovania:

za: 56
proti: 78
zdržalo sa: 7

⁽¹⁾ Článok 8 ods. 9 návrhu, článok 9 zmeneného nariadenia (ES) č. 261/2004.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec pre prístup na trh s prístavnými službami a finančná transparentnosť prístavov“ COM(2013) 296 final – 2013/0157 (COD) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim v leteckej doprave (priebežný program)“ COM(2013) 130 final Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Štvrtý železničný balík“, ktorý pozostáva zo siedmich nasledujúcich dokumentov: „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – o „štvrtom železničnom balíku – dobudovanie jednotného európskeho železničného priestoru na posilnenie európskej konkurencieschopnosti a rastu“

COM(2013) 25 final

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 1192/69 o spoločných pravidlách normalizácie účtovnej závierky železničných podnikov“

COM(2013) 26 final – 2013/0013 (COD)

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Železničnej agentúre Európskej únie, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 881/2004“

COM(2013) 27 final – 2013/0014 (COD)

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1370/2007, pokiaľ ide o otvorenie trhu so službami vnútroštátnej osobnej železničnej dopravy“

COM(2013) 28 final – 2013/0028 (COD)

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/34/EÚ z 21. novembra 2012, ktorou sa zriaďuje jednotný európsky železničný priestor, pokiaľ ide o otvorenie trhu so službami vnútroštátnej osobnej železničnej dopravy a o správu železničnej infraštruktúry“

COM(2013) 29 final – 2013/0029 (COD)

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o interoperabilite systému železníc v Európskej únii (prepracované znenie)“

COM(2013) 30 final – 2013/0015 (COD)

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o bezpečnosti železníc (prepracované znenie)“

COM(2013) 31 final – 2013/0016 (COD)

(2013/C 327/21)

Spravodajca: **André MORDANT**

Komisia (19. februára 2013), Rada (21. a 22. februára 2013) a Európsky parlament (7. februára 2013) sa podľa článku 91, článku 91 ods. 1, článkov 109, 170, 171 a 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie rozhodli prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

Štvrtý železničný balík,

ktorý pozostáva zo siedmich nasledujúcich dokumentov:

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – o „štvrtom železničnom balíku – dobudovanie jednotného európskeho železničného priestoru na posilnenie európskej konkurencieschopnosti a rastu““

COM(2013) 25 final;

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 1192/69 o spoločných pravidlách normalizácie účtovnej závierky železničných podnikov“

COM(2013) 26 final – 2013/0013 (COD);

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Železničnej agentúre Európskej únie, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 881/2004“

COM(2013) 27 final – 2013/0014 (COD);

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1370/2007, pokiaľ ide o otvorenie trhu so službami vnútroštátnej osobnej železničnej dopravy“

COM(2013) 28 final – 2013/0028 (COD);

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/34/EÚ z 21. novembra 2012, ktorou sa zriaďuje jednotný európsky železničný priestor, pokiaľ ide o otvorenie trhu so službami vnútroštátnej osobnej železničnej dopravy a o správu železničnej infraštruktúry“

COM(2013) 29 final – 2013/0029 (COD);

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o interoperabilite systému železníc v Európskej únii (prepracované znenie)“

COM(2013) 30 final – 2013/0015 (COD);

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o bezpečnosti železníc (prepracované znenie)“

COM(2013) 31 final – 2013/0016 (COD).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 20. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 11. júla 2013) 82 hlasmi za, pričom 20 členovia hlasovali proti a 8 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 EHSV žiada Komisiu, aby dala vypracovať pod kontrolou všetkých aktérov posudok dôsledkov železničných balíkov, pokiaľ ide o plnenie potrieb obyvateľov, prechod k iným druhom dopravy, územné plánovanie, rozvoj cezhraničných spojení, kvalitu železničných služieb meranú dôkazmi, prístupnosť, posilnenie práv cestujúcich, atď.

1.2 EHSV navrhuje, aby bola nová právna iniciatíva s názvom železničný balík založená na možnom prínose železníc k európskej integrácii svojimi hospodárskymi, sociálnymi a environmentálnymi účinkami.

1.3 Cieľom legislatívnej iniciatívy musí byť odstrániť vplyv hraníc medzi členskými štátmi. Musí umožniť rozvoj cezhraničných spojení medzi susednými štátmi zásahmi do rozmerov udržateľného rozvoja a územného plánovania, budovaním infraštruktúr medzi členskými štátmi, ktoré ich nemajú alebo sú nimi nedostatočne vybavené.

1.4 EHSV žiada, aby Únia stanovila možnosť vytvoriť cezhraničné štruktúry a vymedziť podmienky ich zásahov na

územiach, ktoré pokrývajú, aby bolo možné určiť a organizovať úlohy týkajúce sa služieb všeobecného záujmu, ako je stanovené v zmluve v článku 14 a protokole č. 26.

1.5 EHSV žiada, aby si členské štáty zachovali schopnosť organizovať svoj vnútroštátny železničný systém a otvorili svoj domáci trh konkurencii v závislosti od ich zemepisnej polohy, demografie, histórie a hospodárskych, sociálnych a environmentálnych podmienok.

1.6 EHSV odporúča nechať na príslušných orgánoch rozhodnutie prideliť úlohy verejných služieb priamo niektorému prevádzkovateľovi alebo vyhlásiť verejnú súťaž, ako je stanovené v platnom nariadení 1370/2007/CE, a slobodne usporiadať jej štruktúru.

1.7 EHSV žiada, aby príslušné orgány neboli obmedzované pri vymedzovaní úloh verejných služieb, s ohľadom na povinnosť zostaviť plán verejnej dopravy, ktorú ukladá Komisia, a žiada stanovenie jasných cieľov na zlepšenie prístupnosti osobám s postihnutím, a na príspevky používateľov formou konzultácie a kontroly úrovne kvality služieb.

1.8 EHSV na druhej strane odporúča zachovať priemyselnú dominantnosť prevádzkovateľov pri využívaní železničných služieb, tým, že im ponechá vozidlá a ďalšie zariadenia v ich vlastníctve, s cieľom motivovať ich snahu o výskum a inovácie, ktoré sú nevyhnutné pre vývoj odvetvia z hľadiska bezpečnosti a kvality.

1.9 EHSV odporúča Komisii, aby začala iniciatívu týkajúcu sa kontroly úrovne železničnej bezpečnosti, ktorá je nevyhnutná pre rozvoj železníc, a to zriadením vnútroštátnych monitorovacích stredísk či zmiešaných výborov pre sledovanie bezpečnosti. Odporúča zabezpečiť transparentnosť podmienok prevádzky železničnej dopravy, demokratizovať bezpečnostný prístup prostredníctvom verejného orgánu a dodržiavať článok 91 zmluvy, v ktorom sa Únii ukladajú povinnosti dosiahnuť výsledky z hľadiska bezpečnosti dopravy.

1.10 EHSV navrhuje, aby Európska železničná agentúra dostala za úlohu zohľadniť rozmery zdravia a bezpečnosti pracovníkov, keďže tie sú skutočne nevyhnutné pre zachovanie vysokej úrovne bezpečnosti prevádzky pre užívateľov, pracovníkov a obyvateľov v blízkosti železničných zariadení.

1.11 Ďalej EHSV považuje za nevyhnutné, aby agentúra za každé svoje rozhodnutie niesla právnu zodpovednosť.

1.12 EHSV považuje technickú časť balíka za prioritu s cieľom pomôcť prechodu na železničnú dopravu.

1.13 EHSV žiada zamestnávateľov a orgány verejnej správy, aby zohľadnili náročnosť a nebezpečenstvá, ktorým sú vystavení pracovníci železníc, prostredníctvom zvláštnych opatrení sociálnej ochrany, kolektívnych zmlúv, miezd, kariérneho rozvoja a aby dodržali záväzky prijaté v oblasti dôchodkov.

1.14 EHSV požaduje súvislý systém odborného vzdelávania a uznávania získaných skúseností z praxe, ktorý by pracovníkom umožnil zhodnotiť schopnosti, ktoré nadobudli a udržiavali.

1.15 EHSV požaduje, aby každý členský štát pri rozhodovaní o organizácii či otvorení konkurencii, ku ktorému pristúpi, zachoval úroveň zamestnanosti u etablovaných prevádzkovateľov, kolektívne záruky pre zamestnancov, ich mzdové a pracovné podmienky. V prípade zmeny prevádzkovateľa musí byť stanovené prevzatie príslušných zamestnancov a ich kolektívnych zmlúv.

2. Celkové zistenie

2.1 Toto stanovisko sa zakladá na stanoviskách a ich odporúčaníach:

— TEN/432-433 zo 16. marca 2011 na tému „Jednotný európsky železničný priestor“ ⁽¹⁾,

— TEN/445 z 15. júna 2011 na tému „Sociálne aspekty dopravnej politiky EÚ“ ⁽²⁾,

— TEN/454 z 25. októbra 2011 na tému „Plán jednotného európskeho dopravného priestoru“ ⁽³⁾,

— TEN/495 z 13. decembra 2012 na tému „Kvalita železničných služieb v EÚ“ ⁽⁴⁾.

2.2 Tento štvrtý železničný balík obsahuje 6 legislatívnych textov, ktorých sa týkajú zmeny, prepracované znenia, dokonca jedno zrušenie, ktoré boli predložené vo všeobecnom oznámení a vzťahujú sa na viacero správ a posúdení vplyvu.

2.3 Preskúmanie návrhu sa zakladá na štyroch pilieroch tohto štvrtého balíka, a zaoberá sa témami riadenia a otvorenia osobnej diaľkovej dopravy, revízie nariadenia 1370/2007/CE o službách vo verejnom záujme, úlohy Európskej železničnej agentúry, interakcií s interoperabilitou a bezpečnosťou a sociálnych ustanovení.

2.4 Aktuálna situácia je východiskovým bodom úvah a návrhov týkajúcich sa možného budúceho vývoja v odvetví a v súlade s Lisabonskou zmluvou. V záujme overenia primeranosti navrhovaných riešení je vhodné posúdiť výsledky politik Únie vedených už viac než 20 rokov, vyvodit' z nich závery a stanovit' ciele týkajúce sa úloh, ktorú môže a musí zohrávať železničná doprava v oblasti územného plánovania a rovnocennosti území, ich rozvoja, služieb poskytovaných občanom a nakladačom, prístupnosti k tomuto druhu dopravy.

2.5 V širšom zmysle musí byť vypracovanie tohto nového aktu založené na možnom prínose tohto druhu dopravy k zastaveným projektom kolektívneho budovania Európy, integráciou hospodárskych, sociálnych a environmentálnych rozmerov.

2.6 Musí takisto umožniť rozvíjať cezhraničné spojenia medzi susednými členskými štátmi bez spoločných infraštruktúr tým, že ich vytvorením zabezpečí jednoduché spojenia občanom týchto krajín, najmä osobám so zdravotným postihnutím alebo zníženou pohyblivosťou.

⁽¹⁾ Ú.v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 99 – 107.

⁽²⁾ Ú.v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 22 – 30.

⁽³⁾ Ú.v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 146 – 153.

⁽⁴⁾ Ú.v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 49 – 52.

2.7 V tomto ohľade sa treba intenzívne sústrediť na výsledky politik Únie v oblasti rozvoja cezhraničných spojení, aby sa odstránil vplyv hraníc, ktorých pretrvávajúce brzdi európsku integráciu, slobodu pohybu a prechod na železničnú dopravu.

2.8 Pozornosť sa musí upriamiť na úroveň prevádzkovej bezpečnosti tohto sieťového priemyslu, ktorého rozvoj je podmienený úrovňou dôvery zo strany verejnosti a neodmysliteľnou transparentnosťou, ktorú treba dodať výrobným podmienkam odvetvia.

2.9 Kontrola sa musí sústrediť na dodržanie článku 10 bodu 3 zmluvy, ktorý sa týka práv občanov zúčastňovať sa na demokratickom živote Únie. Rozhodnutia sa musia prijať podľa možnosti čo najotvorenejšie a čo najbližšie k občanom.

2.10 Treba vypracovať odhady sociálneho vývoja v odvetví železničnej dopravy vzhľadom na začatú reštrukturalizáciu, opätovné určenie rozsahu činností, prenos právomocí v období výraznej fluktuácie železničného personálu, a na jeho sociálne a pracovné podmienky v súvislosti s cieľmi v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov.

3. Riadenie služieb vnútroštátnej dopravy pre cestujúcich a ich otvorenie konkurencii

3.1 Predkladaným legislatívnym návrhom chce Komisia revitalizovať železnice zavedením konkurencie do vnútroštátnej prepravy cestujúcich. Z pohľadu Komisie musia túto konkurenciu stimulovať právne predpisy Únie, ktoré stanovujú oddelenie funkcií správcov infraštruktúry rozšírených o úlohy týkajúce sa riadenia prevádzky, údržby sietí a investícií do nich na jednej strane, a funkcií prepravcov na druhej strane. S tým spája posilnenie regulačných orgánov pre kontrolu železničného trhu.

3.2 Na tento účel Komisia navrhuje zmenu smernice 2012/34/ES z 21. novembra 2012, ktorej transpozícia do vnútroštátneho práva sa má uskutočniť do 16. júna 2015. Treba poznamenať, že táto iniciatíva sa realizuje bez toho, aby sa čakalo na účinnosť opatrení prijatých v rámci tohto prepracovania.

3.3 V rovnakom duchu boli prijaté ustanovenia o správe využívania veľkých koridorov, ktorých plný účinok nebolo možné zistiť.

3.4 V štúdiách vplyvu pripojených k projektu štvrtého železničného balíka Komisia uvádza istý počet tvrdení, pričom v prípade niektorých z nich uznáva, že sú príliš čerstvé

a niektoré ich prezentácie sú nejednoznačné. Pritom niekoľko prvkov je predložených ako argument v prospech navrhovaných riešení.

3.5 V niekoľkých štúdiách sú prezentované výsledky, ktoré nie sú celkom homogénne, čo sa týka dôsledkov oddelenia funkcií správcu infraštruktúry a železničného podniku. Prieskum štatistických údajov predložených Komisiou však dokazuje, že medzi týmto oddelením, otvorením trhu a zlepšením železničných výsledkov neexistuje automatická spojitosť, ale že uvedené zlepšenie poukazuje na priamu súvislosť s objemom financovania a cenou mýta. V správe pána Mc Nultyho sa uvádza veľmi kontrastná bilancia situácie v Británii a uznáva, že železničný systém Spojeného kráľovstva je pre štát a užívateľa nákladnejší a že v ňom chýba prepojenie rôznych subjektov, ktoré vyžaduje silnejšie zapojenie štátu do potrebných integrácií (sadzby, distribúcia, cestovné poriadky, atď.). Na vyriešenie tejto rovnice Sir Mc Nulty navrhuje tri na seba nadväzujúce odporúčania: rozdelenie nákladov a príjmov medzi správcu infraštruktúry a železničných prevádzkovateľov, zriadenie spoločného podniku (*joint venture*) týchto dvoch subjektov, či dokonca opätovné zavedenie určitých prevádzkových licencií.

3.6 Niektoré vnútroštátne štúdie, ktoré sa skúmali kvalitu železničných služieb, ako napríklad združenie na ochranu britských spotrebiteľov „Which?“, uvádzajú rozporuplnú bilanciu fungovania železníc z hľadiska užívateľov, pričom sa v nich poukazuje na to, že miera spokojnosti užívateľov je nižšia alebo sa rovná 50 % v prípade polovice prevádzkovateľov a iba 22 % cestujúcich sa domnieva, že sa systém zlepšuje (<http://which.co.uk/home-and-garden/leisure/reviews-ns/best-and-worst-uk-train-companies/best-train-companies-overall/>).

3.7 V texte Komisie sa okrem toho nepredkladá žiadny návrh na zlepšenie prístupnosti osobám so zdravotným postihnutím. Z tohto hľadiska by rôzne subjekty mali užívateľov vypočuť a ich problémy s nimi konzultovať.

3.8 Komisia sa odvoláva na prieskum o spokojnosti cestujúcich so železničnými službami z roku 2012, ktorý však EHSV vo svojich odporúčaniach v bode 1.6 stanoviska TEN/495 z 13. decembra 2012 považuje za nedostatočný.

3.9 Komisia ďalej zdôrazňuje význam verejných dotácií pre toto odvetvie a výzvu na verejné príspevky na účely oddĺženia systému, ktorej možnosť bola uvedená a odporúčená v smernici 91/440 a v pokynoch k štátnej pomoci z apríla 2008. Toto pridelenie podpory z verejných zdrojov nie je ojedinelé vzhľadom na rozsah hmotného kapitálu, ktorý treba mobilizovať na účely splnenia environmentálnych požiadaviek, všeobecného záujmu, či dokonca verejnej politiky. Na ostatných prevádzkovateľov v iných odvetviach, verejných či súkromných, sa uplatňujú rovnaké ustanovenia.

3.10 Na vytvorenie podmienok pre otvorenie trhu Komisia navrhuje prísne oddeliť funkcie správcu infraštruktúry, rozšírené o ďalší okruh, od funkcií prepravcu. Zmyslom tohto návrhu je vyhnúť sa konfliktom záujmov, diskriminačným postupom a podporovať odhaľovanie krížového poskytovania dotácií a jeho predchádzanie bez toho, aby bol predložený dôkaz o existencii týchto postupov, alebo poskytovaním údajov, ktoré spochybňujú príslušné subjekty, ako aj Súdny dvor Európskej únie. Práve z toho dôvodu Súdny dvor EÚ zamietol v celom rozsahu konanie vo veci porušenia práva, ktoré Komisia začala voči Nemecku a Rakúsku. EHSV zdôrazňuje, že kým nákladní prepravcovia a prevádzkovatelia logistiky všeobecne, a predovšetkým noví prevádzkovatelia železničnej dopravy, podporujú oddelený a deregulovaný železničný trh EÚ bez hraníc, ktorý by bol viac integrovaný s bežnými obchodnými postupmi iných druhov dopravy, iné subjekty na železničnom trhu, ako sú napr. etablovaní prevádzkovatelia železničnej dopravy, organizácie užívateľov železničnej dopravy, orgány verejnej dopravy atď., sú opatrnejší a dbajú o udržanie súčasnej kvality služieb.

3.11 Podľa článku 63 ods. 1 smernice 2012/34/EÚ, ktorou sa zriaďuje jednotný európsky železničný priestor, požiadali obaja spolutvorcovia právnych predpisov Komisiu o „správu o vykonávaní kapitoly II“, kapitoly, ktorá sa týka najmä samostatnosti a štruktúr železníc v Únii, „rozvoja trhu, vrátane stavu príprav na ďalšie otvorenie trhu železničnej dopravy“ a „analýzy rôznych modelov organizácie tohto trhu, ako aj vplyvu [prepracovaného znenia tejto smernice] na zmluvy o službách vo verejnom záujme a ich financovanie“. Komisia mala na tento účel takisto vziať do úvahy „vykonávanie nariadenia (ES) č. 1370/2007 a prirodzené rozdiely medzi členskými štátmi (hustota sietí, počet cestujúcich, priemerná precestovaná vzdialenosť)“. V tomto konkrétnom prípade sa vďaka diskusiám ukázalo, že treba nechať na členských štátoch, aby usporiadali svoje vnútroštátne systémy, a pokiaľ to považujú za užitočné, zachovali formu integrovaného usporiadania výroby, ktoré umožňuje spoločné využívanie a znižuje počet škodlivých rozhraní na hospodárskej úrovni a v oblasti bezpečnosti.

3.12 Oddelením správy infraštruktúry v dopravnom systéme riadenom jedným stupňom voľnosti zvyčajne dochádza skôr k väčšiemu počtu nedostatkov, ktoré prevažujú nad výhodami, pričom sa silne narušuje fungovanie, zvyšujú náklady a klesá kvalita služby. Platí to predovšetkým pre siete s intenzívnou zmiešanou dopravou.

3.13 Integrácia technického pokroku je pomalšia a ťažšia. Brzdí sa inovácia, ku ktorej najčastejšie dochádza súčasne vo fixnej (infraštruktúra) i mobilnej (vozidlá) zložke. Byrokracia a zbytočné rozhrania narastajú do výrazných rozmerov, čo zvyšuje náklady na fungovanie a spôsobuje nečinnosť rozhodovacieho procesu.

3.14 Navyše oddelenie funkcií správcov infraštruktúry a dopravcov zvyšuje vzdialenosť medzi správcom siete alebo infraštruktúry a konečným užívateľom (cestujúcim a nakladačom) a od ich požiadaviek v oblasti kvality služieb (najmä presnosť). V rámci železničného systému treba zachovať úlohu kľúčového subjektu bez toho, aby sa narušila nezávislosť podstatných funkcií správcu infraštruktúry.

3.15 Pokiaľ ide o servisné zariadenia, EHSV uviedol v bode 1.7 svojho stanoviska TEN/432-433 zo 16. marca 2011 jedno odporúčanie: „Pokiaľ ide o podmienky prístupu k servisným zariadeniam, EHSV nemôže podporiť požiadavku, aby bol prevádzkovateľ svojou právnou formou, organizačne a rozhodovacími právomocami nezávislý, pretože by to mohlo ohroziť nenahraditeľné štruktúry, ktoré v súčasnosti existujú“. V analýze sa nevyskytol žiadny nový prvok, ktorý by vyžadoval revíziu tohto odporúčania.

3.16 Komisia však uznáva, že zosúladenie určitých funkcií by umožnilo zlepšenie výkonu systému a kvality služieb poskytovaných cestujúcim. EHSV sa tiež prikláňa k tomuto názoru.

3.17 Čo sa týka liberalizácie medzinárodnej osobnej železničnej prepravy cestujúcich v Únii, ktorá je v účinnosti od januára 2010, nedá sa vôbec tvrdiť, že by k dnešnému dňu systematicky viedla k výraznému poklesu cien za tento druh služieb či dramatickému rastu tohto segmentu.

3.18 Európa vysokorýchlostných železníc sa začala budovať dlho pred rokom 2010 vďaka značným verejným investíciám v niektorých členských štátoch a konkurencia, ktorá tu prebieha, by mala mať ešte dlho oveľa viac intermodálny než intramodálny charakter. Liberalizácia v roku 2010 mala za následok predovšetkým zrušenie niekoľkých existujúcich spojov, ktoré využívali klasické vozidlá a prepravné podmienky (s výnimkou vysokorýchlostných vozidiel), a ukončenie dlhotrvajúcej spolupráce. EHSV vyjadruje poľutovanie nad týmto vývojom a naliehavo žiada Komisiu, aby prijala potrebné opatrenia na zlepšenie a rozvoj cezhraničných služieb osobnej železničnej dopravy.

3.19 Analýza nákladnej železničnej dopravy poukazuje na katastrofickú situáciu v mnohých členských štátoch. Dôvodom je hlavne skutočnosť, že modernizácia a rozvoj železničných tratí neprebieha rovnakým tempom ako modernizácia diaľničných spojov a že železničná doprava je povinná platiť za

využívanie vlakových trás. K tomu sa pridáva skutočnosť, že konkurencia na najrentabilnejších spojoch prináša zlepšenie pre istý počet dopravných spojení prostredníctvom ucelených vlakov. To sa však robí čiastočne na úkor dopravy prostredníctvom jednovozňových zaťažovacích vlakov, ktorá má tendenciu neustále klesať. To môže spôsobiť vymiznutie priemyslu z celých oblastí a vyslať na cestu niekoľko tisíc kamiónov. Mnohí aktéri inak dobrovoľne priznávajú, že v niektorých členských štátoch liberalizácia neprivedla na železnice ani tonu tovaru.

3.20 Uvedené tvrdenia podnecujú EHSV k tomu, aby napriek zjavnej potrebe reformovať trh odporučil Komisii zaujať obozretný prístup k liberalizácii vnútroštátnej osobnej dopravy, s ohľadom na súčasné skúsenosti v oblasti liberalizácie medzinárodnej dopravy. Okrem toho Komisia uznáva, že je ťažké oživiť činnosti medzinárodnej železničnej dopravy príliš nezávislé od vnútroštátnych spojov, ktoré jej umožňujú využiť nesporný sieťový účinok.

3.21 V tomto bode EHSV súhlasí s tvrdením, že v oblasti medzinárodnej osobnej železničnej dopravy došlo len k slabému rozvoju napriek nespornému úsiliu Európskej komisie vo veci právneho rámca.

3.22 Vyplýva z toho zjavná analýza, že výsledky zamýšľaných riešení sú nedostatočné, najmä preto, že trh nemôže bez primeraných investícií a zodpovedajúceho politického podnetu vyriešiť popísané problémy. V tejto súvislosti existuje špecifická úloha: zabezpečiť dopravnú obsluhu týchto oblastí nachádzajúcich sa na okrajových územiach jednotlivých štátov modernými dopravnými prostriedkami, ktoré sú šetrné k životnému prostrediu.

3.23 Tento cieľ musí byť prioritou Únie v záujme realizácie homogénneho európskeho priestoru, a to odstránením vplyvu hraníc a tým, že sa ustrnuté celky zosúladiť, pokiaľ ide hospodársky a sociálny rozvoj.

3.24 Únia musí stanoviť možnosť vytvoriť cezhraničné štruktúry a vymedziť podmienky ich zásahov na územiach, ktoré pokrývajú, aby bolo možné určiť a organizovať úlohy týkajúce sa služieb všeobecného záujmu, ako je stanovené v zmluve v článku 14 a protokole č. 26.

3.25 Iba politická iniciatíva, ktorá bude profitovať zo silnej podpory verejných orgánov, umožní vytvoriť priestor a spojenia pre trh, ktorý dozrel. EHSV nabáda Komisiu, aby sa poriadne zamerala na skutočný rozvoj kvality a bezpečnosti služieb na železničnom trhu v EÚ, najmä cezhraničnom, a zohľadnila aj vývoj pri iných druhoch dopravy. Celkovým cieľom musí byť dosiahnuť vyšší podiel železničnej dopravy na trhu a spokojnosť zákazníkov, nástroje na dosiahnutie tohto cieľa sa však môžu v jednotlivých členských štátoch líšiť.

4. Prieskum nariadenia 1370/2007/ES o povinnostiach služieb vo verejnom záujme

4.1 Zmena nariadenia 1370/2007/ES stanovuje povinnosť vyhlasovať výberové konanie pre železničnú dopravu, organizáciu týchto výberových konaní, zostavenie plánov verejnej dopravy, sprístupnenie vozidiel novým účastníkom.

4.2 EHSV vyslovil vo svojom odporúčaní 1.7 stanoviska TEN/495 z 13. decembra 2012 silné výhrady voči prieskumu nariadení o povinnostiach služieb vo verejnom záujme. Je však potrebné konštatovať, že predpokladané preskúmanie zaostáva za očakávaniami z hľadiska výsledkov z posúdení vplyvu.

4.3 Niekoľko štúdií, z ktorých niektoré boli vypracované pre Komisiu, ako je správa „Study on Regulatory Options on futur Market Opening in Rail Passengers Transport“ (Štúdia zameraná na možnosti regulácie pri nadchádzajúcom otvorení trhu osobnej železničnej dopravy), poukazuje na rôznorodé a kontrastné prvky, ktoré neumožňujú navrhnúť jednotné riešenie problémov súvisiacich s frekvenciou spojov, frekvenciou služieb, vývojom podpôr z verejných zdrojov a produktivitou.

4.4 Veľmi podobné výsledky sa zaznamenali na sieťach, ktoré sa riadia iným právnym rámcom (otvoreným alebo neotvoreným konkurenciou) a ktoré vedú k istému odklonu od príliš globálneho prístupu, ktorý nezohľadňuje vnútroštátne prvky v organizácii presunov, ako sú zemepisná poloha, meteorologické podmienky, priestorové usporiadanie výroby a životných priestorov. Niektoré z nich sú ešte príliš vzdialené službám železničnej dopravy, ako sa uvádzalo v stanovisku TEN/495 z 13. decembra 2012.

4.5 Tieto prvky musia viesť Úniu k tomu, aby sa ubezpečila, že použité prostriedky môžu umožniť dosiahnutie cieľov zamýšľanej činnosti na úrovni Únie, zatiaľ čo by ich nebolo možné dosiahnuť na vnútroštátnej, regionálnej či miestnej úrovni a že Únia nezájde ďalej než treba na dosiahnutie týchto cieľov.

4.6 Dodržanie tohto cieľa musí byť predmetom pozorného prieskumu vzhľadom na návrh Komisie stanoviť horné stropy pre priame pridelenie; toto ustanovenie prináša sporné obmedzenie slobodnej správy verejných orgánov.

4.7 Sama definícia prahu pre obmedzenie veľkosti licencií ponúknutých prevádzkovateľom odkazuje na nevyhnutný prahový efekt, ktorý môže poškodiť súdržnosť služieb a ktorý spôsobí celkovú stratu konkurencieschopnosti očakávanú spolu s otvorením konkurenciou, pokiaľ nevzniknú vyrovnávacie mechanizmy. Táto situácia predpokladá, že nechá na príslušných orgánoch rozhodnutie prideliť úlohy verejných služieb priamo niektorému prevádzkovateľovi alebo vyhlásiť verejnú súťaž, ako je stanovené v platnom nariadení 1370/2007/CE, a slobodne usporiadať jej štruktúru, prípadne rozdeliť zákazky tak, aby nedošlo k tomuto prahovému efektu.

4.8 Rovnako sa bude treba zamyslieť nad tým, aký zmysel má toľko podrobností týkajúcich sa plánov verejnej dopravy, čo sa javí ako obmedzenie rozsiahlych rozhodovacích právomocí celoštátnych, regionálnych a miestnych orgánov v súvislosti s povinnosťou poskytovať služby vo verejnom záujme, ako sú stanovené v zmluve.

4.9 Zvláštnu pozornosť treba venovať podmienkam, za ktorých má Komisia v úmysle sprístupniť hmotný kapitál nevyhnutný na využívanie železníc novým subjektom, ktoré budú oslobodené od investovania do výskumu a inovácií a od činností v týchto oblastiach, ktoré sú však nevyhnutné pre kvalitu a bezpečnosť železníc.

4.10 Britský príklad dokazuje, že tento prenájom zabezpečujú prostredníctvom finančných spoločností banky, čím sa výrazne ohrozuje sprístupnenie tohto hmotného kapitálu, keďže je otázne, kto ho riadi.

5. Úloha Európskej železničnej agentúry, bezpečnosť železníc, interoperabilita železníc

5.1 Druhým balíkom sa zriadila Európska železničná agentúra so sídlom vo francúzskom meste Valenciennes, ktorá je poverená začatím technickej harmonizácie európskych sietí a zariadení, rozvojom interoperability prostredníctvom vypracovania spoločných noriem (technických špecifikácií interoperability – TSI a spoločných bezpečnostných metód – CSM) a posilnením železničnej bezpečnosti.

5.2 Článok 91 zmluvy ukladá Únii povinnosti dosahovať výsledky v oblasti bezpečnosti dopravy a neustále zlepšovať jej úroveň.

5.3 Úroveň bezpečnosti železníc a jej vývoj vzhľadom na inštitucionálne a technické zmeny, ktorými prechádza, sa v žiadnom prípade nedá merať zaznamenaným počtom obetí, ale treba ju posudzovať podľa ukazovateľov, ktoré umožňujú pozorovať jej vývoj a predpovedať situáciu s cieľom zaručiť čo najvyššiu mieru bezpečnosti pre užívateľov a obyvateľov v blízkosti železníc.

5.4 Vytvorenie európskeho železničného priestoru si vyžaduje zlepšenie interoperability. Kompatibilita infraštruktúr a vozidiel či nehybných zariadení sa musí opierať o jednoduché a rýchle postupy, ktoré zachovávajú úroveň ich bezpečnosti a zaručujú ich vývoj, modernizáciu a prispôbenie novým potrebám.

5.5 Z tohto hľadiska, na rozdiel od prezentácie v správe Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o vykonávaní ustanovení smernice 2007/58/ES o otvorení trhu medzinárodnej osobnej železničnej dopravy, ktorá je sprievodný dokumentom k oznámeniu Komisie Rade a Európskemu parlamentu

o štvrtom železničnom balíku, bezpečnosť nemôže byť považovaná za prekážku. Z nedávnych skúseností z ďalších oblastí vyplýva, aká škodlivá môže byť príliš silná laxnosť v tejto oblasti, čo sa týka vnímania úlohy Únie občanmi. Nehody v meste Viareggio a nedávno v Schellebelle musia všetky subjekty v odvetví motivovať k čo najväčšej obozretnosti a prísnosti vo vzťahu k prevádzkovaniu železničnej dopravy.

5.6 Na tento účel zohráva Európska železničná agentúra kľúčovú úlohu v spolupráci s vnútroštátnymi orgánmi pre bezpečnosť zapojenými do siete výmeny a koordinácie. Jej poslanie, ako aj úlohy vnútroštátnych orgánov pre bezpečnosť sa musia tiež vyvíjať a zahrnúť ľudský rozmer prevádzkovania železničnej dopravy a zohľadniť aspekty súvisiace so zdravím a bezpečnosťou pracovníkov, čo je nespochybniteľný prvok železničnej bezpečnosti.

5.7 Vzhľadom na nárast počtu subjektov zasahujúcich do železničnej dopravy a dôsledky, aké môže mať chybná organizácia práce, úloha vnútroštátnych orgánov pre bezpečnosť sa musí tiež rozšíriť o kontrolu podmienok prevádzkovania železničnej výroby; vnútroštátne orgány pre bezpečnosť by sa mali stať skutočnou železničnou políciou, poverenou kontrolou uplatňovania platných právnych predpisov, ktoré sú ustanoveniami sociálneho verejného poriadku.

5.8 V apríli 2011 sa na žiadosť Komisie uskutočnilo hodnotenie úlohy agentúry. Ukázalo sa, že agentúra by mohla byť poverená úlohou podporovať inovácie zamerané na zlepšenie interoperability a bezpečnosti železníc, najmä využívanie nových informačných technológií a systémov monitorovania a určovania polohy. Agentúra by však nemohla byť zbavená svojej právnej zodpovednosti plynúcej z jej rozhodnutí.

5.9 Tento posledný rozmer odkazuje na definíciu priemyselnej politiky založenej na výskume, inováciách, investíciách, ktorá si vyžaduje podporu verejnej moci, keďže ide o veľkú európsku výzvu, ktorá môže prispieť k hospodárskemu oživeniu. Európsky projekt pre priemysel a výskum Shift2Rail môže v tomto ohľade znamenať vhodný prístup, pokiaľ sa mu náležite podarí zapojiť všetky podniky železničnej dopravy.

5.10 Pri dodržaní povinností stanovených pre Úniu v článku 91 zmluvy a záruky zlepšenia zdravia a bezpečnosti pracovníkov by agentúre mohla byť zverená normatívna právomoc, s cieľom zabezpečiť, aby všetky subjekty uplatňovali rozhodnutia prijaté v súvislosti s interoperabilitou.

6. Sociálne aspekty

6.1 Posledný bod týkajúci sa oživenia priemyselnej politiky na úrovni Únie treba prepojiť s otázkami demografie pracovníkov a rozdelenia kvalifikácií v odvetví železničnej dopravy a železničnej výroby.

6.2 Dochádza totiž k starnutiu robotníkov a zmene sociálneho rozdelenia v rámci odvetví a vedúci pracovníci, inžinieri a technici budú v budúcnosti predstavovať stále významnejšiu časť príslušných skupín obyvateľstva.

6.3 Táto situácia povedie v nadchádzajúcich rokoch k silnej obmene zamestnancov poverených prevádzkovaním železničnej dopravy a k dôležitému obratu pri nových účastníkoch, čo nastoľuje otázku pracovných podmienok, ktoré sa na nich budú vzťahovať, a poklesu úrovne špecifickej sociálnej ochrany odvetvia, ktorá zohľadňovala náročnosť a nebezpečenstvá, ktorým sú vystavení pracovníci železníc, a ktorá pred liberalizáciou zaručovala jej príťažlivosť.

6.4 Príťažlivosť železničných profesií, najmä pre mládež a ženy, teda predstavuje zásadnú výzvu z hľadiska posilnenia spoľahlivosti prevádzkovania železničnej dopravy v členských krajinách a na úrovni Únie, ktorá spočíva v nábore nových pracovníkov v odvetví a zaručení vernosti zamestnancov.

6.5 Tieto dva ciele súvisiace s príťažlivosťou/vernosťou nútia členské štáty dodržiavať záväzky prijaté v oblasti sociálnej ochrany (najmä čo sa týka dôchodkov), kolektívnych záruk, pracovných podmienok, dať zamestnancom dlhodobú perspektívu, pokiaľ ide o kariéru a kariérny rozvoj, postavenú na získavaní a uznávaní schopností. Na tento účel možno využiť konkrétne programy ako Erasmus.

6.6 Stanovisko CESE TEN/445 o sociálnych aspektoch európskej dopravnej politiky z 15. júna 2011 uvádza istý počet odporúčaní v tejto oblasti, ktoré môžu zlepšiť príťažlivosť odvetvia a ktoré by Komisia mala zahrnúť do svojich legislatívnych návrhov.

6.7 EHSV požaduje, aby každý členský štát pri rozhodovaní o organizácii či otvorení konkurencii, ku ktorému pristúpi, zachoval úroveň zamestnanosti u etablovaných prevádzkovateľov, kolektívne záruky pre zamestnancov, ich mzdové a pracovné podmienky. V prípade zmeny prevádzkovateľa musí byť stanovené prevzatie príslušných zamestnancov a ich kolektívnych zmlúv.

V Bruseli 11. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

PRÍLOHA

K Stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy, ktoré dostali aspoň štvrtinu odovzdaných hlasov, boli zamietnuté počas rozpravy:

Bod 1.5

Zmeniť

„EHSV žiada, aby si členské štáty zachovali schopnosť organizovať svoj vnútroštátny železničný systém a otvorili svoj domáci trh konkurencii v závislosti od ich zemepisnej polohy, demografie, histórie a hospodárskych, sociálnych a environmentálnych podmienok. EHSV podporuje cieľ návrhu Komisie, a to dosiahnuť vytvorenie spoločného železničného trhu v Európe, ktorý by poskytoval kvalitné dopravné služby a v ktorom by neexistovali problémy na hraniciach. Výbor nabáda Komisiu, aby sa poriadne zamerala na skutočný rozvoj kvality služieb na železničnom trhu v EÚ, najmä cezhraničnom, a zohľadnila aj vývoj pri iných druhoch dopravy. Celkovým cieľom musí byť dosiahnuť vyšší podiel železničnej dopravy na trhu a spokojnosť zákazníkov, nástroje na dosiahnutie tohto cieľa sa však môžu v jednotlivých členských krajinách líšiť.“

Výsledok hlasovania (o bodoch 1.5 a 3.1 sa hlasovalo spoločne a návrh bol zamietnutý)

Hlasy za: 30

Hlasy proti: 71

Zdržali sa: 7

Bod 3.1

Zmeniť takto:

„Predkladaným legislatívnym návrhom štvrtého železničného balíka ~~ale~~ Komisia pokračuje vo svojom úsilí revitalizovať európske železnice. Rovnako ako to bolo v prípade predchádzajúcich balíkov, o ktorých sa už rozhodlo, návrh vychádza zo skutočnosti, že železnice tvoria dôležitú súčasť udržateľného systému osobnej aj nákladnej dopravy v EÚ a že je potrebná reforma trhu, aby sa vytvoril spoločný železničný trh, ktorý by mohol potenciálne zohrávať úlohu, ktorú železničná doprava v uplynulých desaťročiach nebola schopná plniť. Po zavedení konkurencie do železničnej nákladnej a medzinárodnej osobnej dopravy sa teraz predkladaným návrhom zavádza ~~zavedením~~ konkurencie aj do vnútroštátnej prepravy cestujúcich. Z pohľadu Komisie musia túto konkurenciu stimulovať právne predpisy Únie, ktoré stanovujú oddelenie funkcií správcov infraštruktúry rozšírených o úlohy týkajúce sa riadenia prevádzky, údržby sietí a investícií do nich na jednej strane, a funkcií prevádzkovateľov železničnej dopravy ~~prepravcov~~ na druhej strane. S tým spája posilnenie regulačných orgánov pre kontrolu železničného trhu. EHSV podporuje cieľ návrhu Komisie, ktorým je dosiahnuť vytvorenie spoločného železničného trhu v Európe s vysokou kvalitou dopravy a bez problémov súvisiacich s hranicami.“

Výsledok hlasovania (o bodoch 1.5 a 3.1 sa hlasovalo spoločne a návrh bol zamietnutý)

Hlasy za: 30

Hlasy proti: 71

Zdržali sa: 7

Bod 3.5

Zmeniť takto:

„V niekoľkých štúdiách sú prezentované výsledky, ktoré nie sú celkom homogénne, čo sa týka dôsledkov oddelenia funkcií správcu infraštruktúry a železničného podniku a deregulácie železničných trhov. Prieskum štatistických údajov predložených Komisiou ~~takisto~~ však dokazuje, že medzi týmito oddelením, otvorením trhu a zlepšením železničných výsledkov neexistuje automatická spojitosť. Existujú tiež jednoznačne rozdielne skúsenosti v rôznych členských štátoch, ktoré oddelili a/alebo deregulovali železničné trhy, a na tých trhoch, ktoré reformou neprešli. Zdá sa, že podiel železničnej dopravy na trhu závisí nielen od modelov riadenia, ale aj od všeobecnej miery investovania a geografických, demografických a priemyselných faktorov štátu, ~~ale že uvedené zlepšenie poukazuje na priamu súvislosť s objemom financovania a cenou mýta. V správe pána Mc Nultyho sa uvádza veľmi kontrastná bilancia situácie v Británii a uznáva, že železničný systém Spojeného kráľovstva je pre štát a užívateľa nákladnej a že v ňom chýba prepojenie rôznych subjektov, ktoré vyžaduje silnejšie zapojenie štátu do potrebných integrácií (sadzby, distribúcia, cestovné poriadky, atď.). Na vyriešenie tejto rovnice Sir Mc Nulty navrhuje tri na seba nadväzujúce odporúčania: rozdelenie nákladov a príjmov medzi správcu infraštruktúry a železničných prevádzkovateľov, zriadenie spoločného podniku (joint venture) týchto dvoch subjektov, či dokonca opätovné zavedenie určitých prevádzkových licencií.“~~

Výsledok hlasovania (o bodoch 3.5 a 3.6 sa hlasovalo spoločne a návrh bol zamietnutý)

Hlasy za: 27

Hlasy proti: 70

Zdržali sa: 7

Bod 3.6

Vypustiť bod:

~~„Niektoré vnútroštátne štúdiá, ktoré sa skúmali kvalitu železničných služieb, ako napríklad združenie na ochranu britských spotrebiteľov „Which?“, uvádzajú rozporuplnú bilanciu fungovania železníc z hľadiska užívateľov, pričom sa v nich poukazuje na to, že miera spokojnosti užívateľov je nižšia alebo sa rovná 50 % v prípade polovice prevádzkovateľov a iba 22 % cestujúcich sa domnieva, že sa systém zlepšuje(http://which.co.uk/home_and_garden/leisure/reviews_ns/best_and_worst_uk_train_companies/best_train_companies_overall/).“~~

Výsledok hlasovania (o bodoch 3.5 a 3.6 sa hlasovalo spoločne a návrh bol zamietnutý)

Hlasy za: 27

Hlasy proti: 70

Zdržali sa: 7

Bod 3.11

Zmeniť takto:

~~„Podľa článku 63 ods. 1 smernice 2012/34/EÚ, ktorou sa zriaďuje jednotný európsky železničný priestor, požiadali obaja spoluprotvorcovia právnych predpisov Komisiu o „správu o vykonávaní kapitoly II“, kapitoly, ktorá sa týka najmä samostatnosti a štruktúr železníc v Únii, „rozvoja trhu, vrátane stavu príprav na ďalšie otvorenie trhu železničnej dopravy“ a „analýzy rôznych modelov organizácie tohto trhu, ako aj vplyvu [prepracovaného znenia tejto smernice] na zmluvy o službách vo verejnom záujme a ich financovanie“. Komisia mala na tento účel takisto vziať do úvahy „vykonávanie nariadenia (ES) č. 1370/2007 a prirodzené rozdiely medzi členskými štátmi (hustota sietí, počet cestujúcich, priemerná precestovaná vzdialenosť)“. V tomto konkrétnom prípade sa vďaka diskusiám ukázalo, že ~~treba nechať na členských štátoch majú podporu v tom~~, aby usporiadali svoje vnútroštátne systémy, a pokiaľ to považujú za užitočné, zachovali formu integrovaného usporiadania výroby, ktoré umožňuje spoločné využívanie ~~a znižuje počet škodlivých rozhraní na hospodárskej úrovni a v oblasti bezpečnosti.~~“~~

Výsledok hlasovania (o bodoch 3.11, 3.12, 3.13 a 3.14 sa hlasovalo spoločne a návrh bol zamietnutý)

Hlasy za: 35

Hlasy proti: 67

Zdržali sa: 2

Bod 3.12

Vypustiť bod:

~~„Oddelením správy infraštruktúry v dopravnom systéme riadenom jedným stupňom voľnosti zvyčajne dochádza skôr k väčšiemu počtu nedostatkov, ktoré prevažujú nad výhodami, pričom sa silne narušuje fungovanie, zvyšujú náklady a klesá kvalita služby. Platí to predovšetkým pre siete s intenzívnou zmiešanou dopravou.“~~

Výsledok hlasovania (o bodoch 3.11, 3.12, 3.13 a 3.14 sa hlasovalo spoločne a návrh bol zamietnutý)

Hlasy za: 35

Hlasy proti: 67

Zdržali sa: 2

Bod 3.13

Vypustiť bod:

~~„Integrácia technického pokroku je pomalšia a ťažšia. Brzdí sa inovácia, ku ktorej najčastejšie dochádza súčasne vo fixnej (infraštruktúra) i mobilnej (vozidlá) zložke. Býrokracia a zbytočné rozhrania narastajú do výrazných rozmerov, čo zvyšuje náklady na fungovanie a spôsobuje nečinnosť rozhodovacieho procesu.“~~

Výsledok hlasovania (o bodoch 3.11, 3.12, 3.13 a 3.14 sa hlasovalo spoločne a návrh bol zamietnutý)

Hlasý za: 35

Hlasý proti: 67

Zdržali sa: 2

Bod 3.14

Zmeniť:

„Navyše oddelenie funkcií správcov infraštruktúry a dopravcov zvyšuje vzdialenosť môže viesť k väčšiemu odcudzeniu medzi správcom siete alebo infraštruktúry a konečným užívateľom (cestujúcimi a nakladačmi) a od ich požiadaviek v oblasti kvality služieb (najmä presnosti). V rámci železničného systému treba zachovať úlohu kľúčového subjektu bez toho, aby sa narušila nezávislosť podstatných funkcií správcu infraštruktúry. To ukazuje, aké dôležité je, aby tieto trhy mali dobrú regulačnú funkciu.“

Výsledok hlasovania (o bodoch 3.11, 3.12, 3.13 a 3.14 sa hlasovalo spoločne a návrh bol zamietnutý)

Hlasý za: 35

Hlasý proti: 67

Zdržali sa: 2

Bod 3.19

Zmeniť takto:

„Analýza nákladnej železničnej dopravy poukazuje na to, že účinky deregulácie sa značne líšia medzi jednotlivými členskými štátmi a trhmi – katastrofickú situáciu v mnohých členských štátoch. V niektorých členských štátoch, najmä vo východnej Európe, je aktuálny vývoj veľmi problematický. Dôvodom však nie je deregulácia ako taká, ale hlavne skutočnosť, že modernizácia a rozvoj železničných tratí neprebieha rovnakým tempom ako modernizácia diaľničných spojov a že železničná doprava je povinná platiť za využívanie vlakových trás. V niektorých iných krajinách sa služby zákazníkom výrazne zvýšili a v dôsledku toho sa po železnici prepravuje viac tovaru ako predtým. Vo všeobecnosti bola rastúca konkurencia – najmä na trhu ucelených vlakov – pozitívna. No jednovožňové zásielky, ktoré sú už dlhodobo problematickou oblasťou v Európe, naďalej zaznamenávali pokles vo väčšine krajín, čo malo vplyv na sieť a viedlo k opusteniu železničnej infraštruktúry s nízkou prevádzkou. K tomu sa pridáva skutočnosť, že konkurencia na najrentabilnejších spojoch prináša zlepšenie pre istý počet dopravných spojení prostredníctvom blokových vlakov. To sa však robí čiastočne na úkor dopravy prostredníctvom jednovožňových zatažovacích vlakov, ktorá má tendenciu neustále klesať. To môže spôsobiť vymiznutie priemyslu z celých oblastí a vyslať na cestu niekoľko tisíc kamiónov. Mnohí aktéri inak dobrovoľne priznávajú, že v niektorých členských štátoch. Z oznámenia Komisie jasne vyplýva, že deregulácia nákladnej železničnej dopravy v EÚ nestačila na vytvorenie nového konkurencieschopného trhu nákladnej železničnej dopravy. Niektorí prevádzkovatelia dokonca tvrdia, že liberalizácia priamo neprivedla na železnice ani tonu tovaru.“

Výsledok hlasovania

Hlasý za: 39

Hlasý proti: 72

Zdržali sa: 3

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica Rady 96/53/ES z 25. júla 1996, ktorou sa v Spoločenstve stanovujú najväčšie prípustné rozmery niektorých vozidiel vo vnútroštátnej a medzinárodnej cestnej doprave a maximálna povolená hmotnosť v medzinárodnej cestnej doprave“

COM(2013) 195 final/2 – 2013/0105 (COD)

(2013/C 327/22)

Hlavný spravodajca: **Virgilio RANOCCHIARI**

Rada (13. mája 2013) a Európsky parlament (18. apríla 2013) sa rozhodli podľa článku 91 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica Rady 96/53/ES z 25. júla 1996, ktorou sa v Spoločenstve stanovujú najväčšie prípustné rozmery niektorých vozidiel vo vnútroštátnej a medzinárodnej cestnej doprave a maximálna povolená hmotnosť v medzinárodnej cestnej doprave“

COM(2013) 195 final – 2013/0105 (COD).

Predsedníctvo výboru poverilo 21. mája 2013 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť.

Vzhľadom na naliehavosť témy bol pán Ranocchiari rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 11. júla) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 87 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 EHSV víta návrh Komisie zrevidovať po 17 rokoch platnú smernicu o hmotnostiach a rozmeroch niektorých vozidiel. Zámerom návrhu je držať krok s technologickým pokrokom, a mať tak ekologickejšie a bezpečnejšie vozidlá.

1.2 EHSV zároveň poznamenáva, že treba objasniť niektoré kritické otázky, aby bola revízia v súlade s jestvujúcimi právnymi predpismi a zamedzilo sa zbytočnej zložitosti a/alebo diskriminácii.

1.3 EHSV je presvedčený, že výbor zložený z odborníkov a vytvorený s ohľadom na prijatie delegovaných aktov pomôže odstrániť akýkoľvek nesúlad.

1.4 Pokiaľ ide o krídla na zadnej časti vozidla, EHSV dôrazne odporúča, aby sa ich inštalácia začlenila do súčasného systému európskeho typového schvaľovania a aby sa obišlo typové schvaľovanie jednotlivých členských štátov, ktoré by mohlo predstavovať krok späť, pokiaľ ide o typové schvaľovanie celého vozidla.

1.5 Výnimky z povolenej hmotnosti udeľované iba vozidlám s dvomi nápravami alebo elektrickým a hybridným pohonom by sa mali rozšíriť na vozidlá s tromi a viacerými nápravami a na iné vozidlá využívajúce alternatívne náhony a palivá, ak príslušné technické riešenie znamená hmotnosť navyše, ktorá znižuje užitočnú hmotnosť vozidla.

1.6 Palubné vážiace zariadenia nie sú povinné, iba odporúčané. EHSV pripomína, že nejestvuje technické riešenie na všetky druhy vozidiel a inštalácia týchto zariadení môže byť veľmi problematická pri vozidlách s mechanickými zaveseniami a/alebo veľkým počtom náprav.

Nakoniec bude veľmi ťažké mať systém, ktorý by bol dostatočne presný na to, aby sa mohol používať pri presadzovaní predpisu. Naopak, rovnaký výsledok by sa mohol dosiahnuť zdvojením počtu zariadení na váženie za pohybu (WIM – weigh in motion) integrovaných do povrchu vozovky, ktoré sa už v členských štátoch používajú.

1.7 Pokiaľ ide o modulárnu koncepciu nákladných vozidiel alebo súpravy dlhších a ťažších vozidiel, EHSV je presvedčený, že návrh Komisie je v súčasnosti správny, ako je to vysvetlené v bode 4.6 tohto stanoviska.

1.8 Napriek tomu jestvuje možnosť, že dôjde k dominovému efektu a postupne sa povolí používanie týchto súprav dlhších a ťažších vozidiel v celej Európe, ak nakoniec viac štátov dovoľí ich cezhraničné používanie. V takom prípade by výnimky mohli spôsobiť, že sa normou stane to, čo je teraz výnimočným postupom a prekoná sa hlavná zásada návrhu, v ktorom sa opakuje, že modulárna koncepcia nákladných vozidiel nevyplýva výrazne na medzinárodnú hospodársku súťaž, čím budú potrestané členské štáty, ktoré na svojom území neumožnia používanie súprav dlhších a ťažších vozidiel.

1.9 Ak sa tak stane, Komisia by vzniknutý stav mohla len zobrať na vedomie a nechať na trhových silách, aby rozhodli, ktorým smerom sa bude pokračovať. Ak súpravy dlhších a ťažších vozidiel získajú podiel na trhu v členských štátoch s vhodnou infraštruktúrou a bezpečnostnými požiadavkami, nebude úlohou Komisie, aby ich obmedzovala, pretože by išlo o porušenie zásady subsidiarity.

2. Úvod

2.1 Súčasná smernica stanovujúca najväčšie prípustné rozmery vo vnútroštátnej a medzinárodnej preprave a najvyššiu povolenú hmotnosť v medzinárodnej doprave pri určitých cestných vozidlách používaných v Spoločenstve pochádza z júla 1996 ⁽¹⁾.

2.2 Vzhľadom na stále naliehavejšiu potrebu znížiť emisie skleníkových plynov a spotrebu ropných produktov a brať do úvahy, že cestná doprava sa na spotrebu energie v doprave podieľa 82 %, bolo načas aktualizovať tento právny predpis, využiť novší technický vývoj na zníženie spotreby paliva a uľahčiť prevádzku intermodálnej dopravy.

2.3 Už v bielej knihe o doprave z roku 2011 ⁽²⁾ bolo ohlásené preskúmanie súčasnej smernice s cieľom uviesť na trh energeticky účinnejšie vozidlá.

2.4 Vzhľadom na to EHSV s potešením víta návrh Komisie preskúmať súčasnú smernicu, ak sa vezme do úvahy, že pri preskúmaní sa nebude zohľadňovať iba zníženie spotreby paliva, ale aj potreby intermodálnej dopravy a kontajnerizácie a v neposlednom rade aj bezpečnosti cestnej premávky.

3. Súhrn návrhu Európskej komisie

3.1 Udeliť výnimky z najväčších prípustných rozmerov vozidla:

- na montáž aerodynamických zariadení (krídel) v zadnej časti na zlepšenie energetickej účinnosti,
- na zmenu kabíny na zlepšenie aerodynamických vlastností, bezpečnosti cestnej premávky a pohodlia vodiča.

3.2 Povoľiť zvýšenie hmotnosti o jednu tonu pri:

- vozidlách s dvomi nápravami a elektrickým alebo hybridným pohonom s prihliadnutím na hmotnosť elektrických akumulátorov alebo dvojmotorového pohonu bez toho, aby sa zmenila nosnosť vozidla,

⁽¹⁾ Vozidlá na prepravu cestujúcich: **M2** (viac ako 8 sedadiel okrem sedadla pre vodiča, najväčšia prípustná celková hmotnosť ≤ 5 000 kg), **M3** (ako M2, ale s hmotnosťou > 5 000 kg). Vozidlá na prepravu tovaru: **N2** (najväčšia prípustná celková hmotnosť > 3 500 kg ale ≤ 12 000 kg), **N3** (najväčšia prípustná celková hmotnosť > 12 000 kg), **O2** (prípojný vozidlá s najväčšou prípustnou celkovou hmotnosťou > 750 kg ale ≤ 3 500 kg), **O3** (prípojný vozidlá s najväčšou prípustnou celkovou hmotnosťou > 3 500 kg ale ≤ 10 000 kg).

⁽²⁾ COM(2011) 144 final.

- autobusoch, aby sa zohľadnil nárast priemernej hmotnosti cestujúcich a ich batožiny, ale aj hmotnosti nového palubného vybavenia vyžadovaného bezpečnostnými predpismi, vďaka čomu nebude potrebné znížiť počet cestujúcich v autobuse.

3.3 Povoľiť zvýšenie dĺžky nákladného automobilu o 15 cm, aby sa umožnilo používanie 45-stopových kontajnerov v celej EÚ.

3.4 Na lepšie zisťovanie porušení týkajúcich sa preťažovania sa odporúča zaviesť palubné vážiace zariadenia, ktoré sú schopné komunikovať údaje o hmotnosti kontrolným orgánom, aby sa zabezpečili rovnaké podmienky činnosti všetkých dopravcov.

3.5 Potvrdiť cezhraničné využívanie EMS (European Modular System, resp. modulárna koncepcia) alebo dlhších a ťažších vozidiel, ak sa používajú iba na cestách cez jeden hraničný prechod a za predpokladu, že to oba zúčastnené členské štáty umožňujú a že sú splnené podmienky na udelenie výnimky podľa smernice. Toto použitie by nemalo výrazne ovplyvniť medzinárodnú hospodársku súťaž.

3.6 Komisia vypracuje návrh technických špecifikácií, minimálnych vlastností resp. úrovni výkonu, obmedzení konštrukcie a postupov týkajúcich sa uvedených požiadaviek.

3.7 Bol vytvorený výbor odborníkov s cieľom prijať delegované akty zodpovedajúce normám založeným na princípe vlastností, a teda zabrániť neprimeraným požiadavkám, ktoré by mohli postihovať predovšetkým malé a stredné podniky. Vo výbore odborníkov sú zastúpené všetky hlavné zainteresované strany.

4. Pripomienky EHSV

4.1 Krídla v zadnej časti

4.1.1 Najväčšia prípustná dĺžka vozidla sa môže zvýšiť až o dva metre, ak sa v zadnej časti nainštalujú aerodynamické krídla (sklopiteľné resp. vťahnutelné).

4.1.2 EHSV podporuje túto inováciu, ale vyzýva Komisiu, aby zabránila prípadnému konfliktu medzi týmto návrhom predpisu (tolerancia 2 m) a predpisom o typovom schvaľovaní (nariadenie č. 1230/2012), podľa ktorého sa povoľuje predĺženie vozidla o 50 cm a ktorý sa musí zaktualizovať, ak sa prijme tento návrh.

4.1.3 Okrem toho sa navrhuje, aby inštalácia takýchto aerodynamických zariadení mala typové schválenie členského štátu, ktorý vydá príslušné osvedčenie uznávané všetkými ostatnými členskými štátmi. EHSV však aj so zreteľom na význam týchto zariadení z hľadiska bezpečnosti dôrazne navrhuje, aby sa ich schvaľovanie zahrnulo do súčasného systému európskeho typového schvaľovania. Národný prístup by mohol predstavovať krok späť v porovnaní s typovým schvaľovaním celého vozidla.

4.2 Profílovanie kabíny

4.2.1 EHSV je presvedčený, že smernica i závery výboru odborníkov by mali obsahovať osobitné ustanovenia na zvýšenie pohodlia v kabíne vodiča. Čoraz viac vodičov vykonávajúcich medzinárodné cesty v rámci EÚ trávi čas odpočinku v nákladnom vozidle, a v extrémnom prípade vodiči bez bydliska v určitej krajine (vodiči, ktorí pracujú v inej krajine, ako je krajina ich bydliska) skutočne žijú niekoľko mesiacov vo svojom nákladnom vozidle. Je nevyhnutné vylepšiť kabínu vodiča. Tieto zlepšenia rozhodne budú musieť byť sprevádzané presadzovaním nariadenia (ES) č. 561/2006, ktoré zakazuje vodičom, aby svoj týždenný odpočinok strávili vo vozidle, ako aj opatreniami na výstavbu nových zabezpečených a cenovo dostupných parkovacích plôch.

4.2.2 EHSV pripomína, že konštruovanie kabíny je nákladný a komplexný postup, ktorý si vyžaduje čas na vývoj. Výrobca teda musí mať dostatočný prípravný čas pred uplatnením, a preto EHSV navrhuje, aby sa zaviedlo prechodné obdobie na zabezpečenie rovnakých podmienok pre všetkých výrobcov.

4.3 Vozidlá s elektrickým alebo hybridným pohonom

4.3.1 EHSV podporuje výnimku z prípustnej hmotnosti udelenú týmito vozidlám, tak nákladným vozidlám, ako aj autobusom, ale je presvedčený, že výnimka by sa mohla uplatňovať pri vozidlách s tromi a viacerými nápravami.

4.3.2 Navyše je EHSV presvedčený, že ekologické vozidlá by sa mali posudzovať rovnako podľa zásady technologickej neutrality, ktorú Komisia nedávno potvrdila v akčnom pláne pre konkurencieschopný a udržateľný automobilový priemysel v Európe CARS 2020⁽³⁾. EHSV preto odporúča, aby sa rovnaká výnimka umožnila aj pri iných pohonoch a alternatívnych palivách, pri ktorých si technické riešenia vyžadujú hmotnosť navyše, čím sa obmedzuje nosnosť, napríklad pri vozidlách s pohonom na vodík, stlačený zemný plyn (CNG) a skvapalnený zemný plyn (LNG).

4.4 45-stopové kontajnery v intermodálnej preprave

4.4.1 EHSV plne podporuje navrhnuté zväčšenie dĺžky o 15 cm pri vozidlách používaných v doprave 45-stopových kontajnerov.

4.4.2 Pri týchto kontajneroch, ktorých počet sa celosvetovo v rokoch 2000 až 2010 zvýšil o 86 % a predstavuje 20 % celkového počtu kontajnerov vo svete a podiel na trhu v Európe asi 3 %, už nebude potrebné osobitné povolenie, takže sa uľahčí intermodálna preprava.

4.4.3 Otáznym aspektom tohto návrhu je zdôvodnenie obmedzenia cestnej časti prepravy podľa článku 11: „[...] menej ako 300 km [...], alebo po najbližšie terminály, medzi ktorými existuje pravidelné spojenie“. Výklad a kontrola takéhoto ustanovenia by sa mohli ukázať ako dosť ťažké. Okrem toho sa javí ako otáznosť rozdielne posudzovanie cestnej dopravy do/z prístavu pri využití vnútroeurópskej námornej dopravy na

krátke vzdialenosti, pri ktorej sa nestanovuje žiadne obmedzenie a je dovolená aj väčšia cestná vzdialenosť, čím sa diskriminujú iné kombinácie v intermodálnej preprave.

4.5 Palubné vážiace zariadenia

4.5.1 Je známe, že kontroly preťaženia vozidiel sú často neefektívne a ich počet je nedostatočný, čo ohrozuje bezpečnosť cestnej premávky, a väčší počet porušení dáva konkurenčnú výhodu prepravcom, ktorí nedodržiavajú príslušné pravidlá.

4.5.2 Nainštalovať takéto palubné zariadenia nie je jednoduchá úloha. Technické riešenia nejstávajú pre všetky typy vozidiel a bude veľmi zložitá a nákladná dospieť k systému, ktorý bude dostatočne vhodný na to, aby sa využíval ako nástroj na presadzovanie predpisov. Okrem toho sa takéto zariadenia dajú nainštalovať iba do nových vozidiel a je nebezpečenstvo, že členské štáty by mohli začať používať rozdielne systémy, čím by došlo k rozdrobeniu trhu.

4.5.3 Rovnaké meranie sa dá dosiahnuť zdvojením počtu existujúcich zariadení na váženie za pohybu (WIM), čo sa javí ako realizovateľné dobré riešenie aj vzhľadom na posúdenie vplyvu tohto návrhu, pri ktorom sa odhaduje, že prínos pre členské štáty je vyšší ako náklady.

4.6 Európsky modulárny systém (EMS) resp. modulárna koncepcia

4.6.1 Táto problematika je citlivejšia a kontrovernejšia od schválenia súčasnej smernice v roku 1996, keď sa výnimka týkajúca sa modulárnej koncepcie akceptovala po vstupe Fínska a Švédska do EÚ, teda krajín, v ktorých sa dlhšie a ťažšie vozidlá už používali v preprave medzi týmito dvomi krajinami.

4.6.2 V krátkosti, EMS pozostáva z kombinácie najdlhšieho návesu s najväčšou prípustnou dĺžkou 13,60 m a najdlhšieho nákladného automobilu s najväčšou prípustnou dĺžkou 7,82 m, ktorá je dovolená v EÚ. Výsledkom je vozidlo s najväčšou dĺžkou 25,25 m a celkovou hmotnosťou do 60 ton, kým v krajinách EÚ, ktoré nepovoľujú používanie EMS, je dovolená najväčšia dĺžka súpravy ťahača s návesom 16,50 m a 18,75 súpravy nákladného automobilu s prívesom s najväčšou prípustnou celkovou hmotnosťou do 40 ton (do 44 ton pri preprave 40- resp. 45-stopových kontajnerov v intermodálnej preprave).

4.6.3 Klady a zápory EMS sú dobre známe a do určitej miery sa odrážajú v rôznych názvoch týchto súprav, ako je „eco combi“ a „euro combi“, alebo „giga liners“, „mega trucks“, „super lorries“ a podobne.

4.6.4 Kto je za používanie EMS, ten bude zdôrazňovať, že tento systém zlepší logistiku na európskom kontinente. Dve dlhšie a ťažšie súpravy môžu nahradiť tri súčasné ťažké nákladné automobily, takže zníženie počtu jazd bude okolo 30 % a zníženie spotreby paliva 15 % s úsporou viac ako 20 % nákladov. Všetko spolu to prinesie ďalšie výhody z hľadiska ochrany životného prostredia, preťaženia cestných úsekov, opotrebovania vozoviek a bezpečnosti cestnej premávky.

⁽³⁾ COM(2012) 636 final.

Odporcovia používajú viac-menej tie isté argumenty na potvrdenie opaku: EMS je rizikový z hľadiska bezpečnosti cestnej premávky, má veľký vplyv na cestnú infraštruktúru a viac zaťažuje životné prostredie. Jeho úspech by mohol zlacniť cestnú dopravu a spôsobiť zvýšenie premávky a presun prepravy tovarov zo železníc na cesty.

4.6.5 Tieto protichodné názory nemajú len jednotlivé zainteresované strany, ale aj členské štáty. Ako už bolo povedané, Fínsko a Švédsko už dávno umožňujú EMS a Holandsko urobilo to isté v roku 2008 po viacerých rokoch overovania. Nemecko, Belgicko a Dánsko sú v štádiu skúšania, kým iné členské štáty sa vyslovili proti EMS na svojom území.

4.6.6 To, čo Komisia teraz navrhuje, nie je nič iné ako objasnenie textu súčasnej smernice, ktorej znenie sa považovalo za dosť neurčité. Hlavnými bodmi sú:

- používanie EMS je rozhodnutím členského štátu v súlade so zásadou subsidiarity na základe rozličných miestnych daností a v súlade s neutralitou EÚ, pokiaľ ide o druhy dopravy,

- žiadny členský štát nie je povinný používať EMS, ale má právo zakázať na svojom území prepravu týmto systémom,

- v EMS sa môžu hranice susedných členských štátov, ktoré jeho využitie dovolili, prekračovať vtedy, ak prepravné činnosti zostanú obmedzené na tieto dva členské štáty na určenej cestnej sieti.

4.6.7 EHSV je presvedčený, že návrh Komisie o EMS je právne aj politicky správny.

4.6.8 Komisia nemôže nanútiť ani zákaz, ani liberalizáciu EMS bez porušenia zásady subsidiarity a neutrality týkajúcej sa jednotlivých druhov dopravy. Podľa názoru EHSV je vecou členských štátov, aby o ňom rozhodli po vlastnom rozbere nákladov a prínosov.

4.6.9 Ako to už výbor navrhol vo svojom skoršom stanovisku ⁽⁴⁾, z dlhodobejšieho hľadiska bude treba zhodnotiť, či sa využívanie dlhších cestných vozidiel poháňaných novým palivom dá prepojiť s rozvojom multimodálnych koridorov, ktoré majú byť podľa plánu súčasťou hlavnej siete TEN-T.

V Bruseli 11. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 146 – 153.

2013/C 327/13	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov“ COM(2012) 788 final – 2012/0366 (COD)	65
2013/C 327/14	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Silnejší európsky priemysel v prospech rastu a oživenia hospodárstva. Aktualizácia oznámenia o priemyselnej politike“ COM(2012) 582 final	82
2013/C 327/15	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú obchodné opatrenia uplatniteľné na určitý tovar vznikajúci spracovaním poľnohospodárskych výrobkov“ COM(2013) 106 final – 2013/0063 (COD)	90
2013/C 327/16	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Koncepcia na ochranu vodných zdrojov Európy“ COM(2012) 673 final „Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o vykonávaní plánov vodohospodárskeho manažmentu povodia v kontexte rámcovej smernice o vode (2000/60/ES)“ COM(2012) 670 final „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Správa o preskúmaní európskej politiky v oblasti nedostatku vody a sucha“ COM(2012) 672 final	93
2013/C 327/17	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach týkajúcich sa zníženia nákladov na zavedenie vysokorýchlostných elektronických komunikačných sietí“ COM(2013) 147 final – 2013/0080 (COD)	102
2013/C 327/18	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o viacročnom financovaní činnosti Európskej námornej bezpečnostnej agentúry v oblasti boja proti znečisťovaniu životného prostredia plavidlami a znečisťovaniu mora zariadeniami na ťažbu ropy a zemného plynu“ COM(2013) 174 final	108
2013/C 327/19	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec pre prístup na trh s prístavnými službami a finančná transparentnosť prístavov“ COM(2013) 296 final – 2013/0157 (COD)	111
2013/C 327/20	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim v leteckej doprave (priebežný program)“ COM(2013) 130 final	115

2013/C 327/21

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec pre prístup na trh s prístavnými službami a finančná transparentnosť prístavov“ COM(2013) 296 final – 2013/0157 (COD) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim v leteckej doprave (priebežný program)“ COM(2013) 130 final Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Štvrtý železničný balík“, ktorý pozostáva zo siedmich nasledujúcich dokumentov: „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – o „štvrtom železničnom balíku – dobudovanie jednotného európskeho železničného priestoru na posilnenie európskej konkurencieschopnosti a rastu“ COM(2013) 25 final „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 1192/69 o spoločných pravidlách normalizácie účtovnej závierky železničných podnikov“ COM(2013) 26 final – 2013/0013 (COD) „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Železničnej agentúre Európskej únie, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 881/2004“ COM(2013) 27 final – 2013/0014 (COD) „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1370/2007, pokiaľ ide o otvorenie trhu so službami vnútroštátnej osobnej železničnej dopravy“ COM(2013) 28 final – 2013/0028 (COD) „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/34/EÚ z 21. novembra 2012, ktorou sa zriaďuje jednotný európsky železničný priestor, pokiaľ ide o otvorenie trhu so službami vnútroštátnej osobnej železničnej dopravy a o správu železničnej infraštruktúry“ COM(2013) 29 final – 2013/0029 (COD) „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o interoperabilite systému železníc v Európskej únii (prepracované znenie)“ COM(2013) 30 final – 2013/0015 (COD) „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o bezpečnosti železníc (prepracované znenie)“ COM(2013) 31 final – 2013/0016 (COD) 122

2013/C 327/22

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica Rady 96/53/ES z 25. júla 1996, ktorou sa v Spoločenstve stanovujú najväčšie prípustné rozmery niektorých vozidiel vo vnútroštátnej a medzinárodnej cestnej doprave a maximálna povolená hmotnosť v medzinárodnej cestnej doprave“ COM(2013) 195 final/2 – 2013/0105 (COD) 133

EUR-Lex (<http://new.eur-lex.europa.eu>) poskytuje priamy a bezplatný prístup k právu Európskej únie. Na stránke možno prehliadať *Úradný vestník Európskej únie*, ako aj zmluvy, právne predpisy, judikatúru a návrhy právnych aktov.

Viac informácií o Európskej únii získate na stránke: <http://europa.eu>.

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK